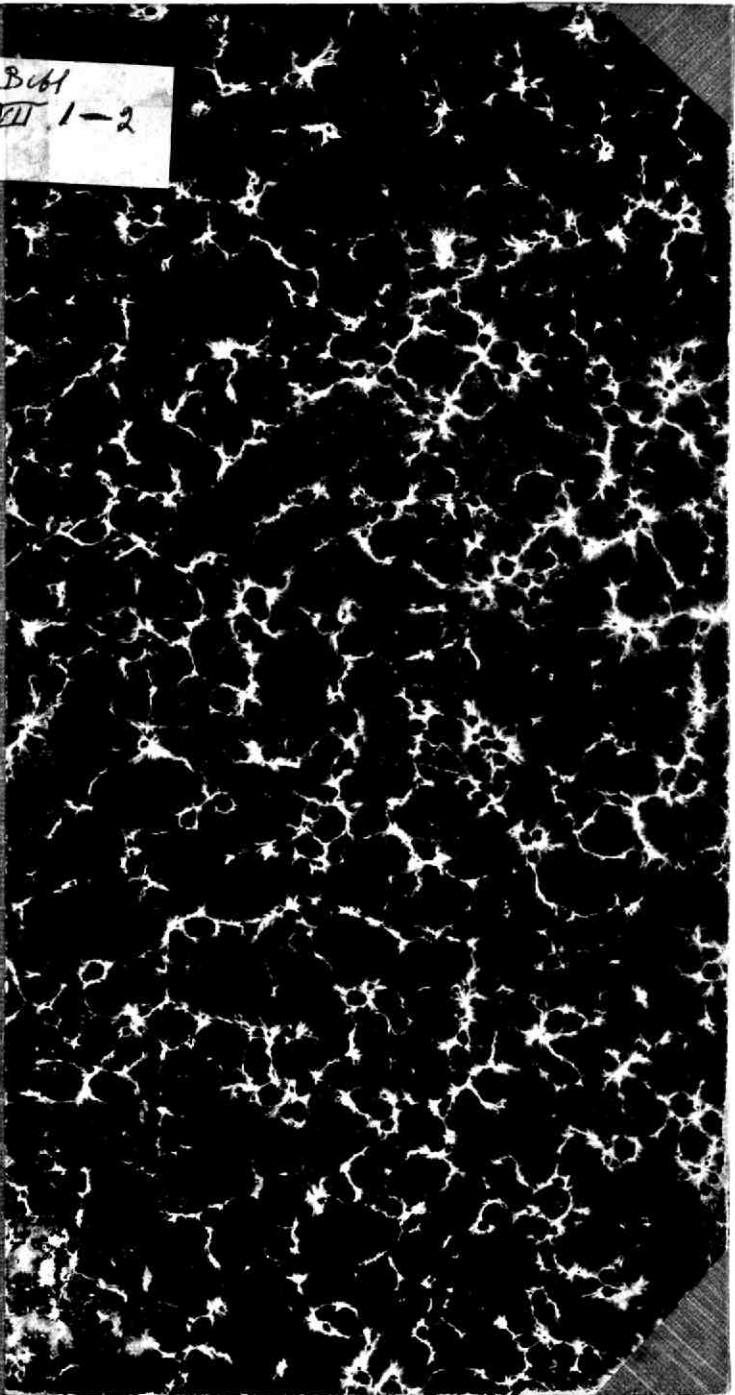

Leven van de gelukzalige Liduina, maagd : toonbeeld der zieken en gebrekkigen

<https://hdl.handle.net/1874/236762>

Kath Buhl
1870 VII 1-2

mm 13838

$$\frac{VII, 1}{(1-144)}$$

$$+ \frac{VII, 2}{(-145-312)}$$

Handwritten notes or scribbles at the bottom left of the page.

VII, 1-2

T. T. 2528⁴⁴

LEVEN

VAN DE

GELUKZALIGE LIDUINA

MAAGD

TOONBEELD DER ZIEKEN EN DER GEBREKKIGEN

DOOR

DEN EERWAARDEN HEER COUDURIER

Aalmoezenier van de Normaalschool en van het Gasthuis der
ongeneeselijke vrouwen van Bourg en Bresse.

Sub tuum præsidium, Immaculata.

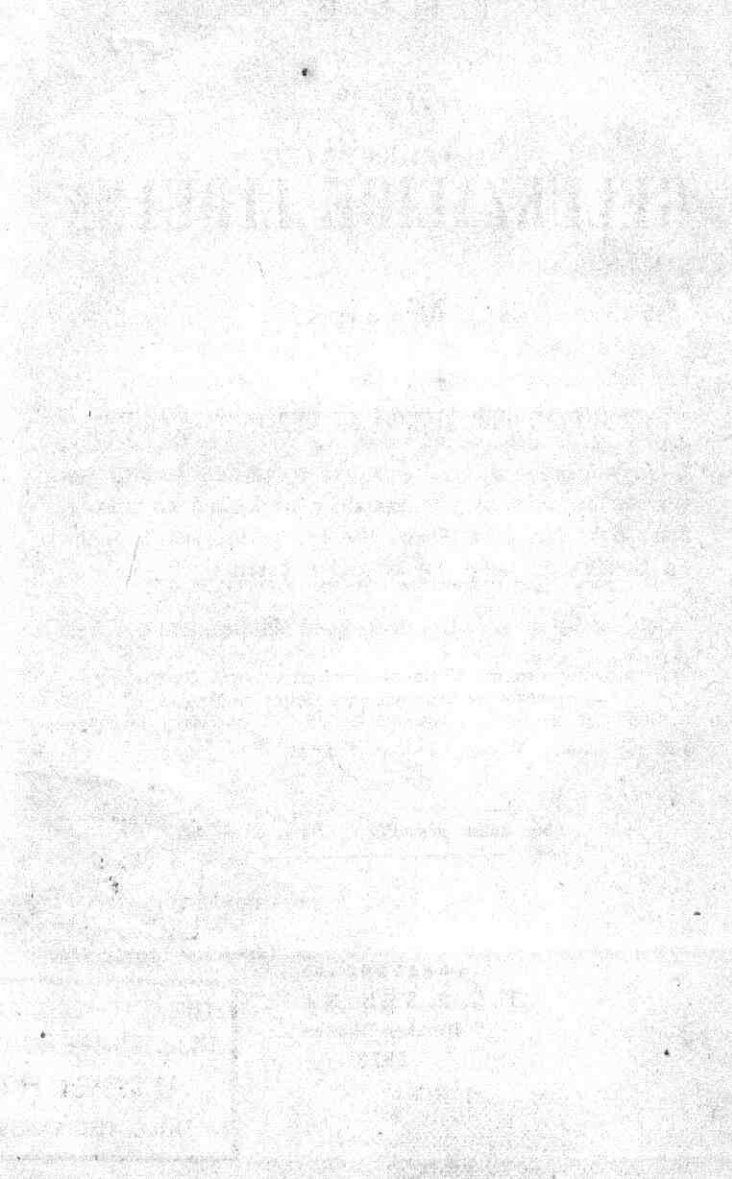
S GRAVENHAGE
T. C. B. TEN HAGEN
Drukker-Uitgever
1870

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.
COLL. THOMASSE

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0614 6488

GOEDKEURING

Het verslag ons gedaan omtrent het *Leven der Gelukzalige Liduina*, geschreven door den Eerwaarden heer Coudurier, aalmoezenier van de Normaalschool van Aix en de Ongeneeselijken, verklaart dat dit werk is geput uit de echtste bronnen, dat het, zeer stichtend en belangwekkend zijnde, eene zeer nuttige lectuur zal verschaffen, niet slechts aan de gebrekkigen en zieken, maar ook aan al degenen, die het gevoel van de liefde tot God en de liefde tot de zielen bezitten.

Wij keuren het bij deze goed en bevelen het den geloovigen aan.

Gegeven te Lelex, op ons herderlijk bezoek, Maandag van de Goede Week, 14 april 1862.

† PETRUS HENDRICUS,

Bisschop van Belley.

AAN DE ONGENEESLIJKE VROUWEN

VAN HET GASTHUIS VAN BOURG EN BRESSE.

Geliefde Zieken,

Ziehier een boek, dat ik mij gelukkig acht u aan te bieden. Ik heb het bij u, bijna aan uwe legerstede geschreven, terwijl ik uw lijden aanschouwde, uw gesteen hoorde; dat wil zeggen, ik heb het geschreven, toen ik aan ulieden dacht en zeer bijzonder voor u, God van ganscher harte biddende, dat het u zou kunnen verblijden en u eenig goed doen.

Het is waar, dit boek is geschikt voor een ieder, voor den rijke zoowel als voor den arme, voor degenen zelfs die hunne krachten en hunne gezondheid aan de dienst der armen wijden, dewijl het voor allen bewonderenswaardige lessen van onderwerping, van brandende liefde en van grenzelooze offervaardigheid bevat.

Maar voor de zieken vooral, voor al degenen die lijden, voor u, geliefde Ongeneeselijken, is het meer regtstreeks geschikt, dewijl het leven dat daarin verhaald wordt, het leven is van eene heilige vrouw, die ziek en ongeneeselijk is geweest zooals gijlieden zijt, even zoo en duizendmaal meer dan gij!

Bewonderenswaardig is dat leven, wel in staat om u

aan te moedigen! Gedurende acht en dertig jaren, heeft de maagd Liduina geleden zooals men misschien nooit eene heilige zag lijden, en toch wordt zij teregt de *Gelukzalige* Liduina genoemd. Toen de Kerk haar op onze altaren plaatste, wilde zij haar geen anderen naam dan dien van *Gelukzalige* geven, als om u beter te doen begrijpen dat hoe meer gij in navolging van Jesus lijdt, hoe meer gij uw eeuwig geluk verzekert en vermeerdert!

Neemt het dan aan, dit boek dat een teeder medelijden met de smarten welke het Gods goedheid behaagd heeft aan uw leven te verbinden, mij heeft doen schrijven; ontvangt het gelijk gij een vriend zoudt ontvangen, die vol genegenheid aan uwe legerstede zou komen, niet slechts om met u te weenen, maar om uwe kwalen te verligten.

En moogt gij, getroost en ondersteund door het groote voorbeeld dat het u voor oogen stelt, hoe langer hoe meer onderworpen, hoe langer hoe getrouwer en dankbaarder worden jegens dien God, die zooveel offervardigheid voor u in het hart zijner dienstmaagden heeft gelegd, en die u alleen hier beneden met lijden bezoekt om u in den hemel te verheerlijken!

Dit is de eenige vreugde welke hij verlangt, die zich noemt,

Uw zeer toegenegen aalmoezenier,
COUDURIER.

Bourg en Bresse, 8 december 1861,

Feestdag van de Onbevleete Ontvangenis der Heilige Maagd.

INLEIDING.

Een boek was mij in handen gekomen, een zeer klein boek, het geringste welligt van al degenen die de schrijver heeft in het licht gegeven, maar een boek dat ik, om zijne afkomst, met ingenomenheid opende en weldra met veel genoegten smaakte. Het was *La Hollande Catholique* (1), dat herinneringsgeschrift, doortrokken van den geur van wetenschap en poëzy, 'twelk een geleerd benediktijner monnik ons heeft medegebragt van dien nederlandschen grond, in welks roerende geschiedenis en oude archieven hij, in 1847, ten gunste der waarheid, de stof voor zijn geschrift was gaan opzoeken.

Terwijl ik nu den vromen pelgrim in die eeuwen van heiligen glans der bataafsche Republiek, door dien boven op de wateren hangenden tuin, welken het geloof alleen heeft kunnen scheppen, volgde, stond eensklaps eene bewonderenswaardige figuur voor mijne oogen, eene figuur die mijn gids, haar groetende, de Gelukzalige Liduina noemde, maar die mij zoo zuiver toescheen, dat ik onwillekeurig bleef stilstaan om haar beter te beschouwen,

---

(1) „*La Hollande Catholique*” door den E. P. Dom Pitra, benediktijnermonnik van de abdij van Solesmes.

om hare geschiedenis beter te hooren en mij te doen herhalen.

De welsprekende Benediktijn verhaalde mij inderdaad, in acht bladzijden van het kleinste formaat, wondervolle dingen over die maagd Liduina. Hij sprak van vreeselijke en bovenmenschelijke ziekten, welke de natuur deden walgen; en te midden van die verschrikkelijke ziekelijkheid, van eene onderworpenheid en vreugde waarvan de aarde het geheim niet bezit; hij gewaagde vooral van hemelsche gunsten, van eene schitterende glorie welke het geloof in verrukking bragten; en dat alles, ofschoon ter naauwernood in eenige regelen geschetst, werd mij met eene bevalligheid en eene zalving medegedeeld, die al de trekken dezer schitterende figuur onuitwischaar in het binnenste mijner ziel griften.

Van dat oogenblik dan ook, hield ik mij in de gedachten veel met Liduina bezig. Mijn togt met den uitstekenden Pater was geëindigd; ik had zijn boek gesloten, ik was reeds ver, zeer ver van hem door andere bezigheden, en nog steeds bleef de zoete figuur mij voor de oogen zweven, en, mijns ondanks, was zij overal en onophoudelijk daár, wanneer ik aan de dierbare zieken dacht wier zorg mij is toevertrouwd; zij volgde mij vooral en trof mij aan hare legersteden. Twintigmaal heb ik tot de *Hollande Catholique* moeten terugkeeren om er de maagd in terug te vinden welke de glorie van dat boek uitmaakt, tot den vromen Benediktijn om hem op nieuw dat zoo aantrekkelijk verhaal van zijne acht te korte bladzijden te vragen. Daarna was dit verhaal zelf mij niet meer genoeg, en eindelijk zijn de geleerden Bollandisten met hunne folianten, de eerbiedwaardige Thomas van Kempen en nog andere doorluchtige geleerden onder

mijn nederig dak gekomen; en zich rondom mij scharende, hebben zij mij hunne onsterfelijke boeken geopend welke talrijke bladzijden vervuld waren, als met een geur, van den naam mijner geliefde Liduina.... Onuitsprekelijk onderhoud! uren die in een overheerlijk genot voortsnelden! En wat is er gebeurd, wat heb ik in zulk een edel gezelschap gedaan? Ik zou het u niet kunnen zeggen. Maar nadat dit onderhoud met dat doorluchtige gezelschap eenigen tijd had voortgeduurd, is het mij gebeurd dat ik een handschrift van drie of vierhonderd bladzijden voor mij had: het verwonderlijke leven der Gelukzalige Liduina was daaruit voortgekomen, even als een lied, dikwijls zonder kunstwaarde, maar altijd vol blijdschap en liefde, uit eene ziel ontsnapt die in geestdrift is ontstoken.

Ja, ik herhaal het, met genoegzaam verkondig ik het, in dien innigen omgang, in die naauwgezette navorschingen in de oude boeken, in die geheele studie welke mij heeft binuengeleid in dit geurig paradijs van een leven dat overvloedt van de verrukkelijkste wonderen, en waarin de werking van den goddelijken Meester met al de trekken eener zoo treffende goedheid uitblinkt, heb ik eene onvergelykelijke vreugde gesmaakt!

Maar zal ik het ook zeggen? Nu die arbeid volbragt is en ik op het punt sta hem, uit bewondering voor Liduina en om een raad te volgen dien ik moet eerbiedigen, in het licht te geven, aarzel ik, treed ik bijna terug. Het is niet slechts de onvolmaaktheid van mijn werk die mij terughoudt, het is bovendien en vooral datgene juist wat mij zoozeer bekoord had dat ik de vermetelheid had om de pen op te nemen: het is dat wonderbaar geheel, dat uitnemend bovennatuurlijk karak-

ter van het leven 'twelk ik heb durven schrijven. Toen ik in dit leven zooveel wonderen, zooveel hemelsche mededeelingen, zooveel verrukkingen en vervoeringen zag, heb ik gedacht aan onze negentiende eeuw, aan hare onwetende godsdienstigheid, aan die plaag van het naturalisme welke haar zooveel kwaad heeft gedaan en waarvan zij nog niet genezen is; ik heb bij mij zelven gezegd: «Welke ontvangst zal aan zulk een wondervol leven te beurt vallen? En hoe zal men al die glorie, al dat wonderbare opnemen?»

Het valt wel niet te ontkennen dat met betrekking vooral tot dat vraagstuk van het bovennatuurlijke in onze dagen een betere adem over de christelijke maatschappij gaat. Men gevoelt dat de ware katholieke geest een tijdperk van hernieuwing in de zielen te gemoet streeft. Een waarlijk providentiele terugkeer vindt plaats. De wetenschap, de beter beoefende geschiedenis, eene gezondere wijsbegeerte geven het geloof gelijk. De levensbeschrijving der heiligen (hagiographie) ontdoet zich van die rationalistische dorheid welke haar alle bekoorlijkheid ontroofde, zij herneemt langzamerhand de naieve bevalligheid der legende, zonder daarom afstand te doen van de gestrengte schoonheid van eene geleerde en naauwgezette kritiek; kortom, de heiligen beginnen weder met hunne eigene physionomie te verschijnen. Maar hoeveel tegeningenomenheid bestaat er nog! hoeveel diepbedroevende onwetendheid! Hoevele zielen worden er niet gevonden — zelfs onder de regtzinnige christenen — die het woord van wonder alleen verschrikt, die met een bedenkelijk en minachtend gelaat een boek sluiten, zoodra zij op eenige bovennatuurlijke werking stuiten, alsof dat boek van nu af niet anders ware dan het plumpe werk van

eene duistere bijgeloovigheid, alsof de schrijver noodwendig een gevaarlijke geestenziener was die, door deze onhandige vertoonning van belagchelijke wonderen, de heiligen onteert, de Kerk bedroeft en der godsdienst afbreuk doet!

Wat te doen om die klip te boven te komen? Trad ik terug, ik pleegde verraad aan de waarheid; neen, ik zal haar niet verraden! Men heeft mij gezegd: Ga! en ik ga. Maar ben ik dan niet aan die zielen van welke ik gesproken heb, aan die opregte maar bevooroordeelde en weinig verlichte zielen eenige opheldering verschuldigd over die bovennatuurlijke verschijnselen welke men in de levens der heiligen aantreft? Moet ik niet, vóór dat ik hen uitnoodig om het boek te openen, hun toeroepen: «Past op voor den afgrond waarin gij zult gaan vallen, indien gij een bovennatuurlijk feit alleen verwerpt, omdat het bovennatuurlijk is?»

Men gelieve er wel op te letten, dat ik niet zeg: «Is er eene bovennatuurlijke orde?» Neen, God beware mij voor het stellen van zulk eene vraag! Dat zou beledigend zijn voor christenen. De bovennatuurlijke orde bestaat; zij bewijst zich van zelf, zij legt zich zelf aan ons op, zij bestaat zooals het christendom zelf bestaat!

Maar ik zeg: Past op! Wanneer gij de feiten welke boven de krachten der natuur gaan, eenvoudig, met voorbedachten rade en zonder bewijsgronden of gezag te raadplegen, van de hand wijst, dan ontkent gij de mogelijkheid van die bovennatuurlijke orde zelf en dus ook, ondanks u zelve, het christendom: de godsdienst, de geschiedenis, de rede, want het christendom is dit alles; gij ontkent dan alles; gij ontkent de zon die schijnt!

Is het noodig dit te bewijzen? Indien ik zeg dat men het christendom ontkent wanneer men de bovennatuurlijke orde ontkent, brengt deze eenvoudige verklaring dan haar bewijs niet van zelf mede?

Wat toch is het christendom anders dan een bovennatuurlijk feit, in alles en zelfs in zijne kleinste bijzonderheden uitnemend bovennatuurlijk?

Beschouwt het in zijn wezen. Zijn eerste leerstuk, dat zijn geheele grondslag uitmaakt: «één God in drie personen!» is immers reeds een grenzelooze occaen waarvoor ons verstand stilstaat? Dit is immers het volstrekt bovennatuurlijke? En de schepping dan die de wereld uit de afgronden van het niet doet oprijzen?

En de erfzonde! En de Menschwording met hare geduchte geheimen: eene Moedermaagd! Een Godmensch! Een God die den smadelijken kruisdood sterft! Wonderen bij wonderen!

En de heilige Sacramenten! Gij stort een druppel waters in den naam van den Drieëenigen God uit, en de erfzonde is afgewasschen! De bedienaar van Jesus Christus spreekt eenige woorden over eene misdadige ziel, en de verschrikkelijkste zondaar wordt een broeder der engelen! Eenige weinige woorden komen aan het altaar over de lippen des priesters, en de hemel opent zich, en God daalt neder en is dáár tegenwoordig, onder de gedaante van brood. Hij, wezenlijk, zelfstandig, in deze goddelijke werkelijkheid, onder die gedaante van brood, geeft zich tot voedsel aan den christen, die nadert om Hem te ontvangen!

Bovennatuurlijk is wederom die schoone hemel welke mij beloofd is, die genade welke mij alleen daarheen kan voeren, genade en geluk die alleen de wondervolle

prijs kunnen zijn van het bloed van Jesus Christus!

Wat meer is, als christen doe ik niets, kan ik niets doen dat niet bovennatuurlijk is. Wanneer ik geloof, hoop, bemin, een aalmoes geef, vast, eene oefening van nederigheid, van geduld, van liefde doe, dan doe ik dit in den naam van den menschgeworden Zoon Gods! door bovennatuurlijke ingeving; dan doe ik het door mij in het bovennatuurlijke te plaatsen — en doe ik het anders, geloof, hoop, bemin ik, ben ik goed, nederig, zachtmoedig, geduldig, op eene geheel menschelijke wijze, om louter menschelijke beweegredenen en niet door Jesus Christus, dan verwerpt het christendom mij; dan geloof, hoop, bemin ik niet, en doe ik niets *zoals het behoort*, om te verkrijgen wat ik bovenal moet verkrijgen, namelijk den hemel. Geloof, hoop, liefde, aalmoezen, deugden, alles is krachteloos en verloren voor mijne eeuwigheid. Ziedaar het christendom in zijne wezenlijkheid.

Beschouwt het nu in zijne geschiedenis, dewijl men het bovennatuurlijk element vooral in de uitwendige feiten ontkent, en vindt gij dit element niet op elke bladzijde, onder duizenderlei schitterende vormen terug? Volgt, bij voorbeeld, den gang van het hebreeuwsche volk; telt, indien ge kunt, al de wonderen die voor uwe voeten oprijzen!... Abraham, dien God roept; Isaac, Jacob, aan wie God onuitsprekelijke beloften doet; Mozes, die door allerlei wonderen zijn volk uit de slavernij verlost, de Roode Zee voor zijne voeten opent, het water uit de rots doet springen, en elken morgen het uit den hemel gevallen manna inzamelt! De Jordaan ziet gij voor de ark terugtrekken, de muren van Jericho storten op het geschal der bazuinen alleen omver, de zon

zels gehoorzaamt aan Josuë! En ziet gij al die bevrijders voorbij trekken, allen begeleid door de wonderen Gods, Gedeon, Jephthe, Samson, Samuël; al die koningen die hen volgen en die God op wonderdadige wijze vernedert of verheerlijkt, David, Salomo, Josaphat, Achab, Ezechias, Manasses; en al die profeten die elkander opvolgen, Elias, Eliseus, Isaias, Jeremias, Daniël, verwonderlijke menschen die hun door God bezielde taal allerwege doen hooren, die den Christus, dien ze verkondigen, afschilderen, die — tien eeuwen vooruit — zijne geboorte, zijn leven, zijne schitterende wonderen, zijn wondervollen dood verhalen!

En dit is, in de geschiedenis, slechts het voorbereidend tijdperk van het christendom. Ziet gij die mannen die van Jerusalem uitgaan met het voornemen om de wereld te veroveren? Zonderlinge veroveraars! eenige visschers, arme, onwetende, verachte lieden, eenige leerlingen van den gekruisigden Jood! Maar de Meester heeft hun gezegd: «Doet gelijk Ik!» En zij doen wonderen; dit is hun enig wapen in den strijd. Zij prediken, maar zij redetwisten niet; zij prediken eene schrikbaan jagende leer, die den hoogmoed des geestes vertreedt, en al de onstuimige hartstogten, die den vloek uitspreekt over de wetten, de zeden, de wetenschap, de staatkunde, de godsdienst van het keizerrijk; zij prediken dit voor het volk, de wijsgeeren, de prinsen, de keizers; maar tegenwerpingen en losbarsting van woede beantwoordden zij alleen door zieken te genezen, dooden op te wekken! Te vergeefs werden gedurende drie eeuwen schavotten opgericht, brandstapels ontstoken, foltertuirgen aangewend; nooit verdedigden de apostelen of de geloovigen zich; zij doen wonderen en

sterven! En ziet, zij zegevieren; de wereld ligt geknield voor het kruis; het wonder heeft gezegepraald; en de overwinning zelve, die bekeering der wereld, welke onmogelijk zou geweest zijn zonder wonderen, is het schitterendste wonder van Gods regterhand, is het wonder der wonderen!

Volgt nu, door al de eeuwen heen, dit andere wonder, dit ontzaggelijk bovennatuurlijk feit, dat nog voortduurt, dat zal voortduren tot aan de voleinding der tijden, het voortbestaan der Heilige Kerk! dier Kerk, die, steeds veroordeeld, altijd blijft bestaan; die altijd ten prooi is aan de schijnheilige handelingen der staatkunde, aan de woede der omwentelingen en der duizende menschelijke harts-togten, welke steeds tegen haar zamenspannen, en die altijd hare magtigste vijanden overleeft; dier Kerk, in een woord, die altijd met doornen is gekroond, zooals haar heilige Stichter, die altijd gekruisigd en in het graf gelegd wordt, maar die steeds met den straalkrans eener eeuwige jeugd uit haar graf verrijst, en met hare door-nagelde handen, steeds op nieuw de wereld zegent en verlost!

Nog eens, wat is het christendom en zijne geschiedenis dus anders dan eene schitterende openbaring van de bovennatuurlijke orde, en is het dan niet bewezen dat men het en in zijne glorievolle geschiedenis, en in zijne innige natuur miskent, als men die orde verwerpt?

Is het nu nog noodig het eenvoudig gezond verstand in te roepen? Wordt het ook niet miskend door degenen die zulk een blinden afkeer van het bovennatuurlijke hebben? Gij verheft de stem tegen de wonderen welke de levens der heiligen verheerlijken! Wat beteekent dat? Is God hier door de onmogelijkheid geketend? Is er wel

een dier wonderen dat buiten het bereik valt van zijne almacht of niet overeen te brengen is met zijne heiligheid? Haalt slechts één enkel feit aan dat dit karakter draagt! Gij kunt het immers niet; gij zult het nooit vinden. Maar wat doet gij dan wanneer gij aan God de vrijheid betwist om zelfs de verwonderlijkste genezingen, de buitengewoonste verschijningen, zelfs de verhevenste geestverrukkingen te bewerken?

Wat zeg ik? wacht het christelijk gezond verstand niet al die wonderen van God, wel verre van ze te verwerpen! Hoe! slaat den blik op de heiligen, zijne goede vrienden, zooals Bossuet spreekt; menschen die alles hebben opgeofferd om Hem na te volgen, die Hem zonder mate hebben bemind, zelfs met verachting van het leven, en, wat oneindig meer zegt, met verachting van de schande en de wreedste folteringen; zoo zelfs dat zij zich die ontberingen hebben opgelegd welke der menschelijke natuur het meest kosten; en ik zou verwonderd zijn, wanneer ik weet dat God wonderbaar is in zijne heiligen, wanneer Jesus zelf gezegd heeft dat het geloof bergen kan verzetten en hij die gelooft zooveel en meer wonderen zal doen dan Hij, — dat zulk een leven door eenige wonderen werd verheerlijkt! Zou ik niet duizendwerf meer verwonderd moeten zijn als een leven van zulk eene vernietiging en zulke verdiensten niet met wonderen zou doorweven zijn? Want onderstelde men dat in het leven der heiligen geen wonderen zouden voorkomen, men zou Jesus Christus en zijn Evangelie eene domme beleediging aandoen!

Dat is zoo waar, dat men geen christen vindt die, zelfs buiten zijn weten, niet opkomt tegen die uitsluiting van het bovennatuurlijke. Slaat een van die levens

der heiligen open, welke geschreven zijn door den een of anderen voorstander van het naturalisme, die vrees hebben voor wonderen; opent Godescard zelven, wiens deugd en goede bedoelingen men ten minste niet in twijfel kan trekken, maar die gemeend had iets te moeten inwilligen aan den geest zijner eeuw. Ja, opent, leest die levens, en wat ondervindt gij? Wat wil die onbestemde koelheid, dat soort van heimelijk misnoegen zeggen, welke gij zelfs bij het lezen van overheerlijk schoone daden gevoelt? Ach! het christelijk geweten voelt zich gekwetst, het lijdt door het stilzwijgen dat men het oplegt; het ziet een mensch, maar geen God! Het gevoelt dat het geen heiligheid, niet de gansche heiligheid is, dat men het niet in de wezenlijke streken der heiligheid geleidt, of ten minste vermoedt, dat het eene van hare kroon beroofde heiligheid is, welke men met een dikken sluijer bedekt heeft, als om haren glans te verbergen. Hoe! men zegt ons dat deze ziel heilig is, dat zij is in gemeenschap met God, en dat zegt men ons in ijsskoude taal, zonder ons eenig afschijnsel van die hemelsche gemeenschap te doen zien! En niets ontsnapt ten gunste van deze ziel, niets uit Gods hart, niets uit de schatten van zijne magt en zijne goedheid! Dit is onmogelijk! dit is strijdig met de ondervinding van al de eeuwen, zelfs van onzen tijd (1),

---

(1) De eerbiedwaardige pastoor van Ars, dien ik, gedurende twintig jaren, zoo dikwijls van nabij gezien heb, en die door miljoenen menschen uit al de werelddeelen is bezocht geworden, was, in het midden der negentiende eeuw, door de genezingen welke hij heeft gedaan, door de bekeeringen welke hij heeft verkregen en door het wonder alleen van zijn leven, een even gevoelig als welsprekend bewijs van de waarheid welke ik in deze

en het christelijk geweten komt daartegen in verzet, want het leest zulke boeken slechts met verveling en walging! Welk goed werken die boeken dan uit? wien hebben zij bekeerd? welke ziel heeft zich daardoor wakker geschud gevoeld? welk hart heeft zich daaraan verwarmd? wie heeft daarin inspiratiën, eene zalving gevonden, eene opgewektheid, vreugden die hem in kracht en moed hebben opgebeurd? Nog eens, verveling en walging, onvruchtbaarheid en onmagt, ziedaar alles. Maar integendeel, en dit is de toetssteen, het onloochenbaar merk der waarheid: opent een dier boeken, zoo eenvoudig het zijn moge, dat u de heiligen voorstelt met hun gheelen straalkrans van verschijningen, verrukkingen en wonderen, een boek in een woord dat u den hemel ontsluit u God en zijne uitverkorenen laat zien zooals ze zijn, welk een troostenden en versterkenden invloed zult gij daarin vinden! Met welk een nieuwen ijver zult gij, aldus beziel, te midden van uwen strijd en de kwellingen des levens, uwen weg naar het eeuwige licht bewandelen, gelijk die edele spaansche ridders, die, toen de Mooren hen overrompelden, den heiligen Jacobus met eene prachtige wapenrusting in hunne rijen zagen treden, en, den aanval hervattende, weldra de

---

bladzijden verdedig. Men leze het schoone werk van den eerwaarden heer Alfred Monnin: *Leven van den Eerwaarden Heer Joannes Baptista Maria Vianney*, en men zal de heiligheid kennen zoo als die is, wanneer het Gode behaagt haar te verheerlijken. In het licht van al deze onbetwistbare feiten, bij die wonderen, dat bovennatuurlijke hetwelk alle dagen voorviel, zal men zich overwonnen verklaren; gelijk die geloovigen die den heiligen pastoor den ganschen nacht bij den ingang zijner kerk wachtten, zal men uitroepen: „Dit is de heilige! zichier de heilige!”

nederlaag in eene overwinning deden verkeeren! Zoo is het waar, gelijk de doorluchtige geschiedschrijver van de heilige Elisabeth, de graaf van Montalembert, ergens gezegd heeft, dat er geen kleine katholieke legende bestaat die niet duizendmaal meer harten voor de waarheid, het geduld, den geest van offervaardigheid en toewijding gewonnen heeft, dan al de verhandelingen der wijsgeeren of de menschelijke feiten die het onbetwistbaarst voor de rede zijn bewezen.

Men zegt: «Maar al die wonderen zijn geen geloofspunten.» En wat besluit gij daaruit? Is dit eene reden om ze te verwerpen? Geloofst gij alleen geloofswaarheden? Zoudt gij de vrijheid nemen om naar willekeur de waarheden, welke de Kerk niet tot geloofsartikelen heeft, verheven, uit de godsdienst te verwijderen? Waar is uw eerbied? Waar is de eenvoudige logica van het gezond verstand? Hoe! deze wonderen, het is de overlevering, eene standvastige en algemeene overlevering die u ze leert; het zijn lieden van een ernstig karakter die ze u verhalen, mannen even verlicht als deugdzaam, die verzekeren dat zij ze gezien of daarnaar een naauwkeurig onderzoek ingesteld hebben; het is de Kerk zelve die ze onderzocht en gewikt en gewogen heeft; die, zonder het geloof daaraan op te leggen, heeft toegestaan dat men ze verhaalt, en gij beschuldigt, zonder nadenken, zonder onderzoek en zonder bewijs, èn de overlevering, èn de kerkleeraars, èn de Kerk, gij beschuldigt hen óf van kinderachtige ligtgeloovigheid, óf van bedrog! Zie eens welke houding gij aanneemt? Ach, ik geloof liever, dewijl ik liever met de vrienden van Jesus Christus dan met zijne vijanden ben; met mannen als een Hieronymus, een Ambrosius, een Augustinus, een Chrysosto-

mus, een Bernardus en een Liguori, die hunne geleerde geschriften met wonderdadige verhalen hebben opgevuld, dan met mannen als Basnage, Baillet, Launoy en Voltaire, die het bovennatuurlijke den oorlog aandeden, in de goddelooze hoop van de Kerk te zullen vernietigen. Ik geloof liever en ik geloof in allen eenvoud deze wonderen, deze verhalen die millioenen en millioenen mijner broederen gedurende eeuwen hebben getroffen en getroost, die eerbiedwaardige wonderen, welke onze vaders geloofden, liefhadden, waarin zij vreugde, aanmoedigingen, eer putten; ik geloof, omdat voor mij, voor mijne rede, het wonder de goedheid van God is, die de wetten der natuur doet stilstaan om de verhevene wetten der zedelijke en godsdienstige orde te verheffen; omdat ik, met mijne volle rede begrijp, dat die goedheid certijds wonderen heeft gedaan om de afgoderij te overwinnen, dat zij er later heeft gewrocht om de ketterij te beschamen, dat zij er altijd en zelfs in onze dagen doet, zooals te Ars, om de deugd te verheerlijken, de zondaars te bekeeren en het geloof en de godsvrucht te doen herleven.

Zonder twijfel moet men zich voor fabelen wachten; eene gezonde kritiek moet den arbeid van den historischrijver rigten; maar zulk eene zorg is gemakkelijk. Daar de wonderen feiten zijn en feiten niet door *redenering*, maar door *getuigenis* worden bewezen, bestaat de taak van de beste kritiek vooral daarin, dat men de getuigenissen en gedenkstukken onderzoekt met betrekking tot de wonderen waarvan sprake is. Wie zijn de mannen die deze wonderen verhalen? Welke is de waarde en het gezag dier mannen, dat wil zeggen welke is hunne wetenschap? hoe staat het met hunne goede trouw

en eerlijkheid? hebben zij allen bedrogen willen worden, of allen willen bedriegen? kortom, welk vertrouwen verdienen zij?

Men begrijpt het, bovennatuurlijke feiten die op zulk een grondslag berusten ontkeanen, dat is, willens en wetens, de ongerijmdste twijfelzucht omhelzen; dat is alle verzekering omtrent elk historisch feit onmogelijk maken.

Maar het is nu tijd om datgene te bespreken wat het leven van onzen heilige in 't bijzonder raakt. Ik heb reeds, of ongeveer, hare geschiedschrijvers genoemd; ik wil ze nog eens noemen en ze beter doen kennen; ik wil dat mijne lezers, aan wie ik een verhaal aanbied dat rijk is aan zoovele wonderen, wel weten wie mijne borgen zijn, en aan het eerbiedwaardig en onwrikbaar gezag van welke mannen ik het regt heb gevraagd om met de grootste zekerheid voor hen te verschijnen.

Het leven der Gelukzalige Liduina is door drie harer tijdgenooten beschreven:

1°. Door Joannes Gerlach, haar bloedverwant. Hij had zijne woonplaats gedurende vele jaren gevestigd in het huis zelf onzer maagd. Vervolgens had hij, onmiddellijk na haren dood, zonder eenige tegenspraak te duchten, of liever onder de toejuichingen van het gansche volk, bekend gemaakt wat hij gezien had;

2°. Door Joannes Brugman, religieus van de Orde der Minderbroeders Observanten. De geleerden Wadding, Aubert le Mire, Dionysius de Karthuizer, stellen dien franciscaner Pater voor als een van de eerste predikers van zijn tijd (1), en spreken zooveel lof van zijne

---

(1) Vandaar het bekende spreekwoord: „Hij preekt als Brugman.”

wetenschap en zijne deugd als de werken welke hij heeft achtergelaten rechtvaardigen; hij stierf te Nijmegen in geur van heiligheid. De stad Schiedam zelve noodigde hem uit om dit nieuwe leven te schrijven, verbond zich om de kosten daarvan te betalen, maar wilde dat het waardig zou zijn door de naburige volken te worden gelezen, die daarmede gaarne bekend wierden. Niets werd dan ook gespaard om het even volledig als onberispelijk te doen zijn. Priesters, eevoudige geloovigen, overheidspersonen, geneesheeren, allen leenden hem de hand. Joannes Gerlach gaf hem vele mededeelingen; Joannes Walter, van Leiden, degene van de biechtvaders der heilige aan wien zij de meeste openbaringen had gedaan omtrent haren staat, gaf hem de belangrijkste bijzonderheden op schrift; het stedelijk archief, officiële acten, geregtelijke en plegtige verklaringen van de geachtste getuigen, niets van dat alles ontbrak hem.

5°. Thomas van Kempen . . . . De naam is genoeg. Bij wien zou men meer waarborgen voor de waarheid kunnen vinden dan bij een man, die zich door zulke bewonderenswaardige geschriften aanbeveelt, en die vooral steeds is vereerd als de schrijver van de *Navolging van Jesus-Christus*, het boek dat alleen door het goddelijk Evangelie overtroffen wordt! . . .

Thomas van Kempen, in hetzelfde jaar als Liduina geboren, in 1580, en 58 jaren na haar gestorven, had meer dan 70 jaren van zijn lang leven in Holland en niet ver van Schiedam doorgebracht, dat wil zeggen niet ver van haar lijdensbed, en evenmin van haar glorievol graf.

Ik moet nog een ander leven van Liduina aanhalen

dat in de zeventiende eeuw door den beroemden Surius is geschreven, en daarenboven voor verscheidene bijzonderheden de *Batavia Sacra* en de *Acta Sanctorum* der Bollandisten, met de aantekeningen van den geleerden Pater Papebroch.

Dit zijn de bronnen waaruit ik geput heb; dit zijn mijne autoriteiten.

Ik eindig met tot den eerbiedwaardigen Thomas van Kempen terug te komen. In zijne voorrede verzekert hij dat hij eene naauwgezette keuze heeft gedaan uit de vele wonderwerken in de *heilige en zeer geduldige Liduina* gewrocht, *elegi ex multis*. «Maar die welke ik mededeel,» voegt hij daarbij, «zijn zóó onweder-spreekbaar en zóó verheven bovenal wat de rede alleen kan bevatten, dat het zotteklap zou moeten heeten, *insipienter fabulari*, ze te willen betwisten, en ik haast mij, in alle nederigheid, het oordeel daarover te onderwerpen aan het gezag door Jesus Christus ingesteld, *judicanda committo*.»

Deze weinige regelen bevatten geheel en al mijne denkwijze over de bovennatuurlijke orde, mijn volkomen geloof aan de wonderen waaruit dit boek is zaamgesteld, en mijne geheele kinderlijke en liefdevolle onderwerping aan de uitspraken der Kerk, mijne zeer heilige moeder.

En nu, ga, o mijn nederig boekje! ga zonder aarzeling of angst, want de waarheid is uw gids; ga waarheen ik wensch dat gij zult gaan! Toejuichingen verlang ik niet, zoek ik niet. Al wat ik voor u hoop, is dat gij den bedroefde eenige vreugde zult verschaffen. Ga dan naar het leger van den zieke om zijne ziel te troos-

ten en balsem te gieten over zijne smarten, verhaal hem de heilige verheerlijking van het kruis, den goddelijken wellust van het lijden; open voor hem uwen hemel van licht, verrukkingen en geestvervoeringen; toon hem Jesus Christus, zijn zoeten Meester, die hem aanblijkt en toelacht; Maria die hem aanmoedigt, altijd bij hem staande, als eertijds op Golgotha, met haar moederhart, en de heiligen, zijne gelukkige broeders, die hem, om hem op te wekken, hunne schitterende kroonen voorhouden; en de engelen, zijne vrienden die hem omgeven, en zijne overvloedige verdiensten opzamelen om ze tot een eeuwigen schat te vergaderen. Ja, ga heen, en indien een enkele uwer bladzijden eenig lijden verzacht of eene ziel, al was het er maar ééne enkele, opbeurt, wees dan gezegend, o mijn boek! want dan zal ik eene overheerlijke blijdschap gevoelen; dan zult gij mij zeer rijkelijk beloond hebben!

L E V E N

VAN

DE GELUKZALIGE LIDUINA.

EERSTE HOOFDSTUK.

GEBOORTE.

Een arm en gelukkig huisgezin. — De eerbiedwaardige grootvader. — De Mis van Palmzondag. — Liduina. — Heilige Doop. — Een treurig en roemrijk voorteeken.

Omstreeks het einde der veertiende eeuw leefde in eene kleine stad in Zuidholland, aan de zoo lagchende oevers der Maas, en niet ver van de plaats waar die rivier in de Noordzee uitloopt, een echtpaar, Petrus en Petronella, die beiden de achting van hunne medeburgers genoten.

Petrus en Petronella waren van een adelijk geslacht; de eerste telde zelfs onder zijne voorzaten eenige roemrijke namen; meer dan een zijner voorouders had het zwaard met dapperheid gedragen. Maar met dezen adel des bloeds ging een andere, veel verhevener adel gepaard. Daar de glans hunner familiën verduisterd was, hadden zij den adel der armoede begrepen, eene armoede die op waardige wijze werd gedragen, en heilig ver-

heerlijkt door den arbeid en -de godsvrucht, dat wil zeggen eene opregt christelijke armoede.

En in waarheid, zij waren wel arm, zoo arm, dat zij geen ander eigendom bezaten dan eene schamele woning, en met de vier kinderen die God hun tot op dien tijd geschonken had (1) door een zwaren en aanhoudenden arbeid in hunne behoeften hadden voorzien. Maar van den anderen kant, baden zij te zamen zooals zij te zamen hoopten, te zamen en van ganscher harte hadden zij God lief, zegenden Hem, kwamen zijne aanbiddelijke geboden zoo goed het hun mogelijk was na, en vonden zelfs in hunne nooddrift het geheim, om, in zijn naam, nog eenig goed te doen. Men moet het wel erkennen, zulk een leven, hoe onaanzienlijk ook, getuigt voorzeker van grootheid van ziel; vooral in Gods oog is het heiligheid, en daarenboven, is het altijd geluk.

Overigens was niemand, in zekeren zin, verwonderd over deze godsvrucht. Men wist te Schiedam, dat de deugd erfelijk was in deze aartsvaderlijke familie, dat zij daar in alle tijden als eene steeds levende overlevering werd aangetroffen, en als een nimmer vervreemd erfgoed. Zoo had iedereen in het stadje, gedurende vele jaren, een eerbiedwaardigen grijsaard gekend en liefgehad. Het was Pieter's vader. Een schoone grijsaard mogt hij heeten! Schoon was het hem over straat te zien gaan met zijne eerekroon van zilveren haren, met zijn ernstig en toch zacht gelaat, met zijne negentig jaren daarbij! Hij was vooral schoon en men bewonderde hem nog vrij wat meer, wanneer men aan zijn inwendig leven dacht. Hij, die negentigjarige grijsaard, leefde dagelijks en sedert meer dan veertig jaren in gestrengte onthouding; hij

---

(1) Na Liduina hadden zij vier zonen.

vastte driemaal 's weeks; hij vastte zelfs zaturdags op water en brood. In de kerk moest men hem ook gadeslaan! Want daar, hetzij men hem in de armenbank zag, verdiept in een steeds langdurig gebed, of het aanbiddelijk Misoffer bijwonende, of wanneer hij voor den heiligen stoel van boetvaardigheid nederknielde, of aan de Heilige Tafel waaraan hij dikwijls aanzat, overal verscheen hij als door de liefde van gedaante veranderd, men zou gezegd hebben reeds een bewoner van de eeuwige stad Gods te zien. De vroomsten benijdden hem dan ook en het geheele volk vereerde hem als een heilige.

Zoo was het gesteld met het gezin dat wij zijn binnengetreden. God scheen het tot een groot doelwit gekozen te hebben, of liever God maakte zich gereed om zijne getrouwheid te beloonen; want in dit gezin, onder dit arme dak, gingen groote wonderen gebeuren.... het oogenblik was gekomen.

Op zekeren dag ging Petronella naar de kerk: het was op Palmzondag van het jaar onzes Heeren 1580; zij wilde het Heilig Misoffer bijwonen. Evenwel kon de arme vrouw zich moeilijk bewegen. Ofschoon zij nog niet dacht dat haar uur gekomen was, naderde het oogenblik en zij was treurig. De vier zonen welke zij reeds had gehad, hadden haar lange, ongelooftelijke smarten gekost, haar leven zelfs, was telken male in groot gevaar geweest.... deze pijnlijke herinnering vervulde haar dikwijls met schrik en angst! Was dit het geval, dan bad zij God vurig, die alleen en in alles haar toevlugt en haar hoop was, dat Hij haar ditmaal gelukkiger mogt maken, dat Hij zich over haar kind, over hare andere kinderen mogt erbarmen door zich over hare moeder te ontfermen.

In de kerk gekomen, had zij hare gewone plaats

ingenomen. Reeds werd het evangelie gezongen.... Eensklaps staat zij op, verlaat het heiligdom, keert naar huis....; een oogenblik daarna, was haar eene dochter geboren. Glorie zij God! God heeft zich goed betoond! Geen gevaar, bijna geen smarten! Ditmaal heerscht alleen vreugde, eene zeer groote vreugde in het arme huis! En eenige uren daarna werd het kind naar het huis van God gebracht; het water des Doopsels deed hare ziel herboren worden, de naam van Liduina (1) werd haar gegeven; de aarde had van den hemel een engel van zegening ontvangen.

Maar helaas! ter naauwernood was men teruggekeerd, of dit doopfeest werd verstoord. Eene treurige verschijning deed zich op; de smart was deze nog geheel frische wieg binnengeslopen. Immers het onschuldige schepselscheen aan eene afgrijselijke martelie overgeleverd. Men zag haar, zeggen de schrijvers van haren tijd, in hare luijers wegkrimpen van pijn als werd zij door ijzeren tangen gefolterd. Welk was deze geheimzinnige kwaal? van waar die folteringen welke iedereen met ontsteltenis vervulden? Het arme kind deed hartverscheurende kreten hooren. Men weende rondom haar; men vroeg elkander af: «Wat beteekenen die vroegtijdige kwellingen? is dit kind dan een slagtoffer? moet zij dan den kelk drinken die aan hare moeder gespaard werd? moet zij dan de smarten ondergaan welke deze ontkomen is?»

Ongetwijfeld moet men niet spoedig aan een voorval, een woord, een zamenloop van omstandigheden, eene beteekenis geven welke die bijzonderheden meestal volstrekt niet hebben. Maar somtijds is er in dit voorval,

(1) Of door verbastering: Ludivina, Liduvina, Ludovina, enz.; in 't latijn Lidwina, Lydia, Lydewigis, Lydewidis, enz.

of zelfs in dien eenvoudigen naam, iets geheimzinnigs, eene soort van onuitsprekelijk geheim gelegen, dat men genegen is te doorgronden. Men gevoelt dat daarin de openbaring ligt van eene gansche lotsbestemming!

Het is eene zonderlinge zaak, of liever, laten wij het woord gebruiken, eene beschikking der Voorzienigheid, en waarop wij het willen wagen de aandacht te vestigen, zoozeer schijnt het ons toe dat God, van den eersten dag af, al zijne plannen met dit kind heeft willen openbaren!

Liduina komt op Palmzondag ter wereld, op denzelfden dag dat de Kerk ons het verhaal doet van het Lijden van Christus, op het oogenblik zelf dat in de parochiale mis die droevige geschiedenis van het Lijden van een God wordt gezongen. Was dit niet als eene profetie, als het voortteeken van dit leven, dat niets anders zou zijn dan eene lange reis op den bloedigen weg naar Calvarië?

En de naam die haar gegeven is, dat woord van *Liduina*, dat, in de germaansche taal, beteekent *grenze-loos geduld*, dat welsprekend woord, 'twelk alleen reeds zoo goed de toekomstige grootheid van onze heilige verhaalt, — zou men niet zeggen dat God zelf het aan hare ouders had ingeven, om zijne oogmerken te doen uitschijnen, even als God zelf oudtijds, door zijn engel, den heiligen Wegbereider van den eeuwigen Oorsprong aller genade, *Joannes*, dat is *genade* noemde, of die aan haar die de Onbevleete Moeder van den Verlosser der menschen moest worden dien naam van *Maria* gaf, dien onuitsprekelijken naam, die rijk is aan zoovele schatten en op zoo bewonderenswaardige wijze hare glorie en haar martelaarschap, hare vernederingen en hare vorstelijke waardigheid uitdrukt.

Merk voorts op hoe dit kind reeds lijdt en in zekeren zin wonderdadig lijdt, naast, of moet men niet liever zeggen, in de plaats van hare op wonderdadige wijze verlost moeder? En schijnt zij daardoor niet aangewezen om voortaan een offer van voorbede te wezen?

Wat daarvan zijn moge en indien dat gezang van het Lijden, die naam bij den Heiligen Doop ontvangen, die eerste folterpijnen in de wieg geen goddelijke voortekenen zijn, laten wij dan ten minste zeggen dat: *smart, geduld, opoffering*, zooals wij weldra zullen zien, den grond uitmaken van het geheele bestaan onzer heilige, den korten inhoud van haar leven.

Hoeveel geheimen zijn er niet in eene wieg besloten! Hoevele verplichtingen vervat in ons doopsel! Smartelijke verplichtingen, maar geheimen van glorie, als wij getrouw zijn!

HOOFDSTUK II.

KINDSCHHEID.

Eene moeder gelijk er niet genoeg zijn. — Wat er van Liduina gezegd wordt. — Hare godsvrucht jegens de Heilige Maagd. — Wonder met een beeld van Maria, en de vereering welke daaraan bewezen wordt.

Liduina begon op te groeijen; het was de roos die onder de doornen ontloek. Ondanks de pijnen welke haar in hare wieg hadden bezocht, ontwikkelden zich reeds in haar de bevalligheid van het kind, die onge Kunstelde bevalligheid, die weerkaatsing van eene ziel, even helder als een schoone hemel, eene bevalligheid die altijd zooveel bekoorlijks had, die daardoor ook dikwerf zoovele gevaren verbergt; want de liefde der ouders kan verblind worden, hunne blinde ijdelheid kan kostbare schatten bederven!

Maar men heeft het reeds begrepen; de ouders van Liduina, die zoo getrouw hunne pligten vervulden, wachtten zich wel den ernstigsten, den meest beslissenden pligt van ouders, dien der eerste opvoeding, te verwaarloozen; zij waakten over hun kind. Ter naauwernood begon die jeugdige ziel zich te openen, of de gelukkige moeder was dáár, om er binnen te gaan. Zij trad daar binnen met een heiligen eerbied als in een hei-

ligdom, om daar te bidden, om daarin God te doen nederdalen en hem een troon op te rigten; dat wil zeggen, zacht, langzamerhand, en als 't ware druppel voor druppel, deed zij het licht daar binnendringen; zij strooide het zaad des geloofs en stortte den balsem der godsvrucht daarin uit.

Dit was overigens voor de vrome vrouw eene eenvoudige en zeer gemakkelijke zaak. Daar zij aanhoudend moest arbeiden, kon zij zich niet met noodelooze zaken en gesprekken inlaten; maar om hare pligten als huismoeder voor hare kinderen, voor hare kleine Liduina te vervullen, wist zij altoos tijd te vinden. Zij bezat ook niet wat men geest noemt en geen wetenschappelijke kennis, dewijl zij eene onaanzienlijke en geringe vrouw was, maar zij was christin en moeder; zij had haar geloof en haar hart, wat was er voor haar kind nog meer noodig? Zij nam het op de knieën, en terwijl zij het liefkoosde, onderhield zij het in die kinderlijke, zoo bevallige, zoo welsprekende taal, welke de moeders zoo goed kennen, over dien God die de menschen zoozeer heeft liefgehad, dat de menschen Hem overal den Goeden God noemen! Een boom, eene plant, eene bloem, eene vrucht, de beek die door het land liep, het vogeltje dat vreugdevol in de lucht zong, of de ster die aan het uitspansel schitterde, of ook de grove en beroekte prent die een heilige voorstelde en aan den muur hing, of nog liever het kruisbeeld dat den schoorsteen versierde, alles werd voor haar een boek, dat zij voor het kind opende, haar verklaarde, waarin zij haar leerde de wonderen van wijsheid, van magt en van goedheid te lezen, een boek vooral waaruit zij bewonderenswaardige lessen van dankbaarheid en getrouwheid putte.

Het valt niet moeilijk te begrijpen, dat bij zulk eene

opvoeding het minst goed gestemde kind vroom moest worden; Liduina werd een kleine engel. Haar verstand werd verlicht door de waarheden des geloofs welke zij leerde kennen, bijna ried; haar hart werd te gelijker tijd ontvlamd. Niets was roerender dan die vurige kinderlijke godsvrucht! Haar vader, hare moeder, hare broeders, allen waren verrukt wanneer zij bij het avondgebed, dat de leden van het huisgezin altijd gezamenlijk deden, met hen lag nedergeknield, de handen vroom vroom gevouwen, en haar zachte blik met zooveel liefde ten hemel gerigt! Allen aanschouwden haar toen reeds met de ontroering van den eerbied.

Deze godsvrucht van het kind kenmerkte zich bijzonder door hare devotie tot Maria. Petronella met haar geloof en hare rede, had die devotie altijd beschouwd als de devotie der voorbeschikte zielen, als een der heilzaamste invloeden welke de adem eener moeder in de ziel van haar kind kan doen ontluiken. Zij had dan ook een vurigen ijver ontwikkeld om den smaak daarvan aan Liduina meê te deelen, een ijver dien God gezegend had, want Liduina diende Maria op bewonderenswaardige wijze. Gebeden, beelden, plegtigheden, altaren, al wat van Maria sprak, al wat de liefde tot Maria betraf, was reeds een geluk voor de kleine Liduina.

Nu bevond zich te Schiedam, in eene kapel der parochiekerk van den Heiligen Joannes den Dooper, een wonderdadig beeld, welks oorsprong wij hier moeten bespreken, en omdat de devotie tot dit eerbiedwaardig beeld eene ontzettende werking uitoefende op het gansche leven onzer heilige, en omdat de geschiedschrijvers die wij volgen, allen eenstemmig, het wonder dat dit beeld op deze plaats had gebragt, beschouwen als het teeken der voorbereiding van zoovele onvergelykelijke wonderen,

die later, onder het oog en door de tusschenkomst van Maria, de nederige maagd zouden verheerlijken, wier eerste kindschheid en ongekunstelde vroomheid wij thans verhalen.

Het was kort vóór Liduina's geboorte. Op een brandend warmen augustusdag was er een vreemdeling te Schiedam aangekomen, die een schoon houten beeld van de allerheiligste Maagd droeg, en men had hem zich naar de haven zien spoeden, met een kapitein spreken van een schip dat gereed lag om te vertrekken, vervolgens aan boord gaan, dáár zijn kostbaren last nederleggen, zelf plaats nemen en het uur van het vertrek afwachten. Hij zeide zich naar Antwerpen te begeven, waar de feesten van Onze Lieve Vrouwe Hemelvaart jaarlijks een ontzaggelijken toeloop van volk trokken, en waar hij voornemens was het vrome beeld te verkoopen, waarin hij al zijn talent en al zijn geloof had willen doen uitblinken.

Het teeken van vertrek werd weldra gegeven. Men ligt het anker, de zeilen zwellen, de matrozen zijn aan het werk . . . . . maar, zonderling geval, het schip blijft onbewegelijk liggen! Een oogenblik meent de kapitein dat het aan de vadzigheid zijner bemanning ligt; zijne stem doet zich scherp en gebiedend tot hen hooren; maar te vergeefs spoort hij hen aan, te vergeefs zelfs doet de gansche ekwipaasje eene groote inspanning . . . . . Onbegrijpelijke onbewegelijkheid! het schip blijft liggen, roerloos als eene granietrots te midden der golven!

Dat was inderdaad een zonderling schouwspel. Geen wonder dan ook dat bijna de geheele bevolking, mannen, vrouwen, zeelieden en burgers, aan den wal waren gekomen, en de ongelukkige matrozen eerst met vro-

lijke kreten, vervolgens met schatergelach, maar eindelijk met een oordoovenden stortvloed van bijtende spotternij over hunne onhandigheid werden bejegend! Maar weldra volgt eene volkomene stilte op al dat tumult. Daar men die krachtige mannen, die het zweet op het voorhoofd gудst, gedurende een uur vergeefsche pogingen ziet aanwenden zonder dat het schip, dat altijd zoo gemakkelijk in beweging te stellen is, een duim breed van zijne plaats geraakt, worden alle harten door verstomming getroffen; ieder begrijpt dat hier een wonder gebeurt; de matrozen zelfs, die aan het cinde van hunne krachten en wanhopig zijn, kunnen hunne onmagt niet anders verklaren. «Bij den heiligen Willibrord» (1), roept plotseling een hunner uit, met den vinger naar het beeld van Maria wijzende, «ik geloof waarlijk dat Onze Lieve Vrouwe en Koningin Schiedam niet wil verlaten!» Die woorden maken de aandacht gaande. Men omringt het beeld, onderzoekt, bewondert het; een der matrozen bukt zelfs neder om het op te ligten; maar hij beproeft het twee en driemaal te vergeefs: de beeldhouwer komt er aan te pas; twintig mannen putten hunne krachten voor niets uit! Het wonderbare beeld is evenmin te verroeren als het schip!

Toen ontstond er een onbeschrijfelijk schouwspel. «Een wonder! een wonder! roepen uit één mond, en de bemanning die zich op het dek in opgewonden stemming

---

(1) De Heilige Willibrord, eerste bisschop van Utrecht, apostel der Nederlanden, waarin hij gedurende eene halve eeuw het Evangelie had verkondigd, en waar zijn naam, altijd in eere gehouden, buitengewoon populair was gebleven. Hij stierf in 739, in zijn een en tachtigste jaar. Pepin van Herstal, Karel Martel, hadden bij hunne togten naar het Noorden, zijne deugden willen vereeren, en de doorluchtige Alcuinus heeft zijn leven geschreven.

beweegt, en de menigte die, op twee stappen afstands, aan de kade, waar het zich verdringt, alles gezien en begrepen heeft. Een wonder! ja! ja! Maria, onze Koningin, wil in ons midden blijven!» De ontroering is ten top gestegen, de vreugde, het geloof, de dankbaarheid, de liefde, al de beste gevoelens bedwelmen de menigte. De zeelieden verklaren dat zij geen hand meer zullen uitsteken, zoolang het heilige beeld aan boord zal zijn. «God beware ons daarvoor! Wij zouden ons blootstellen aan den toorn onzer Hemelkoningin; zij heeft haren wil duidelijk genoeg geopenbaard!» De menigte of liever het volk van Schiedam, dat nu geheel op de kade was vereenigd, vraagt, met luid geroep, het wonderdadig beeld aan den maker. «Wij willen het hebben! wij zullen het u zoo duur betalen als gij zult verlangen; maar wij willen dat het bij ons zal blijven!»

Wat kon de beeldhouwer doen? Ontsteld en getroffen door dit ontegenzeggelijk wonder waarvan zijn werk het voorwerp is, bleek en bevende van ontroering, stemt hij in alles toe, en om aan de kreten gehoor te geven die hem roepen, nadert hij dit zoo wonderdadig zwaar beeld, hij bukt zich voorover . . . een nieuw wonder! Zooals een kind eene veder zou opligten, neemt hij het in zijne armen en brengt het aan wal, en zoodra hij den eersten stap aan land heeft gezet, verwijdert zich het schip als van zelf, danst op het water en begeeft zich met majestueusen gang naar zee, onder het ontzettend handgeklap en gejuich der menigte, die aldus, met al de vervoering van zijn geloof, dit schip groet dat weggaat, en dat wonderdadig beeld 't welk in de stad komt!

En aanstonds vangt een bewonderenswaardig feest aan, zooals het volk die, in zijne opgewonden stemming, zoo

goed plotseling kan vieren. Eene processie wordt gevormd; het beeld der Moedermaagd wordt zegevierend rondgedragen; het volk, de voornaamste ingezetenen, de priesters, allen namen deel aan den optogt en juichen met hun opgetogen vreugdeliederen toe; het is een onvergelykelijke zegetogt tot aan de parochiekerk, waar eene eereplaats voor het wonderdadig beeld is bereid.

Maar men deed nog iets beters; men behield eene levendige en opregte devotie voor het heilig beeld; men rigtte ter harer eer eene broederschap op, welker leden moesten trachten het voorbeeld der verhevenste deugden te geven, en het werd sedert een onveranderlijk gebruik in Schiedam, om elken avond de litanie der heilige Maagd of den *Salve Regina*, of eenig ander loflied ter harer eere, voor het beeld te komen zingen.

Is het nu noodig te zeggen dat de ziel van Liduina, reeds zóó goed gestemd, door de herinnering aan dit voorval, dat pas had plaats gehad, en door deze volksdevotie welke in al hare kracht bloeide, door het verhaal van het wonder dat hare vrome moeder haar ongetwijfeld duizendmaal deed, zich meer en meer versterkte in de liefde tot Maria, in de getrouwheid aan hare vereering, en in 't bijzonder in een teederen eerbied voor het beeld dat de Koningin des hemels had willen verheerlijken.

Bij dit beeld, en in deze kapel, die verrijkt was met zulk een schat, ging zij dan ook gaarne bidden; daar vond zij zich wel! En zeggen wij het zonder aarzeling: dáár vooral geschiedde hare wezenlijke opvoeding; in dit heiligdom, voor dit gezegend beeld, onder dien blik van de Maagd der maagden, en onder den vruchtbaren adem van hare moederlijke liefde, werd het hart van dit jonge kind met vroomheid gebalsemd vóór dat het

ontlook; dáár werd de kiem van heiligheid, welke de getrouwheid aan de genade later zoo wonderbaar zou ontwikkelen, zachtkens, in vurigen godsdienstijver, gevormd.

Is het niet eene waarheid dat wij ook in de eerste jaren onzes levens de allerheiligste Maagd van ganscher harte liefhadden? Hoeveel beter zouden wij zijn, indien wij ook getrouwer geweest waren aan deze eerste liefde, aan deze eerste genade, of indien wij trachtten daaraan getrouwer te zijn!

HOOFDSTUK III.

KIND EN JONGE DOCHTER.

Vrome vindingen van de kleine Liduina om hare devotie tot Maria te voldoen. — De Heilige Maagd lacht haar toe. — Hoe de wereldschgezinde vrouwen zich gedragen en zich daarover uitlaten. — Wat eene christenmaagd antwoordt. — Gewaardeerde verdiensten. — Maar Liduina wil geen bruidegom dan Jesus.

Het beminnelijk kind was intusschen niet altijd vrij om, zoo dikwijls zij het begeerde, in haar geliefkoosd heiligdom te gaan bidden. Hoe klein zij nog was, reeds verrigtte zij in huis, onder de leiding harer moeder, om zoo te zeggen al het werk eener dienstmaagd; al haar tijd was bezet. Maar daarentegen bespiedde zij, en tot zelfs onder hare bezigheden, wist zij op verwonderlijke wijze de gelegenheid te vinden om hare godsvrucht te voldoen. Zoo moest zij dagelijks, op vaste uren, het eten aan hare beide jongste broertjes brengen, die school gingen, en aan haar vader en hare beide oudste broeders, die op het land arbeidden; dat wil zeggen, zij moest, onder weg, de welbeminde kapel voorbijgaan. O! dan had zij haar plan, hare kleine list. Als het uur gekomen was, vertrok zij, met de mand aan den arm . . . maar men moest haar eens gezien hebben! Zij ging haastig, zoo

haastig mogelijk; geen vriendinnetje of geen kinderspel kon haar doen vertoeven. Tijd winnen; met dien gewonnen tijd de gehoorzaamheid aan hare moeder en hare devotie tot Maria paren, zie dat wilde zij, en zoo doende deed zij aan hare pligten niet te kort, en in 't gaan en het terugkeeren, bragt zij haar bezoek in de kerk.

Daar gedroeg zij zich verwonderlijk goed. Zeer ingetogen en met eene treffende godsvrucht, even als de engel, bad zij herhaalde malen het zoete *Wees gegroet, Maria*, haar geliefkoosd gebed; vervolgens, de daad bij het woord voegende, voor het beeld der Heilige Maagd staande, en het aanziende als of Maria in persoon voor haar had gestaan, groette zij het, met hare kinderlijke bevalligheid, en ging dan weder weg... Heilige gemeenzaamheid, onge Kunstelde godsvrucht, die aan de Koningin der Maagden bijzonder moest behagen en die haar inderdaad behaagde, want weldra ontving zij hare belooning; dit geschiedde als volgt:

Op zekeren dag — Liduina was toen zeven jaren oud — van het land terugkeerende, bevond zij zich als naar gewoonte in die gezegende kapel, voor het zoo geliefd altaar. Als naar gewoonte ook herhaalde zij, met al hare liefde, den groet des Engels. Plotseling blijft zij steken... een oogenblik staat zij onbewegelijk van verbazing.... Zij, het vrome kind, heeft iets ongehoords gezien!... Ja, zij ziet het gelaat van Maria levend worden, haar blik schitteren!... Zij ziet om haren monden bekoorlijksten glimlach, een hemelschen lach spelen!... O geneugten!... Aanstonds, en met dien diep kinderlijken eenvoud die aan niets twijfelt en zich nooit bedriegt, staat zij op... reeds is zij op de trappen van het altaar geklommen; zij komt nog naderbij, zij strekt hare handjes naar Maria uit, zij zou aan het hart zelfs

der goddelijke Maagd willen rusten. Zij spreekt haar toe, zij zegt haar de teederste woorden, zij noemt haar hare Moeder, hare zoete Koningin, hare schoone Vrouwe. Het zijn vurige verzuchtingen. Zij was zoo gelukkig, want Maria lachte haar altijd toe!

Intusschen gaat de tijd ongemerkt voorbij, te midden van al dat geluk; Liduina denkt er plotseling aan. «Ach! lieve Heer, wat zal moeder zeggen? Zal moeder mij niet beknorren?» En in allerijl keert zij naar huis, vervoerd, verrukt, maar ongerust. Hare moeder ontvangt haar inderdaad met een ernstig gelaat. Met werk overladen, had zij door hare afwezigheid nadeel geleden. «Waar komt gij van daan?» zeide zij haar op korten toon; «waar zijt gij aldus gaan spijbelen en uw tijd verliezen?» — «Moeder,» antwoordde het beminnelijke kind op eenvoudigen toon, «wees niet boos, ik verzoek het u, en vergeef mij. O! indien gij het wist! Ik was de kapel binnengegaan alleen om mijne schoone Vrouwe daar even te groeten! Welnu, zij heeft mij ook gegroet! Ja, zij heeft mij geantwoord met een glimlach, een waren glimlach, met zulk een zoeten glimlach! Zij heeft mij zóó gelukkig gemaakt, dat ik niet meer weg kon gaan!»

Het kind legde in die woorden zulk een toon van ongekunsteld geloof en van geluk, dat de vrome moeder getroffen werd en aan niets anders meer dacht dan om God te zegenen voor de verwachting welke dit wonder haar deed koesteren en om Maria te loven, die de liefde harer dienaren steeds toelacht door de onuitsprekelijke vreugden waarmede zij hen gaarne beloont.

Deze godsvrucht was overigens niet onvruchtbaar. Even als alle opregte, welbegrepen godsvrucht, was zij werkdadig, praktisch en scheen in hare handelingen uit.

Zoo werd Liduina van dag tot dag een bewonderenswaardiger kind. De nederigheid, de gehoorzaamheid, de eerbied voor de waarheid, de liefde, de zachtmoedigheid, de engelachtige zedigheid, al de christelijke deugden vergezelden haar reeds op al hare gangen. Op twaalfjarigen leeftijd was zij een volmaakt toonbeeld; op twaalf, op vijftien jaren, was zij tot eene verwonderlijke rijpheid van wijsheid gekomen. In dien gevaarvollen leeftijd, wanneer de ziel van het jonge meisje langs alle kanten verblind wordt door het schijnschoon der wereld dat haar boeit en op een dwaalspoor wil brengen, liet Liduina zich daardoor niet betooveren. Zij gevoelde niet de minste aantrekkelijkheid voor de wereld, of liever zag zij, met dien blik welken een uitnemend oordeel haar gaf, de wereld in al hare werkelijkheid. Onder dat schitterend vernis waarmede zij zich tooit, onder dat zoo verleidelijk uiterlijk van beleefdheid, van hartelijke genegenheid, van bedwelmende genoegens, kortom van geluk en van grootheid, wist zij te onderscheiden, te zien wat zich verbergt, wat er de grond van uitmaakt, namelijk kleingeestigheid en leugen, eigenbaat en trouwelooze schijnheiligheid, verschrikkelijke ellende overal en afzigtelijk bederf zeer dikwijls!

De wereld was dan in hare oogen slechts een ontzagelijke afgrond, en een afgrond waarin men maar al te ligt valt. Zag zij niet rondom zich te veel jonge lieden, die met hunne droomen den levensweg opsnellende, en onbekommerd en lichtzinnig, door het een of ander nietig vermaak of de eene of andere gevaarlijke verbindtenis, hun ongeluk en hun verderf te gemoet liepen? Dientengevolge was haar partij weldra gekozen; zij had afstand gedaan van de wereld, van hare vermaken, van hare ijdelheden, van hare feesten, zij had zelfs afstand

gedaan van hare bijeenkomsten en gezelschappen, hoe onschuldig haar die ook schenen. Het gebed en de arbeid, de afzondering en het huisselijk genoegen, daarin bestond haar leven en daarin vond zij, met de waardigheid, de kalmte en het geluk.

En toch Liduina bezat vele natuurlijke goede hoedanigheden; een gunstig voorkomen, een innemend gelaat; zij zou dus welkom in de wereld geweest zijn. Waarom zouden wij het niet zeggen? Valstrikken werden ook haar gelegd. Hetzij uit instinct van het kwaad, hetzij uit laffe jaloerschheid, de ondeugd, onder bloemen verborgen, bevallig en fijn van vormen, heeft steeds geweten en zal altijd weten binnen te sluipen in het aardsch paradijs van een rein hart, om daar stormen te weeg te brengen en droefenis te zaaijen. Dit geschiedde. Zoo wisten vrouwen die verzet waren op de wereld, zelfs Liduina te belagen. Men bewonderde hare jeugd, hare bevalligheid; men verhief hare schoonheid, men roemde zelfs hare deugd. «Maar,» voegde men daarbij, «zelfs in het goede moet geen overdrijving heerschen. Gij zult moeten bekennen dat gij als in een graf leeft! Waartoe op uw leeftijd, in het seizoen der rozen, zulk een gestreng en somber leven leiden? God wil zeker zulke buitensporigheden niet! De bloem heeft lucht en zon noodig; het jonge meisje, vreugde, uitspanning, eenige vermaken.... En, Gode zij dank, de wettige genoegens zijn niet uit de wereld! Welk kwaad zou er, bij voorbeeld, in steken, indien gij die al te eenvoudige kleeding door een waardiger toilet vervingt, door eenigen tooi die u zoo goed zou staan! En zou het dan eene misdaad zijn, van tijd tot tijd in een uitgelezen gezelschap, in goed gekozen bijeenkomsten te verschijnen? Waarom zou gevaar daarvan te duchten zijn? Gij hebt goede beginselen, godsdienst, gij zijt

deugdzaam, dat is uw schild; dit zijn uwe en onze beschermengelen; daarmee is men onwondbaar! En zoo zou, zonder gevaar voor u, de wereld u zien, maar om u te bewonderen, om u op hare feesten te bekroonen, om hare rijkdommen en schatten met hare eerbewijzen voor uwe voeten neder te leggen; kortom, ten einde u boven den nederigen staat te verheffen, die u niet past . . . . O! kom!»

Zulke taal deden de vrouwen aan Liduina hooren. Het was de oude toespraak die satan aan Jesus deed hooren. «*Werp u van den tempel neder; wat waagt gij? gij hebt immers engelen om u te bewaken! Het was de bekoring op den berg. Zie hoe schoon de wereld is! Zie die feesten, die heerlijkheid, die kroonen, die aardsche koninkrijken! indien gij nedervalt en mij aanbidt, zal ik u dat alles geven.*» (1) En wat antwoordde Liduina op al die verleidelijke woorden? Niets, maar zij nam hare toevlugt tot de kerk in welke zij gedoopt was, tot de kapel in welke de Maagd der maagden haar had toegelagchen. Zij nam de vlugt naar hare kamer, viel voor haar kruisbeeld op de knieën, en daar, in tranen smeltende, riep zij uit: «Mijn God! mijn God! neen, ik wil niets van de wereld weten, ik wil haar niet beminnen, noch door haar bemind worden! Al wat ik wil, o mijn God! is het geluk te hebben van het witte kleed mijns Doopsels onbesmet te bewaren. O! verberg mij dan, bewaar mij goed! Ja, o mijn God! U wil ik dienen, U altijd, U alleen!»

Overigens, wat zij in stilte en in het geheim des gebeds zeide, zou zij weldra luid verkondigen. Wij hebben het reeds te kennen gegeven, Liduina was op-

---

(1) H. Matth. h. IV.

merkelijk schoon. Al hare trekken, haar geheele persoon, vertoonde een harmonisch mengsel van bevalligheid en hooge beschaafdheid. Maar eene bekoorlijkheid die meer waard was, bestond in haar verheven, ernstig karakter, dat evenwel getemperd werd door de beminnelijkste liefstalligheid. Bovendien wist men dat zij in de behandeling van zaken, in het bestuur van een huis, en tot een hoogen graad, die huiselijke wetenschap, dien verstandigen tact bezat, welke eene vrouw zooveel waarde geven. Al die hoedanigheden overigens, voorkomen, verstand, karakter, werden bekroond door een straalkrans van zulk eene aantrekkelijke zedigheid, dat het jonge meisje, ondanks hare inspanning om onbekend te blijven, de algemeene aandacht op zich vestigde. Vele jonge lieden, die door hun stand en hunne fortuin den eersten rang in de stad bekleedden, dachten dat eene vrouw als deze, hoe arm zij ook zijn mogt, meer waard was voor het geluk, voor het werkelijke leven, dan al die sierlijk gekleede ligtzinnige juffers, welke men op hunne feesten zag rondfladderen, en die zich waarlijk alleen aanbevalen door een zeer ligten voorraad van zeer twijfelachtige verdiensten. De hand van Liduina werd dan aan haren vader gevraagd. Als een verstandig man, haastte Pieter zich niet. Maar eindelijk, gedrongen door herhaalde aanvragen, welligt ook bekoord door het lokaas van een fortuin dat zich vertoonde, riep hij zijne dochter eens en sprak tot haar niet zonder ontroering: «Mijn kind, verscheidene jongelieden uit de beste families van Schiedam vragen u ten huwelijk; gij zoudt, geloof ik, wel doen met daarover na te denken en dan zult gij mij met uwe keus bekend maken. — Mijne keus? antwoordde Liduina op levendigen toon, ach! vader, het is te laat, mijne keus is gemaakt! Niet met een

man, maar met den koning des hemels wil ik vereenigd worden; Hij heeft mijn woord reeds ontvangen. O mijn zoo goede vader, ging zij voort, hem de handen nemende en kussende, indien gij mij bemint... en, niet waar? gij bemint uw kind zoozeer! dan smee ik u, spreek mij niet meer over een huwelijk; ik acht den schat der maagdelijkheid te hoog om dien aan een sterfelijken echtgenoot op te offeren.» Pieter was diep bewogen; intusschen hield hij aan. Maar Petronella bevond zich daar, zij keurde heimelijk de geloften harer dochter goed: «Piet, zeide zij eindelijk, laat Liduina nu gerust; zij is immers te jong en vooral te vroom om ons te haasten. Het is onze eenige dochter; maar indien dat moet geschieden, waarom zouden wij haar niet aan den eenigen God geven? waarom zouden wij haar niet zich voor eeuwig aan Hem laten toewijden? — Ach, ik dank u! riep het jonge meisje toen in verrukking uit; ik dank u duizendmaal, welbeminde moeder! Ja, aan Jesus wil ik toebehooren, aan Jesus alleen! laat ik het zeggen, daar is geen levend mensch die mij zou kunnen dwingen om aan een ander dan aan Jesus toe te behooren. O! indien men mij wilde dwingen, voegde zij daarbij, kleurende, dan weet ik wel wat ik zou doen! Ik zou mijn God zoo hartelijk bidden en smeeken dat Hij mij eene mismaktheid zou toezenden, maar zulk eene afschuwelijke misvormdheid, dat geen man mij ten huwelijk zou willen hebben!»

Daar is in eene heilige kindschheid een geur die het geheele leven balsemt en behoedt.

HOOFDSTUK IV.

GODS OOGMERKEN.

Schaatsenrijden. — Liduina doet een val. — Boven-natuurlijke ziekte. Zonder-dank. — De gencesheeren verklaren zich onmagtig. — Eene crisis. — Verschrikkelijke opeenstapeling van kwalen. — De wormen ontstaan en vermenigvuldigen zich in het vleesch der maagd. — Les van christelijke liefde welke zij aan iemand geeft die de vermaken najaagt. — Hare liefde voor de waarheid, en het wonder dat daarvan de belooning is.

Tot dien tijd had Liduina, hoe godvruchtig ze ook was, geen enkele buitengewone gaaf van Boven ontvangen; God had haar nog niet toegelaten tot de vreugden zijner hemelsche mededeelingen. Eerst moest zij de providentiële wet ondergaan, de wet aan welke God de bevoorregte zielen onderwerpt. Zij moest gelouterd worden door het vuur der beproeving, door de nederigheid tegen den hoogmoed versterkt; in een woord, den Kalvarieberg beklimmen vóór dat zij den Thabor besteeg; zij moest lijden! Dat was als het nieuwe Doopsel dat zij moest ontvangen voor het nieuwe leven dat zij zou binnengaan, het Doopsel des bloeds, dat haar overvloedig werd toegediend!

Op haar zestiende jaar was zij door eene ziekte bezocht, die, wel is waar, weinig onrust baarde, maar verscheidene maanden had geduurd. Terwijl zij aan de betere hand was, kwamen eenige jonge meisjes haar op zekeren dag bezoeken, of liever haar voorstellen zich eenigen tijd met haar te gaan vermaken. Het was midden in den winter; de koude was zeer gestreng geweest; eene dikke ijskorst bedekte al de wateren. Een ijsvermaak nu, in geheel Nederland zeer in den smaak, is het schaatsenrijden. Mannen, vrouwen, kinderen, iedereen houdt zich gaarne met dit tijdverdrijf bezig; de jonge hollandsche vrouwen munten daarin vaak uit. In groepen vereenigd, ziet men haar op die dunne ijzeren strooken, welke stevig aan haar schoeisel zijn bevestigd, gaan, komen, onder elkander ronddraaijen, duizende zonderlinge wendingen aannemen, op het ijs, met evenveel bevalligheid als vaardigheid, de grilligste figuren beschrijven; daarna over de spiegelgladde vlakke voortglijden, met de snelheid van den vogel die de lucht doorklieft!

De gezellen van Liduina begaven zich dus naar het ijs; zij kwamen in 't voorbijgaan haar uitnoodigen om mede te gaan. Het meisje, wij weten het, was beducht voor alle verstrooijing. Zich verontschuldigende uithoofde van hare slechte gezondheid, weigerde zij met eene dankbetuiging. «Maar,» riepen de jonge meisjes, «juist voor uwe gezondheid moet gij medegaan! Gij hebt beweging noodig, kom, ga met ons, een weinig lichaams-oefening zal u goed doen. Al kwaamt gij slechts mede om ons te zien rijden, dan zou dat alleen u reeds vermaak verschaffen, kom!» In spijt van hare herhaalde verontschuldiging, bleven de meisjes zoozeer aanhouden, dat de vrome Liduina, vreezende haar verdriet aan te

doen, ten slotte, met goedvinden van haren vader, haar verlangen inwilligde.

Zij volgt haar dan, gaat op het ijs en bindt de schaatsen aan. Zij had slechts eenige oogenblikken gereden, toen eene harer gezellinnen in volle vaart, en niet in staat bij tijds te wijken of op te houden, onverwachts tegen haar aanreed. De schok was vreeselijk. De arme Liduina draaide rond en viel met geweld tegen ijsbrokken en brak eene rib. Toen zag men een hartverscheurend schouwspel. Daar lag zij op het ijs, bleek, in zwijm: men zou gezegd hebben dat zij dood was! Rondom haar, geknield of met ontsteltenis toeschietende, verdrongen zich al die arme jonge meisjes, welke zoo even nog zoo vrolijk waren. Zij weenden, zij slaakten zuchten om de ziel te doorboren. «Ach!» zeiden zij, «wij hebben haar hierheen gebracht, wij hebben haar als met geweld naar dit noodlottige ijs medegesleept... en zie, nu hebben wij slechts een lijk aan hare moeder terug te geven!» Intusschen moest men zich daaraan onderwerpen. Zij nemen de ongelukkige vriendin in de armen; met zaamgevlochten handen maken zij haar een draagbaar, en, bittere tranen over haar weenende, dragen zij haar naar huis en leggen haar te bed — op dat bed 't welk ze ter naauwernood had verlaten, in de blijde verwachting dat hare gezondheid weldra zou hersteld wezen, maar van hetwelk zij nooit meer genezen zou opstaan!

Men kan gissen dat deze gebeurtenis een diepen indruk in Schiedam maakte. Even als altijd, wel is waar, sprak ieder daarover op zijne wijze, deze om te laken, gene om zijn medelijden te kennen te geven; maar de menschen van geloof alleen wisten daarin eene beschikking der Voorzienigheid te vinden. Zij hadden gelijk; de lief-

derijke oogmerken van God begonnen vervuld te worden!

Maar voegen wij er spoedig dit bij. Onder hunne groote smart, bepaalden de ouders van Liduina zich niet bij ijdele klaagliederen. Hunne armoede buiten rekening latende, wilden zij hunne welbemide dochter redden, wat het ook mogt kosten. Zij lieten de bekwaamste artsen, de ondervindingrijkste heelmeeesters komen; zij beproefden de kostbaarste geneesmiddelen en niets was hunne liefde te duur; door arbeid en ontberingen, gelukte het hun alles te voldoen. Helaas! alles te vergeefs.

Het was inderdaad eene zonderlinge ziekte! De volhardendste waarnemingen konden haar niet doorgronden, en zij dreef den spot met de ijverigste studiën. Terwijl de wetenschap de oorzaken en de geneesmiddelen beredeneerde en daarover redetwistte, ging de vreeseelijke kwaal steeds voort en breidde zich van uur tot uur op schrikbarende wijze uit. Men moest het wel erkennen; God had gewond en, in zijne aanbiddelijke oogmerken, wilde God niet genezen!

Overigens zag de wetenschap zich weldra gedwongen om als eene plegtige bekentenis van die goddelijke tuschenkomst af te leggen. Ten dien tijde leefde er een beroemd geneesheer, Godfried van den Haag, dien geheel Holland dat hem zegende den bijnaam van *Zonder-dank* had gegeven (1). Hij was een zeer godvruchtig man, die aan eene onvergelykelijke bekwaamheid eene zeldzame

---

(1) Treffende bijnaam, dien hij aan zijn zoon overdroeg, en die hem gegeven werd, omdat hij de weinig bemiddelde zieken, die hij steeds om niet behandelde, en die hem hunne dankbaarheid over zijne bekwame zorgen betuigden met te zeggen: „Grooten dank!” steeds antwoordde: „Zonder-dank!”

offervaardigheid voor de zieke armen paarde. Men sprak hem over Liduina; hij kwam haar bezoeken. Vele geneesheeren waren tegenwoordig; de beroemde arts stond te midden eener talrijke omgeving. Hij ondervroeg de zieke lang, en hij onderzocht die ongekende kwaal in alle opzigten. Eindelijk wendde hij zich tot de ouders der maagd en sprak: «Mijne vrienden, doet geen verdere nuttelooze onkosten. Al zoudt gij ons zooveel goudstukken schenken als er sterren aan het uitspansel flonkeren, wij zouden u daarvoor geen genezing kunnen bezorgen.» Zich toen tot de geneesheeren keerende, die hem omringden, sprak hij: «Achtenswaardige kunstbroeders, laten wij het bekennen, deze kwaal valt buiten het bereik van al onze wetenschap. Al waren Hippocrates en Galienus hier tegenwoordig, ik zou hen tarten genezing te brengen, want de kwaal komt van te hoog! Ja, voegde hij daarbij, als onder eene ingeving sprekende, de hand Gods is op dit kind. Ik geloof het en het is mijn voorgevoel over deze bovennatuurlijke ziekte, God zal wonderen in haar wrochten zooals hij die nauwelijks gedurende eene gansche eeuw in eene ziel doet. Het spijt mij dat ze mijne dochter niet is, en zulk eene eer zou ik gaarne duur koopen, als ze te koop was!»

Aldus verlaten door de geneesheeren, aldus geslagen door de hand Gods zelve, had Liduina geen ander vooruitzicht meer dan dat van eene verschrikkelijke martelie. Hare kwaal, die geheimzinnige, onbeschrijfelijke kwaal, welke de menschelijke wetenschap trotseerde, had karaktertrekken die schrik aanjoegen. Het was gelijk eene geheimzinnige vereeniging van vreeselijke inwendige wonden. Daarenboven had zich, te midden dier wonden, in de streek zelve waar de ribben waren gekwetst, eene verzwering gevormd. Te vergeefs had men

zijne toevlugt genomen tot de hevigste geneesmiddelen om die verzwering te doen doorbreken; zij had alles weerstaan. Liduina leed daardoor zulke ondragelijke smarten, dat men haar telken oogenblik moest verbedden, al was het maar om haar hoop te geven op eenige verligting. De pijnen werden zelfs somtijds vervaarlijke crisissen.

Op zekeren dag nu was Pieter juist bij haar gekomen, toen zij in zulk eene crisis was. In droefheid verzonken, was hij voor het arme kind gaan zitten; hij zag haar weenende aan. Hoe zou hij niet geweend hebben? Hij hield zooveel van zijne Liduina en hij zag haar lijden zonder haar te kunnen verligten! Terzelfder tijd sprak hij met haar, onder het storten van tranen, hij zeide haar de teederste woorden welke hij kon vinden, en al wat hij 't geschikst wist om haar kracht en moed te geven. Maar Liduina hoorde niet. Door afgrijselijke smarten aangetast, verwrong zij hare ledematen; zij slaakte, ondanks zich zelve, kreten die hoe langer hoe verschrikkelijker werden. Plotseling echter hield zij op . . . . hijgende, buiten zich zelve door de pijn en zonder te weten wat zij doet, rigt zij zich met een sprong op, vliegt uit het bed . . . . en werpt zich, al snikkende, in de armen van haren vader, en, op hetzelfde oogenblik, valt zij daar, in zijne armen, aan de borst van den verschrikten grijsaard, in bezwijming!

Wat was er gebeurd? Van waar die bezwijming? Men begreep het weldra. Krachtdadiger dan alle wetenschap, had deze hevige beweging de verzwering doen openbreken. Aanstonds herleeft de hoop; reeds zegent men die verschrikkelijke crisis. God zij geloofd! riep men door het geheele huis; ongetwijfeld zal de genezing nu volgen.

Helaas! in werkelijkheid, het moest zijn leven of dood. Het was de dood niet, maar het was niet het leven! het was eene vreeselijke, bovenmenselijke verzwaring van kwalen; het was meer dan ooit de verwezenlijking van de oogmerken Gods!

Deze breuk had inderdaad verschrikkelijke gevolgen. Daar de vocht geen uitgang vond, verspreidde zij zich noodwendig in het binnenste. Men raadt het overige; de lijderes begon te braken, maar met zooveel moeite, dat het arme kind over haar bed kroop en vreeselijke pijnen leed, die haar duizendmaal den dood moesten aandoen. Vervolgens ontstonden, altijd door de werking van het besloten vocht, beklagenswaardige ongemakken. De krachten verdwenen, de maag werd zoo zwak, dat zij geen voedsel meer inhield, de beenen, en weldra zelfs al de ledematen, werden lam, en tot overmaat, werden al die smarten nog vermeerderd door een afgrijpselijk lijden, een brandenden, onverzadelijken dorst, welke van uur tot uur heviger werd door het braken. De ongelukkige dronk onophoudelijk. Daar het versch en zuiver water haar tegenstond, zocht zij, zich voort-sleurende, en dronk zij laauw water, modder en zelfs bedorven water, zij dronk alles! Maar al die slechte dranken, die hare maag aanstonds weder opgaf, diende tot niets anders dan om het vuur dat haar verteerde aan te wakkeren, en toch dronk zij steeds op nieuw met eene soort van vreeselijk genoeg dat medelijden wekte!

Zoo verliepen de drie eerste jaren. Zeggen al wat zij gedurende dien tijd leed door slapeloosheid, tranen en kwellingen van allerhanden aard; al de bitterheid harer ziel, al haar ligchaamssmartten doen kennen, niemand zou daartoe bij magte geweest zijn als God alleen. Het was genoeg haar te zien, om te begrijpen dat de smart

in haar een onpeilbaren afgrond had gegraven en om tot het diepste medelijden voor haar opgewekt te worden. Arme jonge dochter! Zoo jeugdig nog, slechts negentien jaren oud! Was zij niet vroeger zoo vol werkzaamheid, beweging, leven? Was zij het niet, de beminnelijke maagd, welke het Gods hand had behaagd met zooveel bevalligheid en schoonheid te sieren? Daar lag zij nu, op een bed, elk uur gemarteld in al hare ledematen, en dat sedert drie jaren! En wanneer zij nu en dan opstond, het ongelukkige kind, zag men hoe mismaakt en afzigtelijk zij zich voortsleepte, niet meer loopende, maar op de knieën kruipende als een worm, door hare kamer of in den omtrek van hare schamele woning. Beklagenswaardig schouwspel! zoo beklagenswaardig, dat behalve het medelijden 'twelk men niet kon nalaten te gevoelen wanneer men haar zag, bijna al degenen die haar ontmoetten, vooral diegenen die haar vroeger zoo gezocht hadden en aan wie zij zooveel liefde had ingeboezemd, een soort van afgrijzen van haar gevoelden! O ijdelheid der ijdelheden! Wat is de wereld, de jeugd en de schoonheid dan toch? O! de heilige jonge dochter had dus in haren maagdelijken angst goed gebeden! Zij had dus de toekomst voorspeld, toen zij, gedrongen om een echtgenoot te kiezen, geantwoord had: «ik zal mijn God zoolang smeeken, dat Hij mij zoo mismaakt zal doen worden, dat geen man ooit meer iets van mij zal willen weten!»

Intusschen wie zou het gelooven? Zooveel kwalen waren nog slechts de voorloopers van grootere pijnen. Liduina zou zelfs niet meer den troost hebben om zich op jammerlijke wijze door hare kamer voort te slepen. Haar toestand verergerde. Nieuwe kwalen kwamen van dag tot dag, kluisterden haar voor altijd op haar bed, ongehoorde kwa-

len! Daar de wond van de verzwering niet had kunnen gezuiverd worden, was het koud vuur daarin gekomen, had de naburige gedeelten bedorven, was doorgedrongen in de ingewanden, had daar verrotting, en door deze, wormen veroorzaakt. Deze wormen vermenigvuldigden zich op schrikbarende wijze. Na de ingewanden te hebben doorboord, drongen zij door het vleesch en kwamen naar buiten door drie openingen, waarvan elke, van ronden vorm, zwart en afzigtelijk van kleur, ten minste zoo breed was als een hand. Al die wormen, afzigtelijk om te zien, voedden zich met de zelfstandigheid der zieke zelve, en veroorzaakten haar naamlooze foltering. Men was dus verplicht wederom zijne toevlugt tot de geneesheeren te nemen, en volgens hun raad, ten einde de werking dier wormen weg te nemen door hen naar buiten te lokken, legde men op de wonden eene pap van tarwemeel, honig en kapoenvet; hierdoor haalde men tot twee honderd wormen daags uit het ligchaam der maagd.

Ter gelegenheid van dit hulpmiddel, willen wij een feit verhalen, dat wel niet met onze geschiedenis in betrekking staat, maar dat ten minste eene evangelische les bevat, die te dikwerf verwaarloosd wordt. Het was vastenavond; een inwoner van Schiedam, die veel hield van goede sier, zou een feest geven aan het bestuur en den adel der stad. De toebereidselen waren prachtig. Onder andere schotels die op de tafel van den gastheer moesten verschijnen en hem de grootste eer aandoen, sprak men vooral van acht of tien prachtige kapoenen, welke door eene lange en kunstige bereiding met de grootste zorg tot een staat van sijnheid en vetheid gebragt waren welke hen een zeer smakelijk voorkomen gaf.

Nu bevond die persoon zich den dag voor het feest bij Liduina. Deze wist, zooals ieder, dat hij rijk was en

zelfs dat hij te veel werk van zijne tafel en van zijne genoegens maakte; maar zij wist niet, of liever zij had nooit willen gelooven dat een man die zooveel voor weelde uitgaf, en die geen geld spaarde als het om een fijn gastmaal te doen was, in staat kon zijn, gelijk men hem daarvan beschuldigde, om de spaarzaamheid op het punt der liefdadigheid tot gierigheid te drijven. Zij vroeg hem dan, in allen eenvoud, een weinig kapoenvet om hare wormen te doen uitkomen. Hij weigerde. «Maar ik vraag u zoo weinig, voegde de nederige maagd daarbij; en dit weinige vraag ik u als eene aalmoes, in den naam van mijne smarten die gij zult verminderen, in den naam van Jesus Christus die u zal zegenen! Het is onmogelijk!» antwoordde de baatzuchtige lekkerbek. En bij de hardvochtigheid eene leugen voegende, en daardoor erger handelende dan de slechte rijke van het Evangelie, zeide hij: «Ik herhaal u, Liduina, wat gij mij vraagt is onmogelijk; mijne kapoenen zijn inderdaad zóó mager, dat zij alleen vet genoeg hebben om hen gedurende het braden te bedruipen!» Zulk eene ongevoeligheid joeg het onschuldige meisje schrik aan. «Welnu, het zij zoo! hernam zij eindelijk. Ik dacht wel is waar dat wanneer men rijk is, zooals gij, het een pligt en een geluk was om eenig medelijden met de armen te hebben; ik dacht ook dat wanneer men, zooals gij, de eer had christen te zijn, men den roem om de lijdende ledematen van Jesus Christus te lenigen, veel meer telde dan de ellendige roem die uit het smakelijk voorkomen van eenige kapoenen kan voortvloeijen! maar laat het nu zoo zijn. Intusschen, dit moet ik u zeggen, dat gij ten minste zoudt verdienen dat hetgeen gij aan Jesus Christus weigert, aan de katten zou worden gegeven en door haar verslonden!» Daarop vertrok de hardvochtige bezoeker een weinig ver-

legen, maar geenszins getroffen. «Het zou wat moois zijn, sprak hij onderweg in zich zelve, ik zal de geheele inrigting van zulk een schoon feestmaal bederven voor het plezier van die wormen! Neen, neen het vet van mijne kapoenen zal ze niet hebben, zij niet, en de katten waarmede zij mij schijnt te bedreigen ook niet, en wat deze laatsten betreft, ik zal er wel orde op stellen.» Te huis teruggekeerd, gaat hij dan naar zijne kostbare kapoenen zien, vindt ze malscher en fijner dan ooit, geeft de naauwkeurigste bevelen ten hunnen opzichte, doet ze zelfs voor zijne oogen op eene veilige plaats brengen; — en den volgenden morgen droomde hij waarschijnlijk nog over al wat het witte en fijne vleesch, dat zoo malsch zou zijn, hem beloofde, toen men hem plotseling een vreeselijk ongeluk kwam aankondigen, een der grootste ongelukken welke hem konden overkomen: men kwam hem mededeelen dat al zijne kapoenen, geen enkele uitgezonderd, op verschrikkelijke wijze waren toegetakeld en verslonden . . . . . door katten!

Keeren wij tot ons treurig verhaal terug. Behalve deze drie wonden waarin de wormen wemelden, had er zich eene andere aan den linkerschouder gevormd; het vleesch in de rondte was al spoedig tot verrotting overgegaan en van dat oogenblik af werd het Liduina niet slechts onmogelijk om op die zijde te rusten, maar zelfs om de noodige beweging te doen ten einde op de andere te gaan liggen. De arme lijderes moest het overige harer levensdagen, op den rug liggen! De rechterarm zelf wordt weldra door het St Antoniusvuur aangetast. Deze vreeselijke kwaal vreet het vleesch tot op de beenderen in, tast zelfs de zenuwen aan, spaart slechts eene enkele, en de arm, die loshangt, blijft slechts door deze enkele aan het ligchaam verbonden. De linkerarm blijft alleen vrij;

met dien arm kan Liduina nog alleen haar hoofd opligten. Maar haar arm hoofd is ook de zetel der wreedste kwellingen. Zij voelde daarin zulke hevige steken, zulke onverdragelijke kloppingen, dat het scheen alsof men hare hersenpan met naalden of dat men die met hamerslagen verbrijzelde. Het vleesch van haar voorhoofd werd van boven tot beneden gespleten; de onderkin werd gekorven tot in de onderlip; hare tong werd ontstoken, aan een harer oogen werd zij blind, het andere verdroeg het licht niet meer, en eindelijk hield eene vreeselijke tandpijn weken en maanden, soms onafgebroken aan, dikwijls met eene hevigheid die haar waanzinnig zou hebben kunnen doen worden.

De arme zieke verloor bovendien eene ontzettende hoeveelheid bloeds. De neus, de mond, de ooren, alles stortte bloed. In steeds herhaalde brakingen ontvloede haar een bloedig water, en bloed. Twee mannen, zeggende de geschiedschrijvers, die daarvan ooggetuigen waren, zouden niet hebben kunnen dragen wat zij in eene maand verloor.

Gedurende dien tijd, kreeg zij nog eene leverziekte; de longen, die onthonden werden, verdwenen bij stukken; de borst werd met puisten die een invretend vocht ontlieten bedekt; eene aanhoudende koorts, of liever al de koortsen, de meest zamengestelde en hevigste koortsen overvielen beurtelings het ongelukkige slagtoffer..... wat zal men er eindelijk van zeggen? wat meer? het was een voortdurende verschrikkelijke doodstrijd, al de bekende smarten in zich bevattende, en die doodstrijd moest vijf en dertig jaren duren!

Maar zeggen wij het om onze ziel, wat rust te geven, als vergoeding voor zooveel kwalen, had Liduina God met zich. Die God die haar verbrijzelde, die haar lou-

terde in den smeltkroes van het lijden, gelijk de goudsmid het goud in het vuur zuivert, diezelfde God zag haar met liefde, en schepte er soms behagen in, om, zelfs op wonderbare wijze, te toonen hoezeer Hij haar reeds beminde. Ziehier het bewijs.

Op eene plaats, tegenover de woning onzer maagd, waren twee mannen aan het twisten. Plotseling werpt een dier mannen zich, bleek van schrik, in het huis van Pieter. «Red mij! red mij!» En hij komt tot aan de kamer waarin Liduina lag. Zijn tegenstander volgde hem inderdaad op de hielen, met een dreigend en vreeselijk uiterlijk, en den degen in de hand. Reeds staat hij op den drempel voor Petronella, die is toegelopen. «Waar is die man? riep hij; die man die hier is binnengelopen, ik moet hem hebben; zijn bloed moet ik hebben! Waar is hij?»

Op het gezigt van dien ontblooten degen, van dien man die schuimbekt van woede, meent de arme vrouw in hare hevige ontsteltenis eene leugen te mogen zeggen om een moord te beletten; zij antwoordt dat niemand is binnengekomen. Maar reeds was de woedende man in de kamer van Liduina binnengetreden. «Waar is hij? antwoord mij! Is de man wiens leven ik wil hebben, wiens leven ik wil nemen, hier? — «Ja, antwoordt de maagd, die een afschuw heeft van liegen, ja hij is hier!» — «Ongelukkige! riep Petronella uit, naar hare dochter vliegende en haar een kaakslag gevende, wat hebt gij gezegd? Die man komt bij u eene schuilplaats zoeken, en gij levert hem aan den dood over?» Dat was eene tweede bekentenis. De arme vlugteling, halfdood van schrik, en overigens aan aller bliken blootgesteld, gevoelde zich verloren. Welnu! zijn woedende vijand ziet hem niet; of hij al in het kleine kamertje

keek, hij ziet niets; men zou zeggen dat hij met blindheid geslagen was, of liever eene ongehoorde verandering heeft in hem plaats gevonden. Op de stem van Liduina, op het enkele woord dat zij gesproken heeft, is zijn degen eensklaps nedergedaald, en zijne woede verdwenen; de zachtmoedigheid is in zijn hart teruggekeerd en hij gaat heen, weldra gevolgd door dengene dien hij zoo even als zijn slagtoffer had nagejaagd. «Moeder, zeide toen de vrome zieke, die den kaakslag, van Petronella met eene engelachtige zachtmoedigheid had ontvangen; indien ik u eenig leed gedaan heb, vergeef het mij dan. Maar ik heb gemeend dat, als ik naar waarheid antwoordde, de waarheid sterk genoeg zou zijn om een man te redden en eene misdaad te voorkomen. Gij hebt het gezien, ik heb mij niet bedrogen gevonden!»

Dan wanneer Hij ons het meeste slaat, laat God zijne goedheid altijd doorschemeren!

HOOFDSTUK V.

BEANTWOORDING.

Diepe smart. — Schaterlach en tranen. — De goede priester. — Gij zijt wel gelukkig! — De glorie van het lijden. — De vreugden der meditatie. — Communie en geluk. — Al moest ik slechts een *Wees gegroet* bidden!

Wij moeten evenwel niet gelooven dat Liduina reeds eene vlekkelooze volmaaktheid heeft bereikt, en veel minder dat zij die heeft bereikt zonder moeite en strijd. De heiligen zijn niet van eene andere natuur als wij, en God zij daarvoor geloofd! Indien zij zich altijd aan ons voordeden als bovennatuurlijke wezens, vrij van al onze zwakheden; indien wij hen nooit anders zagen dan in den verblindenden en verwijderenden glans eener volkomene heiligheid van den eersten oogenblik af, wie zou zich dan zóó niet gedrukt gevoelen, dat hij er zelfs niet aan zou durven denken om zich tot op hunne hoogte te verheffen! Wij moeten hen van nabij zien, wij moeten hen op dezelfde wegen ontmoeten welke wij bewandelen, met dezelfde ellende en dezelfde zwakheden. Wanneer wij hunnen strijd zien en hunne verzuchtingen hooren; wanneer wij hunne wonden aanraken, dan eerst roepen wij in eene heilige opgetogenheid uit: «Laat ons ook

met hen gaan!» Hunne zwakheid maakt onze kracht uit; hunne onvolmaaktheden noodigen ons uit om hunne deugden na te volgen!

Liduina betaalde dus ook hare schatting aan de menschelijke natuur. In het begin harer beproevingen, kostte het haar, ondanks hare godsvrucht, buitengewoon veel om ze te beheerschen. Meer dan eens verloor zij haar geduld. Op zekere dagen had zij als aanvallen van droefheid of moedeloosheid, en dan werd zij, al te dikwerf, door eene wreede en diepe droefheid verscheurd. Op zekeren dag, bij voorbeeld, hoorde zij, op haar bed, buiten een schatergelach. Het waren de jonge meisjes, die, bijna aan hare deur, zich aan eene uitbundige vreugde overgaven. Deze vreugde deed haar pijn. Hare verbeelding bragt haar aanstonds haren smartvollen staat voor oogen. «Ach! voor mij, sprak zij, geen vermaken meer, geen vrolijk gelach! voor mij geen hoop meer, geen genezing! Morgen, overmorgen, altoos zal het lijden zijn! lijden tot aan het graf! en verlatenheid en vergetelheid ten slotte!» En zij begon te weenen; zij weende zoo overvloedig en met zooveel bitterheid, dat het hartverscheurend was om te zien. Menigmaal weende zij nog zóó!

Deze diepe droefheid duurde gedurende de vier eerste jaren. Ongetwijfeld kwam men telkens bij haar toelopen, als zich die smarten hernieuwden. Het waren haar oude vader, hare oude moeder, die, met al de teederheid des harten, trachtten haar te troosten. Het waren eenige harer gezellinnen, minder vergeetachtig en liefderijker; het waren bureu en bloedverwanten die kwamen, die haar alles-zeiden waartoe zij in staat waren om haar moed op te beuren, om aan hare smarten afleiding te geven. Maar niets gelukte. Dikwijls zelfs, wel verre van haar

te verligten, waren die vertroostingën haar tot last. Wat zijn de menschelijke vertroostingën, wanneer zij niet kunnen genezen, wanneer zij niets aan onze kwalen veranderen? Liduina bleef altijd diep bedroefd. Men hoorde haar dikwijls, in hare smarten en pijnen, al weenende, de droevigste klagten uiten: «Mijn God! riep zij uit op een hartverscheurenden toon, mijn God, waarom ontfermt gij U niet over mij? Mijne dagen en mijne jaren zijn folteringën; mijn leven is slechts een afgrijselijke langdurige dood! o ik moet al te veel lijden! o! ik ben te ongelukkig! Wie toch wordt zóó gekastijd; wie zóó vernederd als ik? Mijn God! mijn God! maak een einde aan uwe gestrengheid, of ten minste waarom helpt gij mij niet?»

Deze vier jaren waren ook vier zeer moeilijke jaren, zij waren de proef der martelie, het noviciaat der smart!

Maar de dag der ware vertroostingën was nabij. Liduina zou eindelijk het woord hooren dat al het lijden balsemt en het zoet en glorievol maakt. Zij ging zich met God vereenigen, met God alleen; met God geheel en zonder voorbehoud, maar met eene vereeniging welk zij tot nog toe niet gekend had, en van dat oogenblik af, ging God haar tot het hart spreken; Hij ging, door heilige verukkingen, zijne getrouwe en welbeminde dienstmaagd overvloedig beloonen.

Een priester kwam Liduina dan op zekeren dag bezoeken. Het was een heilige geestelijke, een dier priesters met Gods geest beziel, die door eene zachtaardige liefde ontvlamd zijn en door de tranen en het ongeluk worden aangetrokken, zooals men zegt dat liederen, op klagenden toon gezongen, zekere vogelen des hemels tot zich trekken; eene dier zielen die God neemt uit zijne schatten en schijnt gevormd te hebben uit den glans van zijne goed-

heid, om haar op deze aarde de zoetste en glorievolste van alle missiën te geven, de zending om te troosten!

In tegenwoordigheid van Liduina had de man Gods, op den eersten oogopslag diep door medelijden getroffen, al het onmetelijke van haar ongeluk gepeild. Maar vol ondervinding, had hij ook al spoedig begrepen wat aan die uitgelezene ziel ontbrak, en wat haar alleen al hare schoonheid kon geven: «Mijn kind, zeide hij haar met eene vaderlijke zach tmoedigheid, uwe kwalen zijn ongehoord. Iedereen beklaagt u ongetwijfeld, en is bedroefd over uwen toestand. En ik, weet gij wat ik denk? — Gij, eerwaarde? antwoordde Liduina verwonderd; gij die goed zijt, gij denkt ongetwijfeld zooals iedereen, dat ik zeer te beklagen ben! — Welnu! gij vergist u; ik ben ver van te spreken en te denken als iedereen. Ik denk dat gij zeer gelukkig zijt! — Hoe! riep Liduina zichtbaar ontroerd uit, ik gelukkig! ik, die voor altijd aan dit ziekbed gekluisterd ben, van smart verbrijzeld en in al mijne ledematen! — Ja, gij zelf, O! ongetwijfeld mijn kind, meer dan iemand anders heb ik mededoogen met uw wreed lijden! Maar ik zie in u de christen ziel, de geliefde bruid van Jesus Christus, en dit is de reden waarom ik, hoe verschrikkelijk uwe kwalen zijn, met des te meer regt meen te mogen uitroepen: Gij zijt wel gelukkig. Ach! indien gij het wist, het christen lijden mijn kind, is het christendom, het is het gansche Evangelie, want het is het geloof dat aanbidt, de hoop die wacht en zich verblijdt, de liefde die zich slagtoffert! Of liever, het is Jesus Christus zelf die tot u komt, die u neemt, die u op een kruis legt opdat gij Hem zoudt gelijken, en die in u al de pracht der ziel wil doen schitteren, en u daarom in zekere mate door de smart vormt, zooals de kunstenaar het

meesterstuk dat zijn genie gedroomd heeft, door den beitel vormt. Door het lijden zuivert hij u van de geringste vlekken van het verleden; hij verzekert, hij verheerlijkt het tegenwoordige en de toekomst, hij geeft u als een nieuw doopsel der onschuld, hij siert uw voorhoofd met al de gloriën der deugd en opent u den hemel! — Ach! eerwaarde vader, hernam Liduina, ik begrijp u, gij noemdet mij terecht wel gelukkig. Maar lijden is niet genoeg; gij hebt het gezegd, men zou christelijk moeten lijden, lijden met onderwerping en geduld, zelfs met liefde, en het smart mij diep, dat ik hierin niet kan slagen!»

Toen sprak de heilige priester over het lijden van den goddelijken Meester. Hij sprak daarover met zijn geloof, met zijn hart. Hij deed de onuitsprekelijke voorbeelden, de verhevene lessen en de goddelijke aanmoediging daarvan uitkomen. Vooral beval hij haar ten slotte en dit was het doel dat hij wilde bereiken, de veelvuldige overweging daarvan aan. Liduina, zeide hij haar, dat hebt gij nodig, dat ontbreekt u. Indien gij tot het geduld wilt geraken en uwe smarten verheerlijken, dan moet gij dit aanbiddelijk lijden van Jesus overwegen; overweeg het dikwerf, bijna onophoudelijk; dit is het alvermogend middel.»

Na dit gesprek gevoelde Liduina zich vol moed. Zij haastte zich om de meditatie te beginnen. Maar hoezeer vond zij zich niet teleurgesteld! Die oefening, welke men haar zoo hoog geprezen had, scheen haar smakeloos, bijna onmogelijk. Uit spijt liet zij haar, na verloop van eenigen tijd, varen. Daarentegen kwam zij op hare klaagliederen terug; hare tranen begonnen weder te vlieten. Gelukkig kwam de vrome priester spoedig weder. «Welnu, zeide hij haar, heeft mijn geneesmiddel

geholpen? — Neen, eerwaarde, antwoordde zij met vrijmoedigheid. Welligt is de meditatie zeer goed voor diegenen die haar kunnen doen, maar ik begrijp er niets van. Telkens wanneer ik mij met het lijden van Jesus wil bezig houden, kom ik op mijn eigen lijden terug, en ik vind het zóó ondragelijk, dat het lijden van mijn goeden Meester mij weinig treft. — Aldus, hernam de priester op levendigen toon, zult gij u al dadelijk uit het veld laten slaan? Maar weet gij dan niet dat op deze aarde elke onderneming met moeite gepaard gaat, dat er geen moeijelijkheid bestaat, waarover een volhardende wil niet eindelijk zegeviert? Moet men de schors niet breken vóór dat men de vrucht kan eten? — Maar, eerwaarde vader, voegde de arme zieke daarbij, hoe wilt gij dan toch dat ik het zal aanleggen? Is het wel mogelijk dat ik mediteer, terwijl ik zulke groote folterpijnen lijd en de smarten mij onophoudelijk doen weenen? — Ja, Liduina ja, zeg ik u! Beproof het, volhard, en ik verzeker u plegtig, dat uwe tranen weldra zullen opgedroogd worden; weldra zult gij, de smarten van Jesus beschouwende, de uwen niet meer gevoelen! Gij zult niet meer betreuren wat gij zoo bitter beweent, de gezondheid, de jeugd, welligt ook de schoonheid, al die vreugden des levens welke zijn heengevloten, om plaats te maken voor het lijden! Gij zult niets waarden, niets beminnen dan den gekruisigden Jesus!

«Ach! wanneer gij Hem zóó arm zult zien, Hem, aan wien de aarde en de hemelen toebehooren, zoo arm aan vrienden, aan eer en troost, wanneer alles Hem verlaat en versmaadt, zoo arm aan alles wanneer Hij geen ander sterfbed heeft dan een schandelijk kruishout, dan gal om zijn doodstrijd te verzachten, zoudt gij u dan kunnen bedroeven over uwe verlatenheid en uwe ontberingen?

«Hij, mijn kind, Hij, de eeuwige schoonheid, Hij die zoo goed en zoo zachtmoedig is, wanneer gij Hem zult zien, geheel bedekt met vreeselijke wonden, het hoofd verscheurd met eene doornenkroon, de oogen bedekt met bloed, de lippen gekneusd, de borst opengereten, de voeten en de handen door ontzettend groote nagelen aan de smart gehecht; wanneer gij Hem zult zien, Hem aan wien alles moet gehoorzamen, niet slechts gehoorzamend aan God zijn Vader die Hem met smarten overlaadt, maar aan de onregtvaardige regters die Hem veroordeelen, aan de soldaten die Hem bespotten, aan de beulen die Hem pijnigen, aan het volk dat Hem vervloekt, gehoorzaam onder de geesclroede, onder den purperen mantel, onder de kaakslagen en het bespuwen, zonder het minste verzet, gemor of geklaag; gehoorzaam tot den dood, ja tot den dood des kruises, ach! zal Hij u dan niets zeggen? zult gij u niet getroffen gevoelen? zult gij niet beginnen u zelve te vergeten?

«En vooral, Liduina, wanneer gij door de meditatie het woord zult begrepen hebben dat die kwellingen en dien dood verklaart, het woord dat alles opheldert, dat onuitsprekelijk woord: *Ik heb u lief!* Wanneer gij zult gehoord hebben dat de Zaligmaker, van zijn kruis, tot uw hart spreekt: «Zie mij aan, Mij uw' God, Mij, den Eeuwige, zie hier ben Ik voor u in doodstrijd, hier sterf Ik voor uwe oogen en om uwentwil, want ik heb u lief!» Ach! gelooft gij dat uw hart weerstand zal bieden aan zooveel liefde? Gij zult Jesus uit geheel uwe ziel beminnen, Liduina, en dan, in Hem, voor Hem, zooals de heilige Paulus, zooals al de heiligen, zult gij uwe kwalen, uwe wonden, al uw lijden liefhebben; gij zult daarin uw roem en uw geluk vinden. Nog eens mediteer!»

Van dit oogenblik af, toonde Liduina zich opregt edelmoedig. Het kruis werd het boek waarvan zij zich elk oogenblik bediende; de Kalvarieberg werd hare dagelijksche leerschool. Zij had dan ook weldra van Jesus het alfabet van de wetenschap der heiligen geleerd. Nu kwam de Paaschtijd. Op zekeren dag kreeg haar kamertje een feestelijk aanzien. De goede priester zou terugkomen, hij kwam terug. Maar ditmaal was hij niet alleen, de goede God kwam met hem! Allen lagen geknield, en de gekruisigde Maagd aanbad met vurigheid den Zaligmaker die binnentrad. «Liduina, zeide de priester haar met eene onbeschrijfelijke ontroering, terwijl hij haar de onbevleete en goddelijke Hostie toonde; Liduina, tot nu toe, heb *ik* u over de smarten en de liefde van den goeden Meester gesproken. Maar heden, maar op dit oogenblik, komt *Hij* u zelf onderrigten. Hij, die zooveel geleden en bemind heeft, Hij de gekruisigde der liefde, Hij zelf komt u bezoeken, u troosten op uw bed van smarten, Hij komt u zoozeer beminnen dat Hij zich met u vereenigt. O! open hem uwe ziel, uwe gansche ziel, luister goed naar zijne liefde; Hij zal u aan het hart zeggen, dat als gij met Hem blijft en sterft, gelijk Hij en met Hem aan het kruis, gij weldra met Hem in de glorie zult verrijzen!» En hij reikte haar de aanbiddelijke Hostie uit. Wat was er toen gebeurd? wat had Jesus tot het hart der maagd gesproken? want, op hetzelfde oogenblik, was Liduina in snikken losgebarsten. Zij weende, zij deed bijna niet dan weenen gedurende vele dagen. Gelukkige gekruisigde! ditmaal weende zij van liefde en van geluk.

Het was gedaan; de genade had gezegevierd. Liduina werd in weinig tijds eene hartstogtelijke minnares van den gekruisigden God. Des dags, des nachts, telken ure,

zag zij niets meer dan Jesus. De dag vervloog te snel, de nachten waren niet lang genoeg; zooveel genoegen vond zij in den omgang met haren gekruisigden Jesus! Men herkende haar niet meer. Geen droefheid, geen klagten meer. Haar toestand verergerde; het bederf, de wormen, de folteringen, vermenigvuldigden zich.... Zij bekreunde zich daarover niet! of liever, het bederf, de folteringen, de wormen, werden door haar hare vreugde genoemd, zij ging zelfs zoover van haren God te smeeken ze nog te vermeerderen!

«O! niet waar, zeide men haar eens, gij zoudt wel genezen willen? — Neen, neen, antwoordde zij, en al moest ik slechts een enkel *Wees gegroet* bidden om dit wonder te verkrijgen, ik zou wel oppassen het te bidden! Ach! niet meer met mijn Jesus lijden! maar dit zou mijn bitterste lijden zijn!»

God zij geloofd! de smarten dezer wereld zijn als de golven van den Oceaan. Zij verliezen hare bitterheid naar mate zij naar den hemel stijgen.

HOOFDSTUK VI.

BOVENNATUURLIJKE STAAT.

Het lijden vermeerdert. — Prinses Margaretha komt met haar geneesheer. — Geen slaap, geen eten, geen drinken meer; wonderdadig leven. — Men stelt het eene onderzoek na het andere in. — Soldaten bewaken het bed der maagd. — Gij doet alsof gij leeft zonder te eten. — Proces-verbaal.

Eenmaal dien bewonderenswaardigen weg ingeslagen, deed Liduina reuzenschreden naar de volmaaktheid. De nederigheid, de zachtmoedigheid, de zelfverloochening, de godsvrucht, al de deugden kwamen zich, om zoo te zeggen, rondom haar engelachtig geduld groeperen, als door dit laatste aangetrokken. God scheen dan ook behagen te nemen om in zijne dienstmaagd zulk een roemvol vruchtbaar lijden te vermenigvuldigen. De toestand van Liduina werd hoe langer hoe verschrikkelijker. Men kon de wormen die haar levend verslonden niet meer uitroeijen, zoo was hun getal toegenomen. Van dat oogenblik af had de verrotting zulke verwoestingen aangerigt, dat men voortdurend een wollen kussen op haren buik moest leggen, om de ingewanden te belletten uit te komen. Men was zelfs verplicht om, telkens als men haar de eene of andere beweging wilde laten

doen, hare ledematen stevig met banden aaneen te binden, hare schouders vooral, dewijl haar ligchaam anders gevaar liep van in stukken te vallen!

Bij het zien van al die ellende, trachtte men weder hulp te vinden bij de wetenschap, en men wilde die zelfs zoeken bij den geneesheer der landvoogdes, Margaretha van Parma. Deze prinses, van hare zijde, wilde Liduina zien, van wie de faam haar reeds zoo wonderbare dingen had verhaald. Zij kwam met haren geneesheer naar Schiedam. Het geschiedde te vergeefs. De bekwame arts, begrepen hebbende dat het koudvuur inwendig zat, deed eene breede insnijding, nam al de ingewanden uit het ligchaam, scheidde het bedorven gedeelte af, herplaatste het overige, en verklaarde zelfs aan zijne kunstbroeders die daarbij tegenwoordig waren, dat hij, onder de kunstbewerking had gezien, dat de wormen in de ruggegraat gevormd werden, voegde daar nog bij, dat onvermijdelijk nieuwe ziekten zouden volgen, en dat de lijderes weldra volstrekt niet meer bij magte zou zijn eenig voedsel te nemen. Maar daarbij liet de wetenschap het. Hij ging van de arme gekruisigde weg, gesticht door hare deugd en bedroefd over zijne onmagt om haar te genezen.

Na hem kwamen vele andere geneesheeren. Daar kwamen er zelfs van zeer verre, ongeroepen, de meesten met het doel om zulk eene vreemde zamenvoeging van kwalen te bestuderen, eenigen met de onnoozele overtuiging dat zij de genezing zouden bewerken. Ofschoon zij wist dat haar lijdensstaat de weg was langs welken het God behaagde haar ten hemel te geleiden, en dat daarom alles nutteloos was, leende Liduina zich echter tot hunne proefnemingen. Het was bij haar eene nederige godsvrucht en eene treffende liefde; zij wilde de-

genen die belangstelling voor haar aan den dag legden, niet bedroeven, noch iemand ergeren door met verwatening op eene wonderdadige genezing te rekenen. Maar inderdaad, meestal gelukte het den geneesheeren door hunne proefnemingen alleen om hare smarten te vermeerderen.

Wat daarvan zijn moge, de kwaal werd erger. De koorts, die reeds zoo hevig was, nam van nu af een zonderling karakter aan; nu eens kondigde zij zich aan door eene ijzige koude die vervolgens plaats maakte voor eene ondragelijke hitte; dan weder volgden die stuiptrekkende koude rillingen op die brandende hitte. Vervolgens voegde zich bij al die kwalen eene buitengewoon bedenkelijke waterzuchtigheid en die geen einde zou nemen. Overigens werden met betrekking tot het voedsel, de voorspellingen van den geneesheer van Margaretha vervuld. Tot op dat tijdstip had Liduina sedert hare ziekte kunnen gebruiken — in den aanvang, een weinig gekookte en gedroogde appelen; somtijds zelfs, met buitengewoon veel moeite, een stukje in melk geweekt brood; — later, slechts een stukje suiker of kaneel; — weldra niets anders dan een slokje water met een weinig wijn..... Maar nu en voor het overige harer levensdagen kon zij volstrekt niets meer eten of drinken. Gedurende de twintig laatste jaren haars levens, gebruikte zij geen voedsel of geen drank hoegenaamd.

Hetzelfde moet gezegd worden van haar slaap; zij sliep volstrekt niets. Gedurende eenigen tijd, wel is waar, moest zij strijden tegen eene magtige neiging tot slaperigheid, telkenreize als zij wilde bidden of zich met het heilig Misoffer vereenigen. Dit was een strik van den bekoorder om haar te verontruster. «Slaap, had haar voorzigtige biechtvader haar spoedig geantwoord,

bied geen weerstand aan den slaap, telkenreize als de behoefte daartoe zich zal doen gevoelen, en laat uwe godvruchtige oefeningen daar; gij kunt ze later hervatten.» De slaap kwam inderdaad niet terug. In dertig jaren sliep zij alles te zamen nog geen drie nachten, evenzoo at zij in dertig jaren niet meer dan hetgeen ter naauwernood voldoende zou geweest zijn om een mensch gedurende drie dagen te voeden.

Zoo moest derhalve dit buitengewone leven voortaan in smart, in slapeloosheid, in volkomene onthouding van voedsel worden doorgebracht. Doen wij opmerken dat bij die onthouding de omstandigheden kwamen, welke wij vroeger hebben aangeteekend. Braken, ontzettend groot bloedverlies had onafgebroken plaats; de wormen voedden zich steeds met dit vleesch, dat door niets meer gevoed werd, en de verrotting hield hare verwoestingen niet op; eene zonderlinge verrotting ook, wij moeten er op wijzen, want al die wonden, al dit bederf verspreidden geen kwade lucht; zij gaven integendeel, zeggen de geschiedschrijvers, een zeer aangename geur.

Maar staan wij een oogenblik stil. Wij komen nu aan feiten van eene bovennatuurlijke orde, aan wondervolle feiten, die de gewone wetten te boven gaan, kortom aan bovennatuurlijke feiten. Het gebeurt zelden dat dergelijke feiten niet met schroom, met twijfel, welligt met een glimlach of de spottende minachting eener al te vaardige ongeloovigheid worden bejegend. Wij zeggen: «Deze maagd, die gij daar op dit bed ziet liggen, eet niet meer, en toch leeft zij! Reeds twintig jaren onthoudt zij zich geheel van voedsel, en toch, sedert twintig jaren ondergaat zij dagelijks ontzaggelijk groot bloedverlies, is zij ten prooi aan eene verschrikkelijke waterzucht.» Dan roept men uit: «Maar hoe kan men aan zulk

eene onthouding en zulk een leven gelooven? Maar al wat gij ons daar zegt, is eenvoudig onmogelijk, belagchelijk, ongerijmd.»

En wij nemen dit aan. Wij nemen aan dat al wat wij zeggen, volstrekt onmogelijk, volstrekt ongerijmd is, als het niet een weinig bovennatuurlijk is. Wij zeggen, iedereen zal met ons zeggen: Van twee dingen één: «òf het is bedrog, òf het is een wonder; eene derde onderstelling is niet mogelijk.» Laat ons dan aan den voet van dit bed blijven staan, de waarheid zal zich daar aan ons vertoonen; twee eenvoudige opmerkingen zullen voldoende zijn om haar aan ons te openbaren, en deze twee opmerkingen zijn de volgende: *Zijn de bedoelde feiten mogelijk? Zijn ze wezenlijk?*

In de eerste plaats: zijn deze onthouding en dit leven, dat wil zeggen deze buitengewone feiten welke ons bezig houden, mogelijk? met andere woorden, kan God ze wrochten? Men gevoelt het, als de vraag zóó gesteld wordt, dan is zij reeds opgelost, wie toch zou de almacht van God in twijfel durven trekken of begrenzen? Heeft Hij niet, met een enkel woord, stroomen van leven uit de diepten zelve van het niet doen ontspringen? Heeft Hij niet, als 't ware spelende, de hemelen en de aarde geschapen? Zou het Hem derhalve moeilijker vallen om een leven zelfs zonder voedsel te doen voortduren, dan om het door schepping voort te brengen, dat wil zeggen het uit niets te maken? Zou het Hem niet vrijstaan, op de dagen door de eeuwige besluiten zijner wijsheid bepaald, een oogenblik de wetten te doen ophouden, welke Hij vrijwillig voor het leven en voor den dood heeft bepaald, en die Hij naar goedvinden door geheel tegenovergestelde wetten zou hebben kunnen vervangen?

Het eenvoudigst gezond verstand verkondigt het dus:

God kan de ongehoorde dingen waarvan wij spreken doen; Hij kan het altoos dewijl Hij almachtig is, en Hij wil het somtijds, dewijl Hij goed is, dewijl zijne goedheid, om ons beter te raken, Hem er toe brengt om zich van tijd tot tijd te openbaren, op eene des te treffender wijze naarmate zij ongewoner is.

Derhalve blijft ons alleen over om de waarheid der feiten zelf aan te toonen. Dus rijst in de tweede plaats de vraag, of de buitengewone feiten welke wij vermeld hebben, en welker mogelijkheid men erkent, wezenlijk of zij echt zijn? Dit is inderdaad de eenige vraag. Doen wij al dadelijk opmerken dat een bedrog nimmer geschiedt zonder doel; dat het nooit wordt gepleegd dan om het een of ander belang. Welk belang nu kan men onderstellen bij het voorwenden van eene volkomen onthouding? welk voordeel? een voordeel van geld of van ijdelheid? Een zonderling middel voorwaar om zulk een doel te bereiken, zeer zonderling vooral in een ongeveinsd en onschuldig jong meisje! Maar daarenboven, wij zien dit meisje, haar en hare ouders, leven en sterven in den schoot der armoede, altijd tevreden, nooit iets vragen, weinig ontvangen en veel geven. Maar dit arme meisje zoekt zoo weinig vermaardheid en eer, dat de toejuichingen haar vrees aanjagen, dat zij zooveel mogelijk de wonderen verbergt waarmede God haar vereert, dat zij niet gelukkiger schijnt dan wanneer verachting haar deel wordt. En waarlijk, naar wensch wordt zij gediend; zij vindt veel meer vernedering dan roem.

Overigens was het niet genoeg den wil te hebben om te bedriegen, men moest bovendien en vooral het bedrog ingang doen vinden. Men moest heden, morgen, alle dagen bedriegen, en gedurende vijftien en twintig jaren, en iedereen. Het was klaarblijkelijk geen ge-

makkelijke zaak, vooral met betrekking tot iets wat men zoo ligt kon nagaan als drinken en eten. Wij kunnen immers niet aannemen, dat men toen meer dan nu genegen was om maar alles te gelooven op het woord en zonder onderzoek. Toen ter tijd even als nu, even als altijd, merkte men op, was men op zijne hoede, reedeneerde men. Men deed toen evenveel en welligt meer dan wij zelven zouden doen om onwederlegbare waarborgen van zekerheid te bezitten, om de hoogst mogelijke zekerheid te verkrijgen. Ja, ongetwijfeld kwam men de wondervolle zieke met gevoelens van een godsdienstigen eerbied bezoeken, maar men kwam ook met wantrouwen. Vrome christenen, heilige en geloovige zielen kwamen wel is waar dikwijls in grooten getale in hare kamer; maar rondom haar ziekbed ontbrak het ook niet aan nieuwsgierige, ongeloovige, zelfs goddelooze lieden. Moeijelijk zou men zich een denkbeeld kunnen maken van de listige boosaardigheid waarmede het arme meisje toen bespied, ondervraagd, in alle opzichten doorvorscht werd. Het was eene wezenlijke foltering, gevolgd bij al hare andere kwellingen. Maar, onderworpen in dit opzigt even als in al het andere, liet zij begaan en antwoordde met nederigheid. Bij haar antwoord voegde zij, zoo noodig, eenige bemerkingen gelijk deze: « Het verwondert u dat ik, die geen voedsel gebruik, zooveel bloed verlies, maar zegt mij, gijlieden die geleerden zijt, hoe het komt dat de wijnstok in de lente zoo overvloedige sappen heeft, en in den winterdag toch dood en verdord schijnt? Overigens, voegde zij daarbij, of gij gelooft of niet dat ik zonder eten leef, dat beteekent niets, als gij maar niet gelooft dat daarin iets gelegen is dat Gods almacht te boven gaat. Welk belang kan ik er bij hebben om het te verzeke-

ren? Eten is geen zonde, niet eten is geen zaak waarop men zich kan beroemen. Ik kan wel is waar niet ontkennen, dat God mij laat leven zonder te eten, maar volgaarne zou ik mij daarover niet uitlaten, als men zich zou willen onthouden om mij daarover te spreken.» Wat zij ook deed of niet, men hield daarom niet op met vragen, navorschen en wantrouwen.

Vooraf kwamen er, wij hebben het reeds gezegd, vele geneesheeren. Zij kwamen alleen met het verlangen om te zien en te bestuderen. Zij zagen, bestudeerden, en, na een gestreng, wantrouwend en naauwkeurig onderzoek, zooals tegeningenomen lieden het in naam van de wetenschap en het gezond verstand konden doen, gingen zij allen altijd heen met de bekentenis dat zij zich overwonnen verklaarden, en aan de feiten welke hun onderzoek had bevonden, geen andere dan eene bovennatuurlijke verklaring konden geven.

Men ging nog verder. In 1425, had Philippus, hertog van Bourgondië, die in de Nederlanden was gekomen aan het hoofd van een talrijk leger, ten einde zijne regten op deze landen te ondersteunen, in Schiedam, toen hij die stad doortrok, eenige bezettingstroepen achtergelaten. De plaatselijke bevelhebber nu hoorde al ras over Liduina spreken. Hij was een fransch officier van aanzienlijken stand, een regtschapen man, gezworen vijand van alle bedrog, even gestreng als dapper en christelijk. De wonderen welke men hem verhaalde, prikkelden zijne nieuwsgierigheid levendig; het denkbeeld vooral dat dit meisje leefde zonder eten, trok al zijne aandacht. Hij wilde zich van het feit verzekeren. Als krijgsman gewoon om regt op het doel af te gaan, had hij weldra zijn plan gemaakt. Hij kiest zes vertrouwde mannen, zes zijner beste soldaten, geeft hun

naauwkeurige 'en strenge voorschriften, en zendt hen naar Liduina. Zij zullen bij haar blijven als om haar te beschermen, want zij werd reeds sedert den oorlog beleedigd. Maar in werkelijkheid, is hunne geheime, wezenlijke zending, om de zieke gade te slaan, te bewaken, om niemand bij haar toe te laten, te beletten dat men haar eenig voedsel hoegenaamd toediene, en daarom zullen zij nacht en dag het oog op haar gevestigd houden. Dan zal de uitslag niet kunnen falen. Of het wonder zal bevestigd worden, óf dit meisje zou wel verplicht zijn voor haar bedrog uit te komen. Maar dan ook, wee over haar! eene vreeselijke straf zou haar worden bereid.

De soldaten komen dan bij Liduina. Zij beginnen met de ouders te bevelen het huis onmiddellijk en tot nadere orde te verlaten. Vervolgens doen zij eene naauwkeurige huiszoeking; meubelen, vaatwerk, hockjes en gaatjes; en daarna nemen zij alle zes hun intrek in de kamer der lijderes, en houden de wacht om haar bed.

Eene enkele persoon, eene arme vrouw, heeft verlof om nu en dan in huis te komen en de zieke de noodige zorgen te geven, maar nooit geschiedt dit zonder dat zij met de grootste aandacht is gevisiteerd of dat aller oogen de minste bewegingen tot aan haar vertrek nagaan.

Zonderling schouwspel! gewapende krijgslieden om een arm meisje te bewaken, die, verlamd aan al hare ledematen, op het ziekbed ligt uitgestrekt.

Zoo verliepen *negen* dagen en evenveel nachten; eindelijk vroeg men opheffing van het toezigt..... het waren de soldaten! de proef had lang genoeg geduurd. Zij hadden eene heilige gezien, zij hadden een wonder Gods met den vinger aangeraakt. En Liduina groetende gelijk men de engelen groet, haar smeekende voor hen te bidden zooals men de uitverkorenen des hemels smeekt, vertrokken zij,

alom de wonderen verhalende waarvan zij getuigen waren geweest. Het was de eer en de dapperheid die de wapenen aan de waarheid overgaven.

Zulk een onderzoek had voldoende moeten geacht worden; maar neen. Daar werd een ander, bedrijvig, voortdurend onderzoek ingesteld, het ergste van allen, het onderzoek der nieuwsgierigheid, welke boosaardige nieuwsgierigheid van de bureu, die, in de stad even als in het gehucht, eenmaal opgewekt, voldaan wil worden; die, om alles te weten te komen, vroeg opstaat en laat naar bed gaat; heen en weder gaat, rondwaart, bespiedt, loert, hoort, kakelt, doet kakelen, het kwaad lasterlijk verzekert alsof zij overtuigd ware. «O! gij houdt u, zeiden somtijds, zonder de minste omwegen, eenige buurvrouwen aan de arme gekruisigde, gij houdt u alsof gij leeft zonder te eten! O! gij zult ons niet misleiden, wij weten wel wat gij in 't geheim doet; gij zijt eene bedriegster en eene schijnheilige.» Liduina antwoordde slechts met eene heldhaftige zachtmoedigheid. Dit onderzoek duurde lang, zeer lang; het eindigde even als het vroegere, met het roemrijkste eerbetoon.

Zelfs de pastoor legde haar valstrikken, ja de biechtvader meende reden te hebben om zich heimelijk te verbergen, ten einde zijn biechtkind beter te kunnen beoordeelen.

Eindelijk kwam de geheele stad in rep en roer en wilde weten wat zij over zulk een wonderbaren staat moest denken. Men benoemde, met dit doel, eene commissie, zamengesteld uit de achtingswaardigste ingezetenen van Schiedam. Het onderzoek was gestreng, maar de uitslag was eene schitterende zegepraal voor de waarheid. Men vindt haar vermeld in eene officiële acte, nog in het stadsarchief bewaard, en gedagteekend van

den 21 julij 1420. Volkomen onthouding van voedsel, ontzettend bloedverlies, bovenmenselijke ziekten, al wat wij van Liduina gezegd hebben, wordt daarin luide verkondigd, en ons dunkt dat niets indrukwekkender is dan deze verklaring, geteekend door al de overheids-personen eener bevolking, en bekend gemaakt op de plaats zelve, aan tijdgenooten, die gezien hadden of nog konden zien en oordeelen.

Wij zullen hier dit stuk, verkort, overschrijven, omdat het zulk een groot gezag bezit. Het luidt:

«Wij, Magistraten, Baljuw, Burgemeester, Schepenen en Raadsleden der stad Schiedam, in het graafschap Holland: aan al degenen die deze zullen zien, saluut en kennis der waarheid;

«Overtuigd dat het altijd een regt en dikwijls een plicht is om alle klaarblijkelijke waarheid, alle waarheid vooral waarin de eer en de glorie van God moeten schitteren, te openbaren en te verkondigen, te bevestigen en te verzekeren;

Openbaren en verkondigen, bevestigen en verzekeren wij de wonderbare en ongehoorde dingen die gebeurd zijn en nog gebeuren in onze gezegde stad, in de persoon der maagd Liduina, dochter van Pieter. Wij bevestigen en verzekeren dan bij deze: 1°. dat gezegde Liduina sedert drie en twintig jaren op haar bed ligt, ten prooi aan vreeselijke folteringën; 2°. dat zij gedurende de drie eerste jaren harer ziekte geen ander voedsel heeft genomen, dan nu en dan een weinig gekookte appelen en een stukje brood in melk gedoopt; 3°. dat zij gedurende de dertien jaren die gevolgd zijn, elke week slechts eene halve pint water met wijn, met een weinig suiker of kaneel gedronken heeft; 4°. dat zij eindelijk, sedert zeven jaren, geen spijs of geen drank gebruikt heeft of

gebruikt; 5°. dat zij gedurende drie en twintig jaren en alleen in den beginne ter naauwernood den tijd van twee nachten geslapen heeft; 6°. dat men een gedeelte van hare ingewanden uit haar ligchaam heeft gehaald; 7°. dat zij bedekt is met afgrijselijke wonden waarin de wormen wemelen, zonder dat die evenwel een onaangenaamen reuk verspreiden; dat ten tijde toen zij zich nog kon bewegen, men al de ledematen van haar ligchaam moest zamenbinden om te voorkomen dat zij uit een zouden vallen; 9°. dat zij iedere zeven jaren, onbewegelijk als een lijk, op haar rug ligt; 10°. dat zij veelvuldige malen eene overvloedige hoeveelheid bloed uit den neus, den mond, de ooren, de oogen verliest, iets dat onverklaarbaar is dewijl zij *hoegenaamd geen voedsel gebruikt*; 11°. dat zij telken drie dagen door eene vreeselijke koorts wordt aangetast, die aanvangt met eene ondragelijke hitte en eindigt met eene ijzige koude, en die steeds — als zij opgehouden is — de lijderes, gedurende tien of twaalf jaren, bijna levenloos laat; 12°. dat haar buik zóó vergaan is, dat men genoodzaakt is met een kussen hare ingewanden in te houden, enz, enz.

«Ter oorkonde waarvan wij, Magistraten van Schiedam, goed onderrigt en ooggetuigen, dit hebben geschreven.

«Gegeven, geteekend en verzegeld met ons zegel, te Schiedam, den 21^{en} dag van Julij, in het jaar Onzes Heeren 1420. — Volgen de onderteekeningen.»

Laat de booze oordeelvellingen der menschen voorbijgaan; op den een of den anderen dag, zal de waarheid, Gods zon oprijzen.

HOOFDSTUK VII.

NIEUWE BEPROEVINGEN.

Treffende dood van Liduina's moeder. — De Maagd wordt nog godvruchtiger. — Een boetekleed, een stroobed, een harde winter. — De oude Pieter krijgt een bevroren voet. — De graaf van Holland geeft hem een jaargeld van twaalf kroonen. — Het stroobed verbrandt.

Onder al dat lijden, had Liduina ten minste hare moeder. Hare moeder was dáár, bij haar, aan hare legerstede, en overlaadde haar met allerhande zorgen des daags, des nachts, telken oogenblik. En wij weten het, geen hand is zoo ligt en zoo zacht om wonden te verbinden, om smarten te balsemen, als de hand eener moeder!

Maar Petronella kreeg hare jaren; hare krachten verminderden dagelijks. Het oogenblik kwam waarop de moed haar begaf; zij kon niet meer; zij ging bij Liduina's bed zitten; het laatste oogenblik was aangebroken!

Wij hebben het elders gezegd, Petronella was eene waardige en vrome vrouw. Haar gansche leven was een leven van ernstig en werkdadig geloof geweest, en derhalve een leven van christelijke eer en van heilige

onderwerping. Maar als wij den dood voor oogen hebben; als wij op den drempel der eeuwigheid geplaatst zijn, wanneer de ziel den oppersten Regter reeds ziet naderen, wie onzer gevoelt zich dan sterk, zuiver genoeg om zijne blikken uit te staan, zonder te betreuren dat hij niet beter gehandeld heeft? Petronella was angstig. Zij, de nederige vrouw, verweet zich zelve eenige ijdelheden harer jeugd, eenige levendigheid ook. Zij beschuldigde zich vooral den kostbaren tijd te dikwijls verloren of slecht aangewend te hebben, en op zekeren dag dat al die herinneringen hare ziel bedroefden, kon zij niet nalaten te weenen. «O! ik ga sterven! zeide zij onder het storten van tranen, God is mijn getuige dat ik niet aan het leven gehecht ben; maar de gedachte jaagt mij schrik aan, dat ik met zooveel fouten beladen en zonder eenige verdiensten voor mijn Regter moet verschijnen!» Vervolgens rigtte zij zich met inspanning van haar bed op en wendde zich tot hare dochter: «Welbeminde Liduina, zeide de arme vrouw, op een hartverscheurenden toon, o mijn kind! o gij aan wie ik het leven gegeven en die ik met zooveel liefde gevoed heb, gij zult toch wel mijne voorspreekster zijn! O! ja, beloof mij dat gij ten mijnen behoeve zult bidden en dan zal ik vol vreugde sterven!»

Maar Liduina weende. Toen zij hare moeder zóó hoorde spreken, smolt haar hart van medelijden weg. Zij kon niet antwoorden, zóó snikte zij. Eindelijk gelukte het haar echter zich zelve meester te worden, en toen riep zij uit: «Ja, moeder, ja, ik verzeker het u plegtig, ik zal met vurigheid doen wat gij van mij vraagt. Maar, ik smeeek u, wees niet zoo ongerust. Bedenk dat Jesus Christus minder een regter dan een zoete en barmhartige Verlosser is, die zich vereerd

acht door ons vertrouwen en voor wien eene traan van berouw alles uitwisch!! Overigens, teederbeminde moeder, wilt gij, om het goede dat gij meent niet gedaan te hebben te vergoeden, de geringe werken aanwenden welke ik met hulp der genade kan doen; ik sta u mijn lijden, mijn vasten, mijne slapelooze nachten, mijne gebeden, mijne verdiensten, hoe gering zij ook zijn mogen, van ganscher harte en zooveel in mijn vermogen is, gaarne af, maar onder voorwaarde dat gij u zonder ongerustheid in de armen van Dengene zult werpen die u kan en wil zalig maken!»

Bij die woorden, hief de gelukkige moeder de handen ten hemel. Men zag haar vurig bidden, zij bedankte God voor het rijke erfdeel in welks bezit zij trad, zij zeide Hem, gelijk de grijsaard Simeon: «Nu, Heer, kunt Gij mij tot u roepen, want ik kan in vrede sterven!» En van hoop glimlachende, gaf zij hare ziel aan God. Helaas! zij stierf naast en onder de blikken harer dochter, die, arme martelares, aan allerlei soorten van folteringen onderworpen, zelfs geen laatsten kus op hare lippen kon drukken!

Deze dood was een gewigtig tijdstip in Liduina's geestelijk leven. Als hadde zij al hare verdiensten verloren door de toepassing welke zij daarvan aan hare moeder gedaan had, begon zij weder van voren af aan. Tot dien tijd was zij, naar haar inzien, niet arm en niet gekruisigd genoeg geweest. Dientengevolge liet zij een of twee oude vrouwensieraden en de enige goederen verkoopen welke hare moeder haar had achtergelaten. Zij deelde de verkoopsom in twee deelen. Met het eene kocht zij een dikken haren gordel, een verschrikkelijk boetkleed, en zij omkleedde daarmede hare lendenen wier verrot vleesch in stukken viel.

Het andere zou men gewild hebben dat zij zich voorbehiel voor hare eigene behoeften. Zoo dacht zij er niet over. Zij gaf alles aan de armen! Haar bleef niets anders over dan het bed waarop zij lag; zij vond het nog te veel. «Hoe zeide zij, ik leg op een veeren bed, terwijl onze Heer op een handvol stroo en zijne doorluchtige Moeder op den blooten grond sliep! dat is een onverdragelijk en onvoegzaam gedrag. Ik bid u neem mij van dit bed, ik wil voortaan allcen op stroo liggen.» Men moest haar wel gehoorzamen. Maar wat zij daarvan ook zeggen mogt, haar bed was zóó slecht, dat de verbedding niet kon geschieden dan met eene ijsselijke pijniging. De half vergane lakens waren aan hare wonden gekleefd. Men kon ze niet losmaken, zonder het levende vleesch af te rukken, en op die wijze ging zij over op dit harde en ruwe strooleger waar zij, zonder het één oogenblik te verlaten, het overige gedeelte haars levens moest doorbrengen, veroordeeld tot eene voortdurende onbewegelijkheid en eene onafgebrokene slapeloosheid.

Toen kwam de winter. Het scheen dat God Liduina in hare liefde tot het lijden wilde begunstigen, want dit jaar was de winter bijzonder lang en gestreng; naar menschen geheugen had men nooit zoodanigen gezien. Onze maagd moest dus dit ruwe jaargetijde doorbrengen in een laag, vochtig vertrek, bijna gelijk aan den stal van Bethlehem; even als het kind Jesus op eene handvol stroo, in een toestand die niet veel van naaktheid verschilde, in eene felle koude, zonder vuur en terwijl de waterzucht en zoo vele wonden al hare ledematen ongehoord gevoelig maakten. In andere tijden zou men haar ongetwijfeld niet in zulk een afgrijselijken staat gelaten hebben, maar God had zijne bedoelingen. De bezoeken waren zeldzaam op dat tijdstip, de liefde was

zeer verflaanwd. God wilde dat zij geheel verlaten zou zijn, geheel ontbloot van alle hulpmiddelen. Die koude oefende dan ook al hare gestrengheid op haar uit. Dikke tranen bevroren aan hare oogen, zóó zelfs dat men er vuur moest bijbrengen om hare oogwimpers te ontdooijen: meer dan eens zelfs vond men haar ijskoud en verstijfd als een boomstam. Verschrikkelijke toestand, erger dan de dood! onmogelijke toestand, indien de Verlosser, die eene bruid wilde, verheerlijkt door al de smarten, haar niet op wonderdadige wijze bewaard had!

Maar in dienzelfden winter moest zij eene nog veel wreedere beproeving ondergaan. Haar vader was nachtwacht te Schiedam, en met die bediening voorzag hij, hoe oud hij ook was, in zijn levensonderhoud. Nu was op zekeren nacht van dien vreeselijken winter, de koude zoo gestreng, dat eenige inwoners den grijsaard den volgenden morgen bij zijne dochter terugbragten.... Hij had een bevroren voet. Men oordeele hoe bedroefd Liduina was; haar vader zou een wreed lijden ondergaan, maar daarenboven plotseling zijne betrekking verliezen en broodeloos worden.

Gelukkig kwam toen graaf Willem van Holland te Schiedam. Hij vernam het ongeluk en den nood van Pieter; hij wilde hem bezoeken. «Goede grijsaard, zeide hij hem: ik heb uw ongeluk vernomen, gij hebt een weinig ongelijk daarvan niets te zeggen. . . . Gij zult mij ten minste, uit aanmerking van uwe heilige dochter veroorloven, u eenig goed te doen. Zeg mij hoeveel jaargeld zoudt gij behoeven om voor armoede beveiligd te zijn? — Edelmoedige Prins, antwoordde de oude man, ik ben altijd arm geweest en ik behoef nog niet te weten wat overvloed is . . . . Twaalf kroonen geloof ik, zouden voldoende zijn. — Het zij zoo, hernam de

graaf, vol bewondering voor den edelen eenvoud dier belangeloosheid! Twaalf kroonen zullen u aanstonds ter hand gesteld worden, en telken jare zal die som u geregeld worden uitbetaald. Maar, mij dunkt, het is weinig, te weinig om te leven, en daar ik niet wil dat gij in ellende zult blijven, zal ik, zoo noodig, die som verdubbelen, als gij maar een woord daarvan rept.

Van toen af geen zorg meer voor zijne toekomst hebbende, werd Pieter godvruchtiger dan ooit. Het gebed — en hij vergat zijn weldoener niet — het gebed en godvruchtige oefeningen maakten zijne eenige bezigheid en zijne eenige vreugde uit. Hoe zwak hij ook was en bijna blind, zag men hem, telken morgen, op zijn stok geleund, naar de heilige Mis, naar de parochiekerk strompelen, en bijna altijd had de eerbiedwaardige grijsaard, onderweg, iets aan de armen te geven, iets van de spaarduitjes, welke zijne liefdadigheid hem wist van zijn gering jaargeld te doen overhouden.

Op datzelfde tijdstip viel er iets voor, dat Liduina's leven bijna op verschrikkelijke wijze zou hebben doen eindigen. Op zekeren avond had een harer broeders eene kaars ontstoken, om zijne bezigheden te verrigten. Hij was alleen te huis. Vervolgens moettende uitgaan, had hij de kaars, op eenigen afstand, op een meubelstuk achter het hoofd zijner zuster geplaatst, opdat het licht haar niet zou hinderen. Wat was er sedert zijn vertrek gebeurd? God weet het. In allen gevalle, de kaars viel, rolde op het stroobed en stak het in brand. Liduina, bezig met mediteren, bemerkte eerst niets, maar weldra verspreidt zich de brand, de vlam knettert . . . . Plot-seling is zij midden in de vlammen. . . . Wat zal zij doen? Te vergeefs roept zij om hulp . . . . Hare stem verliest zich in eene vreeselijke stilte. Zij kan zelfs niet

meer vlugten, zij is onbewegelijk als een lijk. Een enkel harer ledematen, haar linkerarm is alleen nog vrij. . . en wat zal zij daarmede nog kunnen uitrigten? Maar reeds heeft zij hare hand uitgestrekt. Zij pakt dit brandende stroo aan en drukt het zamen. . . . God was met haar; zij doofde den brand uit! . . . en, *eenige uren later* kwamen hare bloedverwanten terug. Hoe groot was niet hunne ontsteltenis, toen zij de helft van het bed in asch verteerd vonden! Maar, bloedverwanten, bureu, vrienden, iedereen herkende Gods werk, de arm der maagd had zelfs geen brandwond.

De christen ziel is als goud; hoe meer het vuur der wederwaardigheden haar beproeft, hoe meer hare schoonheid uitschittert.

HOOFDSTUK VIII.

DE ENGELEN.

Liduina wordt vertroost. — De Engelbewaarder. — Zij ziet hem. — Zoet onderhoud. — Andere engelen komen ook. — De gelukkige Aschdag. — Het vrolijke feest, de verschrikkelijke brand en de wondervolle stok. — O! ik zou ook een engel willen zijn!

Zoo volgden de jaren elkander op, en bragten geen verandering in Liduina's toestand dan eene beklagenswaardige vermeerdering van ellende. Maar het is billijk en tijd om het te zeggen: Degene die het manna voor de voeten van zijn volk in de woestijn uit den hemel deed nederdalen, de steeds getrouwe God, ondersteunde haar op den ongebaanden weg welken hij haar had doen ingaan, door haar met eene liefdevolle vrijgevigheid, het brood der hemelsche vertroosting te schenken.

De ziel van Liduina vloeide inderdaad gewoonlijk van de onuitsprekelijkste vreugde over. «Het is waar, riep zij soms uit wanneer men haar ondervraagde; ja, ik beken het, van mijns Meesters tafel vallen somtijds kruimels die ik niet verdien, geneugten welke de arme Cananesche vrouw van geluk bedwelmen en zonder welke zij zeker zou sterven! Ach! wanneer gij mijne

wonden ziet, acht gij mij voorzeker wel ongelukkig! maar gij ziet slechts het kruis dat ik draag! en als gij de hand Gods zaagt die mij den last ligt maakt, indien gij de inwendige zalving kondet zien welke mij vertroost, dan zoudt gij mij benijden..... neen, neen, mijne smarten, mijne wonden, zou ik niet tegen al uwe genoegens willen verruilen!»

Zij sprak de waarheid, de gelukkige gekruisigde, dat hare droefenis onvergelykelyk groot werd, wanneer die vertroostingën haar onttrokken werden. Dan zag men haar in tranen smelten. «Mijn God, riep zij uit, verdubbel mijn lijden! zooveel U zal behagen, vermenigvuldig mijne folteringën, maar ga niet heen! verberg mij uw aanbiddelyk aanschijn niet!» En inderdaad, om hare verdiensten met hare liefde te vermeerderen, scheen God haar, nu en dan, te verlaten; Jesus Christus sprak niet meer tot haar hart; de goddelijke liefkozingen werden gevolgd door de koude zijner afwezigheid. De goede Meester deed gelijk de moeder, die zich een oogenblik verbergt om haar lieven kleinen engel beter te beproeven en beter van hare liefde te genieten.

Maar zelfs bij zoodanige beproevingen, was haar toch niet alle vertroosting ontnomen. Zij vond integendeel in hare godsvrucht duizende hulpmiddelen waardoor de zoete vreugden voor haar toch uit den hemel afdaalden. Daaronder was er een over hetwelk wij niet kunnen nalaten te spreken, een bewonderenswaardig hulpmiddel, waartoe zij in al hare behoeften steeds hare toevlugt nam en dat haar nimmer teleurstelde; het was hare devotie voor den engelbewaarder, want zij vereerde dien engel met eene vurigheid welke het God behaagde door de wonderbaarste gemeenschap te beloonen.

Wanneer dan die liefdevolle droefheid voorviel,

keerde zij zich naar haren goeden engel, zij riep hem met de eenvoudigheid van een kind. Treffend wonder, de engel snelde toe, hij vertoonde zich aan haar. O! dan gaf zij hem de zoetste namen; dan sprak zij met hem zooals men met een vriend spreekt, aan wiens boezem men rust; zij verhaalde hem haar verdriet, hare hoop, haar verlangen, al hare liefde voor Jesus, hoe langer hoe dringender wordende, zeide zij hem:

«Spreek tot mij, mijn engel, spreekt dan toch, o broeder! geef mij bericht van mijn welbeminde! Wat doet Hij nu! Spreekt Hij u over mij, en gelooft gij dat Hij mij nog bemint? Heeft Hij u niet gezegd dat Hij mij weldra in zijn koninklijk verblijf zal binnenvoeren? O! indien Hij mijne droevige ballingschap nog langer liet voortduren, wat zou er van mij worden? Gij ziet wel dat Hij mij met een pijl zijner zoete liefde getroffen heeft en het vuur zijner goddelijke liefde mij zóó ver-teert, dat ik mij voel sterven! Waarom heeft Hij geen medelijden met mij? Zou er voor mij geen enkel oogenblik vreugde en rust zijn, totdat mijne ziel, verslonden door den dorst, om Hem te bezitten, buiten mate gedrenkt of liever verdronken was in de onmetelijkheid zijner liefde?»

«O engel, mijn broeder! o mijn getrouwe leidsman! o gij, die elk oogenblik mijn aanbiddelijken Bruidegom kunt zien en Hem gaan spreken, ga dan toch! Gij wordt niet door het vleesch gevangen gehouden! Vrij en gelukkig trekt gij in een oogwenk door de oneindige ruimte! Ja, ga, haast u! Keer met de snelste vlugt uwer vleugelen, naar mijn Jesus terug! en groet Hem voor mij, en deel Hem mede, hoe ik kwijn, wat ik verlang, zeg Hem dat het hart zijner bruid eens en voor altijd een gesloten tuin is voor alle andere liefde dan de

zijne. Haast u, mijn zoete engel, breng mij zijn antwoord, want een antwoord moet ik hebben, al was het slechts één woord!»

«En dewijl gij de zoo schoone streek zult terugzien waarin de uitverkorenen heerschen, gelief voor mij Maria de onbevleete Moeder van den Welbeminde mijner ziel, te groeten, en de engelen uwe broeders, en de patriarchen en de apostelen en de martelaars, en vooral de maagden mijne zusters, en verzoek haar mijne voorspraak te zijn, opdat ik weldra deelgenoot moge worden van haar geluk!»

Aldus gaf de maagd lucht aan hare heilige droefheid; vervolgens bleef zij ingetogen in de stilte harer ziel. Zeker dat de boodschap welke zij gegeven had vervuld zou worden, wachtte zij de terugkomst van haren engel; zij bleef aandachtig naar het antwoord dat haar zou gegeven worden, en hare verwachting werd niet teleurgesteld. Weldra kwam de hemelgezant haar rekenschap geven, zij hoorde hem zeggen:

«Verheug u, o gelukzalige bruid van den Heer mijn Meester! Hij heeft uwen groet ontvangen; uwe liefde heeft zijn hart getroffen; Hij wil dat ik u de verzekering geef dat gij zijne volkomene goddelijke liefde bezit. Maar, o dierbare kleine zuster, uwe mistroostigheid bedroeft Hem. Neen, neen, heeft Hij mij gezegd, Ik wil niet dat mijne welbeminde bedroefd zij. Zij zal Mij terug zien, Ik zal tot haar terugkeeren, Ik zal haar troosten, haar hart zal wederom op mijn hart rusten. Dat zij moed scheppet! de dagen der beproeving zullen eindigen, en zij zal meer moed aan den dag gelegd, meer roem verworven hebben, want zij zal ondergaan hebben wat Ik ondergaan heb; ben Ik niet verlaten geworden? heb Ik niet geleden?»

«Overigens, o mijne zuster, ik weet dat uwe balling-

schap niet lang zal duren; ik weet dat de Bruidgom u weldra in zijne armen zal opnemen, ten einde u in zijne koninklijke woonstede over te brengen en u daar op een troon te plaatsen. O gelukkigste aller bruiden! nog een weinig geduld, en Hij, dien gij bemint zal komen; reeds maakt Hij zich gereed; reeds staat de doorluchtige koningin en haar witte stoet van zuivere maagden; reeds staan de engelen en de aartsvaders, de profeten en de apostelen, de bisschoppen en de martelaren, de gansche vergadering der hemelen op en treden vooruit! De reukwerken, de paden van den eeuwigen tuin zijn gebalsemd; zie het paleis der eindelooze vreugden dat geopend wordt om u te ontvangen. . . . uw bruidgom snelt u te ontmoet. . . . O, kom! zal de koning der koningen u zeggen, kom, o mijne bruid, o dochter van den Libanus, o mijne welbeminde! kom heden, opdat Ik u kroone! En de engelen zullen dan hunne schoonste zangen aanheffen, en de heiligen zullen kreten van vreugde doen hooren, en al de koningen des hemels, al die zonen van God zullen er zich eene eer uit maken om u te dienen, en u zeggen: «Nu, o zuster, eet en drink aan den feestdich uwer eeuwige bruiloft! maak u dronken aan den stroom der eeuwige geneugten, o zeer geliefde bruid van den Heer onzen God!»

Zoo was het onderhoud dat Liduina met haren engel had. Zij eindigde het altijd sterker, altijd vaster tot geduld besloten, altijd meer in liefde ontvlamd, meer gestemd om nieuwe folteringen te verduren. «Heer, zeide zij dan, mijn hart is bereid! Sla, wond, zooals het U zal behagen; te midden der kwellingen zal ik een lofzang ter uwer eere zingen, daar ik reeds den dag der glorie zie schemeren!»

En niet slechts onderhield Liduina zich aldus met

haren goeden engel, maar door eene bijzondere genade van Gods goedheid, zag en hoorde zij hem uitwendig, zooals men een mensch ziet en hoort; somtijds zelfs ontving zij andere diensten van hem welke zij behoefde. Andere engelen kwamen haar ook bezoeken, en, wondervol iets, zij kende ze allen, zij gaf aan ieder hunner den naam die hem toebehoorde, zij wist zelfs den naam der zielen, wier bewaking hun was toevertrouwd. Al deze engelen, zooals men het later van haar gehoord heeft, verschenen haar onder de gedaante van jongelingen van eene schitterende schoonheid. Zij droegen op het voorhoofd een kruis van licht, waarvan de glans zoo schitterend was, dat het aan hun gelaat een glans gaf waarvoor de pracht der zon zelfs verbleekte. «Dit kruis, zeide Liduina, onderscheidde hen van de duivels; want voegde zij daarbij, de geesten der duisternis, durven, zelfs wanneer zij zich als engelen des lichts voordoen, of liever nemen nooit dit aanbiddelijk teeken onzes heils aan.»

Deze overheerlijke gesprekken, deze zoete visioenen der engelen had zij gewoonlijk. Intusschen werd zij daarvan somtijds beroofd, wanneer zij bij voorbeeld te drukke of te lange bezoeken had gehad, zoo moeilijk is het, zelfs voor de zuiverste ziel, om niet met een weinig wereldsch stof bezoedeld te worden wanneer men in aanraking met de wereld is. In den beginne gaf Liduina zich geen rekenschap van de onvolmaaktheden welke haar in die omstandigheden konden ontsnappen; maar hare getrouwe engelen onderrigten haar weldra en deden haar hare ellende kennen. Zoo gering ook, die onvolmaaktheden waren voldoende om een sluijer tusschen haar en de zuivere geesten te werpen; zij hoorde ze niet meer, zij kon ze niet meer zien. Dan

volgde zij spoedig den raad dien zij haar gegeven hadden en zuiverde hare ziel van de minste vlekken door eene zeer nederige biecht, en aanstonds kwamen de engelen in menigte terug en de zoete gesprekken werden hervat!

Niets is zoo treffend als de bediening vol goedheid en bekommring welke deze gelukzalige geesten, tot in de geringste bijzonderheden, ten opzichte hunner geliefkoosde zuster vervulden. Jaarlijks, bij voorbeeld op Aschdag, ontving Liduina, zooals de andere geloovigen, gaarne op haar hoofd, de asch die ons, ter onzer onderrigting, den dood herinnert. Maar somtijds liet de priester, dien zij had verzocht te komen, door zijne andere bezigheden verhinderd, zich wachten. Dan gaf de goede engel haar deze vrome vertroosting. Eens op dergelijken dag kwam haar biechtvader, ofschoon men hem niet had geroepen. «Wilt gij de asch ontvangen?» zeide de priester haar. — «Maar Eerwaarde, antwoordde Liduina, ik heb die reeds verkregen.» — «Wie is dan bij u gekomen?» — «Mijn goede engel, Eerwaarde, dank zij de goddelijke goedheid!» — «Hoe, uw goede engel? zou uw goede engel u de asch gegeven hebben?» — «Eerwaarde, raak mijn voorhoofd aan en zie of ik de waarheid spreek.» De priester vond de asch inderdaad. Verwonderd, maar niet voldaan, deed hij in het geheele huis een naauwkeurig onderzoek; vervolgens kwam hij terug... maar als eene gunst vragende, maar als eene weldaad verkrijgende dat men hem een weinig van die vereerenswaardige asch zou geven, waarmede hij zich godvruchtig op het hoofd teekende.

Ziehier een ander wonder, een nieuw blijk van die broederlijke bezorgdheid van Liduina's engelbewaarder. In het jaar 1428 hadden de visschers van Schiedam,

die ter haringvangst uitgingen, volgens hunne gewoonte, een groot feest aangerigt op den dag vóór hun vertrek. Het feest was goed afgelopen; het vaarwel met vreugde toegebracht. Maar des nachts had men vergeten de vuren uit te dooven, of liever zorgvuldig in te rekenen. Vonken ontsnapten.... 's Nachts ten elf uur brak een brand uit.... Weldra was die brand verschrikkelijk, ontzettend groot! Den volgenden morgen stond bijna de gansche stad in vlammen.... De kerk, het klooster, geheele straten waren niets meer dan een hoop asch of puin, en de brand maakte als een vuurstroom steeds vorderingen! De ontzetting was ten top gestegen. Men verwijderde uit al de huizen de kinderen, de grijsaards, de zieken.... men snelde naar Liduina's woning. Maar Liduina, wij zullen dit elders zien, had dien brand als eene straf van God voorzegd; zij wist dat de vlammen haar niet zouden bereiken. Zij weigerde zich te laten wegbrengen. Toen wilde men ten minste, ondanks haar verzet, de zoldering, het houtwerk wegnemen, en men deed het. Behalve haar bed en eenige planken welke men wel boven haar hoofd moest laten, om haar tegen de zonnestrallen te beschutten, door welker licht hare arme oogen reeds bloed lieten vloeijen, nam men alles weg wat voedsel aan den brand kon geven. Vervolgens sloot men hare gordijnen en men liep haastig naar het voornaamste punt van den brand terug, terwijl de arme zieke volstrekt alleen bleef.

Liduina bragt een vreeselijken dag door. Het was midden in de maand Julij; de warmte was brandend; een hevige koorts kwam den last der hitte nog ondragelijker maken. De nacht viel in, maar niemand verscheen. Broeders, bloedverwanten, vrienden, iedereen arbeidde steeds op het tooneel van de verschrikkelijke ramp.

Intusschen kon de arme zieke het niet meer uitstaan; haar bed dat met al te groote zorg was gesloten, werd als een oven, zij stikte bijna. Om een weinig minder brandende lucht te krijgen, wilde zij hare bedgordijnen openen; zij wilde namelijk met hare linkerhand, die alleen vrij was, het stokje zoeken dat zij steeds bij zich had, en zonder hetwelk zij de gordijnen onmogelijk kon opendoen. Maar het stokje was verdwenen! Te vergeefs zoekt zij het andermaal, het was er niet. «O, ongetwijfeld, zeide zij bij zich zelve, hebben de mannen die gekomen zijn, alles in mijne kamer het onderst boven geworpen en het medegenomen.» En zij weende van droefheid! In hare onmagt om de geringste beweging te doen, ten einde aan de gordijnen te kunnen raken, moest zij daar, den ganschen nacht, onbewegelijk, verlaten blijven, in dit bed als in eene hel opgesloten!

Te midden nu van hare benaauwdheden verscheen haar engel. «Zuster, zeide haar de hemelgeest, wees getroost.» En reeds was hij verdwenen; maar terzelfder tijd gevoelde de maagd een voorwerp dat schuins op haar bed lag. Met verwondering legt zij daarop de hand. O verrassing! zij heeft een stok gevonden. Die stok is intusschen zwaar en ruw; welk een onderscheid met het ligte rietje dat zij zoo gemakkelijk kon bewegen. Maar in allen gevalle, zij kan zich daarvan toch bedienen; zoo goed en zoo kwaad zij kan, gebruikt zij den stok, zij opent de gordijnen en brengt den nacht minder treurig door, haar goeden engel bedankende, die, ongetwijfeld, zijne bedoelingen had gehad met haar zulk een zwaren stok te geven.

Den volgenden dag kwam haar biechtvader. Zonder hem te zeggen hoe zij dien gekregen had, vroeg zij hem den stok ligter te laten maken en gemakkelijker te han-

teren; de goedwillige biechtvader belastte zich daarmede gaarne. Maar een zonderling feit openbaarde zich. Biechtvader, werklieden, omstanders, iedereen bespeurde twee onverklaarbare dingen: 1°. de stok was van een hout, geheel onbekend in het land; 2°. naar mate men hem verdunde, kwam daaruit de overheerlijkste geur . . . . zoo overheerlijk, dat tusschen den priester en de verscheidene werklieden die daarbij geroepen werden, als een godvruchtige strijd ontstond over den geurigen afval van dit geheimzinnig hout, dewijl ieder zich daarvan een grooter deel dan de andere wilde toeëigenen.

Iets nog bewonderenswaardiger was, dat die nieuwe stok, aldus ligter gemaakt en aan Liduina voor haar gebruik ter hand gesteld, eene kracht had, zijn oorsprong waardig. Men behoefde hem slechts bij de doopleelingen te brengen, om aanstonds den engel des kwaads die in hen was te verwijderen. Iedereen wilde dan ook dit wonderhout zien, ruiken en aanraken . . . . Maar toen op zekeren dag een losbandig jongeling hem in zijne onzuivere handen had genomen, verloor hij aanstonds zijne kracht en zijn geheimzinnigen goeden geur!

Nog een laatste trek. Al die wonderen hadden een vurig verlange in het hart eener vrome weduwe doen ontstaan: «O! zeide zij aan onze gelukzalige, hoe gaarne zou ik uw beschermengel, dien zoo goeden engel, dien gij met uwe oogen aanschouwt, eens zien! O Liduina, bid God toch voor mij, opdat Hij ook mij vergunne hem te aanschouwen!» En zij verzoekt, zij smeekte met zooveel aandrang, dat de heilige maagd daardoor getroffen werd. «Welnu, ja, antwoordde zij op zekeren dag, ja, dierbare Catharina, ik heb God voor u gebeden en Hij wil u wel verhooren. Sluit de deur, voegde zij daarbij; wees vervolgens ingetogen, bereid uwe ziel goed voor . . . .

zie, de engel Gods gaat komen.» En toen verscheen de engel. Het was een kind, het schoonste kind dat een schepsel ooit gezien had. Zijne kleederen waren witter dan sneeuw; zijn voorhoofd schitterde als eene ster.... De arme vrouw, onbewegelijk, sprakeloos, maar bedwelmd, waande zich reeds in den hemel. Daarenboven, ofschoon zij niemand bemerkte, zag zij eene menigte handen naar de gelukzalige uitgestrekt, als handen die eene aalmoes vragen. «Mijn broeder engel, zeide toen Liduina, vereer mijne zuster met een blik, laat haar den hemelschen glans uwer oogen aanschouwen.» De engel zag de vrome weduwe aanstonds aan, maar met zulk een onuitsprekelijken, zulk een zoeten blik, een blik die haar zulk een brandenden indruk van geluk achterliet, dat zij, gedurende eenigen tijd, geen voedsel wilde nemen, en niets anders kon doen dan weenen.... Zij zou hebben willen sterven!

«Ik ken, zeide Liduina dikwijls, geen smart, geen bitterheid, geen benaauwdheid des harten, die niet even gemakkelijk door een enkelen blik van mijn engelbevaarder wordt verdreven als de warme stralen der zonden morgendauw doen optrekken. O, hoe groot zal dan ons geluk in het vaderland niet wezen in den schoot van Dengene die alleen het leven en de schoonheid is, indien de aanblik van den minste zijner dienaren in staat is ons reeds te bedwelmen, zelfs onze smart in vreugde te veranderen!»

Hoeveel wonderen! maar laat ons niet verbaasd staan!

Tusschen de menschen en de engelen bestaat eene maagschap, een band; namelijk de maagdelijke staat. Altijd en wezenlijk, is eene zuivere ziel hunne zuster!

HOOFDSTUK IX.

GEESTELIJKE VOORUITGANG.

Armoede van Liduina. — Maar men is rijk wanneer men tevreden is met hetgeen men heeft. — Aanbod dat een voorname vlaamsche heer aan de maagd doet. — Hare boetvaardigheid, hare nederigheid, hare zachtmoedigheid. — Schoone verklaring welke zij geef van de werking van de drie personen der Heilige Drie-vuldigheid in de Menschwording des Woords. — Eene slechte vrouw spuwt haar in het aangezicht. — Hoe zij de gebreken van anderen verdraagt. — Hertog Jan van Beijeren. — Gehoorzaamheid. — Zuiverheid.

Smarten en vertroosting, God zendt ons niets hoe-genaamd, dat van zijn kant geene liefdevolle genade is. En daar alle genade, in zijne barmhartige oogmerken, slechts eene hulp is ter onzer beschikking gesteld, om ons tot de heiliging en door haar tot de zaligheid te doen geraken, is het klaarblijkelijk dat de kruisen even als de weldaden ons beter moeten maken en doen streven naar een leven dat steeds vruchtbaarder is in werken van heiligheid.

Liduina begreep dit. Ook werd haar hart, besproeid met de wateren der wederwaardigheid en verlevendigd

door eenige stralen van vreugde welke de hemel haar zond, gelijk een vruchtbaren tuin, van dag tot dag schooner. De zoetste deugden ontloken, als op een fraai bloemperk de bewonderenswaardigste bloemen. Hemelsche deugden! laten wij ze ten minste in 't voorbijgaan beschouwen, om onze ziel met haren weldadigen geur te balsemen.

Reeds kennen wij hare armoede, en deze was bij haar wel eene wezenlijke, eene hooge deugd. Het was geen gedwongen armoede, ongeduldig, verslonden door spijt en begeerlijkheid, niet die niet onderworpen armoede, die altijd mort en zich beklagt: het was de waarlijk christelijke armoede, eene aangenomen, vrijwillige, met opgeruimdheid gedragen, gezegende, geliefde armoede, die haar geluk uitmaakte, welke zij niet zou hebben willen verlaten! Soms was hare behoefte buitengemeen groot. Dan waagde men het haar te vragen of zij iets noodig had. — Ik, antwoordde zij, maar God zij dank, ik heb overvloed! — Hoe! zeiden haar eens met gemelijkheid eenige vrouwen die haar dit antwoord hoorden geven; weten wij dan niet dat gij niets bezit? Gij spreekt eene schuldige leugen! — Vergeeft mij, zusters, antwoordde de nederige dienstmaagd van Jesus, maar ik meen dat ik niets dan waarheid spreek, want men is rijk indien men zich weet tevreden te stellen met hetgeen men bezit. Ik heb, wel is waar, geen goud en geen zilver, ik smaak de genoegens niet van degenen die de wereld gelukkig noemt; maar ten minste heb ik evenzeer als zij overvloed van menschelijke ellende.... en dit is een overvloed, een rijkdom, zoo goed als elke andere; een rijkdom die voor mij genoeg is, waarvoor ik God van ganscher harte dank zeg.»

Toen dan ook een rijke vlaamsche heer haar was komen

bezoeken en had aangeboden haar een schoon huis te doen bouwen in de plaats van de ellendige stulp waarin hij haar ongaarne zoo slecht gehuisvest zag, antwoordde zij spoedig: «Neen, broeder, ik ben u uiterst dankbaar, maar ik neem dit niet aan. Ik wil in dit kamertje sterven, en zoolang ik zal leven, wil ik geen andere woning hebben. O, voegde zij daarbij, indien iemand, na mijn dood, dit huis in een gasthuis voor de armen wil veranderen, dan zegen ik zulk een liefdewerk uit den grond mijns harten, en bid ik God met warmte het te beloonen.» Een treffende wensch! het was als eene voorzegging welke, na den dood der maagd, een even vrome als beroemde geneesheer verwezenlijkte: Willem, de zoon van den beroemden Sonder-dank, van wien wij reeds gesproken hebben.

Laten wij van Liduina's armoede tot hare gestrengte boetepleging overgaan. Hier ook behoeven wij ons slechts te herinneren, in een enkelen trek zamen te vatten, al wat wij tot hiertoe gezien hebben. Welk eene boetepleging! welk een leven! Dit kleine, vochtige, koude huisje; dit armzalig kamertje, dat meer geleek op een graf waarin de dood heerscht, dan op een vertrek, door een levend wezen bewoond; voorts die bebloede lomp! dat teeder ligchaam, op stroo liggende, verteerd door eene voortdurende martelie en in stukken vallende; die haaren gordel, die zijne wonden en folterpijnen voegde bij zoo vele andere kwellingen en wonden; dit geheel arme, gebroken, misvormde, gekruisigde schepsel, dat geen andere verligting had dan hare kwellingen, geen andere uitspanning dan tranen, geen ander feest dan smarten en geen andere dischgenooten dan wormen.... die geheele vreeselijke doodstrijd, in een woord, die bovenmenschenlijke doodstrijd, die sedert tien, sedert

twintig jaren aanhoudt, maar die zich nooit beklagt, die God bemint en Hem zegent, die zelfs de menschen nog toelacht en hun weldoet.... Ja, dat alles doet de ziel verstommen, ontstellen, en haar in eene soort van koortsachtigen droom geraken, waarin zij met schrik uitroept: «Mijn God! mijn God!» Dit alles wektigt de vraag: «Heeft een heilige, een martelaar gestrengere boete gepleegd, en op bewonderenswaardiger wijze geleden?»

Beschouw nu in onze maagd andere deugden die elkander hare bekoorlijkheid leenen en zich vermengen met en opgaan in eene enkele: de nederigheid, de deugd bij uitnemendheid, zonder welke er geen andere bestaat, rondom welke de anderen zich komen groeperen; de smart, het geduld; de beide deugden vooral, die steeds in de schaduw der nederigheid bloeijen.

Liduina toch was zóó nederig, dat zij de eerbewijzen duchtte, zooals men in de wereld de vernederingen vreest, en dat zij de vernederingen hartstogtelijker liefhad dan men in de wereld den roem najaagt. De geheele geschiedenis van haar leven getuigt het. Deze menigte, die ijver om haar te bezoeken, die eerbiedsbetuigingen, verschrikten haar; zij werd vooral ontsteld door de buitengewone verlichtingen en genaden, voorregten waarmede God zich gewaardigde haar te vereeren. Indien de gehoorzaamheid en de christelijke liefde het gedoogd hadden, dan zouden vele wonderen die in haar gewrocht zijn, ons onbekend zijn gebleven! Halen wij ten minste, zonder de feiten vooruit te loopen, eene omstandigheid aan, waarin die nederigheid van onze heilige zwaar te lijden had.

Een voornaam leeraar was eens bij haar gekomen; hij was leeraar in de godgeleerdheid, een der be-

roemste religieusen der Orde van den heiligen Dominicus. Hij had op zoo verschillende wijze over Liduina hooren spreken; men had hem van den eenen kant hare kennis zoo opgehemeld, en haar van den anderen kant zoo laag gesteld als een onwetend meisje, dat hij, het verlangen geen weerstand kunnende bieden om zelf te oordeelen, met dit doel uit Maastricht was gekomen. Hij had dan met haar een lang onderhoud over verscheidene onderwerpen; daarna deed hij haar deze vraag: «Liduina, ik wensch te weten op welke wijze de drie personen der heilige Drievuldigheid de menschwording des Woords in den schoot der glorievolle Maagd Maria hebben gewrocht; ik eisch het, zeg mij wat gij daarvan denkt. — Ik! riep de vrome zieke uit, in angst over het gevaar dat hare nederigheid liep: ik, Eerwaarde Pater! En zij verdedigde zich met eene buitengewone levendigheid; maar het baatte haar niets. Te vergeefs wendde zij hare nietswaardigheid, hare diepe onkunde, de verhevenheid van het vraagstuk voor. «Ik wil het, zeg ik u, hernam de leeraar bijna met bitterheid; en, des noods, bezweer ik het u bij het vreeselijk oordeel Gods; antwoord mij zonder omwegen.» Tegen zulk een plechtig bevel, viel niets in te brengen. Maar het arme meisje begon zoo bitter te weenen; dat de leeraar zich zelf diep bewogen gevoelde; hij bleef echter onwrikbaar, zij moest gehoorzamen. «Welnu, ik zal trachten het te doen, zeide Liduina, kleurende; maar, Eerwaarde Pater, laat ik mij van eene vergelijking bedienen om mijne gedachten beter uit te drukken. Ik onderstel dan eene zon, waaruit drie afzonderlijke stralen nederdalen, die op het oogenblik dat zij uit het hemelligchaam komen, zeer breed zijn, maar smaller worden naarmate zij zich daarvan verwijderen, zoodat zij aan hun uiteinde slechts eene

scherpe en ondeelbare punt vormen, gelijk die eener lans. Welnu, die eenige punt, uit drie stralen gevormd, zie ik in eene nederige woning binnendringen, waar zij, door haar, het licht en het leven voortbrengt. En nu, Eerwaarde Pater, gij hebt mijne gedachten reeds geraden. Ik versta door die zon de zeer glorievolle Godheid zelve; door de drie onderscheiden stralen welke uit die zon voortschieten, de drie Personen die uit het goddelijk wezen voortkomen; door de rigting dier stralen naar eenzelfde doel, de gemeenschappelijke werking der drie aanbiddelijke personen in de Menschwording des Woords. Wanneer wij vervolgens de drie stralen in één punt zien zamen komen, zie ik daarin de eenheid van werking waaraan de drie Personen deelnemen, en die punt zelve, die uiterste straal door de drie stralen gevormd, drukt mij het beeld des Woords uit, dat de Menschwording voleindigt, ofschoon de Menschwording het werk van de drie personen te zamen is. Vervolgens, Eerwaarde Pater, behoef ik het u te zeggen? die nederige woning waarvan ik gesproken heb, is de kuische schoot van Maria, waarin het Woord zijne goddelijke intrede doet en zich gewaardigt met zijne eigene zelfstandigheid de zuiverste zelfstandigheid der doorluchtige Maagd te vereenigen, zonder intusschen zijne persoonlijkheid te deelen, zoodat na die vereeniging èn twee naturen èn één persoon, de aanbiddelijke persoon van God den Zoon in Hem vereenigd zijn! Ziedaar, Eerwaarde Vader, behoudens verbetering, al wat ik u over dit onderwerp zeggen kan.»

De geleerde Dominicaan was zoo verbaasd over dit antwoord, dat hij aan iedereen met geestdrift zeide, dat hij nimmer bij een godgeleerde zulk een naauwkeurig en helder beeld had aangetroffen. De nederigheid

van Liduina leed daardoor nog meer. «Eerwaarde Pater, riep zij uit met bewogen stem, heb medelijden met mij! ik ben niets, ik weet niets, in mij is niets dan ellende en zonden; spaar mijne zwakheid en spreek nooit over mij!» Maar wat zij ook zeggen mogt, de gestichte religieus schepte er behagen in haar antwoord alom bekend te maken, en hij die haar met tegeningenomenheid was komen bezoeken, werd van dit oogenblik af haar lofredenaar, haar warmste verdediger.

Maar behalve die nederigheid, welke de toejuichingen ontvlugt, en vreest voor allen wereldschen glans, was er in Liduina eene nederigheid, zeldzamer en verdienstelijker, dewijl zij moeilijker is. Zij beoefende op bewonderenswaardige wijze die nederigheid welke zachtmoedig en geduldig is, dat wil zeggen, die niet alleen ziekte of smart met den glimlach op de lippen aanneemt, maar zelfs kalm en opgeruimd blijft wanneer zij verachting of belediging ondergaat, tegengesproken of tegengewerkt wordt, die zelfs den toorn door de liefde, de belediging door de vergiffenis, den haat met weldaden beantwoordt! De gelegenheden ontbraken haar daartoe niet. Wij hebben reeds gezien hoe zelfs hare buurvrouwen haar voor bedriegster en schijnheilige scholden; wij zouden duizende andere voorbeelden kunnen geven; deelen wij er ten minste eenigen mede.

Op zekeren dag kwam eene vrouw van een slechten levenswandel in een staat van ziedenden toorn hare woning binnen. Men zou gezegd hebben dat het eene hyena of liever een duivel was, uit de hel losgebroken. Eerst overlaadde zij haar met een stroom van verwijtingen en beledigingen, maar beledigingen van den ergsten aard. Vervolgens, Liduina steeds kalm ziende, spuwde zij haar tot drie- en viermaal toe in het aangezicht. Het gelaat

der Heilige bruid van Jesus Christus was bezoedeld met een onrein speeksel! Maar deze nieuwe beleediging ont-wrong evenmin eene klagt aan de maagd als de eerste. Toen, ten uiterste verbitterd, begon het afgrijselijk woedende wijf te schreeuwen als of men haar geweld aandeed, en zoo hard dat de geheele buurt toesnelde. Het had haar duur kunnen te staan komen. . . . . Liduina zelf wendde het onweer af en bragt de verontwaardiging tot bedaren. Zij deed nog meer. Denzelfden avond van dit schandelijk tooneel, zond zij heimelijk een geschenk aan die vrouw. «Ga, zeide zij, die treffende boodschap gevende, breng haar dit offer met mijn zegen. Het is immers slechts een pligt dien ik vervul. Ben ik geen dankbaarheid verschuldigd aan degenen die mij gelegenheid geven om de christelijke liefde te beoefenen, aan degenen die mij tot de volmaaktheid aansporen, dewijl de volmaaktheid in de liefde gelegen is? Ja, waarlijk, ik ben die welbeminde zuster veel, zeer veel verschuldigd, en, ik herhaal het, wat ik haar zend is minder een geschenk dan de vol-doening van eene heilige schuld.»

Wij moeten alles zeggen. Liduina vond zelfs in den schoot harer familie menigvuldige en bittere beproevingen. Een harer broeders had, een huwelijk aangaande, eene *treurige* vrouw onder het vaderlijk dak gebragt. Het was het twistziekste karakter dat men zich kon bedenken; zij zou gewedijverd hebben met de vrouw van Job. Nooit tevreden, altijd en in alles moest zij teregt of ten onregte stof tot klagen vinden. En dan volgde een verschrikkelijke vloed van eindelooze woorden. Tot overmaat van smart sprak zij niet, maar schreeuwde om doof te doen worden. Vooral, en opdat er niets aan het bekoorlijke van haar omgang zou ontbreken, droeg zij steeds zorg hare bevallige taal met min of meer grove beleedigingen op te

sieren . . . in één woord, het was eene ware huistiran, eene soort van huisduivel, zij maakte rondom zich tal van martelaars. En, Liduina was er ver af van haar te kunnen ontsnappen. Noch hare engelachtige zachtmoedigheid, noch hare uitnemende heiligheid, konden genade in de oogen van zulk eene vrouw vinden; de zachtmoedige maagd was zelfs haar uitverkoren haar bijna voortdurend slagtoffer. Op zekeren dag was hertog Jan van Beijeren, onder eene veilige vermomming, de gelukzalige over eenige gewetenszaken komen spreken; daar naderde de vreeselijke vrouw. Den prins niet kennende, begon zij, gelijk altijd, zonder zich te bedwingen en bij de eerste gelegenheid de beste, te kijven. Maar zij sloofde zich daarbij zóó af, en sloeg zulk een hoogen toon aan, dat de prins, eindelijk ongeduldig wordende, uitriep: «Wat wil toch die snapzieke zwaluw, die het geheele huis in onrust brengt? Maar zulk eene vrouw, is eene ramp, Liduina! hoe kunt gij dit dulden? — Uwe Hoogheid, antwoordde het vrome meisje, het is zeer voordeelig lieden van zulk eene geaardheid gocd te verdragen. Of men verbetert ze door hen met geduld te winnen, of wel men volmaakt zich zelf hoe langer hoe meer door de onophoudelijke oefening welke zij aan de deugd verschaffen; of ten minste vermijdt men om ze tot eene verbittering te brengen, die hen nog meer zou doen losbarsten.» De prins bewonderde dit antwoord, waardoor hij gesticht werd. Maar hij had stilte noodig; hij gaf aan die vrouw eenige geldstukken om haar ten minste tot zijn vertrek te doen zwijgen. Hetgeen zij deed of ten minste ongeveer . . . . zeggen de geschiedschrijvers; nog schijnen zij te aarzelen en niet zeker van hunne zaak zijn!

Hoeveel andere deugden zouden wij hier kunnen toonen

naast het nederige en zachte geduld van onze gelukzalige! Wat zouden wij vooral niet te verhalen hebben over hare gehoorzaamheid die zoo bovennatuurlijk, zoo volkomen, zoo vaardig en vol zelfverloochening was! En ook over die onbevleete schoonheid des harten, welke zij met zulk eene vrome naauwgezetheid bewaarde, en die in haar met zulk een glans schitterde, dat iedereen te Schiedam, zoowel gedurende haar leven als na haren dood, haar niet anders noemde dan de *Maagd!*

Maar dewijl wij ons moeten bekorten, haasten wij ons om die harer deugden te bespreken, welke haar geheele leven vervuld en beheerscht heeft, die het brandpunt en de volkomenheid van al de andere deugden is, dewijl zij, tegelijker tijd, God en de menschen omvat . . .

Wij zullen dan spreken over hare christelijke liefde!

Open de deur uws harten voor eene deugd; weldra zal zij al de anderen roepen, want de deugden zijn zusters, even als de ondeugden.

HOOFDSTUK X.

LIEFDADIGHEID OF LIEFDE VOOR DE ARMEN.

Magt der christelijke ingeving. — Arm en gekruisigd, is Liduina eene voorzienigheid. — Heilige militie door haar opgericht. — De armen zijn koningen! — Het gezouten vleesch. — Eene ongelukkige lijderees aan vallende ziekte en eene flesch wijn. — Zes ellen laken. — De beurs van Jesus. — Eene liefderijke vrouw wonderdadig getroost. — Eene weldaad onmiddellijk vergolden. — Wonderbaar visioen in den hemel.

Daar is, in het christendom, eene wonderbare werkkraft, eene ongehoorde magt van vruchtbaarheid die, alleen reeds, voldoende haar goddelijk karakter aantoot. En het is een even welsprekend als verheven schouwspel dat het christendom ons geeft, wanneer het, of schatten uit den schoot der armoede, of het leven en de vreugde uit de ingewanden der smart zelf doet ontstaan... zooals God eertijds prachtige werelden uit de diepten zelf der afgronden van het niet deed voortkomen!

Zie, hier ligt eene arme vrouw op een armoedig stroobed. Daar ligt zij met hare afgrijselijke ellende, onbewegelijk, gepijnigd door eene namelooze ziekte, bijna sedert hare kindsche jaren en voor altijd... Wat kan

men aan die vrouw vragen? Hoe zal zij zich met hare natuurgenoooten kunnen bezig houden? Zij heeft waarlijk met hare eigene smarten genoeg te doen! Haar te vragen zich gelukkig te achten met haar beklagenswaardig lot, het zou reeds eene wreede spotternij wezen; maar van haar te vorderen der menschheid hulp te bieden, haar wel te doen, zou dit niet eene soort van bloedige beleediging wezen? Al wat men in redelijkheid van haar kan verwachten, is dat zij de wereld niet al te zeer bedroeft met het schouwspel van hare wonden en hare wanhoop, in afwachting dat zij wegsterve in hare smartvolle en onvermijdelijke nutteloosheid!

Welnu, zóó gebeurt het niet in het christendom. Dewijl het christendom deze vrouw aan het hart geraakt heeft, is zij niet slechts niet aan eene vreeselijke wanhoop overgeleverd, maar vindt zij zelfs in hare smarten, welke zij zegent, eene ongekende bekoorlijkheid, zoe-tigheden welke haar verrukken tot een heldhaftig geduld, bijna tot de vervoering des geluks.... klaarblijkelijk reeds een ontzettend groote weldaad voor haar, eene ontzettend groote weldaad ook voor de menschheid, die zij door zulk een voorbeeld onderrigt en versterkt. Maar wat nog meer is. In die ziel ontstaat ook eene beweging van liefde, een leven dat behoefte gevoelt om al het lijden, al de armoede tot zich te roepen en te lenigen. Des noods zal zij wonderen doen; zij alleen zal, in hare ellende, meer goed doen, meer smarten troosten dan al de rijke lieden van eene stad, of zelfs van eene provincie!

Liduina was inderdaad de zoete voorzienigheid van de armen, de bedroefden, en al degenen die door het ongeluk getroffen werden. Van alle kanten kwam men tot haar zooals men naar eene moeder komt, en altijd,

voor allen bezat zij eene onuitputtelijke hulp. Aan de armen gaf zij wat zij had, al wat zij had, tot den laatsten penning. Wanneer zij alles gegeven had, gaf zij nog; want dan gaf zij aan de armen, even als aan de bedroefden, tranen, aanmoediging, zij gaf vertroosting, die zij uit de schatten van haar hart putte, een troost zóó zoet, zóó hartelijk, zóó waar, dat zij die de aalmoes van het brood hadden gekregen, nooit gelukkiger weggingen dan degenen die niets medenamem dan de heilige aalmoes des harten.

Wij hebben het vroeger reeds gezegd: God had, om haar op allerlei wijze te beproeven, in den aanvang toegelaten dat de welwillendheid ten haren opzigte soms op gevoelige wijze bekoeld werd; en dan gaf men haar slechts zeldzaam een offer. Maar toen men haar, in hare brandende liefde, niets van die zoo geringe offers had zien aannemen en behouden, en ondanks hare uiterste ellende, slechts aan hare armen denken, om hun alles met zooveel liefde te geven, was men met grooter en overvloedigere aalmoezen dan ooit tot haar teruggekeerd. Van dit oogenblik af, had zij den kring harer goede werken kunnen uitbreiden. De verligting der ongelukkigen die bij haar kwamen, was weldra zelfs niet meer voldoende geweest voor hare bekommering.... Moest men dan degenen verlaten, die niet konden, niet durfden komen?

Bij gevolg rigtte zij, in hare armoedige woning, als het ware eene heilige militie van dienaressen der armen op. Het waren vrome vrouwen die zij had weten te winnen, in wier hart zij een sprankel van het goddelijk vuur had gelegd dat haar verteerde, en zij zond ze door de straten en de stegen van Schiedam om behoeftigen, zieken, gebrekkigen, en allerlei smarten op te sporen. Van haar

bed bestuurde en leidde zij alles. Zij regelde de geringste bijzonderheden. «Voor dien grijsaard moet gij dus zorgen; gij moet deze ondersteuning brengen aan die arme moeder; gij moet voor dien zieke deze spijzen aldus bereiden; vergeet vooral niet heden dat te koopen, morgen die provisie op te doen....;» In den winter, bij voorbeeld, liet zij groote hoeveelheden vleesch zouten, welke zij in den zomer aan hare dierbare behoeftigen uitdeelde.

Geen lijden overigens ontsnapte aan hare aandacht en zij wist de geheimste smarten te ontdekken. Zoo waren er te Schiedam verscheidene familiën die vroeger in rijkdom geleefd hadden, maar door de omstandigheden tot des te smartelijker armoede vervallen waren, dewijl zij trachtten haar voor ieders oog te verbergen. Liduina werd daardoor niet bedrogen. Zij raadde met haar hart al het afgrijselijke van die ellende, welke de plaats van welstand had ingenomen en die niet voor den dag durfde komen; hare liefdadigheid werd daardoor levendig getroffen. Met eene soort van vurige voorliefde hechtte zij zich aan die ongelukkige familiën en waakte over haar als eene moeder. Leniging, allerhande hulp, zij zond haar alles, maar altijd met zooveel bescheidenheid en zóó heimelijk, met zulk eene eerbiedige kieschheid en zóó zeer hare fierheid ontziende, dat zij ze in waarheid dubbel redde.

Al schoten hare middelen te kort, toch verliet zij hare welbemide armen niet. Dan bedelde zij om brood voor hen te vinden; en riep zij eenige rijke lieden bij haar bed, en bepleitte bij hen de zaak van degenen die zij hare kinderen noemde. Hoe zou men weerstand hebben kunnen bieden aan die teedere en hartroerende taal? Hoe iets weigeren aan die treffende ellende, welke barmhartigheid inriep, niet voor zich zelve maar voor

andere ellenden? Altijd viel er dan ook, met tranen van ontroering, de een of andere nieuwe schat, die welligt anders begraven zou zijn geworden, maar die Liduina zich haastte ten nutte aan te wenden, door andere smarten te troosten en nieuwe weldaden te verspreiden.

Wie zou de behoeftigen, de zieken, de gebrekkigen, de schamele armen, de weezen, de grijsaards kunnen tellen, aldus door haar bijstaan! Der verbeelding wordt schrik aangejaagd bij de gedachte aan al het brood, het vleesch, den wijn, de geneesmiddelen, de kleederen, het geld zelf, de hulp van allerhanden aard welke zij uitdeelde!

En zij was toch eene arme vrouw, in eene afgrijselijke ellende neergeworpen, door ongelooftelijke folteringen op een stroobed gemarteld!

Somtijds zelfs liet zij zich voor hare welbeminde zieken, voor hare zoo geliefde armen tot weelde vervoeren. «Catharina, zeide zij tot eene vrome weduwe, welke zij met hare liefdewerken belastte, ga eens naar de markt en koop daar het lekkerste wat gij zult vinden en maak het dan zoo goed mogelijk klaar. O! ziet gij, onze welbeminde armen zijn koningen, de koningen des hemels, het evenbeeld van Jesus Christus! Men moet ze wel, van tijd tot tijd, met eer behandelen! Kom, zuster, denk nu niet aan de kosten.... God zal in alles wel voorzien!»

En God bleef inderdaad niet achter. Meer dan eens behaagde het Hem te doen zien hoe aangenaam die liefde voor de armen en dat kinderlijk vertrouwen in Hem waren. Meer dan eens verheerlijkte Hij onze gelukzalige door de middelen op wonderdadige wijze te vermenigvuldigen, ten einde Liduina te beloonen en hare vreugden te vermeerderen door de vermeerdering harer wel-

daden, en ook aan de wereld te doen zien dat die milde liefdadigheid geen menschelijke liefdadigheid was, welke hare magt alleen in de menschelijke krachten putte.

Op zekeren dag — en Liduina had dien dag meer dan *dertig* arme familiën te voorzien: het was na den vreeselijken brand, — had zij hare vrouwen naar haren voorraad van gezouten vleesch gezonden. Na verloop van eenigen tijd, komen die vrouwen haastig bij haar terug. «Liduina, Liduina, riepen zij, een wonder, een groot wonder! uw voorraad is onuitputtelijk; wij hebben reeds dertig gezinnen overvloedig bediend, en uw voorraad vermindert hoegenaamd niet! — Welnu! antwoordde de heilige, laat ons God danken; het is een wonder, dat ik niet aan mijne verdiensten, maar aan zijne goedheid verschuldigd ben. Gij weet dat Hij gezegd heeft: «*Geeft! en u zal gegeven worden.*» En men zette de uitdeeling voort. Men keerde dikwijls naar den voorraad terug.... Het wonderdadige vleesch vermenigvuldigde zich altijd! De armen leefden daarvan; men diende er de pelgrims van die Liduina kwamen bezoeken; hare familie werd er ook mede gevoed; zelfs de rijken van Schiedam wilden er van hebben en aten er van uit devotie, zoo ontegenzeggelijk was het wonder! Maar dat ontzaggelijk groot verbruik deed er niets toe, de voorraad duurde steeds.... Gedurende langen tijd was het een kostbare en onuitputtelijke schat.

Op een anderen dag, kwam eene arme vrouw die aan vallende ziekte leed de deur openen. De ongelukkige was op straat door een vreeselijker toeval dan ooit aangestast, zoo vreeselijk dat iedereen verschrikt was gevlugt, haar in haar vreeselijke kwaal latende worstelen; en eindelijk, bijgekomen, maar dood vermoed, uitgeput van krachten, verslonden vooral door een onuitstaanbaren

dorst, kwam zij bij Liduina binnen, en riep: «Drinken! o! drinken! geef mij drinken!» Liduina, vergetende dat zij nog een weinig wijn had, want op dat tijdstip gebruikte zij nog drinken, Liduina wees met den vinger naar een pot vol water. Maar die pot was in een oogwenk ledig gedronken, en de arme vrouw riep nog: «O wat heb ik een grooten dorst!» Toen herinnerde de maagd zich den wijn, en zij haastte zich dien aan te wijzen. Maar ook die wijn verdween. . . . Het was maar een druppel op een groot vuur geworpen. . . . De ongelukkige herhaalde altijd: «Drinken! o! geef mij te drinken! — Kom, zeide de maagd eindelijk getroffen, terwijl zij haar een stuk geld aanbood; ga met dit geld zien of gij iets kunt krijgen wat uwen wreeden dorst lescht. . . .» En de arme lijderes verdween.

Eenige uren daarna vroeg Liduina aan haren vader eenige druppelen wijn om hare lippen te verfrisschen, dewijl zij, in eene brandende koorts, zelve door een vreeselijken dorst verslonden was. De heilige jonge dochter had reeds vergeten dat zij dien wijn aan de aan vallende ziekte lijdende vrouw had te drinken gegeven. Niets daarvan wetende, neemt de vader de flesch, en biedt haar aan zijne geliefde zieke aan. Maar Liduina heeft het zich plotseling herinnerd. . . . O goedheid van haren God! niet slechts is de flesch vol, maar die flesch waaraan de aan vallende ziekte lijdende de lippen heeft gezet, is vol van een wijn, zóó overheerlijk als zij er nog nooit een geproefd heeft, en dien zij zonder moeite drinkt, zij die niet dan met inspanning en slechts druppelswijze eenig vocht hoegenaamd kan drinken! Dit wonder bleef voortduren, Liduina versterkte zich verscheidene maanden, zonder den voorraad uit te putten, aan dien wijn der goddelijke goedheid

Eene andere weldaad, een ander wonder. De vrome

maagd had vernomen dat een arme priester zelfs geen kleederen had overeenkomstig de waardigheid van zijn karakter. Daarom wilde zij in die behoefte voorzien en liet aanstonds eene geschikte stof halen. Maar al liep men al de winkels van Schiedam af . . . . men kwam bij de gelukzalige terug zonder iets gevonden te hebben. «O, zeide toen, als had zij er niet eer aangedacht, eene vrouw die bij Liduina was gekomen, ik heb wel eene stof die juist zwart is en ik zou van ganscher harte willen dat het daarvan overblijvende voldoende was; gaarne zou ik het afstaan. — Waarlijk? hernam de maagd levendig, hebt gij zulk eene stof? — Ja, Liduina, maar het is eigenlijk wel dwaas dat ik daarover spreek; ik heb maar zes el en wat kan daarvan overblijven, wanneer ik het voor mij en mijne dochter benoodigde zal hebben afgeknipt? — Het doet er niet toe, zuster, zeide Liduina; laat mij uwe stof zien; wie weet het? met Gods hulp, zullen wij welligt daaraan voor iedereen het noodige vinden.» De stof wordt dan gebracht. Liduina neemt haar, doet als of zij ze wil meten, en gebruikt daarvoor haar mond en den gezonden arm. Maar zij doet die beweging tien, twintig malen . . . en het stuk stof wordt steeds langer . . . Het wordt zóó lang dat men daaruit een ruim kleedingstuk voor den armen priester, en nog ruimere kleederen voor degenen die het bezorgd hadden, voor de moeder en de dochter kan vervaardigen. «Maar dit is ongehoord! riepen de vrouwen, verstomd staande. Maar, Liduina, zeiden zij, bij haar op een antwoord aandringende, zeg ons toch hoe dit geschied is! — God, mijne zusters, antwoordde de nederige maagd, God alleen, heeft dien armen priester, met de hulp van mijn goeden engel gekleed, zonder u daarom te berooven van een stuk stof 'twelk gij noodig hadt.»

Het verdient opgemerkt te worden, dat de ontzettend groote liefde van Liduina somtijds zoover scheen te gaan, dat zij Gods goedheid tartte, en haar in zekere mate dwong om door dergelijke wonderen de vurige behoefte te ondersteunen welke zij had om in overvloedige hulpmiddelen een grooter vermogen van mededeeling te vinden. God, van zijn kant, beantwoordde met liefde deze edelmoedige en heilige uitdaging van zijn kind. Het volgende is daarvan een bewonderenswaardig bewijs.

Eenige jaren voor haar dood, verloor zij haren broeder Willem. Ongelukkig liet Willem aan zijne arme kinderen niets dan groote schulden na, die men klaarblijkelijk niet kon betalen, zelfs ten koste der jammerlijkste armoede. Deze ontdekking verscheurde Liduina's ziel. Maar een hart als het hare stelt zich niet met tranen tevreden. Hare liefde moet handelen; des noods zou zij, met haar vertrouwen, zelfs het onmogelijke beproeven! Zij laat dan onmiddellijk eenige slechte meubelen verkoopen, die Willem heeft nagelaten, en nog een sieraad, het laatste dat haar overbleef, eene dierbare en heilige relik, welke zij van hare moeder had bewaard. Meubelen, sieraad, alles bragt acht pond Hollandsch op, dat zij in eene beurs doet. Vervolgens laat zij een bloedverwant, die al haar vertrouwen genoot, aan haar bed komen. «Neef, zeide zij, hier is eene beurs; met het geld dat gij daarin zult vinden, moet gij de schulden van mijne neven betalen, allen tot de laatste toe; en als het gedaan is; moet gij mij het overige terug brengen.» De bloedverwant gaat aanstonds weg, vindt de schuldenaars, betaalt allen en keert terug..... De beurs schijnt nog goed vol! «Ledig haar, zeide Liduina, om te weten wat ik overhoud.» Hij ledigt haar op de tafel, terwijl hij zegt: «Maar dat is eene zonderlinge

beurs! Welke schatten had men daarin dan toch gedaan? Ik heb ik weet niet hoeveel betaald, zonder dat zij uitgeput werd.... En nu schijnt er nog niets uit te zijn! — Maar tel dan! herneemt Liduina. Toen gaat hij tellen. — Begin weder, bid ik u, vroeg de zieke. Hij begint weder, eene tweede, eene derde maal.... Welnu! hoeveel blijft er over? — Niet minder en niet meer, nicht, dan acht pond.... Acht pond? roept Liduina in vervoering uit..... — Acht pond? juist de som welke gij hadt medegenomen.... Mijn God, wees gezegend! deze beurs zal voortaan de *Beurs van Jesus* heeten!

De naam paste volkomen goed. Die beurs bleef inderdaad onuitputtelijk. Tal van getuigen en de geloofwaardigste personen hebben haar in handen gehad, hebben het geld daarin zien vermenigvuldigen. Liduina intusschen raakte haar nooit aan, zoolang zij van elders eenige middelen vond. Maar wanneer zij gebrek aan aalmoezen had, wanneer zij onverhoeds iets moest uitgeven dat zij niet bezat, deed zij daarin een vollen greep, en God weet met welke vrijgevigheid zij dan hare zoo geliefde armen overlaadde! Op den dag, dat zij stierf, vond men bij haar die wonderdadige *Beurs van Jesus*. Zij was nog half vol!

Voegen wij daarbij dat God het niet bij al die wonderen liet. Ten einde beter te doen zien hoe hoog hij die liefdadigheid zijner dienstmaagd schatte, behaagde het Hem, haar op eene niet minder bewonderenswaardige wijze van tijd tot tijd, tot zelfs in degenen te zegenen, die in hare omgeving en door hare aansporing die liefdadigheid beoefenden.

Daar was, bij voorbeeld, onder het getal dergenen die door Liduina gebezigd werden tot het bezoek en de dienst der armen, eene vrouw, die haar eene bijzondere genegenheid had ingeboezemd en deze in waarheid ver-

diende. Godsvrucht, beproefde offervaardigheid, bovenal een vurige ijver voor de liefdewerken, men vond in haar al de beste hoedanigheden. Maar ongelukkigerwijze was zij meestal aan eene sombere droefheid overgegeven, die niets kon verzetten, en mededoogen inboezemde.

Op zekeren dag roept Liduina haar bij haar bed. «Zuster, zegt zij haar op een toon van onuitsprekelijke teederlievendheid, ga, als 't u belieft, naar de markt. Koop daar voor onze zieken en onze gebrekkigen den besten visch dien gij zult kunnen vinden; maak dien vervolgens gereed op de wijze die gij weet dat hun het aangenaamste is. Ik heb heden eene onweersaanbare behoefte om die lijdende ledematen van Jesus Christus een weinig te verheugen.» En de vrome vrouw was onmiddellijk vertrokken, vaardig als Martha, toen men haar aankondigde, dat zij de uitstekende eer zou genieten om haren Zaligmaker en haren God zelve aan hare tafel te ontvangen.

Maar terwijl zij zich haastte, ging Liduina van haren kant, even als Maria aan de voeten van Jesus, voor haar bidden, en, met groote godsvrucht, vroeg zij voor zoo veel offervaardigheid eene belooning, welke de goddelijke Meester haar niet scheen te kunnen weigeren.

Eindelijk kwam de liefderijke boodschapper terug. «Welbeminte zuster, haastte de maagd zich te zeggen, en er lag in die woorden eene buitengewone ontboezeming des harten, hebt gij gedaan wat ik u gevraagd heb?» — «Ja, antwoordde deze, met haren treurigen glimlach, met haar uiterlijk van sombere droefgeestigheid, ja, ik heb het gedaan zoo goed als ik kon. — «Welnu, mijne allerliefste, gij hebt iets gedaan dat God buitengewoon aangenaam is, en ik geloof dat Hij u zal beloonen. Vraag Hem wat uw geweten u zal ingeven,

wat gij meent het vurigst te kunnen verlangen. Ik zal uw gebed bij onzen goeden en magtigen Meester met al de vurigheid ondersteunen, waartoe ik in staat zal zijn.» — «Ach Liduina, hernam de arme vrouw, van ontroering bevende, wat ik begeer? wat mijne gansche ziel verlangt? Maar indien gij dat voor mij verkreegt, dan zoudt gij eene zuster voor mij zijn, neen, dat zegt niet genoeg, gij zoudt dan voor mij eene moeder wezen, de wezenlijkste, de beste van alle moeders, en dan zou ik u liefhebben met al de liefde waarmede een kind zijne moeder kan beminnen!» — «Vraag dan,» ging de teederlievende zieke voort. — «Maar, Liduina, wat zult gij van mij denken? O! indien gij wist hoe ongelukkig ik ben, welk eene vreeselijke droefheid mij verteert! En ik ben treurig, ziet ge, vreeselijk treurig, dewijl ik ontzettend gezondigd heb; dewijl ik, van mijne zwakheid bewust, beef dat ik niet tot het einde getrouw aan God zal blijven; de toekomst en het verleden staan te gelijkertijd tegen mij op en jagen mij schrik aan! O! vraag dan aan den Heer, en de vergiffenis mijner zonden, en de genade mijner volharding. Al het overige is niets voor mij, ik laat het aan uwe liefde over.» — «Gij vraagt veel, welbeminde zuster, antwoordde de gelukzalige, want de vergiffenis en de volharding is alles. Maar laat ons vertrouwen hebben, en wat mij betreft, ik smeeke vurig onzen Verlosser uw gebed aan te hooren; Hij is goed en barmhartig en Hij verlangt niets liever dan ons te verhooren.»

Op hetzelfde oogenblik dat de maagd deze woorden uitsprak, gevoelde de nederige vrouw iets buitengewoons in zich geschieden. Het scheen haar dat men een ontzaggelijken last van haar hart afnam, dat hare geheele ziel voor een licht en voor vreugden geopend werd,

die zij tot nu toe niet kende. Van dit oogenblik af, was zij geheel veranderd. De droefheid met hare ontmoediging was heengegaan om nooit weder terug te keeren. De hoop, de vrede, al de blijdschap en al de geneugten der deugd waren voortaan haar deel. De aalmoes had dit wonder gewrocht; andermaal was, zelfs reeds op aarde, het woord in vervulling gegaan van Dengene, die gezegd heeft: «Zalig zijn de barmhartigen, want zij zullen barmhartigheid verwerven!»

Een anderen keer was er een man bij onze dierbare gekruisigde, wiens godsvrucht haar bekend was. Met hare gewone eenvoudigheid deed zij hem eene vraag, waarbij de liefdadigheid, als altijd, in het spel was. «Ik heb, zeide zij hem, eenige armen die ik zou willen versterken, die ik zelfs gaarne een weinig zou willen onthalen, want men moet hen wel van tijd tot tijd schadeloos stellen voor de moeilijke onthouding waartoe zij te dikwijls veroordeeld zijn; zoudt gij mij een stuk spek voor hen kunnen geven?» — «Ja, Liduina, en volgaarne, antwoordde de welwillende bezoeker; ik kan het zelfs des te gemakkelijker doen, dewijl ik juist mijn voorraad heb opgedaan.» Vervolgens keert de waardige man naar huis terug, terwijl zijn hart als gebalsemd is door die heiligheid waarmede hij zich heeft onderhouden, door die roerende liefdadigheid welke voor Jesus Christus bedelt. Reeds is zijn besluit genomen. Hij zal niet slechts een enkel stuk spek van zijn voorraad geven; waarom en hoe zou men kunnen beknibbelen wanneer de heiligen zich zelve op zoo bewonderenswaardige wijze geven? Liduina zal alles hebben; hij neemt zijn ganschen voorraad en laat haar dien brengen.

Wat ging er toen in het hart der maagd om? Welk gebed deed zij aan haren Bruidegom in de ontboezeming

van hare aldus verheugde liefdadigheid? God weet het; maar ter naauwernood zijn eenige oogenblikken verlopen, of de vrome vriend onzer heilige, bij toeval in het vertrek terugkeerende waaruit zijn voorraad genomen was om naar Liduina gebracht te worden, doet een luiden kreet van verbazing en verwondering hooren. Hij vindt een nieuwen, een veel grooteren en schooneeren voorraad! Zijne geheele familie snelt toe, weldra bevindt zich de gansche buurt daar. Het feit is menschelijker wijze onverklaarbaar; men moest daarin wel Gods tusschenkomst zien, die had willen doen begrijpen hoe aangenaam Hem de hand is die zich opent om te geven, en, ter zelfder tijd, zijn dienaar beloonen, dien dit wonder overigens meer dan ooit aan de maagd gehecht deed zijn, edelmoedig jegens de armen en volmoed en ijver op de wegen der godsvrucht.

Al die wonderen nu, of liever al die middelen door zooveel mirakelen aan hare liefdadigheid verschaft, boezemden onze gelukzalige eene diepgevoelde dankbaarheid in. Maar die dankbaarheid zelve werd dikwijls beloond; eens zelfs geschiedde dit op eene wijze, die haren ijver hoe langer hoe levendiger moest doen ontvlammen.

Zij had de gewoonte, wanneer zij eenige vrouwen hulp liet brengen aan hare armen, te gaan bidden zoodra die vrouwen vertrokken waren. Zij dankte met eene engelachtige vurigheid den Oorsprong van alle goed voor de gunst welke Hij haar verleende door zich te gewaardigen haar deel te doen hebben aan het zoetste en tevens het glorievolste voorregt zijner godheid, dat wil zeggen door haar te vergunnen om eenige weldaden rondom zich te verspreiden; en toen zij eens dien treffenden pligt vervulde, had zij een visioen.

Zij zag in de hemelen een bewonderenswaardig licht

en zij steeg met andere zielen naar dat licht op . . . . . Met die zielen trad zij eindelijk den hemel in! Welke pracht! Welke glans! En daar zag zij de engelen komen, de gelukzaligen, al de uitverkorenen van het eeuwige rijk, allen met eene schitterende majesteit bekleed; en Maria met den diadeem op het hoofd, was in hun midden, nog duizendmaal schooner, duizend en duizendmaal schitterender van glorie! En terwijl dit schouwspel haar van geluk bedwelmde, werden rijk voorziene tafels geplaatst; de heiligen hadden in kostbare vaten wijnen en vleeschspijzen aangebragt en op tafel nedergezet. Toen was een engel uit het glorievol koor der geesten voortgetreden, had zich naar de nederige maagd begeven, en, haar eerbiedig groetende, gezegd: «Liduina, zie deze wijnen, zie deze vleeschspijzen op deze tafels; dat zijn uwe aalmoezen!» En de maagd zag, met een onuitsprekelijk geluk, dat deze grove vleeschspijzen welke zij aan de armen had gegeven, als in hemelsche vleeschspijzen veranderd waren, die een goddelijken geur verspreidden; zij zag dat die wijn, welken zij in aarden kruiken aan de zieken en de grijsaards gezonden had, daar, in den hemel, als een wijn van onsterfelijk leven was, die in gouden vaten vloede. Zij hoorde eene onsterfelijk schoone muziek. Vervolgens gaf Maria het teeken en het feest begon. De engelen, de profeten, de apostelen, de martelaars, de priesters, al de heiligen hadden plaats genomen aan den feestdich. En Liduina was met hen, in hun midden. En zij diende al die uitverkorenen Gods, en de uitverkorenen Gods dienden haar! Met hen, gelijk zij, was zij gelukzalig!

Zoo verheerlijkt God in den hemel de aalmoezen der aarde. Aalmoezen geven, is aan Jesus Christus leenen; want Jesus Christus heeft gezegd: „Wat gij aan den minste der mijnen zult doen, zult gij aan mij zelve gedaan hebben!”

HOOFDSTUK XI.

LIEFDE OF IJVER VOOR HET ZIELENHEIL.

Wijze raad die Liduina geeft aan de jonge lieden, aan de ambachtslieden, aan de welgestelden, aan de echtgenooten, aan de ongeruste en wankelmoedige zielen, aan eene weduwe, aan een tot de bisschoppelijke waardigheid geroepen religieus. — Aan allen beveelt zij den arbeid, de vervulling van de pligten van hun staat, de gehoorzaamheid aan de Kerk en aan de overheid, de liefde aan.

Maar, Liduina wist het, boven de ellende der lichamen, is er eene vrij wat bedroevender ellende, die der zielen! En bij gevolg, boven de liefde die zich met de aardsche behoeften bezig houdt, en het lijden des vleesches, den kreet van den honger en de koude ter harte neemt, is er eene liefde die zich bekommert over de ziel, die er zich op toelegt om hare onwetendheid en hare wonden te genezen, die haar zedelijk maakt en doet opstaan, door haar op den weg harer glorievolle lotsbestemming terug te voeren. Met andere woorden: boven de aalmoes van het brood en het kleed, staat de aalmoes der waarheid en der deugd, de aalmoes van het onderrigt en den raad; tweeërlei liefde, tweeërlei aalmoes, dat wil zeggen twee zusters, die te zamen gaan en elkander de hand

geven; de eene, is de tijd, maar de andere de eeuwigheid; deze is de aarde, maar gene de hemel.

Wij herhalen het, Liduina wist het, en zoozeer als de liefde die weldoet aan de zielen hooger staat dan de liefde die weldoet aan de lichamen, zoozeer vond zij in haar hart en in haar geloof meer aandrift en vurigen hartstogt voor de aalmoes die zedelijk verbetert dan voor de aalmoes die verzadigt. Een vurige ijver verslond haar. Zij zou in de ontboezeming van dien ijver de geheele wereld hebben willen heiligen! Uit de verte, van nabij, door hare raadgevingen, door hare smeekingen, door al de middelen welke haar ten dienste stonden, moest zij de zielen voor de waarheid en het geluk, dat is voor Jesus Christus, winnen.

Een uitgebreid veld was voor haar geopend. Hare kamer, die nooit ledig was van vromelijk begeerige bezoekers, was als een heiligdom geworden, waarin zij een even vruchtbaar als uitgebreid apostolaat oefende. Lieden van allerlei stand, allerlei leeftijd, verdrongen zich om haar bed. Daar kwamen handwerkslieden, hooggeplaatste personen, vrouwen van allerlei rang, jongelieden, grijsaards, doorluchtige groote heeren, priesters, religieusen, zelfs bisschoppen! En aan allen, zelfs aan de religieusen en de priesters, deelde de heilige gekruisigde bewonderenswaardige raadgevingen uit. Zij was slechts eene nederige en onwetende jonge dochter, zonder litteraire kennis, maar zij had geleerd wat men alleen in het boek der menschen of in de lessen der grootste meesters leert; met haar geloof en haar liefderijk geduld, wist zij te lezen en las zij zoo goed in het goddelijk boek des kruises!

Welk eene grondige wetenschap legde zij dan ook aan den dag, welk een vurigen ijver spreidde zij ten

toon, wanneer zij over de beïangen der zaligheid sprak, den regtvaardigen de middelen der volharding, den zondaars de middelen om uit hun val op te staan aan de hand gaf! Hoe zoet, hoe dringend, hoe heilig zalvend was haar woord dan! Men moest er wel iets van medenemen! En steeds ging men beter van haar weg. De wereldlingen hadden minder gehechtheid aan die wereld, welker nietigheid zij hun voor oogen had gesteld; de jongelieden waren meer besloten om dat geregelde leven te leiden, welks bekoorlijkheden zij hun geroemd had, en als de priesters hen verlieten, dan gevoelden zij hun hart geheel ontbrand door eene edelmoedige geestdrift van eerbied en liefde voor de verhevenheid hunner roeping en de heiligheid hunner bediening.

De jongelieden vooral wekten al hare teedere bezorgdheid op. In hare oogen was de ledigheid hun grootste gevaar, het doodelijkste vergift voor hunne onschuld. «Neen, neen, zeide zij hun, breng geen enkel oogeblik in ledigheid door! Ach, wanneer gij vroom en zedig zijt, dan zijt gij zoo schoon in Gods oog! Maar past op! gij hebt in de ledigheid een vreeselijken vijand, die u bespiedt om u van uwe kroon te berooven; en die vijand komt nooit alleen! Achter de ledigheid schuilen altijd verstrooijing, vermaak, liefde voor den opschik, hoogmoed en noodlottige verbindtenissen!»

«Vrienden, zeide zij tot de handwerkslieden, hebt uw beroep lief, bemint den arbeid, uw bedrijf is een adeldom, want Jesus Christus is een handwerksman geweest zooals gijlieden. Maar de arbeid is de eer en de vreugd met het welvaren, gelijk de ledigheid de ondeugd en de schande is, met de ellende bovendien!»

Zelfs aan degenen die fortuin bezaten, ried zij eenigen arbeid, eenigen handel, eenige bezigheid aan. «Wat moet

ik in mijn nieuwen staat doen? vroeg eene weduwe haar, die gekomen was om haar te raadplegen. — Arbeid, antwoordde de heilige. — Maar, ik heb geen kinderen. — Arbeid toch. — Maar al ben ik niet rijk, dan heb ik toch fortuin genoeg om stil te leven. — Arbeid toch. — Maar waartoe, dewijl al mijne familie dood is, en ik geen ellende te duchten heb? — Arbeid, zeg ik u! Arbeid om de gevaarlijkste en de vreeselijkste van alle ellenden, namelijk de ledigheid te ontvlugten. — Maar welken arbeid wilt gij dan dat ik ter hand neme? — De arbeid waarin gij geslaagd zijt. Gij zijt bedreven in het vervaardigen van wollen stoffen, gij moet dat werk weder oppvatten. — Maar Liduina, dien terugkeer tot den handel kan mij tot geldzucht, tot te groote gehechtheid aan de wereldsche goederen brengen; ik vrees daardoor mijne ziel in gevaar te stellen. — O! zuster, ik vrees veel meer voor u de bekoringen der ledigheid. En overigens is er tegen de hebzucht een even gemakkelijk als onfeilbaar middel: werk voor de armen; of deel ten minste, in den naam van Jesus Christus en uit liefde tot Hem, met de armen al de winsten, welke gij zult verkrijgen; zoo doende zal voor beide voordeel daaruit voortvloeijen!»

Wanneer echtelieden haar raad kwamen vragen, spoorde zij hen vooral tot eene christelijke en heilige echtvereeniging aan. «Daarin, zeide zij hun, ligt het groote geheim om uw leven te versieren. Ja, bemint God en zijt vereenigd! Bidt te zamen en verdraagt elkander. Spreekt dikwerf te zamen: door het gebed, de taal der engelen; spreekt altoos, door den vrede, de taal der heiligen, en God zal in uw midden nederdalen; Hij zal, even als in de eerste dagen der wereld, in het aardsch paradijs uws harten rondwandelen, om u daar op ge-

meenzame wijze over de gedachten en de verlangens uwer ziel te onderhouden.»

Wacht u, antwoordde zij aan andere onrustige en bewegelijke lieden, die altijd gereed waren om hun levensstaat te vervloeken of dengene te verlangen waarin zij niet zijn, wacht u wel voor dergelijke droombeelden. Gij plaatst de heiligheid waar zij niet is, wanneer gij meent dat zij zich elders bevindt dan waar gij zijt. Voor u is de heiligheid noch die andere plaats, noch die andere staat, maar het is de staat zelf waarin God u geplaatst heeft, die staat wanneer gij hem goed begrijpt, op christelijke wijze omhelst door uwen moed in de moeilijkheden, en in zijne wederwaardigheden door uwe onderwerping. De heiligste mensch is niet hij die in den heiligsten staat leeft; maar hij die de pligten van den staat waarin de goddelijke Voorzienigheid hem heeft gesteld, welke die ook zijn moge, het best vervult.»

Wat u aangaat, zeide zij eens aan een religieus die bijna zijn leven sleet met van huis te veranderen, in de hoop van ook van levenswandel te veranderen, en tot eene hoogere volmaaktheid te komen, gij bedriegt u grootelijks, mijn broeder. Gij gelijkt aan iemand, die diep bedroefd over zijne armoede, zich zou verbeelden dat hij met groote kosten moest reizen om rijk te worden! Bereken toch eens hoeveel godsvrucht gij in droomerijen, in verlangens, in kommer, in allerlei gangen, in allerlei verstrooidheid verliest, telkenreize als gij u in eene nieuwe congregatie begeeft. En wat hebt gij bij slot van rekening gewonnen? Uwe geestelijke armoede is vermeerderd met al de uitgaven van de reis, ziedaar alles! Gij zijt niet beter in het nieuwe huis dan in het huis dat gij verlaten hebt; want, wat gij ook moogt doen, gij draagt u zelve overal mede; waarheen gij u ook

begeeft, gij vindt u zelve steeds met uwe eigene ellende terug, en nooit zal deze of gene plaats u heiligen! Laat dus die gestadige verplaatsing varen, het zijn treurige reizen der ziel, die geen ander doel kunnen hebben dan om haren ondergang te berokkenen. Gij moet uwe tent vestigen waar God die geplaatst heeft, en het binnenste uws harten als eene heilige hermitaasje maken, waarin gij u gaarne zult opsluiten om er in stilte te bidden, om er de nederigheid en de verzaking onder de oogen van Jesus Christus alleen te beoefenen, en dan zult gij zien hoe uwe eenzaamheid zal bloeijen, hoe gij u weldra zult verrijken door dagelijks een overvloediger oogst van moed en godsvrucht, van heilzame genaden en edelmoedige deugden op te doen!»

Wij moeten niet vergeten hier melding te maken van eene der grootste doeleinden van haren zoo verlichten en zoo vromen ijver. Zij trachtte bij elke gelegenheid aan al degenen die haar naderden eene onwankelbare getrouwheid aan de Kerk in te boezemen. «Gehoorzaamheid! gehoorzaamheid! herhaalde zij steeds; het kind leert niet loopen en spreken wanneer het zijne moeder niet gehoorzaamt; de leerling wordt niet bekwaam in zijne wetenschap en in zijne kunst dan wanneer hij onderrigt vraagt, dat wil zeggen wanneer hij zijn meester gehoorzaamt; en de Kerk is voor den christen zijne moeder, zijn meester, de eenige meester die hem op afdoende wijze kan onderrigten, want Jesus Christus zelf spreekt door haar!

«Overigens, voegde zij daarbij, of men het wille of niet, het is eene vraag van leven of dood. Met de Kerk hebt gij ontwijfelbaar het licht, de waarheid, de deugd, al de volmaaktheid; maar indien gij ophoudt met de Kerk te gehoorzamen, dan houdt gij onvermijdelijk op

met te biechten, te communiceren, in een woord christen te zijn in de praktijk. En dewijl gij altijd moet gehoorzamen, zult gij, Jesus Christus en zijne Kerk niet meer gehoorzamende, den mensch, de hartstogten, den hoogmoed of den haat, de heerschezucht of den wellust gehoorzamen, dat wil zeggen de verlaging of al de ellende der ondeugd te gemoet gaan!» De heilige jonge dochter hield dan ook de verachting van het gezag en de geboden der Kerk voor het vreeswekkendste verschijnsel, dat den zedelijken staat van een volk of eene eeuw kon kenmerken.

«In den schoot der Kerk, zeide zij ook, moet gij uwen biechtvader gehoorzamen, die hare plaats inneemt en, in haren naam, de zending zelve van Jesus Christus bij u voortzet. Gehoorzaam hem, en al de oversten die de hemel u gegeven heeft altijd, in alles, met nederigheid, zonder aarzelen en van ganscher harte, volstrekt alsof God tot u sprak. In die gehoorzaamheid zult gij de rust uwer ziel vinden en daarin alleen!»

Op zekeren dag kwam een Cistercienser monnik bij onze maagd. Een belangrijk berigt was hem in zijne cel komen ontroeren; men had hem aangekondigd dat hij voor een bisschoppelijken zetel bestemd was, en hij aarzelde, hij schrikte terug van de ontzettende verantwoordelijkheid welke op hem ging rusten, hij kon niet besluiten om de vreeselijke eer aan te nemen welke men hem aanbood; hij kwam in zijne bekommering, de bewonderenswaardige gekruisigde raadplegen. «Liduina, zeide hij haar, alsof hij in eens anders naam sprak, want hij wilde niet dat men wist dat het hem zelve gold, een onzer broeders is tot de bisschoppelijke waardigheid verkozen, maar hij zou wenschen die niet aan te nemen. Hij meent noch de bekwaamheden, noch de deugden te

bezitten welke zulke eene waardigheid vorderen; het gevoel zijner zwakheid, het vooruitzigt van de groote gevaren welke hij te gemoet gaat, alles jaagt hem schrik aan; mag hij weigeren? — Eerwaarde Pater, antwoordde de maagd, die zeer goed begreep dat het hem zelven gold, ik vrees wel dat al die schoonklinkende redenen niets anders zijn dan eene gevaarlijke uitvlugt. Zeg mij, is iemand, in 't algemeen, verplicht te gehoorzamen wanneer de overheid beveelt? — Ja. — Wanneer iemand daarenboven door religieuse geloften verbonden is, is hij dan zijn eigen meester en kan hij vrij over zich zelven beschikken? — Neen. — Dan, dunkt mij, Eerwaarde Pater, is de zaak beslist. Spreek mij niet van ongeschiktheid, noch van vermeende onvolmaakt-heden; de ware regter in dit dubbel opzigt, is gewoonlijk niet de ondergeschikte, maar de overste alleen. Ja, men kan de eereposten vreezen en vlugten; men kan zelfs eerbiedige opmerkingen aan de overheid maken; maar wanneer men daarna nog weerstand biedt, dan is het geen christelijke nederigheid meer, dan weigert men den door God aangewezen post aan te nemen, om alleen zijn eigen wil te doen; met andere woorden, dan is men ongehoorzaam! Op dien weg nu, Eerwaarde Pater, worden de genaden zeldzaam, de klippen talrijk; daar vindt men veel geduchter gevaren dan die welke men had meenen te ontvlugten!» En de dienaar Gods had de waarheid gesproken, want de religieus volhardde bij zijne weigering, en ondervond later zoovele wederwaardigheden, dat hij bekende dat het duizendmaal beter voor hem ware geweest om nederig een eerepost aan te nemen die voor hem vol gevaren was, maar dien hij niet gezocht had, en waartegen de genade des hemels hem zou beschermd hebben, dan in de vergetelheid te

blijven ten koste van de gehoorzaamheid en door de liefde voor de rust en de vrijheid.

Bij al die onderrigtingen, bij al die ingevingen van haren ijver, voegde de heilige jonge dochter altijd, veel beter dan wij het zouden kunnen zeggen, de zoete zalving en de dringende lessen harer liefde. «Laat ons elkander beminnen, zeide zij, zelfs dan wanneer zij daarvan het zoo treffende voorbeeld gaf; dat is het grootte gebod; dat is de eerste en de grootste aller deugden; daarin ligt de volmaaktheid in al hare volheid opgesloten!» En somtijds hoorde men haar op een toon van smartvolle droefheid uitroepen: «O! waarom hebben wij elkander zoo weinig lief? Zijn wij niet kinderen van denzelfden vader, vereenigd aan ééne tafel door dezelfde Sacramenten? Zijn wij niet allen erfgenamen van dezelfde hoop, de toekomstige burgers van hetzelfde vaderland? Waarom dan ziet men ons te dikwerf elkander haten en verscheuren als vijanden op een slagveld? Waarom die verdeeldheden, die processen, die twisten? Waarom die kwaadsprekerij en die laster? Ach! zoo besteden wij onzen tijd maar al te slecht! Wij hebben zooveel kinderen, grijsaards, zieken, armen die hulp vragen! Zooveel persoonlijke smart belaagt ons! Dwazen die wij zijn! Op hetzelfde schip geplaatst, verloren op denzelfden oceaan, gebeukt door denzelfden storm, twisten wij met elkander, zelfs dan wanneer de golven ons dreigen in te zwelgen, in plaats dat wij elkander de hand geven en helpen om den overtocht dragelijker te maken!»

Slaan wij de blikken rondom ons: Hoeveel kostbaar goed zouden wij aan dien arme, aan dien onwetende, aan die bedroefde ziel, aan dien jongeling, die door gebrek aan ondervinding op het dwaalspoor geraakt is, kunnen doen met een welwillenden raad, met een enkel woord van pas en uit het hart gesproken!

HOOFDSTUK XII.

LIEFDE OF IJVER VOOR DE BEKEERING DER ZONDAARS.

Gestrengheid van Liduina tegen zekere schuldigen. —
Zij maakt een kwaadgezinden bezoeker beschaamd. —
Zij ontmaskert eene valsche vrome. — Ja! Prins,
ween! — De gevaren van een slechten omgang. —
Eene gemakkelijke boete die hard en heilzaam wordt.

Overigens werd die ijver van Liduina altijd door eene heilige vrijheid beziel. Zij berispte de zondaars met de onafhankelijkheid van een apostel; zij ging zelfs somtijds zoover, van degenen, die met eene schuldige bedoeling tot haar kwamen, gestreng te straffen. Op zekeren dag kwam er een rijksontvanger bij haar, een trotsche, hebzuchtige en zeer gierige man, maar dien zij nooit gezien had en volstrekt niet kende. Hij kwam alleen om haar met listige vragen te kwellen; hij bragt zelfs verscheidene lieden mede, tot wie hij gezegd had: «Gij zult zien, ik belast mij met de taak om u eens te toonen wat dit meisje is, waarover men zoo zeer verbaasd staat. In twee of drie vragen zal ik haar beschaamd doen staan!» Liduina, zeide hij haar, antwoord mij. Indien Jesus Christus zich in de Hostie vertoonde, die men op

het altaar uitstelt, en Hij terzelfder tijd, in zijne natuurlijke gedaante voor uwe oogen stond, wien van beide zoudt gij aanbedding bewijzen?» De maagd zweeg, men zag zelfs tranen over hare wangen biggelen. Vervolgens sprak zij met eene indrukwekkende waardigheid: «Menigmaal heeft men, om mij te beproeven, mij allerlei vragen gesteld; maar ik herinner mij nooit iets zoo pijnlijk gehoord te hebben als de vraag welke deze man van *koper en zilver* mij heeft gedaan!» Het was als een donderslag. Al die bezoekers stonden ontsteld voor die jonge dochter, die zij toch wisten dat hem niet kende en die desniettemin het beroep en die afzigtelijke ondeugd en de schuldige bedoeling van dengene hunner, die het woord had gevoerd, zoo goed ontsluijverde; allen spoedden zich om met schaamte en schande weg te gaan; de ongelukkige ontvanger had zich gehaast het voorbeeld te geven.

Deze gestrengheid van onze gelukzalige trof eens eene andere jonge dochter, die sedert eenigen tijd menigmaal bij haar verscheen. Met eene behendigheid die de helderziendsten zou bedrogen hebben, gaf zij zich het voorkomen alsof zij zeer godvruchtig was, sprak van niets dan van godsdienst, en praalde met eene zeer degelijke deugdzaamheid. Kortom zij trachtte de genegenheid der vrome zieke, of der personen welke haar omringden, te winnen. Maar Liduina had in hare ziel gelezen; zij had daarin eene verschrikkelijke bedorvenheid ontdekt. Eerst nam zij geduld, bepaalde zich met bidden, met raadgevingen. Toen zij daardoor niets won, strikken voorzag en een noodlottig bederf vreesde voor de jongelieden wier moeder zij als het ware was, besloot zij er een einde aan te maken. Op zekeren dag dan dat die

jonge dochter met grooter vermetelheid dan gewoonlijk op godsvrucht en deugd snoefde, zeide Liduina haar: «Dus zijt gij godvruchtig, ten minste gij zegt het? — Ja wel, ik moet het bekennen; denkt gij het ook niet, Liduina? — Ik? hernam de gelukzalige. Welnu! a's gij het wilt weten, ik denk dat vijf en twintig vromen gelijk gij gemakkelijk op de punt van eene naald zonden kunnen dansen!» De slag was toegebracht. De schuldige jonge dochter verdween. «Goede hemel! riep eene der jeugdige personen uit die daar tegenwoordig waren; wat hebt gij daar gezegd! Waarom stelt gij dat vrome meisje aan de kaak? Maar gij geeft ons ergernis! — Laat haar gerust gaan, antwoordde de maagd; God weet wel wat zij is! Wat hare godsvrucht betreft, indien gij daarvan een staaltje verlangt, gaat haar dan opzoeken, die voorgewende vrome. Verwijt haar slechts onder vier oogen de eene of andere ligte fout waarop gij haar zult hebben betrapt; ik neem de proef aan. Ja, ik stem daarin toe, zeg dat zij waarlijk vroom is, wanneer zij u nederig en geduldig aanhoort. Maar indien zij dadelijk vuur vat; indien gij ziet dat zij opstuift als eene leuwin die door den jager gekwetst is, dan, neen, nog eens, spreek mij niet meer van dat vat van godsvrucht; het is slechts een leeg en gebersten vat!» Zoo gezegd, zoo gedaan. Men was er op gesteld om de arme onschuldige te regtvaardigen, reeds den volgenden morgen ging men haar opzoeken. Maar men keerde weldra terug. «Welnu? vroeg de maagd. — Gij hebt gelijk, Liduina; een woord, een enkel en het onbeduidendste woord is genoeg geweest. Ach! indien gij het gezien hadt! Het was geen vrouw maar een panter. In een ommezien had de toetssteen den engel in een losgebroken duivel veranderd.» Eenigen tijd daarna,

kwam men aan Liduina zeggen dat dit meisje een jammerlijken dood was gestorven. Aanstonds begon zij voor haar te bidden. Maar haar goede engel verscheen haar. «Houd op, zeide zij haar met dit noodeloos gebed. Deze ziel is voor eeuwig in den afgrond gestort, die voor de ondeugd en de schijnheiligheid is gedolven!»

Liduina maakte niet slechts van deze vrijheid van bestraffing gebruik tegenover de nederigen en de geringen; de grooten zelfs, de doorluchtigste personaadjes, werden niet met meer toefelijheid behandeld, wanneer het welzijn hunner ziel het vorderde. Een vreemde prins, beroemd in de jaarboeken van den tijd, bevond zich eens bij haar. Het verlangen om de gelukzalige over gewigtige gewetensbezwaren te raadplegen, had hem daarheen gevoerd. Hij sprak er over heen, bleef in algemeenheden en verloor den tijd met vele woorden. «Prins,» zeide Liduina hem eindelijk, «kom tot het doel. Gij spreekt mij wel van zekere ligte fouten, maar daar zijn andere ellenden in uwe ziel.» En zij legde den vinger op de wond. «Gij hebt, Prins, deze en die ontzettend groote zonde bedreven; gij zijt een verschrikkelijke schuldige.» Het ijs was gebroken; de prins begon stroomen van tranen te storten. «Ja, ween, ween bloedige tranen. Vooral, Prins, spreek eene opregte en nederige biecht, begin nog heden een plegtig herstel. Heb vervolgens vertrouwen! Uwe tranen zullen den grooten Koning, voor wien gij slechts stof zijt, raken; het berouw zal u den vrede geven, de boetvaardigheid u in de glorie doen opstaan! Ga dan en vergeet het nimmer: waartoe zal u de kroon dienen welke gij draagt, indien gij uwe ziel niet zalig maakt?» En de prins ging opregt bekeerd heen. God had hem eene groote genade geschonken. Ter naauwernood in zijne Staten teruggekeerd, stierf hij!

Omstreeks denzelfden tijd woonde er te Schiedam eene vrouw, die een allertreurigst leven leidde; jong, rijk, vrij van alle banden en hartstogtelijk het vermaak beminnende, had zij zich niet slechts aan de schreeuwendste wanordelijkheden overgegeven, maar met slemp-partijen en feesten scheen zij zich ten taak te stellen om zooveel zielen mogelijk ten verderve te slepen. Liduina had eerst getracht een einde aan zooveel erger-nis te maken door degene die haar gaf tot het goede terug te voeren. Vermaningen, teedere smeekingen, bedreigingen zelfs met Gods regtvaardigheid, zij had niets gespaard. Maar het was eene ziel van slijk. Bedreigingen, gebeden, niets had haar kunnen treffen. De heilige jonge dochter had begrepen dat zij geen ander goed kon doen dan door zooveel mogelijk slagtoffers aan die ongelukkige te ontrukken, en zij had zich aan dat werk toegewijd.

Onder de gasten nu van die ergerlijke vrouw, was er iemand die, zich door zijn rang en zijn karakter en zelfs door eenige bewezene diensten meer bepaald aan de hartelijke bezorgdheid onzer gelukzalige aanbeval. Op zekeren dag liet zij hem bij zich komen: «Mijnheer,» zeide zij hem met ontroering, «ik wil u smeeken om met die vrouw, die u ten verderve sleept, alle verstandhouding af te breken. Uwe waardigheid, de eer van uwen naam, alles stelt u dit ten pligt; maar vooral heb medelijden met uwe ziel, die in gevaar verkeert. Gij ziet wel dat uw leven, weleer voorbeeldig, nu eene ergernis is; gij gevoelt wel dat gij met zulk een leven de vuurkolen van Gods toorn op uw hoofd stapelt. O! beloof mij dat gij die ongelukkige en schuldige vrouw nooit meer zult terugzien!» De zondaar beloofde alles.

Maar ter naauwernood van haar weggegaan, liep hij naar zijne medepligtige om den spot te drijven, en hij dreef den spot, God weet hoezeer, met al hetgeen de maagd hem had gezegd! Het was verder den ganschen dag eene dolle vreugde, een aanhoudende wedstrijd van lagchen en van zoogenaamde kwinkslagen.

Ongelukkigerwijze lachte de hemel niet. Twee of drie dagen daarna stierf die vrouw te midden van een feest. «Mevrouw N... is gestorven!» kwam de bedoelde persoon aan Liduina mededeelen. «Goede God! wat is er van haar geworden?» — «Wilt gij het gaarne weten?» zeide de gelukzalige. — «Hoe dat? Zoudt gij mij eenige mededeeling omtrent haar eeuwig lot kunnen doen?» — «Ik kan nog meer; ik kan u haar zelve toonen; als gij het begeert.» — «Waarlijk? Maar ik verlang niets liever!» — «Welnu! gij zult haar zien. God is goed en almachtig; voor uw bestwil zal ik die genade voor u vragen.» En ter naauwernood was hij te huis gekomen, of hij had een vreeselijk visioen. De hel met al hare afschuwelijkheid opende zich voor zijne voeten. «Zie goed!» zeide eene bovennatuurlijke stem tot hem. Toen herkende hij op den afgrond, door de vlammen die er dwarrelden heen, te midden van een heirleger van afgrijselijke gevallen engelen, de vrouw die hij beweende ten prooi aan onuitsprekelijke folteringen. Het is niet mogelijk den schrik te malen dien het schouwspel hem aanjoeg. Reeds lang was het visioen verdwenen, en nog stond hij daar, doodsbleek, met het koude zweet op het gelaat, terwijl zijne beenen knikten van hevige vrees!

Maar hoe krachtig is niet de zwakheid van den menschelijken hartstogt! En hoe waar is de uitspraak van het Heilig Evangelie, dat de zondaar die weigert Mozes

en de profeten te gelooven, niet meer zou gelooven als er iemand uit de dooden zou opstaan om hem Gods woord te verkondigen! Diezelfde man, die een oogenblik geschokt was, herstelde zich weldra. Toen zijne eerste schrik voorbij was, zeide hij tot zich zelve dat hij door zijne verbeelding was bedrogen, dat dit visioen niets anders was dan eene begoocheling der zinnen, dan eene zinsverbijstering, en hij eindigde met te gelooven dat hij best deed daarmede te lagchen; dat was ten minste hetgeen het meest was te rijmen met zijne hartstogten. God gewaardigde zich intusschen hem andermaal te waarschuwen. Tweemaal werd hij tot een wreeden staat van lijden gebragt waarvan Liduina hem tweemaal, door hare gebeden, genezing verwierf. Maar terwijl de hartstogten steeds de bovenhand herkregen, sloeg God eindelijk den grooten slag; eene vreeselijke ziekte tastte hem aan. Aanstonds liet de zondaar Liduina op nieuw verzoeken om voor hem te bidden. «Ga hem zeggen» antwoordde de gelukzalige, «dat hij sedert te lang misbruik maakt van Gods goedheid. Zoolang ik kon, heb ik het vonnis afgeweerd dat hem dreigde; maar ik heb die magt niet meer. Ditmaal volgt de dood; hij zal niet meer genezen. Zeg hem dat ons niets anders overblijft dan voor mij om God te bidden hem barmhartigheid te bewijzen, en voor hem zich dat waardig te maken door een groot berouw.» En hij stierf, gelukkig indien hij, in die laatste oogenblikken, de beklagenswaardige gevolgen van een kwaden omgang herstelde.

Op een anderen keer verkreeg zij bij een nog ellendiger zondaar en op eene vreemde wijze, een even wonderbaren als onverwachten uitslag. Het was een diep bedorven man, die zich schaamteloos aan de walgelijkste

wanordelijkheden overgaf, en overal ergernis veroorzaakte. Langen tijd reeds had de pastoor van Schiedam, diep bedroefd over dien slechten wandel, getracht hem tot God terug te brengen, hem bezworen aan zijne ziel te denken, vooral gepoogd hem te bewegen om door eene rouwmoedige biecht aan te vangen. Maar de hardnekkige zondaar antwoordde meestal met spotternij en somtijds met een vreeselijken toorn. Hij verklaarde toch dat hij eigenlijk wel gaarne zou biechten, maar dat hij aan geen priester ter wereld zijne misdaden zou durven belijden; dat hij bij Liduina alleen wilde biechten; dat wil zeggen dat de maagd zijn tolk zou zijn bij een priester. Was dit ernstig gemeend? Was het eene nieuwe misdadige spotternij? Wat daarvan zijn moge, op zekeren dag komt hij haar bezoeken, en in spijt van den krachtigen weerstand dien zij hem biedt, doet hij haar het gansche verhaal van zijn snooden levenswandel. «En ik wil, voegde hij daarbij, dat gij uwen biechtvader al die ongeregtigheden zult belijden die ik u geopenbaard heb; ik wil het, hoort gij? — Welnu! goed! zeide eindelijk de gelukzalige, maar op ééne voorwaarde. — Welke? — Op voorwaarde dat ik u eene penitentie zal opleggen. — Dat is billijk, Liduina, en welke penitentie zult gij mij geven? — Vóór dat ik het u zal zeggen, moet gij mij antwoorden op ééne vraag. Beloofst gij mij de penitentie, die ik u zal geven, te zullen volbrengen? — Dat beloof ik u. — Welke penitentie ook? — Ja, welke zij zijn moge. — En zult gij ze in al hare bijzonderheden stipt volbrengen? — Ik beloof het u op mijn eerewoord. — Welnu! hoor dan: gij zijt, ik behoef het u niet te zeggen, vreeselijk schuldig; God is goed, maar Hij is regtvaardig, en gij hebt de schandelijkste beledigingen tegen

Hem opeengestapeld. Nu leg ik u voor zooveel misdaden de volgende penitentie op. Wanneer gij u dezen avond ter ruste zult begeven, moet gij op uwen rug gaan liggen zonder den ganschen nacht de minste beweging ter regter- of ter linker zijde te doen, zonder een oogenblik te gaan verliggen.» De zondaar begon te lagchen. «Kom, gij steekt den draak met mij? — «Ik spreek ernstig; doe wat ik u voorschrijf, ik hecht daaraan!» — Ik beloof het u, Liduina, ik zal u gehoorzamen... des te eerder, dewijl dat wel de gemakkelijkste en zachtste penitentie is, welke men ooit heeft gegeven.» En toen de nacht was gekomen, ging hij te bed, nam de voorgeschreven ligging aan, en legde er zich op toe om elke beweging te vermijden; maar hij kon niet slapen. Weldra zelfs begon die ligging hem ondragelijk te worden, zóó zelfs, dat hij meende nimmer een afgrijselijker nacht te hebben doorgebracht. Terzelfder tijd kwamen de ernstigste gedachten hem voor den geest. «Eenmaal, zeide hij bij zich zelve, zal ik, mijns ondanks, even als nu op een bed liggen uitgestrekt, stijver en onbewegelijker dan nu, want het zal de koude verstijfdheid van den dood wezen! Dan zal men mijn lijk ter aarde bestellen en aan alles zal een einde gekomen zijn! Rijkdom, genoeg, alles zal verdwenen zijn! Er zal niets overblijven dan deugden of misdaden!... Ach! hoeveel misdaden heb ik niet bedreven! En dan? Dan — al lach en spot ik er nu mede — dan zal het oordeel komen van dien regtvaardigen God, wiens goedheid ik zoozeer heb veracht! dan zal voor mij de hel volgen! dan zal ik in stede van een veeren bed als dit waarop ik nu zoo moeilijk lig, een vuurbed hebben! in plaats van éenen enkelen nacht van ongemak, zal eene eindelooze eeuwig-

heid, vol verschrikkelijke folteringen, mijn deel wezen!» De herinnering aan Liduina kwam hem ook voor den geest. «Ellendeling die ik ben! riep hij uit; ik, een afschuwelijke zondaar, durf mij beklagen, terwijl die engel van deugd zich niet beklaagt! En wat is mijne penitentie nog bij de hare vergeleken? wat is deze onbewegelijkheid van eenige uren, in goede gezondheid, op een zacht bed en waardoor ik toch zoo wreedelijk lijd, bij die verschrikkelijke, volstreckte bewegeloosheid, welke sedert zoo vele jaren voor de heilige Gods duurt, op een ellendig stroobed, te midden der vreeselijkste kwellingen en terwijl haar geheele ligchaam maar ééne afzigtelijke wond is! Deze bemerkingsen bewerkten zijne bekeering. Den volgenden dag zelfs ging hij naar een priester, *beleed zelf* zijne zonden, veranderde van dat oogenblik van gedrag en leefde voortaan als een boeteling en een heilige.

Zoo zou Liduina altijd, op allerhande wijze, en wat het ook mogt kosten, het heil der zielen bevorderen. Haar ijver werd niet vermoeid. In al die wreede smarten welker werkdadigheid nooit verslaptte, wijdde zij geen uren slechts, maar geheele dagen aan al die bezoekers, die haar bestormden; zij hoorde hen aan, loste hunne twijfelingen op, gaf hun raad, vermaningen, smeekte hen onophoudelijk; drong hen met des te meer liefde naar mate zij dikwijls ellendiger en zondiger waren. «Ach, gij vermoordt u zelve!» zeide men haar op berispende wijze, na die gesprekken welke haar uitputten, en in waarheid voor lieden die dikwijls de moeite niet waardig waren! — «Wat zegt gij?» riep zij uit, «maar heeft Jesus Christus zijne glorie, zijn bloed en zijn leven niet gegeven voor de ziel van den minste der

menschen? En gij reket mij eenige vermoeyenis aan? En gij zoudt willen dat ik niets deed? O, laat mij, even als Hij, voor Hem, een weinig beminnen, en des noods zonder mate beminnen degenen die Hij zoozeer bemind heeft, want de ware liefde, de uitstekende en de goddelijke liefde, is altijd het zieleheil der zondaars.»

Indien ons geloof levendiger was, zouden wij beter begrijpen, dat het eene ontzaggelijk groote verdienste is een zondaar op den goeden weg te brengen, eene ziel voor eene doodzonde, en zelfs slechts voor eene dagelijksche zonde te behoeden, en dan zou onze ijver grooter zijn!

HOOFDSTUK XIII.

DE EUCHARISTIE.

De bron van alle liefde. — Een nieuwe pastoor. — Hij is vooringenomen. — Ik heb neen gezegd, en neen blijft het. — Geen Communie meer. — O! indien ik de sleutel van den tabernakel had. — De klok. — De heilige Teerspijs. — Steeds onbuigbaar!

Ongetwijfeld heeft men reeds begrepen dat die vurige liefde voor de armen en de zondaars van Liduina haar beginsel had in eene verhevener, heiliger liefde; zij was niets als de afstraling van de liefde zelve van God, van die opperste, oneindige liefde, het middel- en brandpunt buiten hetwelk er niets bestaat dan de koude berekeningen van de eigenbaat of den hoogmoed, maar door welks vlammen al de deugden ontstoken worden en alle offervaardigheid ontbrandt, gelijk al de schoonste sterren die aan het gewelf des hemels schitteren door de zon worden ontstoken.

Liduina beminde de armen en de zondaars, en zóózeer, dat zij in het midden zelfs van haren aanhoudenden doodstrijd hen te hulp kwam, dewijl zij èn in de armen, èn in de zondaars, het beeld Gods en God zelf zag,

dat wil zeggen, dewijl zij God in alles, overal en altijd, uit al de krachten harer ziel liefhad.

Zulk eene liefde nu willen en kunnen wij niet omschrijven in de naauwe perken van een hoofdstuk. Het geheel zelf van de deugden onzer maagd, haar gansche leven, doet die ontzettende liefde uitkomen, waardoor haar hart voor God brandde en stelt ons daarvan de prachtige geschiedenis voor oogen.

Daar is nu in de hemelsche economie onzer heilige godsdienst een leerstuk, dat ons alleen reeds de maat en terzelfder tijd de reden geeft, èn van onze liefde tot God, èn van de liefde van onzen God voor ons; namelijk de goddelijke Eucharistie! Heb de Eucharistie lief, en gij bezit de liefde. En hoe meer gij de Eucharistie waarlijk, vurig liefhebt, hoe meer gij de liefde bezit, de geheele liefde, de liefde, verheven tot hare hoogste magt van vruchtbaarheid en toewijding. Zou het wel anders kunnen zijn? Hoe zou men zelfs niet tot den heldenmoed der zelfverloochening geraken, wanneer men goed begrijpt dat wij God zelve, God wezenlijk, zelfstandig in ons dragen, dien goeden en zoo heiligen God, die zich zelfs wil vernietigen en vereenigen met onze ellende? Waartoe kunnen wij niet in staat zijn, wanneer wij ons bekoord hart door al de inspiratiën van de Godheid die in ons tegenwoordig is, voelen kloppen? Wat kan ons het geduld kosten? Wat kan de goedheid, de vergevensgezindheid, de offervaardigheid kosten, wanneer wij met het Geduld en de Vergiffenis gecommuniceerd hebben, wanneer wij geheel vereenigd zijn met de Offervaardigheid, met de Heiligheid, dat wil zeggen met God?

Aldus begreep Liduina de Eucharistie; door dit verstandelijk, het eenig ware gebruik der goddelijke Eucharistie,

verhief zij zich tot zulk eene hooge volmaaktheid, of wat hetzelfde is, tot zulk eene groote liefde tot God. Laten wij derhalve een oogenblik onze blikken vestigen op hare teedere devotie jegens dit Sacrament der oneindige liefde om hare liefde, te meten.

In de eerste tijden van hare ziekte, communiceerde Liduina slechts met grootere tusschentijden, een gevolg van den strijd waaraan wij haar ten prooi gezien hebben. Maar toen haar lijden vermeerderde en vooral toen de liefde tot 's Heeren lijden in hare ziel aan den brandoven der meditatie ontvlamd werd, beminde zij ook zeer spoedig het Sacrament dat ingesteld is om de gedachten daarvan levendig te houden. Toen vroeg en verwierf zij de gunst om meermalen te communiceren, ten minste op al de voornaamste feesten. Weldra zelfs werd de communie haar zóó zoet, vond zij daarin zulke verrukkelijke gneugten, dat het uitstel van eenige dagen, van een enkelen dag, haar liefdevol verlangen als een lang uitstel van jaren toescheen.

Maar in dit opzigt, even als in al de anderen, moest zij hard beproefd worden, en nu naderen wij een tijdvak van haar leven, waarin eenige feiten voorvielen, die, behalve deze beproeving, veel beter dan al hetgeen wij zouden kunnen zeggen, den staat harer ziel afschilderen met betrekking tot de Eucharistie.

Wij hebben het in den loop van ons verhaal doen opmerken, Liduina was tot op dien tijd steeds in aanraking geweest met priesters, die bezield waren met dien geest Gods die de heiligen bezielt. Zij had bij hen steeds ijver, wetenschap, godsvrucht en die zachtaardige goedheid des harten gevonden, welke hunne troostrijke bediening zoo werkdadig doet zijn. Maar op het tijdstip waarvan wij thans spreken, werd een nieuwe pastoor te

Schiedam geplaatst. Toen veranderde alles. Hij was een onbeschaafde, gestreng man, met een onberaden, weinig verlichten ijver, vooral eene bedroevende dorheid des harten. Daarenboven kwam hij te Schiedam met de treurigste vooringenomenheid tegen Liduina. Hij geloofde niet aan haren bovennatuurlijken staat. Zijne eerste bezoeken, wat hij zag, die vreemdsoortige smarten, dat onnavolgbaar geduld, niets bragt hem tot een ander inzicht. Smarten, geduld, volkomen onthouding van spijzen, al die wonderen waren in zijne oogen niets dan eene schijnheiligheid die ten doel had om indruk te maken, niets dan eene min of meer handig gespeelde comédie, en welke hij zich wel beloofde eens te zullen ontsluijeren.

Waarlijk die nieuwe pastoor scheen daar geplaatst met het doel om onze heilige te bedroeven. Wij zullen zien dat de Voorzienigheid hem daar gezonden had om iets beters te doen, om namelijk, meer dan iemand, door zijne ergdenkende ongeloovigheid te doen uitkomen, hoe waar die bovennatuurlijke en wonderdadige staat van de vrome gekruisigde was.

Men kan wel begrijpen dat Liduina hem al spoedig nederig verlof had gevraagd om hare vrome gewoonte met betrekking tot de communie te behouden. Hij weigerde kortweg. Maar dewijl zij daarin welligt alleen eene beproeving zag, kwam zij later op haar verzoek terug. Dezelfde weigering vond plaats. Intusschen volgde het eene feest op het andere, en steeds mogt zij de heilige communie niet ontvangen. Diep bedroefd, waagde zij ten derde male hem te bewegen. «Al weder?» riep hij met eene bijna vreeselijke stem: «Wat beteekent dan toch die zonderlinge devotie om meermaal te communiceren dan de gewone menschen? Welnu! hoort gij wel? Ik heb een gezegd en neen is het!» Het arme meisje zweeg.

In haar ging dit woord van den profeet in vervulling:
De kinderen hebben brood gevraagd en er was niemand om het hun te breken!

Maar haar verdriet was ontzettend groot, ontroostbaar, des te ontroostbaarder dewijl de heilige honger die haar verteerde van dag tot dag heviger werd. Op zekeren dag zelfs vond deze hardvochtige herder haar in tranen badende. «Wat beteekenen die tranen weder,» zeide hij. — «Ach, eerwaarde,» antwoordde de zachtmoedige maagd, «indien ik den sleutel van den tabernakel in mijne handen had, zooals die zich in de uwen bevindt, en indien ik zag dat de honger u zóó kwelde als zij mij pijnigt, o, ik zou u ongetwijfeld dat brood des levens niet weigeren zooals gij het mij weigert. O welbeminde vader mijner ziel, ontferm u over uw ongelukkig kind! Ik ben geheel en al eene afgrijselijke wond, geef mij Dengene die mij vertroost. Ik kan zelfs het stoffelijk brood niet eten, geef mij het eeuwige brood dat de harten doet leven! De wormen zelven vinden wel hun voedsel in mijn ligchaam, geef mij mijn voedsel. Ach! mijn voedsel, mijn geluk, mijn leven is Jesus Christus; Jesus Christus naar wien ik honger heb, Jesus Christus dien ik niet meer kan ontberen; o, geef mij Jesus Christus, o mijn herder, o mijn vader!» Ecne rots zou bewogen zijn, dit bronzen hart werd het niet; gelijk vroeger bleef de heilige jonge dochter veroordeeld om de foltering te blijven lijden, die haar zulk een hartverscheurenden kreet ontwong!

En wie zou de kwellingen van hare liefdevolle martelie kunnen verhalen? kwellingen die bij elke plegtigheid, elk feest dat inviel zoo nijpend waren! Tot zelfs de klok der parochiekerk moest, in zekeren zin, medewerken om hare kwellingen te hernieuwen. O, als die klok

telken morgen bij het plegtig oogenblik der consecratie door haar geklep aan de op straat of op het land verspreide menigte aankondigde dat God andermaal op aarde was nedergedaald en onder de menschen zijn verblijf genomen had, zag men Liduina's gelaat aanstonds ontvlammen; groote tranen liepen dan over hare wangen, haar hart klopte zoo hevig dat haar boezem scheen te zullen bersten; zij scheen te willen heenvliegen. Nog erger was het, wanneer het Heilig Sacrament zelf, de goddelijke Teerspijs, naar een stervende werd gebracht. Die stem der bel, die op straat weerklonk, en als het ware aan iederen zeide: «Kniel neder! God gaat voorbij!» zeide aan haar: «De welbeminde uws harten, Hij die alleen uw leven is, bevindt zich daar, bijna aan uwe deur; Hij is op twee passen van u verwijderd!» O, dan leed zij zooals de hongerige niet zou lijden, aan wien men brood zou vertoon, zonder hem toe te staan zich daarmede te verzadigen! Men meende meer dan eens, bij zulke gelegenheden, dat zij van smart zou gaan sterven.

Maar ten minste stilde Liduina zoo dikwijls zij kon, bij gebrek aan de sacramentele communie, haar vromen honger door de communie des harten. Zij wist haren Jesus ten minste nog te vinden door eene onophoudelijke herinnering en een vurig verlangen. Met haar brandende liefde, zag zij Hem om zoo te zeggen, en sprak met Hem alsof Hij tegenwoordig ware geweest; zij vereenigde haren geest met den Zijne, hare smarten met al de Zijnen; het was één wil, een enkel hart, een enkel leven; het was eene innige communie. Hoe gelukkig was zij dan ook niet, wanneer iemand die den Verlosser in zijne ziel ontvangen had, bij haar bed, digt bij haar kwam. De priesters vooral wekten hare vrome afgunst op. Dagelijks het heilig Misoffer opdragen en dagelijks

communiceren, dat was in hare oogen een onuitsprekelijk geluk. «Mijn God! riep zij dikwerf uit, geef mij eenig deel aan de verdiensten der priesters, die heden, hetzij hier in Schiedam, hetzij op al de altaren der wereld de heilige Mis opdragen!» Nog dikwerf sprak zij, om een anderen loop aan hare godsvrucht te geven, aan al degenen die haar omringden over Dengene, dien zij zoozeer liefhad. «Ach! gij zijt wel gelukkig, zeide zij hun, gij die de heilige Mis bijwoont, want gij zijt bij des Heeren lijden zelf tegenwoordig. De kerk, het altaar is de Calvarieberg; maar de Hostie is Jesus Christus zelf, die op nieuw geslagtofferd wordt. Dan wordt de hemel geopend, de engelen dalen en knielen neder om te aanbidden; wat moet gij, die daar zijt, niet gevoelen? En wanneer gij te communie gaat . . . Ach! Dengene ontvangen, die de zwakheid versterkt, het berouw verheerlijkt, en de deugd vergoddelijkt; den goddelijken Zoon van de zeer zuivere Maagd, den Koning der Koningen, den Heilige der Heiligen ontvangen, die ons met Zich vereenigt! maar dat is het hoogste geluk, dat is reeds de hemel op aarde! Door welk geluk van godsvrucht en liefde moet gij dan niet bedwelmd zijn?»

Intusschen had Liduina niet van alle hoop afgezien om haren herder eindelijk te treffen. Wanneer eene groote plegtigheid naderde, deed zij eene herhaalde poging bij hem om de heilige Communie te ontvangen. Dit was op nieuw zonder goed gevolg. Zij nam nu hare toevlugt tot de voorspraak van vrienden en zelfs van invloedrijke personen. Vriendschap, voorspraak, alles was vruchteloos. Zij keerde zich tot God en bad met tranen van vurigheid. Maar God zelf scheen haar gebed niet te verhooren, de pastoor scheen onwrikbaarder dan ooit; de tabernakel werd niet voor de arme gekruisigde geopend.

En in hare verlatenheid hoorde men haar dagelijks, dikwijls daags, op een klaagtoon uitroepen: «Ach wie zal mij het Brood des waren levens geven? Wie zal, nu mijn Vader mij verlaten heeft, mijne ziel ondersteunen die wegwijnt. Wie zal aan mij, arme verlatene, de zoete tegenwoordigheid van mijn zoeten Jesus teruggeven, in wiens afzijn ik niet meer kan leven?»

Als men wezenlijk godvruchtig is, lijdt men, klaagt men niet en bemint men altijd!

HOOFDSTUK XIV.

DE EUCHARISTIE (VERVOLG).

Een middel dat de pastoor van Schiedam uitvindt om wat hij een bedrog noemt te ontmaskeren. — Liduina doet eene nieuwe poging. — Eene ongeconsacreerde hostie wordt haar aangeboden, — maar haar engel kondigt haar aan dat zij zal vertroost worden. — Jesus Christus verschijnt haar. — De Verlosser aan het kruis. — De wondteekenen. — De oude Pieter luistert aan de deur. — De wonderdadige hostie. — Wat wilt gij van mij? — Neerslagtigheid en communie. — Wreede toespraak aan Liduina's deur. — Een oploop. — De bisschop komt. — Angst van den pastoor. — De maagd neemt edelmoedig zijne verdediging op zich.

Zoo verliepen verscheidene maanden, in treurigheid, met de langzaamheid der eeuwen, te midden van de tranen der bitterste droefenis.

Van zijn kant werd de pastoor niet slechts hoe langer hoe onhandelbaarder, maar voedde in zijn geest heillooze gedachten.

Wij hebben gezegd dat hij niet aan den bovennatuurlijken staat van Liduina geloofde. Dat kruis, die ziekten, die vreemde onderwerping, en vooral die volstreekte onthouding van spijzen, al die wonderen, hoe blijkbaar

ook, waren in zijne oogen niets dan bedrog, en sinds lang zocht hij naar een middel om haar te beschamen.

Op zekeren dag nu kwam hij op eene gedachte die hem eene uitkomst scheen te verschaffen. «Die jonge dochter, zeide hij bij zich zelve, heeft als grondslag van haar bedrog volkomen onthouding van spijzen aangenomen. Als men haar wil gelooven, dan kan zij geen voedsel, hoe ligt ook gebruiken, en om aan die leugen een schijn van wonderdadigheid te geven, zegt men alom dat haar maag alleen de heilige hostie kan verdragen..... Maar als ik haar dan, als communie, eene ongeconsacreerde hostie gaf.... Zie, ik heb het gevonden! de proef zou onfeilbaar zijn.... Ja, laat ons de eerste gelegenheid de beste afwachten; zij zal ons ditmaal niet verschalken!» En hij meende eene ingeving des hemels te hebben. Het was inderdaad eene ingeving, maar eene ingeving van Satan, die zich, zonder zijn weten, van zijne hartstogtelijke vooringenomenheid bediende, om hem tot kwaad aan te zetten; want als men als communie eene ongeconsacreerde hostie geeft, dan laat men een eenvoudig stuk brood als God aanbidden; dat is eene vreeselijke afgoderij! De ongelukkige pastoor dacht daar niet aan.

Intusschen wilde God zijne dienaar tegen zulk eene beproeving versterken. Een engel verscheen aan Liduina: «Zuster, zeide hij haar, een nieuw onweder pakt zich boven uw hoofd zamen; onder voorwendsel van u te laten communiceren, zal uw pastoor u op nieuw bedroeven; maar wees niet bevreesd; God beschermt de waarheid en Hij is met u!»

Intusschen brak de 8 September, het feest van Maria Geboorte aan. Dat was voor de vrome zieke eene al te zware bekoring. Even als zooveel malen laat zij haren

pastoor dringend verzoeken om haar op dien schoonen dag het geluk te verleenen om Jesus Christus te ontvangen. Deze nu wachtte op zulk eene gelegenheid. Hij heeft een oogenblik den schijn van zich te verzetten, vervolgens geeft hij toe, gaat de gelukzalige biecht hooren, keert naar de kerk terug, en neemt daar met veel plegtigheid eene ongeconsacreerde hostie mede. Helaas, het gansche volk knielt neder, volgt hem en begaat zoo doende, zonder het te weten, eene daad van afgoderij, die op rekening moet gesteld worden van dien onwetenden of bedroevend hartstogtelijken man.

Intusschen wachtte Liduina in alle ingetogenheid, in de ontzaggelijke vreugde harer ziel. Eindelijk zal zij haren God bezitten!.... De pastoor komt, de hostie wordt uitgereikt, de maagd ontvangt haar op de lippen..... Plotseling veranderen hare gelaatstrekken, al hare ledematen worden vertrokken, zij begint te braken, de hostie wordt met geweld uitgeworpen!

Toen zag men den ongelukkigen priester verbleeken, hij wankelde. Was het bewustzijn van zijne schuld of eene te levendige ontroering bij het zien van dit verpletterend bewijs van den bovennatuurlijken staat der heilige zieke, of was het eenvoudig vrees dat zijn schuldige list was ontsluiterd? Intusschen duurde zijne ontsteltenis niet lang. Weldra zijne bedaardheid herkrijgende en al zijne vermetelheid ten toon stellende, riep hij uit: «Ellendige vrouw! hoe! gij duift het ligchaam des Heeren ter aarde werpen? — Zijn ligchaam! hernam de gelukzalige op levendigen toon; neen, Eerwaarde, neen, neen, het is niet het ligchaam van den Heer mijn God dat ik uitbraak! het is brood, niets dan brood, zeg ik u. O! het goddelijk ligchaam mijns Heeren Jesus Christus dat ken ik, daarin bedrieg ik mij nooit,

want ik ontvang het zonder moeite en met geneugten, maar het stoffelijk brood, waarmede de menschen zich voeden, kan ik onmogelijk inhouden, het doet mij geheel walgen, en daarom heb ik dit gewone brood, dat gij mij hebt uitgereikt, toen ik u mijn Verlosser en mijn God vroeg, ondanks mij zelve moeten uitwerpen!» Vervolgens ging de onwaardige herder weg; indien hij niet veranderd was, dan stond hij ten minste beschaamd.

Maar onmogelijk is het te zeggen welk eene ontzagge-lijk groote smart die wreede proef van den pastoor van Schiedam Liduina veroorzaakte. Zoodra zij alleen was, gaf zij haar hart lucht; hare tranen stroomden; het was eene onvergelykelijke diepe droefheid, die vele dagen duurde. Zij had gemeend het geluk te bereiken! Zij had gehoopt haren welbeminden Jesus eindelijk te zullen ontvangen! en in stede van dat hemelsch geluk, had zij niets dan eene afgrijsselijke teleurstelling onder- vonden. . . . Dat was te veel voor een hart gelijk het hare! En daarenboven hadden die hoop zelve welke zij had zien schijnen, die vreugde welke zij had begonnen te smaken, en die op zoo wreede wijze door deze soort van bloedige bespotting was verijdeld, den goddelijken honger harer ziel slechts oneindig meer geprikkeld. «Ach, zeide zij, ik heb mijn Jesus gezien; ik wachtte Hem, Hij was zoo goed! Ik wil Hem! Ik moet Hem hebben! Ik kan niet meer buiten Hem! O ongelukkige die ik ben! Er toe gebragt te zijn Hem niet meer te kunnen hopen, mij er een pligt van te maken om Hem nooit meer te durven vragen, om Hem niet aan eenigen nieuwen smaad bloot te stellen.»

Van Maria Geboorte af verliepen er drie maanden in dien beklagenswaardigen staat. Overigens was de onverbeterlijke pastoor niet meer verschenen. Een ander feest

kwam, het feest van 8 december, van Maria's Onbevleete Ontvangenis. Weder een feest, dat den godvruchtigen dierbaar is; weder een schoone dag! Liduina zag dien aanbreken; zij zag haren Jesus niet komen.... zij moest zich wel onderwerpen! Maar hoe weende zij! hoe gevoelde zij al hare heilige droefheid op nieuw opkomen.

Intusschen zouden juist op dien dag der Onbevleete Ontvangenis hare gebeden verhoord worden, en had God, in zijle goedheid, besloten haar overvloedige vertroosting te geven.

Op dien dag toch en toen zij in tranen zwom, kwam de engel, dien zij vóór Maria Geboorte had gezien, in een schitterend licht voor haar terug. «Zuster Liduina, zeide haar de hemelgezant, houd op met weenen. Gij zult nu schadeloos gesteld worden voor al het verdriet dat uw pastoor u heeft aangedaan. Ik heb in last het u aan te kondigen: de Welbeminde uwer ziel zal zich aan u vertoonen; gij zult Hem met eigen oogen aanschouwen; Hij zal de wonden uws harten met zijne goddelijke hand genezen.» En de engel keerde naar den hemel terug; Liduina bleef alleen, maar verblind, maar geheel bedwemd van erkentelijkheid en vreugde.

Intusschen toen hare eerste vervoering voorbij was, herinnerde zij zich haren pastoor en nam het besluit om hem te doen verzoeken bij haar te komen. Zij gevoelde behoefte om hem alles te zeggen; zij meende dat het in het belang der waarheid was dat hij goed vooruit gewaarschuwd was. De verschijning van den engel, zijne zoete taal, zijne belofte, zij verhaalde hem alles; zij wilde niet dat hij de wonderdadige gunst welke zij verwachtte later aan eenig zinsbedrog zou toeschrijven. Het was eene ijdele voorzorg! De pastoor

dreef den spot met alles. Zij kreeg geen ander antwoord dan schatergelach en spotternij.

De avond viel. Liduina had juist eene arme moeder die hare voorspraak verlangde voor de genezing van haar kind geheel getroost weggezonden. Alleen en vrij zijnde had zij, volgens hare gewoonte, hare godvruchtige oefeningen hervat, zij bad.... Plotseling, tegen acht ure, werd haar kamertje wonderbaar verlicht. Dat licht was zoo sterk, dat men buiten dacht aan brand: broeders, bloedverwanten, geburen, allen snelden toe om den brand te blusschen. «Weest gerust, zeide de heilige hun; hier is noch brand, noch gevaar van brand; gij kunt zonder vrees heengaan, laat mij alleen, ik verzoek het u, en sluit de deur.» Zij gingen heen, maar dit wonder had hen met schrik vervuld.

Eenige uren later nu, altijd te midden van dit licht dat haar kamertje binnenstroomde en het verlichtte alsof de zon scheen, zag de maagd haar goeden engel, verblindend van glans, haar naderen, ligt aanraken, en om zoo te zeggen voor een oogenblik zijne natuurlijke ongeschondenheid aan haar ligchaam teruggeven. Vervolgens kwamen andere engelen, in grooten getale. Ieder hunner droeg in zijne handen het een of ander werktuig van het Lijden van Jesus, deze het kruis, gene de nagels, anderen de hamers, de lans, de doornekroon, de geeselsweepen.... en ieder hunner schikte zich, bij zijne aankomst, in orde rondom haar bed. En zij zag ook de doorluchtige Moeder des Verlossers die, schitterend van licht, met eene zoete majesteit gekroond, vooruittrad, omstuwde door een glorievollen stoet van uitverkorenen. Weldra was het de Verlosser zelve, de Welbeminde die verscheen! Ja, Hij was het zelf. Hij, onder de gedaante van een aanbiddelijk kind! En hoe

schoon was hij! Zij zag Hem tot haar komen.... Hij kwam, ging op den rand van haar bed zitten en zag haar aan, maar met zulk een aanbiddelijk goed, zoo goddelijk zoet gelaat, dat zij haar hart als van liefde in haar binnenste voelde smelten.

En zie na een oogenblik stond het goddelijk Kind op, strekte de armen in den vorm van een kruis uit.... Hij was plotseling een man geworden; maar hoe was Hij veranderd! Zijn gelaat was bleek, doodsbleek, met bloed besmeurd; hij had eene bloedige doornekroon op het hoofd; aan zijne voeten, aan zijne handen zag men de wonden der nagelen; eene breede bloedende wond was op zijn goddelijk hart geopend. En Liduina aanschouwde Hem. Hare ziel was nu eens verblijd, dan weder diep bedroefd. Zij was zoo gelukkig haar Welbeminde te zien! Maar haar hart was zoo smartelijk gebroken dat zij Hem in dien beklagenswaardigen staat zag! En terwijl zij geheel verslonden was in dit schouwspel, zag zij hoe lichtstralen uit al de wonden des Verlossers schoten; bemerkte zij zelfs dat zij in haar eigen vleesch de heilige wondteekenen drukten. «Ach! mijn zoete Heer, wat doet gij? riep de nederige jonge dochter in ontzetting uit. Hoe! gij teekent uwe aanbiddelijke wonden in mijn vleesch? Neen, neen! onthoud mij die gunst welke ik onwaardig ben, eene eer die mij aan de gevaarlijke toejuichingen der menschen zou blootstellen! Wisch, mijn Jesus, die al te glorievolle wondmerken uit; laat mij alleen hunne smart; of ten minste, o mijn Bruidegom, maak ze onzichtbaar, opdat zij mij alleen achterblijven als een geheim der liefde tusschen U en mij!» Heilig gebed dat aanstonds verhoord werd, want op het eigen oogenblik bedekte een nieuw en ligt vel de wonderdadige wonden; maar

de smart welke de heilige daardoor reeds ondervond, verdween nooit.

Toen dit wonder voltrokken was, ging de Onbevleete Maagd Maria naar de engelen. Beurtelings nam zij uit ieders handen met eerbied de werktuigen van het Lijden van haren Zoon, en kwam zij ze ter vereering aan de nieuwe gestigmatiseerde aanbieden. De nagelen, de hamers, de kroon, de lans, al de goddelijke werktuigen des heils werden aldus aan hare lippen aangeboden. Welke vurige kussen gaf Liduina hun niet! Hare ziel was in vuur, haar hart vloeide over van geluk; weldra zelfs kon zij hare vervoering niet meer bedwingen en riep zij luide uit: «Heb dank! o! millioen en millioen maal dank, goede en zoete Meester, die aldus uwe arme dienaars bezoekt!»

Nu hoorde de vader der gelukzalige, die in een naburig vertrek ter ruste lag, deze woorden die hij niet begreep. Hij werd daarover ongerust! Tot wien kon zij aldus spreken? Kortom, hij staat op en nadert zachtkens en zonder gedruisch de deur harer kamer. Doch op hetzelfde oogenblik verheft de goddelijke Gekruisigde zich en schijnt te willen verdwijnen. Maar toen riep Liduina «Heer! Heer! en ditmaal met den toon der diepste droefenis, indien gij Degene zijt in wien ik geloof, verlaat mij dan ten minste niet zonder mij een teeken te geven dat mij onfeilbaar bewijst dat gij wel mijn God zijt!» Jesus hield aanstonds stil, reeds had Hij eene andere gedaante aangenomen; nu bemerkte Liduina eene schitterende Hostie. Een oogenblik zag zij haar in de lucht opgeheven; maar een wit laken daalde langzaam op haar bed neder en de Hostie kwam daarop liggen.

Intusschen besloot de oude Pieter, die aan de deur luisterde en niets begreep van wat er gebeurde en hoe

langer hoe ongeruster werd, binnen te gaan. Hij treedt in de kamer zijner dochter, gaat volgens gewoonte op den rand van haar bed zitten en vraagt haar of zij ook iets noodig heeft. «Ach! wat doet gij, goede vader? valt de gelukzalige hem in de rede; sta op, sta spoedig op; neem eene eerbiediger houding aan; zie eens: ik heb den gekruisigden Heer Jesus bij mij!» Toen Pieter deze woorden hoort, staat hij aanstonds op en ziet eene prachtige Hostie op het bed. Verbaasd, buiten zich zelve, gaat de vrome grijsaard dadelijk heen, roept zijne kinderen, geeft daarvan kennis aan de burens en de kamer wordt vol volk; allen staan verstomd. Allen zagen de Hostie, eene en dezelfde Hostie; allen, gelijk zij het later voor de overheid der stad, onder vreeselijken eede verklaarden, met de hand op den Christus en het Evangelie, allen zagen zonder onderscheid, de voornaamste kenteekenen, die deze Hostie onderscheidden. Grooter dan de Hostie welke men aan de geloovigen in de communie uitreikt, maar een weinig kleiner dan die der priesters; was zij rond en omgeven met een lichtkrans. Vooral zagen allen midden in die Hostie een gekruisigd kind. Zijne wonden schenen te bloeden; een druppel dik bloed, vrij breed, bedekte de wonden van de regterzijde. Welk een hartroerend schouwspel! De omstanders waren getroffen, weenden en verheerlijkten God luide, maar Liduina bijzonder trilde van geluk, en ditmaal vooral was men bevreesd, dat hare hartkloppingen een einde aan haar leven zouden maken!

Intusschen deed het gevoel van haar geluk zelf haar aan den pastoor denken. «Al drijft hij nog zoo den spot met mij, dacht zij, zulk een blijkbaar wonder zal zijne vooringenomenheid wegnemen.» Zij besloot hem eene boodschap te zenden. Als altijd noemde hij droomerijen

en dwaze inbeelding al wat men hem verhaalde. Intusschen begaf hij zich naar de zieke. «Wat beteekent dat, zeide hij haar met gemelijkheid, dat gij mij aldus in den nacht doet komen? Zeg, wat moet gij van mij hebben? — Maar Eerwaarde, antwoordde Liduina, ziet gij dan het wonder niet dat hier gebeurt? dat licht, die Hostie... — Ik zie..., antwoordde hij, weet ge wat ik zie? ik zie een bedrog des duivels en niets anders. — Neen, neen, Eerwaarde, riep de Gelukzalige uit, neen, het is de duivel niet, en ik smeeek u niet aldus te spreken! Het is de duivel niet dien gij in deze Hostie ziet. Het is de ware God, mijn God en de uwe, het is de God die ons geschapen heeft, u en mij, zooals Hij hemel en aarde heeft gemaakt. O! zie...» En de pastoor beschouwde de Hostie eindelijk met meer aandacht. Dit onderzoek maakte blijkbaar indruk op hem. Zijns ondanks, zag hij daar, zooals iedereen, een verwonderlijk ligchaam, wonden, bloed.... Hij scheen te aarzelen. Maar plotseling zich overtuigd houdende dat hij gelijk had, of eene stoutmoedigheid veinzende, die hij niet bezat, gaf hij bevel dat al de omstanders zouden heengaan, deed de deur toe en zich met Liduina alleen bevindende, wilde hij haar op allerlei wijzen de belofte afpersen, dat zij het volkomenste stilzwijgen oyer deze gebeurtenis zou bewaren. Hij ging zelfs zoover, van haar dit bij het vreeselijk oordeel van den levenden God te bezweren.

Vervolgens vroeg hij haar wat zij wel dacht met die Hostie te zullen doen. Deze vraag bragt de Gelukzalige in verlegenheid; zij aarzelde te antwoorden. «Indien ik Haar aan hem geef, dacht zij, is hij wel in staat Haar in zijne ongeloovigheid te ontheiligen, maar indien ik Haar behoud... O! ik zie wat mij te doen staat,

ik zal met Haar communiceren! Ja, mijn Heer, mijn God, gij kent mijn verlangen en mijne benaauwdheden; gij weet hoezeer gij voor het leven mijner ziel noodig zijt. Welnu! dewijl ik U thans bij mij heb, dewijl gij mij toebehoort, in mijne magt zijt, zult Gij tot mij komen. Ik zal mijn herder verzoeken dat hij U aan mijne liefde geeft, en, des noods, zal ik zelve U nemen, U in mijn hart verbergen! — Eerwaarde, zeide zij eindelijk aan den pastoor, die, ongeduldig geworden door haar stilzwijgen, haar reeds hard toesprak, ik verlang met die Hostie te communiceren. — Hoe! wilt gij dan dat ik u den duivel geef? — Neen, het is de duivel niet, maar het is mijn God, dien ik U vraag wanneer ik die Hostie wensch te nuttigen. — Maar indien gij verlangt te communiceren, dan zal ik eene geconsacreerde Hostie in de kerk halen; wat deze betreft, ik weet niet wat zij is, vanwaar zij komt, gij moet die niet ontvangen.» Maar de maagd bleef zoo sterk aanhouden, dat zij haar eindelijk mogt ontvangen, en nooit bragt eene Communie haar verrukkelijker troost, bedwelmender geneugten aan.

Den volgenden dag viel er iets anders voor. De pastoor had eindelijk gevreesd dat deze gebeurtenis eenig gerucht in Schiedam zou maken, en, om zich zelve te dekken, wilde hij haar op zijne manier uitleggen. «Broeders, zeide hij na de heilige Mis, aan de geloovigen die in de kerk waren, ik heb u eene onaangename mededeeling omtrent Liduina, de dochter van Pieter te doen. Dezen nacht is het arme meisje, wier verstandelijke vermogens overigens door eene lange ziekte verzwakt zijn, het slagtoffer geweest van een gevaarlijk bedrog des duivels, en ik meen u voor haar varige gebeden te moeten vragen, opdat God haar in het geloof beware.

Laten wij dan tot deze meening een *Onze Vader* en een *Wees gegroet* bidden.

Daarna opent hij den tabernakel, neemt de heilige ciborie, en begeeft zich naar Liduina's woning, gevolgd door de menigte, wier nieuwsgierigheid hij zoo onhandig had opgewekt. Maar, op den drempel van de woning gekomen, staat hij stil en keert zich om . . . de stoet was zeer aangegroeid. Zich derhalve tot het volk wendende, zeide hij met luider stem: «Broeders, gij moet allen weten dat Satan dezen nacht in dit huis is binnengegaan, in deze kamer zelf waar Liduina rust, en dat hij, om haar te verschalken en te bedriegen, haar eene valsche, eene ongeconsacreerde hostie heeft achtergelaten, die de ware God niet was en niet kon zijn, die niets anders was, ik getuig het, en ben bereid om het geregelijk te verklaren, dan eene helsche bedriegerij. Wanneer gij dus hoort spreken over hetgeen verleden nacht hier is gebeurd, dan weet gij nu dat dit werk der leugen moet worden toegeschreven aan den bekoorder, die zich soms in een engel des lichts verandert. Ik ben zelfs alleen gekomen om onze arme zieke tegen dat noodlottig zinbedrog te versterken. En ten minste is ditmaal deze Hostie die ik in mijne handen houd, eene heilige en goddelijke Hostie wezenlijk in den naam van Jesus Christus geconsacreerd, het is Jesus Christus zelf! Bidt dus, mijne broeders, en bidt allen, opdat zij haar voor hare zaligheid moge ontvangen.» Dit gezegd hebbende, trad hij binnen.

Liduina nu had alles gehoord. De minst gevoelige ziel zou geheel ontsteld zijn geworden. Wat zou een gewoon geduld hebben kunnen afdoen tegen zulk eene vernederende en wreede toespraak? Maar onze maagd volgde het hart na van Dengene, die in het paleis van

Caïphas, zulke bloedige beleedigingen verdroeg. Even als Hij, bleef zij onwrikbaar in hare heldhaftige zachtmoedigheid. Maar even als Hij ook, meende zij te moeten spreken, ten einde hulde te brengen aan de waarheid, die werd aangerand. «Eerwaarde, zeide zij aan den pastoor, gedoog dat ik u de verzekering geef, dat de taal die gij hebt gesproken, niet juist is. O! gij weet het wél, wat dezen nacht gebeurd is, was niet het werk van den duivel. Had ik u niet vooraf gewaarschuwd dat God mij, door een engel, die gunst had aangekondigd? Hebt gij niet gezien dat alles in deze wonderdadige Hostie, waarlijk goddelijk was? Overigens, o Eerwaarde, zeg, gij die al de geheimen mijns gewetens kent, o! zeg het, ben ik eene dochter van Satan? Hebt gij dan in mij den stempel zijner heerschappij gevonden? Hoe zal ik uw gedrag ten mijnen opzichte noemen? En geve mijn zoete Meester, ik smeeke het Hem, dat die zonde u niet toegerekend worde!» Maar niets kon den blinden herder vermurwen. «Kom, kom, riep hij op een bijna vreeselijken toon, ja of neen, wilt gij het Ligchaam des Heeren dat ik u gebragt heb ontvangen?» En hij gaf haar de heilige communie, en keerde vervolgens naar de kerk terug, gevolgd door het gansche volk, dat zijne zonderlinge toespraak had gehoord, maar dat, buiten gehouden, de tegenspraak van Liduina niet had kunnen vernemen. Zoo zegevierde, voor het oogenblik ten minste, de leugen op straat.

Maar die zegepraal was niet van langen duur. De menigte, die door de onvoorzigtige woorden van den pastoor wakker gemaakt was, begon de zaak te onderzoeken. Het antwoord van Liduina, dat eenige personen hadden opgevangen, ging van mond tot mond; de getuigen van het wonder verhaalden van hunnen kant aan iedereen wat zij gehoord

hadden. De verschijning, hare kenmerken, al hare minste bijzonderheden en ook het gedrag van den pastoor in deze zaak, werden weldra door de gansche stad bekend. Men herinnerde zich zijne onregmatige vooringenomenheid, zijne weigering en zijne hardvochtigheid tegen de maagd; daar gingen geruchten van schandelijke heiligschennis rond. Kortom, er ontstond een ontzaggelijk oproer, het volk kwam op straat, het schoolde zamen; reeds deed zich het gemor der verontwaardiging hooren; eenige oogenblikken later, ten gevolge van uitdrukkingen die de pastoor had gebezigd, was een storm, een algemeene ophoop ontstaan. Het volk stroomde, als een dreigende vloed, naar de pastorij. De ongelukkige pastoor had nauwelijks den tijd om in de kerk te vlugten, waar de toenmalige wetten en de godsdienst hem, zoolang hij daar bleef, een onschendbaar toevlugtsoord verzekerden.

Intusschen was de overheid van Schiedam, verschrikt door de volksbeweging, toegelopen; zij trad de kerk binnen. «Verklaar ons, zeiden zij aan den pastoor, de volle waarheid, opdat wij de verbittering van het volk tegen u kunnen bedaren. — De waarheid? antwoordde hij, heb ik dezen morgen gezegd, toen ik het volk gewaarschuid heb dat hetgeen den vorigen nacht met Liduina gebeurd was, niets anders kon zijn dan eene list des duivels. — Maar waarom hebt gij die hostie, wat zij ook zijn moge, niet bewaard? Zij zou u tot middel hebben kunnen dienen om u te regtvaardigen. Wat hebt gij daarmee gedaan? Hebt gij haar nog? Waarom hebt gij Liduina, haar met Gods oordeel dreigende, bezworen, over deze gebeurtenis het stilzwijgen te bewaren?» De pastoor bleef daarop het antwoord schuldig, en de overheid ging met de tegenwoordig zijnde priesters weg.

Maar de beweging werd hoe langer hoe schrikwekkender; men moest naar den pastoor terugkeeren. «Ten minste, zeide de overheid hem, moest gij door eene eenvoudige ontkenning het volk betuigen dat het u ten onrechte van heiligschennis beschuldigt. — Ik?» antwoordde hij; en al hadde ik die hostie in het vuur of in eene modderpoel geworpen, welke misdaad zou ik dan begaan hebben? Moet ik niet beletten dat dit onwetend volk zich aan afgoderij overgeeft?» Toen dit antwoord aan de menigte werd overgebracht, had er eene vreeselijke losbarsting plaats. De verschrikte overheid haastte zich in de kerk terug te keeren. «Pas op, zeiden zij aan den pastoor, dat gij deze heilige plaats niet verlaat, wij zouden niet voor uw leven kunnen instaan. De gansche stad is in rep en roer; het volk is vreeselijk op u gebeten. Immers heeft het talrijke en geloofwaardige getuigen voor het wonder; en wat kunt gij daartegen inbrengen?»

Daar moest toch een einde aan komen. Overtuigd dat de bisschop alleen den vrede in de stad kon doen wederkeeren, zonden de overheid en de geestelijkheid hem eene uitnoodiging om onverwijd te komen. Hij vertrok dan ook in allerijl, en kwam te Schiedam aan, vergezeld van zijne grootvicarissen en de regters van zijn geestelijk regtsgebied. Nu make men zich een denkbeeld van den angst die den pastoor bij het hooren van dit berigt aangreep! Want toen deed hij zich zelve regt, hij achtte zich verloren. Wat te doen? Tot wien zijne toevlugt nemen? Eene enkele persoon scheen in staat hem te redden; het was Liduina; maar hoe zou hij hare hulp durven inroepen? Intusschen, de nood drong, hij moest handelen. Hij waagde het, in zijne groote verslagenheid, om haar heimelijk een vriend te zenden. «Liduina, zeide hij haar, ik erken al mijn ongelijk tegen u; ik heb mij

als een dwaas tegen u aangesteld, maar op uwe liefde is mijne hoop gevestigd. Gij zijt steeds voor mij, zelf toen ik u beleedigde, zoo zachtmoedig en zoo barmhartig geweest, dat ik aan uwe krachtdadige hulp in mijn tegenwoordig gevaar niet kan wanhopen. Ik smeek het u dan, vergroot mijne schuld niet bij mijne regters; integendeel, verzacht, zooveel gij het zult kunnen, de beschuldigingen welke tegen mij worden ingebracht, en bedenk wel dat ik mijne redding alleen van uwe goedertierenheid verwacht!» Is het noodig te zeggen, dat Liduina zelfs geen oogenblik aarzelde. Met hare zoo ware liefde voor den goddelijken Gekruisigde, voor dien Verlosser, die aan het kruis genade voor zijne beulen vroeg, beloofde zij van ganscher harte alles voor hem te doen wat haar geweten en de eer van God haar zouden toelaten.

Weldra kwamen de Bisschop en zijne dignitarissen, door den beschaamden pastoor gevolgd, bij haar. In de eerste plaats stelde men, volgens de regelen van het kerkelijk regt, het nauwkeurigste onderzoek in naar het wonder der Hostie, en dit onderzoek leverde ten haren voordeele de overtuigendste bewijzen, de indrukwekkendste verklaringen op. De kerkvoogd ging vervolgens over tot het onderzoeken van het gedrag van den pastoor. Al de getuigen werden gehoord, al de bijzonderheden gewikt en gewogen. Maar toen de beurt van spreken aan Liduina kwam, verzocht zij dat men de leeken zou gelasten weg gaan. Het vrome meisje handelde zoo uit eerbied voor de priesterlijke waardigheid en uit vrees van ergeris te zullen geven aan de geloovigen. Zoodra zij dan weg waren gegaan, sprak zij tot den bisschop, maar met tranen van droefheid over hetgeen was voorgevallen: «Monseigneur, vóór dat ik

uwe vragen beantwoord, heb ik u twee gunsten te verzoeken. — Welke, mijne dochter, hernam de kerkvoogd met eene geheel vaderlijke goedheid; gij kunt ten uwen opzigte op mijne gunstige stemming rekenen. — Welnu! Monseigneur, ik vraag u eerst de vrijheid van spreken, dewijl mijn pastoor mij, in den naam van den levenden God, gebonden heeft door eene bezwering, welke ik meen niet te mogen overtreden zonder de tusschenkomst van uw hooger gezag. Daarenboven, smee ik Uwe Hoogwaardigheid nederig, den beschuldigde met toegevenheid te behandelen, door noch zijn persoon, noch zijne goederen door het vonnis dat Uwe Hoogwaardigheid zal uitspreken te treffen.»

De Bisschop, gesticht door haar verzoek om genade voor iemand over wien zij zich zóó te beklagen had, beloofde acht te zullen slaan op hare aanbeveling, en voegde daarbij dat hij haar volkomen vrijheid van spreken gaf. «Gij moet dan weten, zeide toen de maagd, en ik zou gaarne mijn leven geven om de waarheid der feiten welke ik u zal mededeelen, te bevestigen, gij moet dan weten, HoogEerwaarde Heer en Eerwaarde Heeren, dat mijn God Jesus Christus, mij hier, lichamenlijk verschenen is, onder de gedaante van een klein kind, aan een kruis genageld. Dat kruis hing in de lucht aan het voeteinde van mijn bed. Men zag aan den goddelijken Gekruisigde, en zeer duidelijk, vijf wonden met een schitterend licht omgeven. Toen ik Hem, bedwelmd over het geluk zijner aanbiddelijke tegenwoordigheid, aanschouwde, en eensklaps meende dat Hij zou verdwijnen, heb ik Hem zoo goed ik kon gezegd: O mijn Heer, indien gij waarlijk Degene zijt, in wien ik geloof, dan, ik bezweer het u, verlaat mij niet zonder mij een teeken te schenken, ten bewijze dat Gij waarlijk mijn God zijt! En toen

heeft Hij zich gewaardigd, onder de gedaante eener Hostie, op mijn bed neder te dalen. Maar weldra heb ik vurig verlangd die aanbiddelijke Hostie te ontvangen; ik heb mijn pastoor gesmeekt Haar aan mij als communie uit te reiken, en hij heeft mijn verlangen ingewilligd. Indien hij zich dus, uit welwillendheid jegens mij, heeft schuldig gemaakt aan eene zwakheid, welke volgens de regelen niet goedgekeurd wordt, dan smee ik u, in den naam van den zoo goeden God, en in naam van de beloften welke gij mij daarvan gedaan hebt, hem alles te willen vergeven!»

Bewonderenswaardige maagd! Wat zou men haar weigeren? En hoe zou eene zaak, door zulk eene liefde verdedigd, niet hebben kunnen zegevieren? De Bisschop, de regters, allen, getroffen en gesticht, wilden dan ook hun onderzoek niet voortzetten; en de pastoor ontquam aldus, door de hulp van Liduina, aan de onvermijdelijke veroordeeling welke men hem bedreigde.

Maar die edele wraak werd aanstonds beloond. Van dit oogenblik af was de pastoor veranderd. Hij erkende in Liduina eene heilige, door God bevoorregte ziel, en wilde haar zijne dankbaarheid betoonen door zich te beijveren haar te dienen en te eeren.

De liefde, meer nog dan wonderen, zegeviert over de harten.

HOOFDSTUK XV.

DE KALVARIEBERG OF SLAGTOFFER EN MARTELARES.

In hare vurige liefde biedt Liduina zich als een slagtoffer aan God aan om zijn toorn te doen bedaren. — De tandpijn. — De vastenavond. — De pest. — Burgerkrijg. — Schiedam wordt door eene vijandelijke vloot bedreigd, maar de maagd is haar voorspraak. — Eene kroon wordt haar getoond. — Vreeselijke marteling welke vier soldaten haar doen verduren. — Vaardige en vreeselijke gerechtigheid van God.

Van dit oogenblik af, communiceerde Liduina dus zoodikwijls als zij wilde, dank de uitmuntende stemming van haren pastoor, en, men moet het erkennen, zij communiceerde met zooveel geluk, het gebruik zelf der communie ontwikkelde bij haar zulk eene dringende behoefte aan het hemelsch brood der engelen, dat het weldra hare dagelijksche geneugte werd.

Nu zag men, onder den werkdadigen invloed der communie, het is gemakkelijk dit te begrijpen, weldra met een nieuwen glans, aan den hemel dier bevoorregte ziel, de onderwerping, het geduld, de nederigheid, en, om alles in één woord te zeggen, die goddelijke deugd, die heilige liefde voor God en voor de menschen uitblinken, welke wij reeds bewonderd hebben, maar thans

verheven tot hare hoogste volmaaktheid, dat wil zeggen tot het slagtoffer.

Laat ons het toch niet vergeten. De heilige communie, èn in God die zich daarin geeft, èn in den mensch die haar ontvangt, wanneer hij het doet zonder hinderpalen te stellen aan hare werking, is de liefde tot haar hoogsten graad, en de hoogste graad der liefde op aarde, is het lijden, is de offervaardigheid tot het lijden toe, is de slagtoffering!

Voor het hart van Liduina, ontvlamd door de werking der communie, was het dus niet meer genoeg te beminnen, gelijk zij tot dat oogenblik bemind had; het was haar niet meer genoeg ontzettend te lijden, noch zelfs met vreugde de smarten aan te nemen en te zegenen welke de Hemel haar oplegde; zij moest vrijwillig, uit keuze, uit offervaardigheid lijden. Zij die communiceerde, even als God die zich in de communie geeft, verlangde een slagtoffer van liefde te zijn!

Wij gelooven dan ook dat dit het bijzonder en overheerschend karakter van haar zedelijk leven is, een karakter waaraan de communie zijne vlugt gaf; één oogopslag zal voldoende zijn om ons dit te doen zien.

Men herinnere zich een oogenblik al die wonden, al die ziekten, even wonderdadig als afgrijselijk, die dit brooze leven van de maagd van Schiedam kwelden zonder het te dooden, en met het oog op zulk een vreemd schouwspel, zeggen wij: Dit alles leed deze maagd bijna van hare kindschheid af, en echter is zij zoo zuiver en onschuldig! Waarom dan in haar dit ongehoord, dit buitengewoon lijden? Welke is, welke kan daarvan de oorzaak zijn? Blijkbaar ligt daarin, van Gods kant, het een of ander geheimvol inzicht van voldoening of van onderrigt, van den kant der lijderes het vrijwillige offer van haar zelve; klaarblijkelijk is het een slagtoffer dat God gekozen heeft;

een slagtoffer dat zich uit liefde heeft aangeboden; dit ten minste verkondigt ons het godsdienstig gezond verstand bij het aanschouwen van die onschuld en die straffen.

Maar overigens komen stellige feiten onze gissingen hier in zekerheid veranderen; wij behoeven slechts tot hare geschiedenis terug te keeren, om dit karakter van vrijwillige voldoening aan te toonen.

Zoo kwam men haar dikwerf om hare medewerking vragen tot eene genezing of het gelukken van de eene of andere onderneming; somtijds zelfs bood zij uit eigen beweging de hulp harer gebeden voor die liefdewerken aan; maar zij betaalde de genaden welke zij dan ten gunste van den evennaaste verkreeg, bijna steeds met eene vermeerdering van lijden; iedereen die tot hare omgeving behoorde, wist dit wel. Wij zullen daarvan een voorbeeld geven.

Op zekeren dag hoorde zij buiten klaagtoonen aanheffen. «Ga eens zien, zeide zij tot de omstanders, wat daar gebeurt.» Men kwam haar zeggen dat het eene arme vrouw was, ten prooi aan zulk eene hevige tandpijn, dat zij van smart buiten zich zelve geraakte en brulde. «Welnu! hernam de medelijdende maagd, ik zou haar wel willen spreken, verzoek haar binnen te komen.» Vervolgens het woord tot haar rigtende, zoodra zij zich voor haar bed vertoonde, zeide zij tot haar: «Zuster, wilt gij dat ik u in uw lijden help? — Ik? of ik het wil? riep de arme lijderes uit, trachtende haar gesteen en haar geschreeuw te onderdrukken. Ach! voegde zij daarbij, wanneer gij daarmede wilt zeggen dat gij mijne pijn op u zult nemen, neen, neen, Liduina, doe dat maar niet; gij hebt waarlijk genoeg en zoo wreede pijnen! Maar als gij alleen bedoelt aan God te vragen dat Hij zich gewaardige mij te verligten, o! dat wil ik wel! dat

verlang ik vurig, daarvoor zou ik u zeer dankbaar zijn!»

Toen begon de arme gekruisigde te bidden. Iedereen begreep weldra wat zij aan haren goddelijken Bruidegom vroeg, want op hetzelfde oogenblik gevoelde de vrouw zich eensklaps genezen, en Liduina droeg niet minder plotseling hare vreeselijke kwaal, welke zij een geheelen dag en nacht behield, in zulk een graad van hevigheid, dat al de getuigen daarvan ontsteld waren.

Maar die slagtoffering, die zending van offervaardigheid door het lijden, had een ander doel dan al die voorbijgaande belangen van het aardsche leven; het was vooral voor de zielen; het was voor de zaligheid harer stadgenooten, voor de vergiffenis der zondaars, dat Liduina van God het geluk had verworven van te lijden.

Op zekeren avond dat zij de onuitsprekelijke smarten overwoog welke haar welbeminde Jesus op den Kalvarieberg had geleden, werd zij gestoord door een groot gedruisch daarbuiten, en dewijl zij daaromtrent eenige vragen deed, antwoordde men dat het schiedamsche volk zich aan de dwaze uitspattingen van Vastenavond overgaf. Toen begon de heilige jonge dochter bitter te weenen; zij dacht aan de ondankbaarheid van dit christen volk, aan de onge-regtigheden ook en aan de talloze wanordelijkheden waartoe die treurige dagen over de gansche aarde aanleiding geven. Vervolgens hief zij de betraande oogen hemelwaarts, en riep zij uit: «Mijn God! wreek op mij de misdaden waardoor men u beledigt! En indien het waar is dat Gij in uwe barmhartigheid mijne smarten als eene voldoening aanneemt, toon het mij dan door mij, als blijk daarvan, eene nieuwe smart over te zenden!» Ter naauwernood had zij geëindigd met spreken, of eene vreemdsoortige pijn begon, als een bliksemslag, in zekere mate een harer beenen te verbrijzelen, eene

foltering die vreeslijk was te zien, welker plotselinge verschijning al de omstanders schrik aanjoeg, en onder welker werking onze zachtmoedige Ongeneeselijke onbewimpeld erkende nog nimmer zulke hevige folteringen te hebben doorstaan.

Hoeveel andere malen hernieuwde zich in haar het bewijs van deze bloedige zending! Naar mate zij zich meer en meer met haar God door de communie vereenzelvigde, zag men hare edelmoedige liefde zich grenzeloos uitzetten. Zij bad, zij was voorspraak, zij wierp zich als eene diepbedroefde moeder tusschen hare kinderen en Jesus Christus, en bij wien zij haren titel en hare regten van bruid deed gelden. Zij ging zoover, volgens de uitdrukking harer geschiedschrijvers, dat zij God tartte om eene nieuwe vermenigvuldiging van lijden tot voldoening in haar te doen ontstaan. En God scheen de uitdaging aan te nemen. Men had opgemerkt, dat telken reize als Hij Holland wilde straffen, Liduina steeds de eerste slagen ontving. Meer dan eens werd zij door de pest aangetast. Eens onder anderen, hadden twee pestwonden, eene aan den hals, de andere aan de hartstreek, haar het ontstaan van de vreeslijke plaag aangekondigd. «Mijn God! had zij toen uitgeroepen, spaar uw volk, maar wees voor mij zonder barmhartigheid! Wat mij betreft, o mijn God, zijn twee wonden niet genoeg; ik zou er nog andere willen om Uwen geregtigen toorn beter te bedaren en hem van uwe kinderen af te wenden. Zend er mij ten minste, ter eere van Uwe heilige en aanbiddeijke Drieëenheid, eene derde!» En aanstonds, gelijk eene pijl die van een gespannen boog vliegt, had zich eene derde wonde aan den wang der maagd gevormd en bleef daar tot het einde haars levens, lang nadat God haar van de beide eersten had genezen.

Het was overigens een voortdurend en algemeen verspreid gevoelen, dat Liduina's leven een offer van voldoening was. Men stelde vertrouwen in hare smartvolle overweging. Men zeide dat de zachtmoedige gekruisigde bij God eene magtige beschermster voor de stad Schiedam was. Ook meende men daarvan in meer dan eene moeilijke omstandigheid, een onomstootbaar bewijs te hebben. Zeker jaar, bij voorbeeld, was het land in rep en roer. De oorlog was ontbrand, maar de afgrijpselijkste van alle oorlogen, die welke den broeder tegen zijn broeder, den vader tegen den zoon wapent: het was de burgerkrijg. Niet slechts nu was de partij welker zijde Schiedam met warmte had verdedigd, overwonnen, maar de overwinnende partij had gezworen zich vreeselijk te wreken; zij naderde over zee; Schiedam moest verwoest worden! Nu was de schrik ten top gestegen en reeds vlugten eenige bewoners naar de naburige steden, hopende daar minder gevaar te zullen vinden. Maar men snelde naar Liduina. «Neen, antwoordde zij, neen vlugt niet! God geeft mij de verzekering, dat onze stad gered zal worden; gij zijt hier meer in veiligheid.» Dat was genoeg, de hoop kwam aller zielen verlevendigen. Men zag zelfs een der invloedrijkste inwoners, die het meest in de zaak betrokken was geweest, in de stad terugkeeren. «Waarom, zeide hij, zou ik zoover eene schuilplaats zoeken? Hebben wij de *heilige* niet bij ons, die voor ons bidt? Ik keer terug, want ik geloof dat zij allcen ons redden kan en zij zal ons redden!»

De vijandelijke vloot naderde intusschen hoe langer hoe meer. In 't voorbijgaan bestookte zij de kleine steden. Men zag te Schiedam ontzettende rookwolken tot hoog in de lucht opstijgen, als om in de verte aan te

kondigen dat zij alleen puinhopen en asch achterliet. Welk een lot zou dan aan Schiedam zelf zijn voorbehouden, het voornaamste doel van den togt! Plotseling kondigt een kreet van schrik de schepen aan. «Daar komen ze! daar komen ze!» Men zag ze door een gunstigen wind voortgestuwd, met volle zeilen varende; reeds onderscheidt men en kon men de talrijke krijgslieden tellen. . . . Het is gedaan met Schiedam. . . . Maar neen! Plotseling liggen al de schepen stil. . . . Te vergeefs blijft de wind gunstig; te vergeefs geven zich de matrozen en de soldaten ongeloofelijk veel moeite om de schepen te doen vooruitgaan. Nuttelooze pogingen! In plaats van vooruit, gaan de vaartuigen achterwaarts. . . . De maagd zegevierde! De ontscheping bleef wonderdadig onmogelijk; Schiedam was gered! Even als te Bethulië, had de nieuwe Judith door het gebed en het offer overwonnen.

Intusschen waren al die offers, dat geheele leven van opoffering voor het vaderland en voor iederen armen zondaar, kortom, die geheele vrijwillige kruisiging, wie zou het gelooven? nog te weinig in Liduina's oog. Zij had voor grooter lijden een geheimen ijver, die zich sedert vele jaren in een hoek van haar hart verborg en die de liefde aan den boezem van den God der Eucharistie geput, bovenmate had vermeerderd; eene ijverzucht die, op het tijdstip dat wij bespreken, hare geheele ziel eindelijk had bemagtigd, en daarin een onverzadelijken afgrond gegraven: het was de ijver tot den marteldood! De heilige jonge dochter was begeerig naar eene geheele en volkomene slagtoffering, gelijk die van de helden des geloofs. Een verhaal, eene herinnering, de naam alleen der martelaars, deed haar in onuitsprekelijke vervoering geraken. «Ach, welk eene schoone zegepraal!» riep zij

uit, «hoe benijdenswaardig is het lot van die christenen, wier geloof niet werd overwonnen, wier hoop niet aan het wankelen gebracht, wier liefde niet geschokt werd door de hand der beulen! O, legioenen van grootmoedige helden! Mogt ik eene plaats in uwe rijen vinden door uwen strijd te deelen!»

Op zekeren dag vereerde God haar met een visioen. Zij zag eene prachtige kroon boven haar hoofd hangen. De rijkste diamanten, de prachtigste edelgesteenten versierden haar: maar, hoe schoon ook, zij was niet afgewerkt. «Liduina,» werd haar gezegd, «deze kroon is voor u bestemd. Al die edelgesteenten, al die diamanten, welke haar sieren, zijn uw lijden. Maar gij ziet dat er een steen aan ontbreekt, de schoonste welligt, gij kunt er dien aanbrengen.» — «Mijn God!» riep zij uit, «zijt duizendmaal gezegend voor de beloften welke gij mij geeft. Wat heb ik, uwe onwaardige dienaar, gedaan, om zulk eene schitterende kroon te verwerven? Wat is mijn lijden vergeleken bij het uwe, o mijn Jesus? Ter naauwernood een druppel water in een grenzelozen oceaan! En daarenboven, ik lijd slechts in mijn ligchaam, maar Gij, mijn Welbeminde, hebt zooveel geleden in uwen geest, in uw hart, in uwe vrijheid, in uwe glorie! Zou het niet eindelijk tijd zijn om uwe voetstappen te drukken? O, ik zou vernederd, veracht moeten worden! beledigd, vervolgd en gehaat! beulen zou ik moeten hebben. O ja, ik zou martelares willen zijn! Geef mij, mijn zoete Bruidegom, hoe onwaardig ik het ook zijn moge, uit liefde, de genade en de kracht, geef mij het geluk van den marteldood!»

Heilig, nederig en liefdevol gebed! Wij zullen zien dat God zich eindelijk gewaardigde het te verhooren.

In 1425, in de maand october, toen Liduina in haar

46ste jaar was, kwam, gelijk wij het vroeger gezegd hebben, Philips, hertog van Bourgondië, aan het hoofd van zijn leger te Schiedam. Denzelfden dag nu waarop die prins de stad zou verlaten, eenige uren ter naauwernood vóór zijn vertrek, vormden vier soldaten van zijn gevolg en van de ongebondensten, onderling, na eene brasserij, een somber plan. «Laat ons,» zeiden zij tot elkander, «die beroemde maagd gaan bezoeken, welke men in verre landen vereert, en die, zegt men, als een engel leeft, nooit eet en nooit drinkt en geen ander voedsel gebruikt dan de Eucharistie. Dat is eene heilige die niet veel van ons heeft. Laten wij haar op onze wijze gaan vereeren, de gelegenheid is wat fraai; wij zullen wat lagchen.... ja, laat ons gaan!» En zie, daar gaan ze heen.

Zij kwamen nu bij de nederige woning met eene huichelachtige zachtmoedigheid; zij kwamen, als men hen wilde gelooven, met zoo vrome bedoelingen, dat zij onmiddellijk, zonder wantrouwen, werden toegelaten. Men laat hen zelfs bij de zieke, om buiten het huis te gaan werken, en ongelukkigerwijs rekenden zij daarop; want ter naauwernood zien zij dat zij bijna alleen zijn, of zij grendelen de kamerdeur, scharen zich om het bed, en toen vangt het afschuwelijkste en betreurenswaardigste tafereel aan, dat men kan bedenken.

Om te beginnen openen zij of rukken liever met geweld de gordijnen af die om het armoedige bed van Liduina hangen, en, daarna, de gelukzalige bemerkende, groeten zij haar met een luidruchtig gelach, onbeschaamde spotternij en duizenderlei smaadwoorden van ongebondene en goddelooze taal.

Vervolgens neemt een der soldaten eene kaars en brengt die dicht bij het gelaat der arme gekruisigde; hij

beweegt die herhaalde malen en lang voor hare zieke oogen, waaraan het minste licht reeds zulk eene ondragelijke smart veroorzaakt! Bloedige tranen vlieten daaruit, en de vier wilde dieren hernieuwen naar hartelust die bloedige beproeving, telken male hunne goddelooze spotternij, hunne heiligschennende beledingen voor de kuisheid der maagd en hare liefde voor Jesus Christus herhalende.

Maar dit is niet genoeg meer. Men zegt dat de tijger behoefte gevoelt om bloed te drinken, naarmate hij het gedronken heeft; en het schijnt dat deze bloedige tranen der zieke ook hare beulen bedwelmen en hunne woeste wreedheid hoe langer hoe meer prikkelen en ophitsen. Zij ook hebben behoefte om dit slagtoffer dat door hunne mishandelingen niet ontroerd wordt, uit haat tegen den God dien zij dient, meer te folteren en te pijnigen! Met eene heiligschennende hand rukken zij de bedlakens en de dekens weg.... «Monsters, houdt op!» roept op hetzelfde oogenblik eene stem. De ondieren waren inderdaad niet alleen. Daar bevond zich in hunne nabijheid eene jonge dochter, bijna een kind, Petronella, de nicht onzer maagd. En Petronella had tot op dit oogenblik bij zoovele beledigingen niets anders gedaan dan, als een schroomvallig kind, smeeken en weenen. Maar toen zij de groote belediging had gezien welke aan hare welbeminde tante, aan eene heilige, aan eene vrouw werd aangedaan, had zij plotseling in haar hart die energie gevonden welke de zwakste vrouw, wanneer zij in edele verontwaardiging is ontstoken, daarin bij plegtige gelegenheden steeds vindt. Gelijk eene leeuwin, had zij zich tusschen het slagtoffer en de afzigtelijke beulen geworpen. Helaas! nuttelooze moed! Een der schelmen geeft haar een schop waardoor zij tegen een

bankje valt dat tegen den muur stond en waarbij zij bijna stervend neerzinkt. Het arme kind was voor het overige harer levensdagen vreeselijk gekwetst.

Van dit oogenblik vrij van alle banden, vieren die ondieren in menschengedaante naar hartelust hun bloed-dorst bot. Met eene onverklaarbare woede; met geen andere foltertuigen dan hunne handen, en zonder walging voor dat met afzigtelijke wonden bedekt ligchaam, beginnen zij het te verscheuren; hun afgrijselijke arbeid was overigens gemakkelijk. De arme martelares lag daar onder hun goddeloözen blik, op een stroobed uitgestrekt, niet alleen buiten staat om den minsten weerstand te bieden, maar zelfs om de minste beweging te doen. Zij betasten de oude wonden met ruw geweld, zij scheppen er een helsch vermaak in om ze hoe langer hoe meer te prikkelen. Zij slaan en kneuzen het vleesch dat door de waterzucht gespannen was; op drie plaatsen gaat dat maagdelijk vleesch door hunne slagen open, drie breede wonden vormen zich, het bloed loopt in overvloed weg, en dat is het teeken voor de afschuwelijke beulen om een nieuw hoongelach en afgrijselijker godslasteringen te doen hooren.

Intusschen toonde de heilige jonge dochter een heldhaftig geduld. Een enkele maal opent zij den mond. De christelijke liefde welke zij voor hare vervolgers gevoelt, doet haar het stilzwijgen verbreken. «Ach! gij begaat eene groote misdaad, zeide zij hun; gij stelt u bloot aan een verschrikkelijk ongeluk; vreest het oordeel van Jesus Christus, ontfermt u over u zelve!» Maar dit gebed geeft aanleiding tot zulk eene losbarsting van goddelooze taal en schandelijke beledigingen, dat de bewonderenswaardige maagd zich geheel alleen overgeeft aan het geluk om voor haren goddelijken Bruidegom te lijden.

De monsters gevoelden overigens dat het tijd was om een einde aan dit vreeselijk treurspel te maken. Wie zou het kunnen gelooven? Vóór dat zij weggaan, nemen zij, in diezelfde kamer, naast de beide slagtoffers hunner goddelooze wreedheid, water; even als Pilatus, wasschen zij bedaard hunne met bloed bevelkte handen en hebben den schijn van te willen zeggen: «Hebben wij daar niet eene heldendaad verrigt?» Vervolgens, steeds lagchende, spottende, lasterende, gaan zij heen!

Hoe lang duurde het nog eer dat een bloedverwant kwam? En welk een schouwspel toef men binnentrad! Petronella bijna levenloos op den grond uitgestrekt; die bedgordijnen afgerukt, dat bed in wanorde; Liduina zelve afgrijselijk gekwetst en in haar bloed badende... bijna twee lijken!... Een kreet van afgrijzen weerklonk! Vrome vrouwen bevonden zich weldra daar. Weenende, deed men hetgeen het meeste haast had; men haastte zich, zonder aan de misdadigers te denken, om aan de beide martelaressen de hulp te geven welke haar toestand eischte. Petronella werd teeder verzorgd; spoedig ook verbond men Liduina's wonden; men nam, zoo goed men kon, het bebloede bedstroo weg. En hoeveel bittere tranen stortte men bij die verschillende zorgen, welke bijna het overige van den dag duurden!

Gedurende dien tijd waren de prins, het leger, de vier schelmen ook, vertrokken; niets was nog uitgelekt. Maar weldra begon het gerucht van de misdaad zich te verspreiden. In een oogenblik was het door de stad bekend; en een ontzettende kreet van verontwaardiging en toorn weerklonk. De overheid kwam toegelopen: «Liduina, zeiden zij haar, wij gaan onmiddellijk vertrekken; dezen avond of morgen zullen wij den prins hebben ingehaald; hij is regtvaardig en edelmoedig; hij

zal ons recht laten wedervaren! — Doet dit toch niet, riep de gelukzalige uit; neen, neen, ik wil geen wraak; ik vergeef hun van ganscher harte. En overigens, riep zij met een zucht vol droefheid, het zou te vergeefs zijn, God zelf heeft reeds, in zijne gestrengheid, de straf van deze ongelukkigen bepaald!»

En zij had maar al te zeer waarheid gesproken. Dienzelfden avond had er in de haven van Rotterdam, op het oogenblik dat de schepen welke de troepen uit Schiedam vervoerden, daar binnenliepen, op een dier vaartuigen eene vreeselijke gebeurtenis plaats. Men zag een man eensklaps als door een dwarrelwind aangetast. Die dwarrelwind greep den ongelukkige aan, ligte hem op, wierp hem weder op het verdek neder, ligte hem andermaal op, en wierp hem op nieuw met woede op het verdek van het schip, verbrijzelde hem het hoofd zoo dat de hersenen werden uitgestort, en, hem eindelijk andermaal opnemende, wierp hij hem in de golven, waaruit men zijn vreeselijke verminkt. lijk ophaalde. Het was een der vier ellendelingen, juist degene die eene kaars voor de oogen der maagd had bewogen!

Eenige dagen daarna kwam de beurt aan een ander der schuldigen. Deze wordt in volle zee door eene dolle razernij aangetast; men kan hem niet zonder afgrijzen zien; zijne gewelddadigheden verspreiden schrik en angst; men is verplicht om hem in eene sloep te brengen die hem op Zeeland aan wal zet, waar hij van ellende omkomt.

Een weinig later vindt een derde een vreeselijken dood in een gevecht tegen de Engelschen.

Nu bleef de vierde nog over. Reeds waren er drie maanden verlopen. Het scheen dat God hem barmhartigheid wilde bewijzen. Eindelijk krijgt hij eene vrees-

lijke ziekte. «Herinner u! zeide hem zijn knecht; herinner u de beledigingen welke gij, met uwe medeplichtigen die God reeds gestraft heeft, aan de maagd van Schiedam hebt aangedaan! De geneeskunst vermag niets voor u; gij hebt maar eene toevlugt, het berouw; doe boetvaardigheid!» Deze heilige vrijmoedigheid deed een wonder. Het bronzen hart van dien man werd vermurwd, zijne tranen vlietten; hij smeekte zijn oppasser, met gevouwen handen, zelf naar Schiedam te gaan om vergiffenis voor hem te vragen. En de vrome dienaar, die lange reis ondernemende, zag de gelukzalige terug, weende aan hare voeten. Behoeft het gezegd te worden? De zoete maagd achtte zich gelukkig vergiffenis te schenken en nog gelukkiger herstel van gezondheid te verkrijgen voor dengene, die haar zoo had doen lijden; vergiffenis en genezing, de dienaar nam beide mede.

Maar hervatten wij ons verhaal dat wij een oogenblik hebben afgebroken. In den nacht die op de afschuwelijke beproeving volgde, welke wij beschreven hebben, verscheen aan Liduina, toen zij alleen was, een engel. Men zou gezegd hebben dat hij met al de pracht der zon bekleed was, zoo schoon was hij, een goddelijke glimlach speelde om zijne lippen. «Ik groet u, welbeminde zuster, zeide hij aan de maagd; uwe vreugde moet groot zijn en ik kom mij met u verheugen, want de kroon die u beloofd werd, is nu voltooid. Daaraan ontbreken geen edelgesteenten noch diamanten; de beledigingen en de wreedheden der soldaten hebben haren glans volmaakt! O gelukkige bruid van den God des kruises, zie nu zijt gij van heden af deelgenoot der martelaren; in hun midden zult gij eenmaal een troon hebben; benijd hunne glorie in niets meer! Zij hebben hun bloed voor de waarheid gegeven; gij hebt het uwe

uit liefde gestort! Zij zijn eenmaal, eene enkele maal gestorven, en in den oorlog, en door de hand der ongelooovigen en der heidenen; maar gij, die sedert dertig jaren onder de goddelijke hamerslagen verbrijzeld zijt, gij ondergaat den dood alle dagen, een wreeden dood van elk oogenblik, en heden is uw bloed gestort, even als in de glorievollen tijden der eerste Kerk, uit haat tegen Jesus Christus, door de hand der menschen, door de hand zelve der christenen die uwe broeders zijn! Ja, gij zult de palmtakken van den marteldood ontvangen. Open uwe ziel voor het vertrouwen en verheug u, o zuster!»

Troosten wij ons: de eenvoudigste oefening van deugd is ook eene slagtoffering van ons zelve, eene slagtoffering aan de menschen, aan den pligt en aan God; het is eene wezenlijke martelie!

HOOFDSTUK XVI.

DE THABOR OF GAVE DER WONDEREN.

Welnu! laat ons naar den oppersten Geneesheer gaan. — Een weinig water geneest den kanker. — Eene jonge vrouw, en haar kind in doodstrijd. — Bewonderenswaardige bekeering van een zondaar die vraagt om Liduina's hand te mogen aanraken. — De Gelukzalige bidt voor een kanunnik die verlangt in het goede vooruit te gaan. — Een man neemt hare verdediging op in eene herberg, en wordt daarvoor wonderbaar beloond.

God is bewonderenswaardig goed. Na den Kalvarieberg bevinden wij ons op den Thabor; na de slagtoffering, vinden wij het geluk; na de nederige vurigheid van de communie op de aarde, vinden wij reeds als eene heilige voorsmaak van de vreugden der communie in den hemel!

Liduina toch had reeds een grooten weg door het lijden afgelegd. Door middel van getrouwe liefde en edelaardigen moed in de navolging van den gekruisigden God, had zij zich, te midden harer smarten en harer treurige wonden, tot eene volmaaktheid verheven, welke de menschelijke natuur moeilijk bereikt; en om haar te beloonen, ging God haar, in zekere mate, boven de streken van dit aardsche leven verheffen, door haar op

te beuren tot de glorie van een geheel bovennatuurlijk, bijna goddelijk leven; Hij zou zooveel heiligheid door de prachtvolste werkingen zijner genaden kroonen; eene wonderdadige magt, verrukkingen, hemelsche mededeelingen, al zijne schatten zou hij haar in overvloed schenken!

Maar haasten wij ons het te doen opmerken: wonderen, verrukkingen, hemelsche mededeelingen, niets van dit alles is een noodzakelijk vereischte tot heiligheid. Het zou een gevaarlijk bedrog zijn te meenen, dat hij alleen die deze hoogte bereikt, een heilige wordt. Wees nederig en zachtmoedig, zuiver en liefderijk, lijd met geduld, en doe dan wonderen of doe ze niet, het is vrij onverschillig. Het kleinste geweld aan uw humeur aangedaan, de weerstand aan de geringste bekoring, het gemakkelijkste goede werk, zie dat brengt u waarlijk nader bij de heiligen dan indien gij het glorievolst voorregt hadt om aan de natuur te bevelen, om den dood te breidelen of dagen en nachten in de beschouwing der verhevenste waarheden, in de uitstorting der teederste tranen, kortom in de toevloeiing der zuiverste vreugden des hemels door te brengen! Deze bewonderenswaardige gaven zijn een gevolg van de heiligheid. God verleent ze aan eenige heiligen, niet aan allen, aan eenigen slechts om van tijd tot tijd zijne glorie te openbaren; maar nog eens, zij zijn de heiligheid niet, zij onderstellen haar.

Liduina, was dan eene dier bevoorregte zielen, wij vinden daarvan overvloedige bewijzen, vooral in het tijdperk dat wij nu in hare geschiedenis intreden. Laat ons ten minste een vlugtigen blik werpen op al die genaden van den glans waarmede het God behaagde haar te bekroonen. Wij zullen beginnen met de gaaf der wonderen.

Wij hebben overigens reeds een voorgevoel van die gaaf

gehad; de verscheidene wonderen die, meer dan eens, onzen weg verlicht hebben schenen haar vooraf aan te kondigen en te beloven. Zij waren de gave zelve nog niet, want het waren toen wonderen welke Liduina niet vroeg en die als buiten haar weten hare liefde of haren ijver kwamen steunen. Maar nu, is zij het zelve die spreek en handelt, is zij het die in den naam van God beveelt, en alles gehoorzaamt haar. Hare nederigheid wordt wel door zulk eene magt schrik aangejaagd; zij gebruikt die zoo min mogelijk, zoozeer vreest zij verheerlijkt te worden! Maar men dringt dikwijls zoo levendig daarop aan! hoe zal zij dien aandrang weerstaan? Zoo kwam eens eene ongelukkige jonge vrouw bij haar, die eene afgrijselijke ziekte had. «Mijn kind, antwoordt de maagd, gij moet naar den geneesheer gaan.» Maar weldra komt de arme vrouw terug; al de geneesheeren, en de bekwaamste hebben haar gezegd dat zij sterven moet aan hare ziekte.... en zij geeft zich aan de hartverscheurendste wanhoop over. «Welnu! zegt Liduina eindelijk geroerd, welnu! ja, laat ons dan naar den oppersten Geneesheer gaan!» Zich ingekeerd houdende, bidt zij een oogenblik; daarna raakt zij de zieke even aan.... «Ach! ik ben genezen!» roept deze aanstonds uit; en inderdaad, de kwaal, de ongeneeselijke wonde, alles was plotseling verdwenen.

Dikwijls zelfs was zooveel niet noodig; de enkele aanraking van hetgeen de gelukzalige had gebruikt, was voldoende. Eens kwam iemand uit het hart van Engeland tot haar. «Hij had die lange reis gedaan, hij kwam, zeide hij, in den naam van zijn meester die door de wetenschap was verlaten en opgegeven; hij vroeg slechts een weinig water waarin de heilige zich de handen had gewasschen!» Dat was te veel van Liduina's

nederigheid vergen; zij aarzelde. Maar zij moest eindelijk wel toegeven aan de tranen van den offervaardigen dienaar; het zoo verlangde water werd hem gegeven; hij vertrok in alle haast, en ter naauwernood was hij terug of hij ging zijn schat gebruiken. Wonder! o wonder! Naar gelang hij de wonden zijns meesters wascht, ziet men ze verdwijnen; men ziet het vleesch dat een doodelijke kanker weggevreten had weder aangroeijen, daar was geen kanker, geen doodsgevaar meer!

Op een anderen dag komt eene vrouw met haastigen tred binnen. Zij hield een kind in hare armen, dat bleek, reeds lijkkleurig, zich nog wringt in de folteringen van een afgrijselijken doodstrijd. De arme moeder legt haar zoon op het bed der maagd, zonder daarbij een woord te spreken. Het was verschrikkelijk haar in hare stomme en sombere droefheid te zien. Plotseling slaakt zij een kreet: «Ach! mijn God! zal mijn kind genezen!» Want haar kind keert tot het leven terug, zijne wangen worden gekleurd, op zijne lippen speelt wederom een glimlach. «Moeder, zeide hij, ik heb geen pijn meer en als gij eens wist hoe goed ik hier ben!» Gelukkig kind! Het was aan de Gelukzalige meer nog dan de gezondheid, meer nog dan het leven verschuldigd. Inderdaad Liduina, hem na zijne genezing liefkozende, sprak tot hem een dier woorden, die uit den hemel schijnen te vallen en onweerstaanbaar in de harten ontkiemen; hij werd religieus en een heilige priester.

En al de wonderen onzer maagd hadden altijd zulk een doel van heiliging.

«Maar zeg mij toch eens, sprak een hooggeplaatst persoon die binnen kort zich met der woon te Schiedam was komen vestigen, aan eene dame uit de buurt, welk zoo magtig toovermiddel boeit u bijna van den morgen

tot den avond aan die maagd Liduina? Ik begrijp maar hoegenaamd niet welk wonderbaar genoeg gij daar schijnt te vinden! En toch, Mijnheer, daar schuilt hoegenaamd geen geheim achter. Kent gij Liduina? — Ja, zeker; ik heb haar meermalen bezocht. — Dan hebt gij alles moeten begrijpen. — Integendeel; juist omdat ik haar gezien heb, vind ik uwe zonderlinge vooringenomenheid meer dan ooit onverklaarbaar. — Hoe, Mijnheer! Hebt gij dan daar, voor dat bed, in tegenwoordigheid van die arme gekruisigde, niets ondervonden? Niets, Mevrouw, dan medelijden en vooral walging, want het is wel de walgelijkste zieke die ik ooit heb gezien. — Ach! Mijnheer, indien gij beter kondet zien, wat God in haar wrocht, dan zoudt gij haar dagelijks bezoeken en u bijna niet meer van haar kunnen scheiden! — Vooringenomenheid, Mevrouw, vooringenomenheid, zeg ik u; gij zult mij nooit zoover brengen! En desniettemin, nog eens, wat ziet gij dan in dat armzalige meisje meer dan de afzigtelijke wonden welke haar bedekken? — Wat ik er in zie? En hare heiligheid? En de wonderwerken welke God in haren persoon wrocht? Ziet gij ze dan niet? Ziet gij dan niet wat iedereen in het oog valt? Ach! wanneer ik dat aangezigt aanschouw geheel bedekt met zweren, dan zie ik daarin als de afstraling eener hemelsche glorie die haar van gedaante doet veranderen! Wanneer ik slechts het geluk heb hare hand aan te raken, ondervind ik, ik weet niet wat onuitsprekelijks, dat mijne geheele ziel met een groot verlangen vervult om beter te worden! En ik ben duizendwerf meer verbaasd over deze bekentenis van uwe ongevoeligheid, dan gij u zoudt kunnen verwonderen over mijne geestvervoering! Geve de hemel dat u de oogen worden geopend.”

Den volgenden dag nu na dit gesprek neemt de onge-
loovige man, steeds daarover nadenkende, plotseling een
besluit. Hij begeeft zich naar de maagd, spreekt een
oogenblik met haar; vervolgens, na eenige aarzeling,
en zijn tegenzin overwinnende, zegt hij tot haar: «Liduina,
geef mij uwe hand, als 'tu beliest»; De zachtmoedige
zieke gehoorzaamt. Maar zoo heeft zij hare hand niet
buiten het bed gebracht, of, o wonder! zoete en wel-
riekende geuren die de aarde niet kent verspreidt zij;
de lucht is daarmee geheel gebalsemd!

Wat ging er toen in het hart van den zoo treurig
vooringenomen bezoeker om? God alleen zou het kun-
nen zeggen! Maar hij stond daar, onbewegelijk, ver-
rukt, als bedwelmd door dien goddelijken geur; men zag
hem beven van ontroering, de heilige beschouwen zoo
als men een engel Gods zou aanstaren; zijne borst
klopte hevig; groote tranen rolden uit zijne oogen. En
plotseling zich niet meer kunnende inhouden, tot in het
binnenste zijner ziel geschokt, op wonderdadige wijze
verlicht, het hart vermorzeld door berouw, barst hij in
snikken uit en smelt in tranen. «Ach! Liduina, roept
hij uit, ik ben maar een ellendige zondaar! Neen, neen,
ik verdien het geluk niet dat mij heden gegeven is! O
heilighdom, geheel vervuld van den geur der gaven des
Heiligen Geestes! door uwe tusschenkomst vind ik God
terug dien ik niet meer kende! den hemel welks weg
ik verloren had! ik begrijp het ongeluk van zooveel
ongeregtigheden waaromtrent ik mij zelve in slaap wiegde
en die mij naar den afgrond voerden!» En onder al
dat snikken, begon hij haar het verhaal te doen van
den ellendigen staat zijner ziel. «Het is waar, ging de
gelukzalige voort, gij bekennt mij daar groote zonden,
mijn welbemide broeder; maar voeg nu ook bij al die

bekentenissen die ontzettend groote zonde, welke gij op dien dag, op die plaats, in die omstandigheden gepleegd hebt; voeg er nu bij deze noodlottige betrekking.... — Ach! mijn God, hernam, haar in de rede vallende, de arme ontstelde zondaar, indien de Heilige Geest u mijne ziel aldus ontsluit, hoeveel beklagenswaardige dingen zal hij u dan openbaren! En denkt gij dat zijne regtvaardigheid mij zal vergeven? Denkt gij dat zijne barmhartigheid zich zal gewaardigen mij zalig te doen worden?

Toen begon hij weder met zooveel bitterheid te weenen dat hij door eene achterdeur, in een tuintje ging, om een vrijeren loop aan zijne tranen en snikken te laten. Vervolgens kwam hij bij de maagd terug. « Liduina, zeide hij haar, voortaan zult gij voor mij eene moeder zijn! En ik zweer u, zooveel mogelijk zal ik den verloren tijd herstellen. Ik zal boete doen over mijne zonden, geen offer zal mij te zwaar zijn om mijne geheele bekeering te verkrijgen; maar sta mij altijd met uwe raadgevingen en uwe gebeden bij!»

Hij hield woord. Steunende op de genade, geholpen door Liduina, die hij het een geluk achtte onophoudelijk te bezoeken, begon hij van dien dag af een zeer gestreng en verwonderlijk stichtend leven; vervolgens werd hij in het midden zijner liefdewerken, door de pest weggenomen!

Laat ons hier nog een ander minder gewigtig voorval verhalen, maar dat toch zeer leerzaam is, en ons toont hoe onze maagd, op allerhande wijze, een heilig gebruik van hare magt maakte. Eens beval een kanunnik, bij zijn vertrek, zich aan haar aan. Hij was een goed en waardig priester, van een waarlijk voorbeeldig leven. Hij had ook de schoonste stem welke men kon vinden; hij zong zoo fraai dat de engelen hem zouden hebben toegejuicht; welligt, om het te zeggen, wist hij het

zelf wel wat te goed. Een weinig ijdelheid, een weinig menschelijke roemzucht, kan daarbij alligt binnensluipen. Maar kortom, onze kanunnik zeide bij wijze van afscheid, aan Liduina, in eene vrome ontboezeming: «Niet waar, zuster, gij zult God voor mij bidden? En zie, ik smeeek het u, vraag aan de Goddelijke goedheid dat zij in mij wegneme wat Haar mishaaft, met name wat zij weet dat een hinderpaal voor mij is om vorderingen te maken in het goede. — Dat beloof ik u, antwoordde zij; ik zal het onverwijld doen.» Zij bad dan ook denzelfden dag . . . . maar denzelfden dag werd ook de kanunnik heesch; welk eene stem! welke afschuwelijke toonen! welk eene ontzettende teleurstelling als hij beproeft om te zingen! Intusschen, hij was daarover niet zeer verbaasd; men wordt zoo ligt heesch! En die schorheid verdwijnt immers als men daarvoor iets gebruikt en zich in acht neemt? Maar acht, ja veertien dagen verlopen, en, in spijt van al de middelen, schijnt de heeschheid volstrekt niet te zullen verdwijnen; toen werd de kanunnik ongerust. Intusschen, zeer ver van de ware oorzaak ook maar in de verte te bevroeden, loopt hij van den eenen geneesheer naar den anderen, zoekt de beroemdste artsen op, en vraagt hun zijne schoone stem terug, en, volgens hunne voorschriften, gebruikt hij met het blindste vertrouwen allerhande gorgeldranken, suikerwater en zenuwstillende middelen. Helaas! de schoone stem komt niet weder! de klanken schenen integendeel hoe langer hoe ruwer en weerbarstiger te worden!

Op zekeren dag luisterde de treurige kanunnik, met een begeerig oog, naar een geneesheer van grooten naam; daar kwam een andere kanunnik, zijn vriend. De doctor schreef een ganschen leefregel van verzachtende middelen voor, de nieuwgekome ne begon te

glimlachen. «Doctor, geloof mij, zeide hij, gij geeft u daar eene zeer overtollige moeite. Ik tart al uwe verzachtende middelen om mijn ambtgenoot te genezen; wat gij doet of niet, de man is veroordeeld om zijn gansche leven valsch te blijven zingen! — En waarom, als 't u beliest, vroeg de geneesheer verwonderd. — Waarom? Niets duidelijker dan dat: wij hebben te zamen een pelgrimstogt naar Schiedam gedaan; nu herinner ik mij zeer goed dat toen wij de maagd Liduina verlieten, mijn vriend haar smeekte om van God te verkrijgen, dat in hem de grootste hinderpaal voor den vooruitgang zijner ziel mogt weggenomen worden. Mijn vriend is ongetwijfeld een deugdzame priester, maar hij hechte zooveel aan zijne schoone stem. Liduina heeft woord gehouden! — Ho! als dit het geval is, riep de doctor uit, die de maagd kende en haar bijzonder vereerde, dan hebt gij duizendmaal gelijk: Hippocrates en Galienus hebben hier niets te doen; ik verklaar hen onmagtig!» En van zijn kant, herinnerde zich de kanunnik dit, begreep het, en behield met opgeruimd gemoed zijne schorre stem; hij won daarbij wat minder ijdelheid en wat meer volmaaktheid.

Wij zullen nog een feit aanhalen. Op zekeren avond sprak men in een herberg te Schiedam, aan een tafel van drinkebroers, die reeds beschonken waren, over Liduina, en God weet op welke wijze! Hare ziekten, haar bovennatuurlijke staat, hare godsvrucht, niets werd gespaard; het was een concert van godslasteringen!

Een der dronkaards, een enkele, evenwel bewaarde het stilzwijgen. Hij heette Otger, een meester in de dronkenschap; en ofschoon ook hij beschonken was, hinderde hem de wending die het gesprek had genomen; want in den grond der zaak, en al was hij

nog zoo groot zondaar, had hij altijd een opregten eerbied voor Liduina gehad. Maar niemand stoorde zich aan hem; de hel blies overigens het vuurtje aan; het onderhoud werd hoe langer hoe schandelijker. «Wat mij betreft, zeide eindelijk een leelijke dronkelap, die met zijne ellebogen op de met drank bemorste tafel lag, Satan heeft de hand in die zaak; dat meisje is bezeten van den duivel. — Ben je mal! viel zijn buur hem in de rede; eene bedriegster, eene schijnheilige is ze, niets anders! Geloof je dan waarlijk dat ze niet eet en niet drinkt? Ezelskop! Eene mooie grap! Als zij over dag goed comedie gespeeld heeft, dan moet ge eens gaan zien hoe zij zich 's nachts schadeloos stelt door lekker eten en drinken en ongebondenheid! — Ja, ja, zoo is het! brulden uit één adem vijf of zes kerels; ja, het is eene slechte, schandelijke vrouw!» Toen Otger deze taal hoorde, kon hij zich niet bedwingen; de verontwaardiging had al de dampen van den drank bij hem verdreven. «Zwijgt! riep hij met eene verbazende kracht; ja, zwijgt! Wanneer het Liduina geldt, hoort gijlieden wel, dan moeten wij haar prijzen of ten minste onzen mond houden! Zij is de roem en de zegen van Schiedam; haar beleedigen, is even ondankbaar als lafhartig; ik zal niet dulden dat men het in mijne tegenwoordigheid doet! Ik geloof uit den grond mijner ziel aan hare heiligheid. Ik geloof daaraan, omdat ik geloof aan de weldaden welke zij verspreidt, aan de deugden waarvan zij het voorbeeld geeft, aan de wonderen zelfs die zij doet; omdat ik met mijne rede geloof aan de getuigenis welke duizende menschen van haar geven, die door hunne kennis en hun onberispelijken levenswandel oneindig beter zijn dan wij, domkoppen en dronkaards!»

Een ontzaggelijk geschreeuw ging tegen hem op. «Hij! hoe! hij spreekt zulke taal! huilen tegelijk al die dronkemannen. Durft gij, Otger, gij de grootste zuiplap onder ons, ons aldus de les lezen!» En zij staan op met een vreeselijk gedruisch, schuimbekkende en vloekende; zij springen, al waggelende, op hem los, met vreeselijke bedreigingen op de lippen. «Pak aan! zegt een hunner terwijl hij hem een geduchten oorveeg geeft, pak aan, ellendeling, dat is het loon dat ge verdiend hebt; scheer u nu maar weg!»

Bij die beleediging was Otger ook opgerezen. Hij was bleek, zijn gelaat vertrokken; zijne oogen schoten vuur; men dacht dat hij zich een vreeselijk regt zou doen wedervaren, want hij was buitengewoon sterk; men zag hem zelfs zijn gespierden arm opligten. Plotseling bleef hij stilstaan. «Gijlieden hebt mij, sprak hij tot allen, eene bloedige beleediging aangedaan. Gij weet dat het mij niet veel zou kosten om den laffen beleediger te straffen. Welnu! ik zal het niet doen, ik zal mij over dien kaakslag niet wreken! Ik neem hem aan, ik stel er mijn roem in, dewijl ik hem ontvangen heb omdat ik de eer eener heilige verdedigde; zoo zal ik ten minste eens in mijn leven eene goede daad gedaan hebben.» En hij ging heen.

Op hetzelfde oogenblik nu had Liduina een onderhoud met haren biechtvader. Plotseling, en bijna onbescheiden, viel zij hem in de rede. «Eerwaarde, zeide zij, kent gij Otger? — Welken Otger? Otger, den dronkaard? Wie kent hem niet? — En weet Uw Eerwaarde waar hij woont? — Ja. — Welnu! Eerwaarde, ga hem spoedig uit mijn naam bezoeken, en zeg hem: Liduina groet u, en, in naam van God die u zal beloonen, dankt zij u voor de woorden welke gij gesproken en den

kaakslag dien gij als haar verdediger ontvangen hebt.»

Onbegrijpelijk verbaasd, ging de biechtvader heen; maar Otger stond vooral verstomd. «Hoe, riep hij vol bewondering en overheerlijk getroost, hoe weet Liduina wat er gebeurd is, terwijl ik het aan niemand gezegd heb, en het onmogelijk is dat iemand er nog iets van verhaald heeft!»

Van dit oogenblik af was Otger bekeerd. De herberg, de dronkenschap, de makkers van zijne ongebondenheid, hij liet alles varen. Het gebed en de arbeid, de boetepleging en de beoefening der schoonste deugden, waren voortaan de eenigste bezigheid zijns levens. Gedurende vele jaren, stichtte hij de bewoners van Schiedam; daarna stierf hij den kostbaren dood der heiligen!

In ons eene onvolmaaktheid, eene ondeugd, eene kwade gewoonte nitroeijen, ziedaar een wonder, waartoe wij allen, met Gods genade, in staat zijn, en dit is voorzeker niet het minst schoone aller wonderen!

HOOFDSTUK XVII.

DE THABOR OF DE GAVE DER VOORZEGGING.

Lang te voren had Liduina den brand van Schiedam voorzegd. — Zij redt eene arme echtgenootte van wanhoop. — Een zondaar verneemt van haar dat hij slechts drie dagen meer te leven heeft. — Zij doet aan een anderen zondaar verpletterende openbaringen. — Door een vromen reeder te beletten scheep te gaan, redt zij hem van de zeeroovers.

Maar laat ons voortgaan; andere wonderen wachten ons. Naast de gave der mirakelen, gaan wij nu de gave der profetie bewonderen. Intusschen om ons, ook hier, te bekorten, zullen wij slechts eenige der voornaamste vermelden.

Wij hebben vroeger, den tijd vooruitlopende, van den brand gewaagd die Schiedam in 1428 teisterde, juist op het tijdstip waarop wij in het leven onzer maagd genaderd zijn. Die brand was door Liduina voorspeld. Lang te voren had zij deze profetische en sombere woorden gesproken en herhaald: «De toorn Gods is over Schiedam!» Helaas! voegde zij daar dan bij, «de ongerechtigheid van het volk is rijp, de oogsttijd nadert, God maakt zich gereed om te slaan, de brand zal komen!» Men weet het overige. Maar wat wij niet gezegd hebben, is dat haar profetische geest zoo zeker was, dat zij zelfs maatregelen van

christelijke liefde tegen de ramp nam, welke zij aankondigde. «Gij hebt immers vele planken in voorraad? zeide zij, toen het oogenblik naderde, aan een rijken Schiedammer, dien zij bij zich had laten komen. Welnu! ik wil deze planken hebben, zend ze mij onverwijld; ik zal er een magazijn van maken, waarin men, op den dag van den brand, zal verzamelen wat onze ongelukkige medeburgers uit hunne brandende woningen zullen kunnen redden.» Men zou de schouders opgehaald, en aan verstandsverbijstering gedacht hebben, indien ieder ander zulk eene taal gevoerd en zulk een zonderling plan gevormd zou hebben; maar men moest Liduina wel gehoorzamen, en God weet hoeveel ongelukkigen hare voorzorgende liefde gezegend hebben!

Ander feit. Eene vrouw kwam van tijd tot tijd vertrouwelijk met onze medelijdende maagd over hare smart spreken! De arme vrouw was waarlijk zeer ongelukkig! Zij had haar leven verbonden aan den ruwsten man dien men zich kon bedenken. Iedereen beefde voor dien woesteling. De stoutmoedigste bedienden vlugten uit het huis en kwamen niet weder. Maar zij kon niet vlugten! En toch zij, de echtgenoot, was het voornaamste slagtoffer, voor haar bewaarde het monster zijne pijnlijkste beledigingen, zijne wreedste bejegening!

Liduina, men begrijpt het, troostte, moedigde haar zoo goed mogelijk aan. «Vooraf, zeide zij, vooral, mijne zuster, moet gij alleen met uwe zachtmoedigheid, uwe onveranderlijke zachtmoedigheid weerstand bieden! Door zachtmoedigheid en onderwerping verligt men het gewigt zijner rampen op bewonderenswaardige wijze!» Maar, helaas! de eene dag volgde op den anderen zonder eenige verandering in den toestand dier ongelukkige te weeg te brengen dan eene vermeerdering van smarten,

door eene vermeerdering van beledigingen en hoe langer hoe barbaarscher behandeling. De wanhoop daalde eindelijk in deze ziel af, en op zekeren dag dat hare droefheid ten top was gestegen, dacht zij aan de rivier: «Ja, ja, riep zij snikkende uit, ja, voor mij, die niet langer kan leven, bestaat geen andere uitkomst!» En daarop het huis ontvluggende, ging zij den weg naar de Maas op.

God is goed; zijne goedheid begeeft ons nooit. Wij vinden haar altoos terug, zelfs en vooral op den rand van den afgrond, zich aan ons onder den een of anderen treffenden vorm openbarende, ons toesprekende en liefderijk de hand toereikende om ons te redden. Dat gebeurde met de arme wanhopige vrouw. Zij ging, zij liep, verdwaasd, buiten zich zelve, toen eene gedachte plotseling in haar oprees. «Maar Liduina? riep zij eensklaps stil staande. Ach! ondankbare die ik ben, ik ging Liduina vergeten, haar die ik steeds zoo goed heb gevonden, die mijne tranen zoo dikwerf heeft afgedroogd en mij zooveel goed gedaan! Neen, ik moet haar niet alzoo verlaten; ik moet haar vaarwel zeggen, ik wil haar terugzien...., daarna zal ik sterven.»

Zoo klopte men dan een oogenblik daarna aan de deur der Heilige. «Ga, doe haastig open, zeide zij aan eene harer bloedverwanten, alsof zij gezien had wie daar klopte! Spoedig, zeg ik u, het is eene arme vrouw wier hart vreeselijk gekweld wordt!» Zij was het inderdaad, haar gelaat was vertrokken, hare oogen stonden verwilderd, zij joegen vrees aan! Met één sprong was zij binnen, vliegt naar het bed, en op de knieën vallende, met gevouwen handen en hijgende, staart zij de maagd aan zonder één woord te uiten. «Maar wat is er dan toch, zuster? vroeg Liduina haar.» De ongelukkige ant-

woordt niets. «Maar is uw man niet handelbaarder geworden? — Mijn man? Gij hebt gezegd: Mijn man? roept zij eindelijk met eene vreeselijke stem uit; hij! mijn man! hij handelbaarder geworden? Maar, Liduina, hij was nog slechts een wolf, en nu is hij een tijger! — In dit geval, arme zuster, moet gij meer dan ooit al uw geloof, uw moed, uwe krachten verzamelen, en met eene heilige onderwerping terugkeeren.... — Ach! terugkeeren! terugkeeren bij hem, niet waar? terugkeeren bij dien man? Nooit, neen, neen, nooit! Zie Liduina: lang, zeer lang heb ik uwen raad gevolgd; om uwentwil, door u gesteund, heb ik lang, te lang geduld geoeffend. Zijne verwijten en zijne slagen, zijne beledigingen en zijne wreedheid, alles heb ik verduurd! Maar nu heb ik moed noch kracht meer! geduld wil ik niet meer hebben! De maat is vol. Als de beker te vol is, moet hij overloopen. Ik wil niet meer leven, ik wil niets meer van dien man weten! Binnen eenige oogenblikken zal het met hem, met het leven gedaan zijn! O goede, o zoo goede Liduina, ik ben alleen gekomen om u vaarwel te zeggen en ik wil niets meer doen dan dit nog alleen.»

Iedereen weende; Liduina vooral was onuitsprekelijk geroerd over de hartverscheurende wanhoop van die vrouw, die zich, aan hare voeten geknielend, in allerlei bogten wrong... «Mijne welbeminte zuster, hernam zij eindelijk, ik heb het u meer dan eens gezegd, gij moet het vertrouwen niet verliezen, uw man zal veranderen.» — Maar dit is onmogelijk, Liduina, gij ziet het wel! Heb ik niet gebeden, of liever hebt gij zelf niet gebeden, zooveel gebeden voor hem? Welk gevolg heeft het gehad? — God is goed, zuster, en ons blinde ongeduld maakt ons onregtvaardig; wij wanhopen dikwijls, op

het oogenblik zelf dat de Hemel ons zou verhooren. Ik herhaal het u, uw man zal veranderen. — O! zoete Liduina, indien ik slechts kon hopen: — Welnu! hernam de heilige op een toon van gezag, ik wil niet slechts dat gij hoopt, maar dat gij u stellig verzekerd houdt. In den naam van den goeden en almachtigen God, kondig ik het u aan, mijne zuster; uw man zal voortaan dezelfde niet meer zijn; zijn onwaardig gedrag zal ophouden; van dit oogenblik af zult gij den vrede hebben, en het geluk terugvinden!»

Deze weinige woorden deden eene betooverende uitwerking. «Liduina» riep de gelukkige vrouw uit, gij zijt een engel Gods! Ja, ik hoop, ik geloof, ik ben er zeker van! Ja, ik ben u alles verschuldigd, mijne vreugde op deze aarde, mijne zaligheid in de eeuwigheid! Ik zal gaan waar uw woord mij zendt, ik wacht hier alleen uw zegen, dien ik geknield afsmeek.» Eenige oogenblikken daarna keerde zij in hare woning terug.

Wat was er gebeurd? want Liduina had de waarheid voorzgd. Die zoo woeste en hevige man was niet meer te herkennen. De tijger was in een oogenblik het zachtste lam geworden. Men was in verrukking over die ongehoorde verandering, over dat nieuwe en bewonderenswaardige leven, dat, overigens, van dien dag af, nooit meer veranderde. De dienstboden, de kinderen, de echtgenoot vooral zegende God. In plaats van de hel, hadden zij den hemel!

Zoo openbaarde zich in onze heilige, en zeer menigvuldig, de profetische geest, waarmede God haar vereerde, steeds ter meerdere vertroosting van zoo vele zielen, die hunne toevlugt tot haar namen. Eens beurde zij op wonderbare wijze een armen religieus op, die bijna wanhopig was; — een andermaal zond zij geheel gerust-

gesteld eene moeder weg, die vol angst bij haar was gekomen, om haar haren zoon, een jeugdigen soldaat, aan te bevelen, die door niets kon worden weerhouden van een tweegevecht met een anderen soldaat, en wij zouden eene menigte andere voorbeelden kunnen aanhalen. Maar van tijd tot tijd ook bediende zij zich van dien profetischen geest, om aan zekere zondaars vreeselijke raadgevingen te doen.

Op zekeren morgen was een aanzienlijk man haar komen bezoeken. Na een onderhoud van eenige oogenblikken en op het punt van heen te gaan, zeide hij haar dat hij ging communiceren. «Gij? hernam zij op levendigen toon. — Ja, ik. — Welnu! ik verbied het u! — Maar, Liduina, waarom zou ik niet te communie gaan, dewijl ik mij daartoe heb voorbereid? Neen, neen, zeg ik u, ik wil het niet, gij zult niet communiceren! — Maar uw verbod doet mij verbaasd staan, zeg mij ten minste waarop het gegrond is. — Hoe! riep de maagd met eene heilige verontwaardiging uit; zegt uw geweten u dan niets? Wat hebt gij gisteren nog pas, in dat en dat huis gedaan? En heden, zonder berouw, zonder voornemen om u te beteren, nog geheel met zonde bedekt, ongelukkige die gij zijt, spreekt gij van u met den Heilige der heiligen te zullen vereenigen!» De schuldige stond versteend. Overigens, voegde zij daarbij op een toon van groot gezag, Gods regtvaardigheid is het moede; bereid uw geweten voor om reken-schap te geven, en haast u, gij zult binnen drie dagen sterven!» Ditmaal was de zondaar als verpletterd. Zulk een doodvonnis was voor hem, die de maagd beschouwde als door bovennatuurlijke openbaringen begunstigd, onfeilbaar: «O! riep hij bevende uit, ik smeek u, Liduina, bid, wees mijne voorspraak, gebruik al uwen invloed

bij God om dit afgrijselijk vonnis van mij te doen afwenden! — Dat is onmogelijk! hernam de heilige, het vonnis is onherroepelijk! — Welnu! o Liduina, voegde de ongelukkige zondaar daar weenende bij, ontferm u ten minste over mijne ziel; help mij om mijne ziel te redden door mij met uwe gebeden bij te staan om een goeden dood te sterven.»

De maagd beloofde het hem en hij ging heen. Maar den derden dag daarna kwam hij terug. Hij was opgeruimd, goed gestemd, zeer blijmoedig. «Welnu, zeide hij op zegevierenden toon, gij hebt gezegd dat ik heden moest sterven, ik heb mij zoo goed mogelijk tot den dood voorbereid. Maar de dag spoedt ten einde en zie, ik gevoel mij welvarender dan ooit. — Betrouw daar niet op, antwoordde Liduina; wat bewijst dit overigens dat gij nu nog gezond zijt? Nog dezen dag, op dat uur, zult gij sterven. Denzelfden dag, op het aangekondigde uur, overkwam hem een ongeluk; hij verloor daarbij het leven!

Een anderen keer had zij een der voornaamste ingezetenen van Schiedam bij zich ontboden. Iedereen wist dat hij een spotter en een onhandelbaar man was, vooral met betrekking tot den bovennatuurlijken staat der maagd, waarmede hij steeds den draak stak. En desniettegenstaande bezocht hij haar nu en dan; hij was zelfs meer dan eens getuige geweest van wonderen door haar gewrocht; en, bijzonder, van het voorval met de wonderdadige heilige Hostie, die hij zoo goed als iedereen had gezien, en waardoor hij een oogenblik aan het wankelen was gebracht. Maar weldra hadden de twijfel, de vooringenomenheid of andere geheime beweegredenen, de bovenhand genomen en hem tot zijne gewone spotternij teruggebracht.

In spijt nu, of liever uit hoofde van die ongunstige stemming, was Liduina met hem ingenomen, had zij voor zijne ziel de grootste bezorgdheid, en bekreunde er zich weinig om, zooals wij reeds weten, of hij al dan niet aan haar bovennatuurlijken toestand geloofde, mits men maar geloof hechte aan de magt, de goedheid en de regtvaardigheid van God en men er zich op toeleegde om Hem te beminnen en goed te dienen.

Op zekeren dag nu had zij hem doen verzoeken bij haar te komen. De heilige jonge dochter wilde hem over eenige gewetenszaken onderhouden. Hij kwam dan; maar ditmaal met een buitengewoon grooten weerzin, want hij wist dat zij, eenigen tijd geleden, met twee pestwonden was geslagen, en, ofschoon het hem toch wel bekend was, dat de menigte zonder enig nadeel bij de bewonderenswaardige martelares kwam, kon hij niet nalaten eene heimelijke vrees te koesteren voor besmetting.

Hij kwam dan ook bij haar alsof hij veel haast had en wilde zeggen: «Wat hebt gij mij mede te deelen? en houd mij niet lang op!» Hij hield zelfs zijn mond en zijn neus zorgvuldig met een zakdoek bedekt. «Vrees niets,» zeide hem de maagd, die dit bemerkte, op zachten toon. «Gij en niemand ter wereld hebt iets te duchten van mijne kwaal die niet besmettelijk is, dewijl zij het werk van God in mij is en niet van bedorven elementen.» Maar hij deed eene beweging met het hoofd, die beteekende, dat hij daarop niet durfde vertrouwen. Vervolgens, zijn karakter toonende, zeide hij op een spottenden toon: «Het is waar, Liduina, ik veront- rust mij zeker ten onregte; de hemel geve dat ik lang genoeg leve om uw einde te zien; dan zal het nog lang met mij duren!» Toen zij die woorden vernam, verlichtte de

geest Gods plotseling de heilige: «Mijn einde?» riep zij uit, «gij spreekt van mijn einde? Welnu! neen, neen, gij zult het niet zien, ik zal u overleven! En God wil dat ik u dit aanzegge, uw einde is nabij! Nog eenige dagen en uw einde zal gekomen zijn! En ik bezweer u in naam uwer ziel die u bovenal dierbaar moet wezen, stel orde op uw geweten; breng u zelve onverwijld in dien staat, waarin ieder redelijk mensch zich zou willen bevinden wanneer de dood hem komt verrassen om hem voor Gods oordeel te brengen, want, nog eens, uw einde is nabij.»

Zulk eene taal zou iederen zondaar schrik hebben aangejaagd. Niet alleen bleef deze ongeroerd, maar hij hief onbeschaamd het hoofd omhoog, overstelpte de heilige met zijne bijtendste spotternij, en, haar voor eene visioenares, eene buitensporige vrouw uitscheldende, en schaterlagehende, ging hij uit.

Helaas! het was God wel die door den mond van Liduina gesproken had. Eenige dagen daarna werd de trotsche zondaar door eene plotselinge ziekte aangetast. Toen herinnerde hij zich de voorspelling. Hevig verschikt, liet hij aan de zachtmoedige gekruisigde nederig vergiffenis vragen voor al zijne heiligschennende spotternijen, en haar tevens smeeken de hulp harer veelvermogende gebeden in zijn ramspoed te verleen. Zij stemde in alles toe. Maar van haren kant belastte zij iemand die ten volle vertrouwen verdiende met de boodschap, om hem te gaan zeggen dat hij geen tijd meer te verliezen had, dat zijn laatste uur ging slaan, dat hij vooral eene nederige biecht spreken en het onregtvaardig verkregen goed moest *teruggeven*. Toen hij dit woord hoorde, werd de zondaar, als had men eene gevoelige wond aangeraakt of het schandelijk geheim van zijne

vroegere ongeloovigheid geopenbaard, zeer toornig. «Ik?» riep hij, zich in zijn bed rondwentelende en op een toon die hem alleen reeds beschuldigde, «ik, teruggeven! mij van mijne rijkdommen ontdoen? Neen, neen, ik heb niets terug te geven! Ik zeg u dat die vrouw mij lastert! Ga, hoort ge wel? Ga, zeg dat mijne handen zuiver zijn van eens anders goed, zeg haar wel dat er geen enkele kroon in mijn fortuin is, die mij niet toebehoort!»

Toen zond de maagd, die verschrikt was door zulk eene verstoktheid, hem dit antwoord: «Tot uwe zaligheid zal ik u zeggen wat gij beweert niet te weten. Dat landgoed, op die plaats gelegen, behoort u niet toe! Die som gelds, op die plaats van uwe woning verborgen, behoort u niet toe! Ik herhaal het u, haast u dat onregtvaardig goed terug te geven; al dat onregtmatig bezeten goed zou u gedurende de eeuwigheid doen branden!»

Maar, o beklagenswaardig gevolg der hartstogten! De ziel die zich daaraan overgeeft wordt verbitterd door de waarheid, hoe langer hoe meer verblind, ten spijt zelfs van het helderste licht dat zij ontvangt, even als de zieke oogen die eindelijk in het volle daglicht niets meer zien. De laatste woorden van Liduina, deze aanwijzing van onregtvaardig verkregen goed, zoo juist, met alle omstandigheden en nauwkeurig in hare bijzonderheden gelijk men het later herkende; die wonderdadige openbaring, welke de maagd menschelijker wijze onmogelijk kon doen, alles zou den zondaar dien zij vervolgde, hebben moeten bekeeren, het gebeurde evenwel niet. Meer dan ooit en met eene soort van woede aan de dwaze liefde zijner rijkdommen gehecht, beklaagde hij zich hevig over die vervolging, wilde niets meer hooren en stierf in zijne verhardheid.

Wij willen dit hoofdstuk niet eindigen zonder een ander feit mede te deelen dat merkwaardig is onder allen, een algemeener feit, van algemeene bekendheid en daarom te stellig dan dat wij het stilzwijgend mogen voorbijgaan.

Eene talrijke koopvaardijvloot lag zeilree naar de Oostzee. De dag van vertrek moest nog alleen bepaald worden; men stelde dien in eene algemeene vergadering vast. Maar vreemd genoeg, zonder eene ernstige reden bepaalde men dien juist op een plegtigen feestdag. Intusschen verzette zich daartegen slechts een der tegenwoordig zijnde reeders. Doch zijn verzet geschiedde te vergeefs; het besluit was genomen, maar het joeg hem een wreeden angst aan. Van den eenen kant leed hij, en gevoelde zich als trouw christen gekwetst in zijn geweten. Van den anderen kant, wat te doen? Moest, kon hij zich afscheiden? Was het hem juist niet geoorloofd, uit hoofde zelfs van de gevaren der afscheiding, om voor eene beslissing te bukken, welke de noodzakelijkheid alleen hem oplegde?

In zijne verslagenheid dacht hij aan Liduina: «Maar indien ik haar raadpleegde?» want hij had eene groote achting voor haar; overigens ging hij nooit eene zeereis doen zonder zich aan hare gebeden aan te bevelen; hij zond haar een bediende. «Ga aan uwen meester zeggen, antwoordde de heilige, dat ik hem aanbeveel niet aan boord te gaan, vóór dat hij, volgens zijne gewoonte, in persoon afscheid van mij heeft genomen.» De vrome reeder kwam dan: «Mijn broeder, zeide Liduina tot hem, ik heb u eene gunst te vragen; maar versta wel, dat gij niet moogt weigeren. — En wat begeert gij zuster? — Wat ik begeer of liever wat ik wil? Dat gij niet op den bepaalden dag zult vertrekken. Neen, neen, vertrek dien dag niet! Ik wil het niet, zeg ik u! En ik weet waarom en gij zult het ook weten, doch later. — Maar,

Liduina, zal ik dan kwaad doen met te vertrekken? Zijn de noodzakelijkheid waarin men mij gebragt heeft, het gewigt der belangen die ik prijs geef door niet te vertrekken, niet zoovele redenen om mijn geweten te bevredigen? — Bevredigen of niet, broeder, dat is thans de vraag niet; ik zeg u alleen: ga niet aan boord, ik wil niet dat gij op den bepaalden dag zult uitzeilen! — Maar, Liduina, gij doet daar een zonderlingen eisch! Wilt gij dan dat ik geheel alleen een langen en gevaarvollen zeetogt zal ondernemen, en dat wel, wanneer het slechts van mij afhangt om talrijke en moedige togtgenooten te hebben? — Welnu! ja, broeder, dit eisch ik! Dat zij vertrekken, uwe moedige togtgenooten, als het hun goeddunkt! Gij zult een anderen dag zonder hen vertrekken, en gij zult niet alleen gaan; God zal met u zijn; God zal uw vaartuig besturen, over u waken en in de haven terugvoeren!»

De reeder drong er niet verder op aan. Daar was in de stem der maagd zulk een toon van profetischen angst, dat hij zich, tegen wil en dank, overwonnen zag. Zijn besluit stond nu onwrikbaar pal. Aansporingen, smeekingen, spotternij, om hem op den bepaalden dag te doen vertrekken, niets werd gespaard; hij bood aan alles weerstand. De dag van vertrek brak aan. Men had eene prachtige zee en overheerlijk weder! De zeilen zwollen door den wind; de schepen huppelden met bevalligheid en als ongeduldig om van hunne ankers bevrijd te zijn, even als een edel ros tegenspartelt onder de hand die het beteugelt. Het gekletter van het touwwerk ging gepaard met het gedruisch der reizigers. Matrozen, soldaten, kooplieden, iedereen kwam, ging heen en riep elkander; het was eene beweging, kreten, vervoering van vreugde en opgewondenheid, die men niet kan beschrijven. En de reeder

stond daar op de kade, en zag alles! Zelfs moest hij bittere spotternij hooren, over den vromen angst, dien het woord eener vrouw hem inboezemde. Niets bragt hem aan het wankelen. Maar toen het teeken tot vertrek werd gegeven, toen de geheele vloot, onder luide tœjuichingen, vrij, ligt en vol majesteit afzeilde, gevoelde hij dat zijn hart brak; eenige dikke tranen rbden over zijne wangen. Die zee toch was zoo verleidelijk; zij scheen, in de verte, als eene groote juweelkist en elke golf die de wind opblijes, scheen eene schoof diamanten! Zij was vooral schoon de vloot, welke zonder hem vertrok, zoo schoon met hare ontelbare masten met vlaggen versierd, hare vrolijke matrozen en hare bekwame en moedige scheepsbevelhebbers!

Het was inderdaad een prachtig uitzeilen. De schepen schenen over de golven heen te glijden; het land verdween in een oogwenk, men voer aldus den ganschen dag. Dit schoone weder, die gelukkige voorttekenen, vervulden de gemoederen met vreugde. In den avond zag men wel is waar uit de masten eenige zwarte stippen, die zich op de onmetelijke ruimte teekenden. . . . Wat kon dit wel zijn? Maar wat had men te vreezen; men was immers sterk en in grooten getale?

Plotseling doet de wacht een vreeselijken kreet hooren! «Te wapen! De zeeroovers! daar zijn de zeeroovers! te wapen!» En iedereen snelt voorwaarts, de soldaten op hunne post, de matrozen naar hun werk. Maar de zeeroovers waren reeds genaderd! Het gevecht was verschrikkelijk! Met den bijl in de hand, en den dolk tusschen de tanden, enterden die afschuwelijke zee-roovers de schepen als waren zij woedende duivels. Gedurende meer dan een uur was er op het midden van deze baren des oceaans, een afgrijselijk gevecht, eene

verwarring waaraan men geen naam kon geven, van menschen en van schepen, van woedende kreten, van gekwetsten en van lijken!....

Eindelijk weerklonk een lang, ontzaggelijk hoezee! over den afgrond! Dit was het zegelied; de vloot had het onderspit gedolven! mannen, schepen, al wat niet onder het moordstaal of in de golven was omgekomen, werd de buit of de prooi van den overwinnaar.

En den volgenden morgen ging de reeder, dien Liduina had teruggehouden, niets wetende, altijd treurig over zijn verlaten toestand, onder zeil. Hoe schrikte hij niet, vooral hoe dankbaar was hij niet, toen hij de ontzettende ramp vernam, toen hij misschien op zijn weg daarvan eenig spoor ontdekte, door op een of ander wrak, op een of ander lijk te stooten! Van dit oogenblik af kende zijn vertrouwen geen grenzen meer. Stormen of zeeroovers, niets verontrustte hem meer. Hij had inderdaad eene gelukkige reis; zijn schip was met rijkdommen beladen toen hij in de haven terugkeerde.

Wanneer wij goed of kwaad doen, voorspellen wij dan niet zelve ons leven of onzen dood, ons geluk of ons ongeluk, hetzij voor deze wereld, hetzij voor de eeuwigheid?

HOOFDSTUK XVIII.

DE THABOR OF VERRUKKINGEN EN VERVOERINGEN.

Engel en maagd in de Mariakapel. — De doodstrijd in den hof van Olijven. — Wilt gij op Kalvarië komen. — Doornen. — Welriekende kamer. — Verwonderlijke openbaring, welke de maagd aan een vader doet wiens zoon verdwenen is. — Haar biechtvader verschuilt zich om haar te bespieden. Zij wordt in den hemel vervoerd, waar Maria haar een sluijer aanbiedt.

Laat ons nu den laatsten trek van die bovenmenselijke vertroostingen bespreken, waarmede het den hemelschen Bruidegom van Līduina op dit oogenblik behaagt om hare smarten te verblijden; want er is daar, op den Thabor, voor de bevoorregte ziel, welke door de liefde daarheen geleid wordt, iets beters dan de geest van voorzegging en de gave der wonderen; daar is beter dan Mozes en Elias; daar is Jesus zelve, dien zij van aanschijn tot aanschijn ziet, Jesus, met wien zij spreekt, bij wien zij zich met geneugten bedwelmt, met wien zij zich in het geluk eener geheimzinnige vereeniging als vereenzelvigd; daar vindt men de verrukking, de vervoering! En dat was vooral de onvergelykelijke vreugde, de vreugde van bijna alle dagen aan de nederige

gekruisigde gegeven, voor wie God reeds zooveel andere wonderen had gedaan!

Ziehier hoe dit wonder der genade geschiedde: De heilige ging in het gebed. Weldra ontvlamde hare ziel; de dingen dezer aarde verdwenen als eene schaduw; eene geheele wereld van wonderen opende haar den gezigteinder, en dan kwam haar goede engel . . . Het was altijd de bediening van haar engelbewaarder om haar tot de aanschouwing van God te geleiden.

Voor al en onveranderlijk, voerde de zoete engel, wanneer hij zijne geheimvolle vlugt nam, de maagd in de parochiekerk van Schiedam, in de Mariakapel, voor het beeld zelf, aan welks voet zij in hare kindschheid zooveel vreugde had gevoeld. De engel en de maagd vereerden te zamen een oogenblik de onbevleete Koningin der hemelen. Van daar vervolgens de extatieke reis beginnende, begaven zij zich naar die wereld van wonderen welke de liefde hun aanbood. Het was Nazareth of Bethlehem, Jerusalem of de Kalvarieberg; het was geheel Palestina, die gezegende grond, waarop de Verlosser zijne voetstappen had gedrukt; het was ook Rome, de eeuwige stad, waarin de visscher van Galilea, in zijn graf verborgen, zegeviert, en waar, met den eerbied der gansche wereld gekroond, de plaatsbkleeder van Jesus Christus zegeviert. Het was kortom elke streek, elke kerk, elk klooster, elke plaats die hier geheiligd was; dikwijls zelfs was het 't vagevuur, dikwijls ook de hemel! En overal, in al die vervoeringen, was het de Welbeminde haars harten, altijd haar Jesus dien zij terugvond. . . . Hem, den pasgeborene, op het stroo der krib; en met welk eene devotie aanbad zij Hem! Hem, het kindje, dat haar in de armen zijner Moeder tegenlachte, haar zijne goddelijke handjes toe-

stekende, en welke teedere liefkozingen deed Hij haar niet! Hij weder, Hij steeds door Judea gaande, het hart vol barmhartigheid, de handen vol wonderen, of zegevierend uit de duisternis van het graf opstijgende, en welke vervoeringen van vurige liefde ondervond zij dan! Want Hij was het wel! Zij zag Hem als het ware ongesluijerd; het werd haar zelfs veroorloofd Hem aan te raken. Hij was zóó goed, dat Hij haar zeide dat zij zijne handen, zijne voeten, de wond van zijn aanbiddelijk hart moest kussen; Hij liet haar somtijds zelfs toe zich met lange teugen aan die goddelijke bron te drinken, en hoe verloor zij zich dan in de geneugten eener onuitsprekelijke vreugde!

Maar meestal, — en zij zelve heeft het verklaard, toen zij uit gehoorzaamheid en in bijzijn van de eerbiedwaardigste getuigen de bekentenis aflegde van al deze wonderdadige vervoeringen, — bragt haar engelbewaarder haar op den Kalvarieberg; daar vooral gevoelde zij zich gelukzalig! En wij begrijpen het zonder moeite, wanneer wij ons hare hartstogtelijke liefde voor den God des kruises herinneren.

Wat gebeurde daar nu, op den Kalvarieberg? Welk drama viel daar voor? Werd zij daar deelgenoot aan het lijden van haar Welbeminde? Want dikwijls, wanneer die verrukkingen voorbij waren, zag men aan haar wonden een vreemd karakter, men zag dikwijls tot zelfs stukken van doornen in haar vleesch. Van waar kwamen die doornen, die kwetsuren? Ook in dit opzigt moest men hare nederigheid geweld aandoen, om haar de verklaring daarvan af te persen. Zij verhaalde dat zij, op zekeren dag, op een harer geheimzinnige togten te Gethsemani, in den somberen Olijfhof gekomen was. Haar zoete Jesus wachtte haar daar. En zij zag daar al

zijne vroegere smarten hernieuwen. Zij zag Hem nedergeknield; zij hoorde zijn hartverscheurend gebed, Hij zeide weder: «Vader, laat dezen bitteren kelk van mij voorbijgaan!» En Hij lag voor hare voeten, met het aanschijn ter aarde, onbewegelijk, bijna levenloos. Het doodzweet gudste weer langs zijne leden, zijn doodstrijd was begonnen. Het was wel het beklagenswaardige tooneel van certijds! Vervolgens stond de Zaligmaker op, zeide met eene stem vol onuitsprekelijke droefenis, wilt gij met mij op den Kalvarieberg komen? Met U? had de maagd geantwoord; O! ja, overal waarheen Gij zult willen! Ach! met U gaan, met U lijden, met U sterven, o mijn Heer, o mijn leven, dat zou voor mij het hoogste geluk wezen!» En toen waren zij te zamen den heiligen berg opgeklommen, en daar, op Kalvarië, was er tusschen den Bruidegom en de bruid eene vereeniging van smarten geweest welke geen menschelijke tong zou kunnen verhalen! Toen zij nu den heiligen berg afdaalde, bemerkte zij puisten aan hare lippen, nieuwe en zonderlinge wonden aan hare ledematen, doornen zelfs in haar vleesch. «Mijne zuster, had haar engel haar toen, bij zijn vertrek gezegd, God wil dat gij die kwetsuren zult medenemen, opdat zij voor u en voor allen, als eene zichtbare getuigenis zullen wezen van de werkelijkheid der vervoeringen, waarmede Hij zich gewaardigt heeft u te vereeren.» Dit is dan de reden, voegde de maagd daarbij, waarom gij sedert die verwonderlijke dingen in mij ziet! O! help mij om dien goeden God te bedanken die zijne onwaardige dienaress aldus behandelt!»

En het waren niet slechts kwetsuren en wonden welke zij van hare hemelsche togten medebragt; zij bragt daarvan vooral als een geur des hemels mede. Geloof-

waardige lieden, gelukkige getuigen van zoovele wonderen, hebben het plegtig verklaard. Als men hare kamer binnentrad, na die vervoeringen, werd men met zulk een uitstekenden geur doortrokken, dat geen bekende reukwerken daarbij te vergelijken waren. Men gevoelde zich vooral naar dat bed getrokken dat de maagd droeg, als naar de bron van dien hemelschen geur waarmede de kamer gebalsemd was. Men zag de omstanders zelfs dicht, zoo dicht mogelijk daarbij naderen, als om zulke wonderbare geneugten beter te genieten. En toch lag op dat ellendig leger niets dan een arm schepsel, geheel met wonden bedekt waarin de wormen wemelden. Maar wie zou het hebben kunnen ontkennen die haar zag? Dit arme schepsel, een vat, met de gaven van den Heiligen Geest vervuld, een zoet heiligdom, welriekend door genade en deugden, ontving ongehoorde gunsten. Zij zag de engelen; zij rustte haar hoofd op Jesus' borst; zij kende de paden des hemels en de vreugden van het paradijs; want zij wandelde in Gods luthoven. Zij moest daarvan immers welriekend wederkeeren!

Het gebeurde ook dikwerf dat de vrome lieden die haar dan omringden, haar ondervraagden of met opgetogenheid gelukwenschten. «Ja, ik beken het, antwoordde zij; ik kan het niet ontkennen, de vertroostingenvloeijen over in mijne ziel, ongehoorde, onuitsprekelijke vertroostingenvloeijen, die mij bijna schrik aanjagen, zoozeer ben ik bevreesd dat ik haar gewigt niet zonder hoogmoedig te worden zal kunnen dragen! O! maar God is goed! aanbiddelijk goed! Om zijne arme kleine dienstmaagd te steunen, vermengt hij steeds met de vreugden welke Hij haar toezendt, de eene of andere liefdevolle vernedering. Wanneer Hij mij goed verheugd, goed bedwelmd heeft van vreugde in Hem, dan ben ik

er zeker van dat ik aanstonds eene of andere nieuwe en vreeselijker kwelling zal ondervinden. Hij zij in eeuwigheid gezegend!»

Wij hebben gezegd, dat onze gelukzalige gedurende die vervoeringen ook nu en dan kloosters bezocht. Wij zullen dan met betrekking daartoe, eene bewonderenswaardige duizendmaal opgemerkte bijzonderheid mededeelen. Wij bedoelen de herinnering welke zij uit die kloosters medebragt, eene herinnering, die naauwkeurig was tot in hare minste bijzonderheden. Zij beschreef hunne ligging; zij noemde het getal en deelde de inrigting hunner cellen mede; zij verhaalde de afgewisselde orde der oefeningen welke daar gehouden werden; zij kende zelfs de namen en bijnamen van elk hunner bewoners. «Maar wat gij mij daar zegt, riep dikwijls met verbazing de een of andere religieus uit, die als pelgrim uit eene verre streek was gekomen; wat gij mij daar van mijn klooster verhaalt, gaat mijn begrip te boven! Wanneer gij er uw gansche leven zoudt hebben doorgebracht, dan zoudt gij het niet beter kunnen kennen!»

Op zekeren dag kwam een vreemdeling haar bezoeken. Hij scheen van verre te komen. Zijn gang, zijn blik, zijn bleek gelaat, alles deed in hem eene diepe droefheid zien. Hij kwam inderdaad bij de maagd, van wie men zooveel wonderen verhaalde, zeggen, dat hij zijn zoon verloren had, dat zijn ongelukkig kind verdwenen was, dat al de pogingen om hem op te sporen tot niets geleid hadden. Maar Liduina gaf hem den tijd niet om uit te spreken. Zonder bijna te wachten tot dat hij de kamer was binnen getreden, sprak zij tot hem: «Wees gegroet, jonker Willem.» Toen de vreemdeling die woorden hoorde, stond hij verbaasd. «Ben ik dan hier bekend, riep hij uit. Hoe zou dit mogelijk zijn; nooit ben

ik op deze plaats geweest en niemand kan bovendien, mijne reis naar Schiedam onderstellen? — Kom maar binnen, jonker Willem, ging de heilige voort, en dat God u zegene, u en uwen zoon Hendrik!» Ditmaal zag men den armen vader op zijne voeten waggelen. Maar bijna aanstonds, als door een hevigen elektrischen schok bewogen, snelde hij naar het bed der maagd. «Ach! hebt gij mijn zoon Hendrik niet genoemd? Hebt gij niet van mijn zoon gesproken? Zeg, kent gij hem, weet gij niet wat er van mijn ongelukkigen zoon geworden is? Antwoord! o antwoord mij dan? Is hij in leven? Is hij dood? — Hij leeft, hernam de heilige. — Ach! mijn God, hij leeft! ik dank u! Maar zeg mij verder, Liduina, is hij ongelukkig? — Uw zoon Willem? Wees gerust. Hij zal de gelukkigste der menschen zijn, wanneer hij u aan zijn hart drukkende, u zal kunnen gezegd hebben, dat eene vreeselijke noodzakelijkheid, die gij zult begrijpen, hem alleen heeft kunnen dwingen u, door zijne vlugt, een oogenblik verdriet te doen, want zijne eeuwige zaligheid hing daarvan af! — Gij jaagt mij schrik aan Liduina; wat is er dan met hem gebeurd? — Verheerlijk God, broeder! *Ik heb* uwen dierbaren Hendrik, *zien* nederknielen, op dien en dien dag het heilig ordeskleed der Karthuizers ontvangende... Hij heeft gehoor gegeven aan de onweerstaanbare roepstem van God! — O Hemel, is mijn zoon Karthuiser! Uw wil geschiede, o mijn God! Maar ga voort Liduina, ga voort. Waar is mijn Hendrik, mijn zoon? In welk klooster? Op welke plaats? Zeg het mij, opdat ik hem spoedig moge omhelzen en zegenen! — Welnu? Willem, uw zoon is in het Karthuizerklooster van den heiligen Joannesberg, in België, in Zuidbrabant; ga heen, gij zult hem daar vinden, ik heb hem daar gezien!» En Willem ver-

trok, spoedde zich door de provincien die hem van Brabant scheidden. Liduina had de waarheid gesproken. Sedert den aangewezen dag, was de jonge Hendrik Karthuisermonnik. Hij leefde als een heilige.

Wij zouden insgelijks met betrekking tot de vervoeringen in den hemel, voorvallen kunnen verhalen vol bekoorlijkheid en vooral talrijke gunsten, welke de maagd daar van de doorluchtige Maria ontving. Een enkele trek moge daartoe voldoende zijn. Het was een feestdag, in 1428. Aan Liduina's bed stonden, tegen den middag, haar biechtvader, hare bloedverwanten, eenige vrome lieden. Men sprak over God. Plotseling stoort de gelukzalige het onderhoud. «Zoudt gij, zeide zij aan de omstanders, mij gedurende eenige uren geheel alleen willen laten?» Men kon niet anders doen dan haar gehoorzamen, en iedereen ging weg. Maar welk een plotselinge inval kon haar nu wel dat verlangen hebben ingeboezemd om alleen te zijn, juist op dit ongewone uur? De biechtvader vooral was daarover bezorgd. Sedert langen tijd nam hij elke gelegenheid te baat om zelf te beoordeelen wat er omging. Kortom, zonder iemand iets te zeggen, zelfs zonder dat iemand het kon vermoeden, trad hij steelswijze de kamer weder binnen en verborg zich in een hoek.

Toen Liduina nu alleen was, of zich alleen waande, ging zij bidden, en hare liefde was weldra ontvlamd. De priester hoorde haar. Zij sprak tot haar Jesus, maar in vurige taal, met een onbegrijpelijken toon van dankbaarheid en teedere liefde. Vervolgens hoorde hij dat zij het woord tot haren Engelbewaarder rigtte. «O! kom, zeide zij hem, mijn trouwe vriend, mijn hemelsche broeder, kom mijn hart verheugen, kom tot mijne ziel spreken; ik heb honger en dorst om u te zien, u te

hooren!» En haar gebed werd verhoord, de Engel verscheen. Maar zij zag hem niet zooals zij gewoon was hem te zien; hij bleef op een afstand en met gesluijerd gelaat, want zij riep gansch ontsteld uit: «Waarom, welbeminde broeder, blijft gij zoover van mij verwijderd? Waarom verbergt gij mij heden uw zoo goed gelaat? Heb ik eene fout begaan waarvoor gij mij wilt straffen. — Neen, antwoordde de Engel, neen, Liduina, gij houdt mij niet terug; maar daar is hier iemand verborgen, iemand die mijn gelaat zou willen zien en het niet moet aanschouwen.» Die woorden gezegd hebbende, verdween hij. Maar de maagd werd toen zoo diep bedroefd en begon zulke bittere tranen te storten, zij beklagde zich in zulke treffende bewoordingen, dat de biechtvader zich niet langer kon bedwingen en uit zijn schuilhoek te voorschijn kwam. «Liduina, zeide hij met ontroering, vergeef mij; ik verzeker u plegtig nooit meer zoo iets te zullen doen! — Ach! zijt gij het! riep zij uit, en hare tranen vlietten overvloediger, hare smart werd hartverscheurender. O mijn God! moest de vader mijner ziel mij van de heilige vreugden berooven welke mijn Engel mij bragt! Wat heb ik u gedaan, o mijn Vader? Gij wantrouwt mij dus, en de opregtheid mijner vertrouwelijke mededeelingen? Ach, moest gij mij dus behandelen, gij dien ik eerbiedig, die voor mij Gods plaatsbekleeder zijt!» En de arme priester ging diep bedroefd heen, en kon niets antwoorden!

Maar denzelfden avond werd de gelukkige maagd wel schadeloos gesteld; zij werd in den hemel verrukt. Al de pracht van het paradijs werd haar ontsluijerd. Zij beschouwde God in den glans zijner oneindige glorie. Zij zag rondom zijn troon, in de geneugten hunner eeuwige vreugden, de Engelen en de Serafijnen, het

gansche ontelbare heirleger der hemelsche geesten, en den senaat der Patriarken en Profeten, en de doorluchtige vergadering der Apostelen, en het zegevierend leger der Martelaars, en het kuische legioen der maagden. Verscheidene zelfs dier gelukzalige uitverkorenen kwamen bij haar, spraken haar aan als eene zuster. «Gij ziet het, Liduina, zeiden zij haar, wij hebben in tranen gezaaid en wij maaijen in vreugde; onze vernederingen hebben de glorie voortgebracht; hoe meer wij geleden hebben; hoe meer geluk wij thans smaken. Druk onze voetstappen, volhard in het geduld!»

En terwijl de glorievolle burgers van het hemelsch Jerusalem haren moed aldus ontvlamden, zie, daar nadert de Koningin des hemels zelve, Maria, met een luistervollen stoet omgeven: «Dierbare dochter, zegt de heilige Moeder des Verlossers tot haar, hoe zijt gij aldus in eene plaats als deze gekomen, terwijl gij niet eens een sluijer op het hoofd hebt? — O mijne zeer beminnelijke Koningin, antwoordde Liduina, mijn Beschermengel heeft mij in dezen staat opgenomen, en ik veroorloof mij nooit iets anders te willen dan dat mijn heilige engel wil. — Zie hier dan, mijne dochter, hernam Maria, een sluijer, wilt gij dien aannemen om u daarmee te bedekken? Liduina was, bij dit aanbod, verlegen. Welk antwoord zou zij geven? Indien zij bevestigend antwoordde, zou zij immers haar eigen wil volgen, en God daardoor welligt mishagen. Zij zag haren goeden engel aan als om hem eene ingeving te vragen. Maar Maria deed haar de vraag voor eene tweede en eene derde maal, en haar Engelbewaarder gaf haar nog geen antwoord in. Zij zeide daarop nederig: «Mij dunkt, mijne zeer zoete Moeder, dat ik geen wil moet hebben. Desniettenstaande, zeide haar leidsman

toen, moogt gij, indien gij het wilt, dien sluijer-aannemen.» Maar dit dubbelzinnig antwoord, bragt haar nog meer in verlegenheid. Zij beschouwde dien kostbaren sluijer, zij zou dien hebben willen bezitten, maar zij durfde hem niet te vragen of te ontvangen!

Intusschen was de Koningin der engelen heengegaan. Reeds zelfs naderde het oogenblik waarop Liduina den hemel moest verlaten. Plotseling verscheen Maria andermaal, gevolgd door eene menigte maagden, en den geheimzinnigen sluijer altijd nog in hare handen houdende. «Welbeminde dochter, zeide zij nu, tot Liduina toetredende, ik heb u, een oogenblik geleden, te vergeefs iets gevraagd met betrekking tot dezen sluijer; gij hebt uw eigen wil niet willen volgen. Welnu! om u daarvoor te beloonen, zal ik zelve hem nu op uw hoofd plaatsen. Ontvang hem, dochter, neem hem mede naar de aarde. Gij zult hem gedurende zeven uren houden, maar ter zevender ure moet gij hem aan uwen biechtvader geven, opdat hij daarin een echt bewijs zie van de gunsten welke de hemel u verleent, en zeg hem terzelfder tijd in mijn naam, dat hij mijn beeld in de kerk te Schiedam daarmede moet bedekken. Vaarwel en houd moed! ik wacht u in glorie.»

Toen Liduina uit hare verrukking kwam, vond zij inderdaad den wonderdadigen sluijer op haar hoofd. Wie zou hare vreugde, hare dankbaarheid kunnen beschrijven! Hoe hartelijk vurig bedankte zij God en Maria! Hoe overlaadde zij dien sluijer, die uit den hemel kwam, met kussen! Maar hoe vlogen de uren ook met eene treurige snelheid voorbij! Reeds naderde het zevende.... zij moest Maria wel gehoorzamen. Zij liet haren biechtvader komen. «Eerwaarde, zeide zij hem, ik heb een groot feest in den hemel bijgewoond; ik heb God en

de engelen gezien, en zelfs met Maria gesproken. Zie, zij heeft mij dezen sluijer geschonken. En zij verhaalde hem alles. De priester stond verbaasd. Hoe zal hij daaraan twijfelen? Deze sluijer was een onwedersprekelijk bewijs, daar zag hij voor zijne oogen dien sluijer, die onmogelijk door menschenhanden kon gemaakt zijn; en een sluijer is geen zinsbedrog. Hij zag dien, drukte hem in zijne handen, bewonderde zijne kleur, zijn weefsel. Welk een onnavolgbaar hemelsch wit. Welk eene wonderbare fijnheid! Welk een geur verspreidde hij ook, de kamer met eene welriekende lucht vervullende, die alleen uit de hemelsche woningen kon komen!

En de gelukkige priester keerde en wendde dien sluijer in zijne handen, bleef daar staan, onbewegelijk, verrukt, alles vergetende, zich niet kunnende verzadigen aan het aanschouwen van dit goddelijk werk. Intusschen naderde het oogenblik. «Eerwaarde, zeide de maagd hem, ga nu naar de kerk, wij moeten Maria gehoorzamen.» — «Maar Liduina, het is nog zeer vroeg, waagde de priester te zeggen, die niet kon besluiten om heen te gaan. De kerk is nog gesloten; het beeld staat overigens zoo hoog, dat ik het in het duister niet kan bereiken.» — «Ga toch daarheen, eerwaarde, hernam de heilige; gij zult den portier der kerk onderweg vinden; aan de linkerzijde van het beeld zal eene ladder staan, die hoog genoeg is; ga nu, en haast u!» De priester vertrok, ontmoette den portier, vond de ladder ter aangewezen plaats, en kon dus den kostbaren sluijer op het eerbiedwaardig beeld plaatsen. Hij knielde vervolgens neder. . . Maar ter naauwernood begon hij te bidden, of daar kwam een engel. De priester hief het hoofd op. . . De sluijer was verdwenen!

Zoo werd de gelukkige gekruisigde met al de vreug-

den der verrukking overladen. Te Jerusalem, op Kalvarië in den Hemel, overal ontmoette zij haren welbeminden Jesus. En somtijds was het zelfs niet noodig dat haar hemelsche gids haar buiten haar arme kamertje bragt. Daar, in hare woning, onder haar arm dak, kwamen de engelen, de apostelen, de heiligen, de Koning der Koningen, met zijn stoet van uitverkorenen, haar bezoeken! Dan werd dit armoedig vertrekje door de stralen dezer goddelijke tegenwoordigheid zóó schitterend verlicht, dat bloedverwanten en bureu, zooals wij het reeds eenmaal gezien hebben, vol schrik toeliepen, denkende dat er brand was. Dan ook was het onmogelijk het gelaat der gelukzalige te aanschouwen, zoozeer schitterde het van een hemelsch licht!» Maar hoe kunt gij, zeide men haar menigwerf, wanneer alles voorbij was, gij, die met uwe zieke oogen zelfs geen oogenblik het daglicht kunt verdragen, zulk een helder licht uitstaan? — Het is waar, zeide zij, dat is een feit 'twelk vreemd kan schijnen. Maar daar is licht en licht; het eene waarin men de zaken dezer aarde ziet, het andere waarin men God beschouwt; en dit laatste verschilt zoozeer van het eerste, als de dag van den nacht. Wat doet de kracht of de zwakte der ligchaamsdeelen tot de zaak! zelfs voor de zwakste oogen is niets zoo goed en zacht als het licht van God!»

Wij gaan ook over den Kalvarieberg of door den hemel, door de smart of door de vreugde; maar welken geur, welke verdiensten brengen wij daarvan mede? Al te vaak toch zoeken wij daar niet Jesus, maar onzen eigen wil!

HOOFDSTUK XIX.

DE THABOR, OF VERRUKKINGEN EN VERVOERINGEN.

(Vervolg).

Devotie van Liduina voor de zielen in het Vagevuur. — Zij daalt met haren engel in die zuiveringsplaats neder. — Eene lijdende ziel vraagt een goudstuk. — Bevrijdingen door de maagd bewerkt. — Ziehier de Hel; wilt gij haar zien? — De diepbedroefde Engel. — De mosterdzaden, of vermaning aan een priester gegeven. — Het vat vol brandende kolen, of hoezeer de ziel der heilige zich boven de zintuigen verheft.

Laten wij deze wonderdadige geschiedenis van de geestvervoeringen onzer heilige voortzetten. Onder al de bezoeken welke zij, haar engel volgende, deed, is er een dat wij niet minder gaarne wenschen te vermelden dan die welke zij op den Kalvarieberg of in den Hemel bragt, want wij zullen daar eene harer dierbaarste devotiën vinden, eene treffende devotie welke even als hare hartstogtelijke liefde voor het kruis en de Eucharistie, even als hare godsvrucht jegens Maria of hare christelijke liefde, een der voornaamste karaktertrekken van

haar leven was. Wij willen spreken over hare extatieke togten naar het Vagevuur.

Behoefst het gezegd te worden? Zij, die de armen, de zieken, al de lijdenden zoo vurig liefhad, met welke liefde moest zij de zielen in het Vagevuur, die zielen welke gevangen en geketend zijn door zoovele smarten, die zielen welke èn door de heiligheid gekroond, èn door de ongehoorde foltering, welke zij zoo goed begreep, de berooving van God, gepijnigd worden, niet beminnen!

Zij vooral die dezen God met zulk een vurigen ijver en geestdrift beminde; zij die zijn rijk in het oneindige wenschte uit te breiden en haar leven duizendmaal geven, niet slechts om Hem door alle redelijke wezens te doen zegenen, maar om al ware het slechts één zondaar voor Hem te veroveren, hoe zou haar ijver niet brandend geweest zijn, om reeds heilige zielen, zielen zijner bijgevolg waardig, zoo zeer in staat om Hem goed te verheerlijken, te verlossen, aan den Hemel, dat wil zeggen aan God, te schenken?

Zij zeide dan met den heiligen Bernardus, zij herhaalde gaarne deze liefdevolle woorden: «Ik zal in de plaats van zuivering nederdalen; ik zal daarin nederdalen om mededoogen te hebben met al die zielen welke de regtvaardigheid treft, maar de glorie wacht!» Zij daalde daarin steeds neder, biddende, latende bidden, hare liefdeswerken vermenigvuldigende; zij daalde daarin ook en dikwijls neder door de verrukking.

Van haar zelve heeft men het gehoord; wanneer de engel haar kwam medenemen om haar naar de hoogten van den Kalvarieberg of in den Hemel op te voeren, liet hij haar bijna altijd eerst door de sombere streken des Vagevuurs gaan.

Daar hield zij zich voor die ongelukkige zielen op, en

voldeed door het lijden hare schuld aan de eeuwige regtvaardigheid. Zij zag haar onder eene gevoelige gedaante; zij beschouwde met evenveel droefheid als afschrik de verschillende folteringën welke zij leden; zij hoorde hare verzuchtingen en klagende gebeden. Zij sprak haar aan uit het hart, met het ontzettend medelijden waarvan haar hart vol was, zooals men een welbeminden broeder aanspreekt, die op een bed van smarten gekluisterd is. Zij zeide haar dat zij op de aarde aan vele zielen, aan de meest mogelijke zielen, belangstelling inboezemde in haar ongelukkig lot. Zij beloofde haar van haren kant hare vurigste gebeden, hare verdienstelijkste werken; zij beloofde haar in de levendigste en de teederste bewoordingen, dat zij voor hare verligting, zoo dikwijls mogelijk, het heilig Misoffer zou doen opdragen, en dat zij in haren naam, zooveel als God het zou toelaten, hare aalmoezen zou vermenigvuldigen.

Zij ging aldus te midden dier bedroefde zielen door als eene hoop en een troost. Zij heeft zelfs somtijds bekend dat die zielen, wanneer zij haar zagen voorbijgaan, hare woorden en hare beloften hoorden, met vervoering als in een begin van geluk, antwoordden: «Gezegend zij de Heer die heden onzen somberen kerker met eene nieuwe straal van hoop verlicht! Eeuwig zij onze zoo goede God geprezen, die ons op dit oogenblik, ter onzer vertroosting, eene ziel toezendt, die nog in het rijk der barmhartigheid leeft, eene ziel die nog het bloed des Verlossers voordeelig kan aanwenden, en voor zich zelve en voor ons verdienen!»

Hier moet eene treffende bijzonderheid vermelding vinden. Deze treurige zielen deden somwijlen aan de maagd, die haar bezocht, de eene of andere verbazingwekkende mededeeling, of gaven haar de eene of andere

wondervolle zending op aarde te vervullen, in haar belang even als in het belang dergenen, die haar dierbaar waren. . . mededeelingen en zendingen welke de personen tot wie de heilige aldus gezonden werd, deden verstommen; maar die ook over de wezenlijkheid harer goddelijke verrukkingen een even schitterend licht verspreidden als dat van de zon. Laten wij daarvan een voorbeeld geven.

Eene ziel was haar verschenen, geheel door vuur omringd, en die beklagenswaardige zuchten slaakte. «Liduina, zeide eindelijk deze diep bedroefde ziel, o! ter liefde van Jesus Christus en uit medelijden voor mijne smarten, laat, ik bezweer het u, als gij op de aarde zult zijn teruggekeerd, bij uw bed eene vrouw komen die gij eertijds met eene moederlijke bezorgdheid hebt behandeld, die weduwe (1) aan wie gij den raad hebt gegeven om liever hare handelszaak weder op te vatten dan niets te doen; wilt gij dat doen? zult gij haar roepen? — Ja, antwoordde de maagd, zeer gaarne; en wat zal ik haar zeggen? — Welnu, Liduina, zeg haar dat zij een goudstuk bezit dat niet aan haar, maar aan mij toebehoort! Zeg haar in den naam harer zaligheid welke zij in de waagschaal stelt, in den naam van het lijden dat ik in deze zuiveringsplaats onderga, waarin ik sedert eenige dagen ben nedergedaald, dat ik dit goud opeisch, 'twelk zij mij onregtmatig heeft ontroofd, dat ik het wil, dat ik het noodig heb om het voor mijne verlossing te gebruiken, dat ik vorder dat zij het mij ten spoedigste wedergeve door Missen voor mij te laten doen. Ja, zeg haar dat, opdat zij aan de gestrenge wraak van Gods regtvaardigheid ontkome, en ik weldra al de geneugten van zijne eeuwige goedheid moge smaken.»

---

(1) Zie Hoofdstuk XI, blz. 128.

Toen die geestvervoering onzer gelukzalige had opgehouden, liet zij de bedoelde weduwe bij zich komen. «Zuster, zeide zij haar, ik heb u te onderhouden over belangen die zeer gewichtig zijn voor u en voor een ander. — Spreek, Liduina, antwoordde deze; gij weet dat ik u gaarne met diepen eerbied aanhoor. — En ik wil, ging de maagd voor, dadelijk regt op het doel aangaan. Zeg mij, kent gij een man zoo geheeten en binnen kort gestorven? — Ja Liduina. — Welnu, sedert zijn dood is hij aan mij verschenen, ik heb hem gezien! En hij heeft mij belast u te zeggen, dat gij onregtvaardig een goudstuk in uw bezit hebt dat hem alleen toebehoort, en waarvan hij de teruggave eischt in Missen, welke gij voor de verlossing zijner ziel zult doen opdragen.»

Toen de arme vrouw die woorden hoorde, wankelde zij als door den bliksem getroffen. Afgrijselijk bleek, aan al hare ledematen bevende, bleef zij een oogenblik een schrikwekkend stilzwijgen bewaren. Eindelijk barstte hare smart los. «Ach! het is waar, riep zij toen op een toon van onuitsprekelijke smart; en ik sterf van schaamte! en gij zijt, o Liduina, eene heilige Gods, gij weet wat geen sterfeling ter wereld kon weten! Ja, het is waar, ik ben schuldig geweest! Ik die de Hemel tot nu toe met groote winsten gezegend had, ik heb bij die beproeving van het slechte jaar dat wij nu beleven gezondigd! Ik heb dien man bedrogen, alsof hij mij zelve had bedrogen, door buiten zijn weten dit ongelukkige goudstuk waarvan gij spreekt, als schadevergoeding te behouden voor de verliezen welke ik geleden heb op koopwaren mij door hem geleverd, en voor welke verliezen hij niet aansprakelijk was. O! ik bezweer het u, Liduina, ik zal mijne ziel niet meer voor een ellendig geldelijk voordeel prijs geven; ik zal mij uwe wijze raadgevingen beter herinneren, ik zal

de armen, de zieken, de zielen in het vagevuur beter doen deelen in al mijne goederen!» Zij hield woord.

Laten wij nu naar het zuiveringsoord terugkeeren. Onze zoete extatieke, wij moeten dit zeggen, stelde zich niet tevreden met daar, zooals wij gezien hebben, met medelijden, tranen en beloften door te trekken. Meestal vervulde zij daar, op het oogenblik zelf, als een slagtoffer dat wordt opgedragen, het een of andere werk van heldhaftige offervaardigheid.

Wanneer haar engel haar dien kerker van vuurvlammen, van folteringen en smartkreten liet zien, wees hij haar bijna altijd de eene of andere bedroefdere ziel aan, en zeide haar: «Liduina, wilt gij deze ongelukkige ziel verligten? — Ach! volgaarne! riep de maagd met geestdrift uit. — Welnu! zuster, hervatte de hemelsche gids, bereid u voor om te lijden.» En op hetzelfde oogenblik, verduurde zij, op de aanwijzing van den engel, de eene of andere geheimnisvolle smart in haar ligchaam of in hare ziel, maar eene vreeselijke smart, want als hare verrukking voorbij was, bespeurden de omstanders daarvan dikwijls de schrikwekkende sporen.

Op zekeren keer, het was in den aanvang van hare geestvervoeringen, zich in deze treurige oorden bevindende, hoorde zij eene stem, zooals er nog nimmer eene in hare ooren had weerklonken. Zij vroeg aan haren engel wie deze ziel was. «Het is de stem van een man dien gij wel kent, antwoordde deze, van een man, die zich jaren lang in het slijk der ontucht gewenteld heeft, en die eindelijk tot eene ernstige bekeering is gekomen, maar dien de dood verrast heeft toen hij pas de absolutie had gekregen, zonder dat hem de tijd gelaten was om zijne misdaden te boeten. . . . Het is de ziel van dien man. — De engel noemde zijn naam. — O hemel! riep

Liduina ontsteld uit, is hij het? Maar hij is reeds twaalf jaren geleden gestorven, reeds twaalf jaren bid ik voor hem en heb ik zooveel voor hem gebeden! — En is hij nu nog hier! — Ja, Liduina; maar gij zoudt hem kunnen verlossen; wilt gij dat doen? — Ach! wat hebt gij gezegd, mijn zoete engel, mijn welbeminte broeder. Ja, ja, ik wil het! ja, zeg mij wat ik moet lijden.» Toen leed zij. En naar mate haar lijden vermeerderde, zag zij de beulen toornig vlugten en de hevigheid der vlammen een weinig bedaren. Weldra werden die vlammen zoo zacht voor het slagtoffer, dat zij het nog slechts schenen te lekken. En zij zag die ziel zich daarin nog baden, zich daarin eene laatste maal wasschen, zooals de duif zich in eene frissche en heldervlietende beek wascht. Vervolgens, versierd met eene witheid welke den glans der sneeuw verre overtrof, stralend, de maagd toelachende, klom de gezuiverde ziel ten hemel op!

Een anderen keer had zij een nog roerender visioen. Zij vroeg aan haren engel, hem door de sombere woonstede volgende, of een zondaar, dien zij het geluk had slechts eenige maanden geleden tot God terug te voeren, en die sedert gestorven was, zich nog in de zuiverende vlammen bevond. «Helaas! ja, zeide de engel; en hij verduurt daar onvergelykelyk felle folterpijnen. Indien uw lijden voor hem mogt aangenomen worden, dan zoudt gij een werk van barmhartigheid bij uitnemendheid verrigten. — Spreek, beveel dan, mijn broeder engel, haastte Liduina zich te zeggen, ik zal alles lijden wat gij zult willen, alles wat Gods wil en mijne zaligheid mij zullen veroorloven! — Welnu! zuster, volg mij.» En hij geleidde haar, doch langs plaatsen die hoe langer hoe afzigtelyker werden, en zoo afgrijselyk, dat zij weldra, van schrik verstijfd, uitriep: «Waar ben ik? Is het dan hier de hel? — Neen, ant-

woordde de engel, maar die is niet ver van hier.» En zij zag inderdaad als een kerker, ontzaggelijk groot, vreeselijk, met zwarte, verschrikkelijk hooge muren. En naar mate zij voortging, hoorde zij een afgrijselijk gedruisch dat men voor een gedruisch van ketenen en foltertuigen zou gehouden hebben, en zij hoorde daar godslasteringen en kreten van razernij. «Dit is nu wel, zeide de engel, de hel, wenscht gij haar te zien? — Neen, neen, zeide de heilige, die van schrik beefde; ik heb daarvan genoeg gezien; laat ons ver vlugten.»

Nu had zij ter naauwernood eenige schreden gedaan, of zij kwam aan een afgrond, op welks rand een engel gezeten was. Die engel scheen te weenen. Hij hield zijn gelaat in de handen verborgen, daar lag in zijne gansche houding eene onuitsprekelijke uitdrukking van droefenis. «Mijn broeder, vroeg de maagd zich tot haren gids keerende, wie is die diep bedroefde engel? — Dit is de Engelbewaarder, Liduina, van dengene, wiens lot u ter harte gaat, want de zondaar dien gij zoekt, bevindt zich daar, in dien afgrond, bij de poorten der hel; daar is hij in een bijzonder vagevuur! Hoor! . . . . Herkent gij die stem niet?» Daar stegen inderdaad verzuchtingen op uit dien duisteren kerker. «Ach! mijn God! riep Liduina uit, het is wel zijne stem, hij is het inderdaad!» En op hetzelfde oogenblik, verscheen de ziel, op bevel van den engel, boven den afgrond. De maagd zag en hoorde haar ook. «O! wat lijd ik veel! zeide die ziel. O Liduina! wanneer dan toch zal het mij gegeven zijn in den hemel het aanbiddelijk aanschijn van den Heer mijn God te zien!» Maar toen Liduina die brandende ziel zag, was zij zoo verschrikt, dat hare verrukking geweldig plotseling ophield.

Intusschen werd zij eenigen tijd daarna bijzonder

vertroost. Een engel verscheen haar. Het was dezelfde dien zij zoo treurig op den rand van den afgrond had gezien. Hij schitterde nu van geluk. «Zuster, zeide hij haar, ik kom in den naam van dengene wiens heil u zoozeer ter harte ging. Gij hebt veel gebeden, veel voor hem geleden; maar verheug U, hij smaakt thans al de vreugden des hemels!»

Men begrijpt gemakkelijk wat die wonderbare verrukkingen in het verblijf der lijdende zielen op het hart der maagd moesten uitwerken. Zij kwam nooit van die smartvolle togten terug, zonder eene vermeerdering van heiligen schrik, van ontzaggelijk medelijden en een geheel ontvlamden ijver. Dan zag men haar weenen; men hoorde haar uitroepen: «Hoe vreeselijk zijn de oordeelen Gods! O! hoe verschrikkelijk zijn die gevangnissen van het vagevuur! Mijn God! voegde zij daarbij, neem mijn bloed, neem mijn leven, geef mij de vreugde om te sterven, ten einde de straffen uwer gerechtigheid aan die ongelukkige zielen te sparen!» Zij handelde voornamelijk voor die zielen; zij bad des daags, des nachts, in hare vreeselijke pijnen bad zij onophoudelijk, zij vroeg aan iedereen gebeden, zij liet dikwijls het aanbiddelijk Misoffer opdragen, zij droeg hare aalmoezen en hare goede werken op, welke hoe langer hoe menigvuldiger werden, zij gaf vooral hare smartelijke kwalen ten beste. «Ja, zeide zij dikwijls op een toon van diep gevoeld medelijden, ja, handelen wij, stellen wij alles in het werk, bewegen wij hemel en aarde om hen te helpen, die welbeminde broeders die in het vagevuur lijden, die ongelukkige ballingen der goddelijke regtvaardigheid, die de zon en de vreugden van het ware vaderland missen, die weezen, door de bitterste droefheid verteerd, omdat zij hun vader niet meer zien, omdat zij in hun

hart die folterstraf der scheiding dragen, welke alleen alle straffen in zich bevat! Komt, laat ons hen ter hulpe snellen! Zij roepen ons met de zoetste namen; zij wachten ons, ons gebed, onze aalmoes, om hunne smarten te verligten; een dag, een uur wachters is voor hen eene eeuw, laten wij ons haasten! Het zijn menschen, het zijn broeders, broeders door het bloed en door het geloof; snelt men niet iederen mensch te hulp dien enig ongeval treft? En zij zuchten in zulk een beklagenswaardigen ramspoed, dat zij onmagtig zijn zich zelven te helpen, even als de schipbreukeling, die alleen te midden der golven op eene naakte rots is geworpen, of zooals de gevangene die het oogenblik van zijne bevrijding niet kan verhaasten, de deuren zijner gevangenis niet kan openbreken, de muren waartusschen hij verstikt, niet kan omverwerpen! O ongelukkigsten! Onder al de armen zijn zij wel de ongelukkigste armen! Laten wij op dit vuur hunner smarten den weldadigen dauw van het bloed van Jesus Christus uitstorten, den dauw van onze verdiensten en onze inspanning om de deugden te beoefenen! Wanneer wij de vlammen welke hen verslinden uitdooven, wanneer wij hun den hemel openen om hun eene eeuwige plaats aan den feestdich des Heeren te bezorgen, dan zullen wij de schuldeischers worden van al die koningen, die ons eens hun troon zullen verschuldigd zijn en gelukkiger schuldeischers van Dengene die hen zoozeer liefhad, schuldeischers van God!»

Ofschoon Liduina nu beter dan iemand de vreeselijke gerechtigheid van het Vagevuur kende, dewijl zij zulk helder licht in die verrukkingen kreeg, wilde zij nooit dat men het onbeperkte vertrouwen in Gods goedheid van de vrees voor die gerechtigheid afscheidde. Op zekeren dag stond men om haar bed; men sprak juist over de pijnen

van het andere leven. «Wat mij betreft, zeide een priester die zich daar bevond, op een pot met mostaardzaad wijzende, dien een der omstanders in de hand hield, ik ontveins het niet, ik zou gaarne toestemmen zooveel jaren in het vagevuur te blijven als er zaadjes in dien pot zijn; dan zou ik ten minste zeker wezen van mijne zaligheid! — Ach! wat zegt gij daar, eerwaarde, riep Liduina met eene smartvolle ontroering uit. Is het mogelijk dat gij zoo weinig vertrouwen stelt op Gods goedheid, dat gij zoo wantrouwend zijt met opzigt tot uwe zaligheid, van zulk een lang vagevuur te begeeren? Neen, neen, gij zoudt zoo niet spreken, indien gij wist wat die afgrond van zuivering is, en welke vreeselijke kwellingen men daar lijdt! — Gij moogt zeggen wat gij wilt, hernam de priester, en het vagevuur moge zijn wat men wil, ik blijf toch volharden bij het door mij uitgedrukt gevoelen.» Die priester nu stierf na verloop van eenigen tijd. De Heilige zag hem in eenige harer verrukkingen, en toen men eens over hem sprak, zeide zij, ditmaal het gestreng stilzwijgen onderbrekende, dat zij gewoonlijk over deze persoonlijke onderwerpen bewaarde: «Hij is wel af, omdat hij waarlijk een voorbeeldig en priesterlijk leven heeft geleid, maar hij zou zich in een nog beteren toestand bevinden, indien hij meer vertrouwen had gesteld in Gods goedheid en in de alvermogende verdiensten van het ontzettend Lijden van Jesus Christus. Het is ongetwijfeld wijs te vreezen, want de vrees voorkomt het vermetel vertrouwen en bewaart den mensch voor zonde; maar het is niet minder wijs te hopen, want de hoop verheerlijkt God op wonderbare wijze en verheft de ziel door haar te versterken.»

Wij zullen het nu hierbij laten. Wij hebben ter vereering onzer heilige, al die wonderdadige geestver-

voeringen besproken, terwijl wij haar gevolgd hebben als zij haren Welbeminde opzocht op Kalvarië, in den Hemel, in het Vagevuur. Wij moeten intusschen niet eindigen zonder een feit te vermelden met betrekking tot al die wonderen, een feit dat bijzonder wondervol op zich zelf is. Het is dit, dat in die bijna voortdurende verrukkingen, het leven der zintuigen in zekere mate in haar gestremd was, dat zij zich zoo hoog boven de zintuigen verhief, dat zij niets wist en niets meer gevoelde van hetgeen in haar sterfelijk vleesch geschiedde. Op zekeren winterdag toen het streng koud was, hadden de vrouwen die haar dienden, een pot met brandende kolen op den rand van haar bed gezet, ten einde hare ledematen te verwarmen, en dewijl de pot goed gesloten was waren zij vertrokken, want zij had eene geestvervoering. Die pot nu, waarschijnlijk slecht geplaatst, was onder het ligchaam der arme gekruisigde omgevallen. Men begrijpt wat er gebeurd was. Toen de vrouwen terugkwamen, roken zij eene lucht van verbrand vleesch. «Ach, welk een onheil!» riepen zij met schrik uit en snelden naar de maagd, «wee ons!» En haar bed ontbloot hebbende, slaakten zij een kreet van afgrijzen. De hitte van het vuur had het vleesch verteerd, was tot in de beenderen doorgedrongen, en had eene harer zijden verkoold. De maagd kwam op dit oogenblik uit hare geestvervoering; zij was kalm en glansend van vreugde! «Ach, Liduina!» zeiden de vrouwen weenende, «wat hebben wij u een vreeselijk ongeluk berokkend! Hoe komt het dat gij niet schreeuwt van de pijn?» — «Wat wilt gij zeggen?» antwoordde de heilige; «het is waar ik gevoel nu eene hevige pijn in de zijde, maar wanneer en hoe ik die gekregen heb, dat weet ik volstrekt niet, dewijl ik geen vuur gezien, en geen hitte gevoeld

heb.» — «Ons, Liduina, ons moet gij alleen beschuldigen, ongelukkigen die wij zijn! Door onze onvoorzigtigheid hebben wij tegen den hemel en tegen u gezondigd, door dien noodlottigen bijna brandenden pot op uw bed te laten.» — «Zijt dan getroost, zusters! hernam de gelukkige extatieke, en dat God geloofd zij, dewijl Hij mij zoo in zich deed verslonden zijn en met zulke overheerlijke geneugten bedwelmde, dat ik de pijnen, waarover gij weent, niet eens bemerkte heb!»

Laat ons, even als Liduina, in al onze ellenden, door de onderwerping naar den Kalvarieberg, — door het gebed en de aalmoes naar het Vagevuur, — door eene heilsame vrees naar de poorten der Hel, — en door een heilig leven naar den Hemel gaan!

HOOFDSTUK XX.

EENE WOLK.

Groote beproevingen. — Verlies van een goeden broeder. — De eerbiedwaardige Pieter sterft. — Bij gelegenheid van dien dood, vervolgen de duivelen Liduina. — Eene lijkstatie door al de heiligen des hemels gevolgd. — Het is uwe nicht. — Tweeërlei doodstrijd. — Diepe drøefenis. — God trekt zich terug. — De engelen komen niet meer!

Welk een weg had onze maagd tot hiertoe afgelegd! welke reuzenschreden, zooals de Heilige Schrift zich uitdrukt.

Van den dag af dat een heilige priester haar de liefde tot den gekruisigden God zoo goed leerde, van dat gezegend oogenblik vooral dat zij, naar hartelust, zich in de verrukkelijke vreugden der communie met haren God mogt vereenigen, hebben wij haar op de paden van den heldenmoed, tot de slagtoffering van zich zelve, tot den marteldood zien voortsnellen! En om haar te volgen, hebben wij van Kalvarië naar den Thabor, naar de verhevenste streken der liefde, naar die zuivere streken moeten opklimmen, waar God zich bijna ongesluijerd aan zijne welbeminden vertoont, en waar hij hun alles geeft, wonderen, voorzeggingen, verrukkingen!

Helaas! hier beneden is niets volmaakt. — Nu moeten wij, ten minste voor een oogenblik, deze oorden verlaten, van dien Thabor nederdalen, waarop het ons, even als den Apostel, met zooveel wonderen voor oogen, zoo wèl was te zijn!

Wie zou het gelooven? Onze Gelukzalige zal een oogenblik afdalen. Ja, wij zullen als het ware eene wolk zien voor dat zoo zuivere gelaat van Liduina, voor hare onderwerping, hare liefde voor God, de liefde van God voor haar. En van welken kant zal die wolk dan komen? Zal God zich verbergen of zal onze maagd tegenover God te kort schieten? Is het eene beproeving? Is het eene fout?

Wat daarvan zijn moge, God stelt zich klaarblijkelijk voor ons te onderrigten en te vertroosten, door het schouwspel dat hij ons geeft van de zwakheden zijner uitverkorenen. Hij wil, òf ons genezen van die vermetele aanmatiging welke ons soms verblindt, wanneer wij eenig goed doen, òf wel ons opbeuren uit die noodlottige ontmoediging in welke wij te dikwijls vallen; de te kortkoming der heiligen geeft ons in beide gevallen het noodige licht.

Keeren wij tot de geschiedenis onzer maagd terug. — Omstreeks het tijdperk waartoe wij genaderd zijn, stierf een harer broeders. Dat was een harde slag voor haar gevoelig hart. Zij beminde dien broeder teederlijk; hij was zoo zachtmoedig, zoo offervaardig, zoo goed! Wanneer men hem bij den ouden Pieter, bij onze arme gekruisigde zag, zou men gedacht hebben eene moeder te zien. Liduina beweende hem bitter.

Maar reeds bereidde God haar eene andere beproeving voor. Het uur was geslagen dat de oude Pieter zelf in het graf zou nederdalen. De hemel, die zooveel wonderen voor

zijne dochter had gedaan, had er ook een voor hem gewrocht. De glorievolle Maagd Maria was hem verschenen; zij had den heiligen grijsaard beloofd dat hij den 8en december, op den dag dat de Heilige Kerk het feest harer Onbevleete Ontvangenis viert, zou sterven. Die dag brak aan. «Kinderen, sprak de eerbiedwaardige patriark, tot zijne kinderen en zijne kleinkinderen, die om zijn bed vergaderd waren, nu ga ik den weg op dien ieder menschelijk schepsel sedert de zonde van Adam moet bewandelen, maar ik weet dat ik tot een beter leven ga; mijne ziel vloeit over van vreugde, ik gevoel mij vol vrede, want mijn geweten zegt mij dat ik God en de menschen steeds bemind heb. Bewaart, mijne kinderen, bewaart die dubbele liefde altijd; want het is de eenige erfenis welke ik u kan laten, maar het is de beste!»

Dezelfden avond stierf de grijsaard. Liduina zag hem niet, hoorde zelfs zijn laatste vaarwel niet. En het was haar vader, die zoo goede vader, wiens teederheid sedert vijf en veertig jaren geen oogenblik voor haar was verzwakt, die vader, die elken dag, die zooveel malen daags op den kant van haar bed kwam zitten, en haar zijne diensten aanbieden of haar eenige hartelijke troostwoorden toespreken! Zij gevoelde, toen men haar dat overlijden aankondigde, dat haar hart brak onder het gewigt van een tot hiertoe ongekend verdriet.

Dit verdriet zelf nam door den wil Gods een beklagenswaardig karakter aan; want het arme meisje moest gemarteld worden tot in hare teedergevoeligste verlangens en hare heiligste genegenheid, en het was de duivel die voor haar, even als voor Job, de beproeving moest verzwaren, door, ten einde haar beter te kwellen, de smarten harer ziel te vermeederen, door den

grootsten angst over de zaligheid van dengene die haar zoo dierbaar was.

Op zekeren dag toch dat zij het verlies van haren welbeminden vader beweede, had zij eene verschijning. Ditmaal was het niet meer de hemel die boven haar hoofd werd geopend, of een schitterende stoet van engelen die tot haar toesnelde.... Zij zag duivels.... eene talrijke troep afgrijselijke duivels, en in hun midden een man.... o smart! dien man had zij spoedig herkend, het was haar vader! Het was de gestalte, het gelaat, het waren naauwkeurig al de trekken van haren vader! Welk een verschrikkelijke slag voor haar hart! Hoe gevoelde zij zich geheel wegzinken bij zulk een even afgrijselijk als onverwacht schouwspel!

En zij zag al die duivelen, de een al erger dan de andere, dien man beleedigen, hem nederwerpen, bij de haren voortslepen, hem stompen en kneuzen, hem tot een afschuwelijk spel gebruiken. Zich vervolgens tot haar wendende, zeiden zij haar: «Zie goed; ja, die man is uw vader! Hij behoort ons toe, wij hebben hem! God heeft hem ons veroordeeld, hij zal onze folteringen deelen; hij is voor alle eeuwigheid de deelgenoot van al onze rampen.»

Toen begon Liduina bovenmate te weenen; zij weende met zulk eene hartverscheurende droefenis, dat men haastig bij haar kwam en met schrik zeide: «Maar wat is er dan toch?» — «Ach, 't is vreeselijk!» antwoordde zij, «ik zie dat de duivels mijn vader in handen hebben en zij zeggen mij dat hij verdoemd is. Neen, neen, dat kan niet zijn! Hij, zoo goed, zoo vroom, zulk een opregt christen? Het is onmogelijk! Ik moet het immers niet gelooven? Neen, ik geloof het niet! En toch, wanneer ik zie hoezeer de man dien zij in hunne magt

hebben op mijn vader gelijk, dan weet ik niet wat ik er van denken moet, dan gevoel ik een ontzettend verdriet dat mij ondanks mij zelve overstelpt.»

Deze treurige verschijning herhaalde zich meermalen. De maagd zag die duivels, dien man terug; zij hoorde het slagtoffer andermaal zuchten, de beulen met hun satansch gegrinnik zeggen: «Ja, ja, geef u maar moeite om in den hemel te komen; in allen gevalle hebben wij uw vader, hij behoort ons in alle eeuwigheid toe!»

Maar God wilde niet dat die vreeselijke beproeving langer zou duren dan eenige dagen; Hij zond een engel naar Liduina. De hemelbode zeide haar: «Stel u gerust, zuster, het schouwspel dat u kwelt is een bedrog van Satan. Het is niet uw vader dien gij gezien hebt, maar een duivel, die zijne gedaante had aangenomen om uw geloof te doen wankelen en uw geduld te ontmoedigen door u zijne verdoeming te doen onderstellen, want degene dien gij bemint was het eeuwig geluk waardig, en hij smaakt daarvan nu al de vreugden.» Toen verdween al de vrees; de duivels werden op de vlugt gejaagd. Liduina, zeker zijnde van haars vaders geluk, vond den vrede terug; maar helaas, zij ging voort met weenen..... de angst was alleen verdwenen, de droefheid heerschte nog in haar hart en vervulde het geheel en al.

Een andere band bleef haar intusschen over, een laatste, de zoetste en de sterkste welligt. Maar God had besloten dat de arme gekruisigde van alles zou verstoken worden; de beproeving en de martelie moest van alle kanten tot haar komen.

Ter naauwernood sliep de eerbiedwaardige Pieter in zijn graf, of onze maagd had zekeren nacht een visioen. Zij zag eene ontelbare menigte heiligen uit den hemel

tot haar komen. Zij liepen in orde op twee rijen, ieder volgens zijn hierarchischen rang. Het was als eene ontzettend groote en indrukwekkende processie. Het kruis ging voorop, en flambouwen verlichtten het met een glans, die de zon zou hebben doen verbleeken. Eerst traden de patriarchen voort, toen de apostelen, daarna de martelaren en eindelijk de maagden. Duizende banieren, duizende witte vanen wapperden in alle rijen. Liduina beschouwde dit met verrukking. «Waarheen, zeide zij, gaan toch aldus de glorievolle uitverkorenen des hemels?» En het scheen haar toe dat zij naar den kant harer woning gingen. Reeds kwamen en rangschikten zich voor hare deur de patriarchen, de profeten, de martelaars. Terzelfder tijd, zonderling geval, zag zij eene lijkstoot in het midden van hare kamer... Daar lag een lijk in!... En de maagden traden binnen. Zij zag haar drie kroonen welke op de lijkstoot lagen daar afnemen en haar ter hand stellen. Haar vervolgens uitnoodigende om haar te volgen, namen zij met een vromen eerbied die geheimzinnige doodstoot zelve op. En de lijkstoot hervatte haren zegetogt. En Liduina volgde, de drie kroonen dragende....

Toen nu het visioen geëindigd was, gevoelde de maagd eene zonderbare vrees. Waartoe dat visioen? Wat beteekende het? Klaarblijkelijk werd daardoor een naderende dood aangekondigd. Maar welke dood? Wie gold het? Voor wie werd haar die waarschuwing gegeven? Voor haar zelve? of voor iemand anders? Haar engel verscheen haar. «Welbeminde zuster, zeide hij haar, neen, uw uur is nog niet gekomen; het geldt u niet, maar uwe nicht; Petronella zal weldra sterven, op dien dag, en op dat uur. Een donderslag had haar niet meer kunnen treffen; Liduina was geheel verslagen. Welligt had zij tot hiertoe

nog nooit goed geweten hoezeer zij dit kind liefhad; maar zij beminde het uit al de kracht harer ziel! Was het niet in zekeren zin haar kind? Had zij het niet elken dag, elk uur, met de melk harer onderrigting gevoed, terwijl het bij haar bed was nedergezeten? Was zij niet gelukkig geweest als eene moeder, toen zij het in eene bewonderenswaardige ontluiking van onschuld en godsvrucht had zien opgroeijen? En had zich dit kind overigens niet geheel aan haar toegewijd; het verliet immers nooit haar legerstede, het was altijd de gezellin harer smarten en de verzorgster harer behoeften? Had zij haar marteling niet gedeeld, toen de soldaten hare beulen waren geworden? Dat vond zij toen altijd in haar hart terug; en nu oordeele men hoe ontzettend groot haar verdriet was!

Intusschen beheerschte bijna aanstonds eene enkele gedachte alles. Liduina zag eenklaps, met het oog op die eeuwigheid welke zou geopend worden, met haar geloof, zelfs met hare teedere liefde, slechts één belang, dat hetwelk haar het meest drong, de zaligheid harer nicht. «Ach! mijn God, riep zij uit, verleen mij ten minste een troost, eene genade! Geef dat de koorts die ik juist op den dagen het uur dat gij voor Petronella hebt bepaald, wacht, iets vroeger kome; opdat het mij vergund zij haar in haar laatste uur bij te staan, er het afgrijselijke van te verzachten en haar te helpen om heilig te sterven!»

Haar gebed werd verhoord. Op den bepaalden dag werd Petronella ziek; maar op dien dag kwam de vreeselijke koorts welke Liduina altijd ten elf ure aantastte, zeven uren vroeger. De maagd begon derhalve ten twaalf uren hare krachten te herkrijgen. Het was tijd. Petronella was zeer bedenkelijk. Toen vond een hartroerend schouwspel plaats. Op het bed, waarop Liduina zelve

sedert zoovele jaren vreeselijke smarten leed als stierf zij voortdurend, rigtte zij het woord tot hare nicht, die op een ander bed stierf 'twelk in hare nabijheid stond. Zij bad voor haar, met haar; zij vermaande haar, zij spoorde haren moed aan; zij bad zulke treffende oefeningen van geloof en van hoop; en welk een vurigen toon van liefde legde zij daarin! Welk eene teedere bezorgdheid! Hoe sprak zij over de goedheid van God, de vreugden des hemels, de glorie van het eeuwig geluk! Iedereen smolt in tranen weg, die aan die beide bedden, de eene, in doodstrijd, aldus de andere, die op sterven lag, zag troosten.

Eindelijk was het bepaalde oogenblik daar; de jonge maagd stierf, Liduina had hare taak manmoedig vervuld. Maar deze groote inspanning had hare krachten uitgeput. Toen alles gedaan was; toen het zachte en welbeminde kind in haar graf zou gelegd worden en niet meer terugkomen; vooral toen Liduina haar niet meer, zooals alle dagen, aan haar hoofdkussen vond, barstte hare gevoeligheid los, haar hart brak, de tranen welden in hare oogen op, zij weende, maar zooals zij welligt nog nooit geweend had! Zooveel smarten als in hare ziel opgehoopt waren, herleefden allen te gelijk! Haar broeder, haar vader, haar nicht, al het dierbaarste wat zij bezat, had zij bijna in eenige dagen verloren! Haar verdriet was troosteloos, grenzeloos. Men trachtte te vergeets de bitterheid daarvan te matigen. Hare tranen droogden niet op, hare diepe droefheid werd hoe langer hoe grooter; men gevoelde zich magteloos, men kon niets meer doen dan medelijden hebben, bij het zien van die ontzaggelijk groote droefheid.

Laten wij hier Gods oordeelen aanbidden. God vond ongetwijfeld dat die smart onmatig was. Van dit oogen-

blik ten minste, liet Hij zich niet meer zien, de hemelsche gemeenschap werd afgebroken, de verrukkingen hielden op, de Engelbewaarder verscheen niet meer, de hemel scheen gesloten. Zoete gunsten, heilige vertroosting, wonderdadige gaven, God had alles hernomen, de overmaat van droefheid had alles verdreven!

Was Liduina dan schuldig? Waren hare genegenheid, hare droefheid, zondig? Erkennen wij het spoedig; neen, zij was niet schuldig omdat zij hare vrienden, hare nabestaande, degenen vooral die met zooveel liefde bij haar leger van smarten bleven, gelijk de heilige Joannes en de verhevene Moeder Gods bij het kruis van den goddelijken Meester stonden, beminde, zelfs vurig beminde, beweende, en zelfs met diepe droefheid beweende. Zien wij niet dien zoeten Verlosser zelve, juist aan zijn kruis, de liefde van zijne moeder en van zijn leerling, door eene liefdevolle bekommring, door een verheven testament, zegenen? Hebben wij Hem niet elders op een graf, aan de nagedachtenis van Lazarus even overvloedige als bittere tranen zien wijden?

Maar de overmaat in zulke genegenheden, in zulke droefheid, mishaagt aan God, en is altijd in zijn oog eene onvolmaaktheid, wanneer het, bij gebrek van opmerkzaamheid, geen zonde is. De overmaat toch bewijst dat wij ons zelve te veel zoeken, dat wij onze vreugde en ons doel te veel in het schepsel stellen, dat wij niet genoeg berusten in Dengene, die ons doel, ons opperste goed is. En aldus, zonde of onvolmaaktheid, moest de bovenmate groote smart van Liduina aan God mishagen; zij mishaagde Hem, en daarom trok Hij zich terug. Hij onttrok aan de maagd, die Hij zoozeer bevoorregt had, genaden welke Hij haar niet verschuldigd was, die goddelijke vertroosting, die vervoering, die verrukkingen,

al die gunsten van eene bovennatuurlijke orde, welke alleen worden geschonken aan zielen, die boven de gewone zwakheden der natuur verheven zijn.

Vergeeten wij overigens nooit dat God, zelfs in zijne strengheid, nog meer aan zijne barmhartigheid dan aan zijne regtvaardigheid gehoor geeft; Hij schijnt ons nog meer te beminnen dan te straffen. Hij wilde ongetwijfeld en vooral, door onze maagd te straffen, haar tot eene grootere volmaaktheid voeren. Hij wilde haar niet slechts vernederen om haar tegen den hoogmoed te beschutten, haar beproeven om haar op den weg eener schitterender glorie te plaatsen, maar Hij wilde vooral dat zij Hem meer en meer zou navolgen, Hem hoe langer hoe meer in alles gelijkvormig zou worden. Reeds had zij zich, wel is waar, naar de bewonderenswaardige uitdrukking van een harer geschiedschrijvers, als een zacht nest in het kruis, als een overheerlijk rustbed in de wonden van haren Welbeminde gemaakt, maar dit was niet genoeg, Jesus wilde dat zij, op zijn voorbeeld, zeer verlaten, zeer beroofd zou worden van al wat haar overbleef. Hij hield dus niet op met haar als een geliefdkoord kind te behandelen.

Liduina intusschen bleef altijd diep bedroefd. Hare droefenis had zelfs een bedenkelijker karakter aangenomen toen de geestelijke dorheden gekomen waren, toen de geestvervoeringen hadden opgehouden en de zoete engel niet meer verschenen was. Die berooving, waarvan zij de wezenlijke oorzaak niet genoeg gevoelde of zocht, had hare smart slechts meer verbitterd. Zij klaagde niet, zij morde niet; maar zij was hoe langer hoe ontroostbaarder. En zoo verliepen de dagen, de weken, zelfs de maanden . . . . .

God had eindelijk mededoogen met zijne bruid. Gelijk Hij ons die altijd heimelijk of openlijk toestuurt, zond Hij

haar eene heilzame waarschuwing, maar zulk eene wonderdadige waarschuwing, dat wij niet kunnen nalaten die in al hare bijzonderheden mede te deelen, ofschoon dit verhaal ons verplicht een weinig naar een vroegeren tijd terug te gaan.

Hoeveel heilige vreugden, hoeveel kostbare genaden verliezen wij dikwerf, door te groote onrust, zelfs in de geoorloofde dingen !

HOOFDSTUK XXI.

DE WAARSCHUWING.

Eene buitengewone roeping aan Liduina's oordeel onderworpen. — De bisschop-pelgrim door de woestijnen der Thebaïde. — Eene cel op een boom. — Gerard de kluizenaar. — De bisschop gaat naar Schiedam. — Wat voor de maagd deze enkele woorden waren: „Gij zijt te diep bedroefd geworden”.

Vele jaren dan voor de gebeurtenissen welke wij bespreken, was een jongeling uit Keulen, Gerard genaamd, Liduina komen bezoeken. «Ik heb die lange reis ondernomen, had hij haar gezegd, met het doel om u raad te vragen. Sedert lang, gevoel ik mij inwendig gedrongen om het kluizenaarsleven te omhelzen, maar ik aarzel. Het denkbeeld jaagt mij geen schrik aan dat ik mijne familie, mijn vaderland, de geheele menschelijke maatschappij zal moeten verlaten en mij begeven naar eene afgrijselijke woestenij, in eene volstreckte ontbering van al de benoodigdheden des levens; maar zou dit niet zijn God op de proef stellen? Dit is de vrees die mij weerhoudt. Ik heb nagedacht, gebeden, alles gedaan om den goddelijken wil te kennen, zelfs om die schrikwekkende gedachte uit mij te verwijderen; niets heeft mij gelukt om mij te verstrooijen; ik gevoel en hoor haar mij gedurig dringen. Is dat een zinsbedrog of een god-

delijke roep? Is het in mij vermetelheid, hoogmoed, of wezenlijke roeping? — O Liduina! gij die ik van zoo ver heb komen te hulp roepen, gij die door Gods Geest bezielde wordt, verlicht mij, vul mijn gebrek aan ondervinding aan! — Mijn broeder, had de maagd zonder de minste aarzeling en op ingegeventoo n geantwoord, — want zoodra de jongeling was binnengekomen, had zij, plotseling door een bovennatuurlijk licht beschenen, hem ziende, eene onuitsprekelijke vreugde gevoeld en in hem een wezenlijken broeder naar Jesus Christus geraden, — mijn broeder, laat uw angst varen, aarzel niet langer, uw plan komt van God, volg het onbevreesd. Begeef u naar de woestijn, wees getrouw aan de genade; het is een roep van uitverkiezing, eene zeldzame roeping, waaraan men niet ligt geloof moet hechten, maar de uwe is door Gods stempel gewaarmerkt; ga voort. Dat leven van eenzaamheid en zelfverloochening is altijd een kostbaar leven, kostbaar voor u door de verdiensten welke het u zal verwerven, kostbaar voor de wereld zelf die gij zult verlaten hebben, door de genaden en de hulp welke het voor haar zal verkrijgen. Ga dus! Zware beproevingen wachten u, maar laat u niet aan het wankelen brengen! God is met u!»

Gedurende het tijdperk nu van de diepe droefenis onzer maagd, trok een engelsche bisschop door de landstrecken van het Oosten. Hij had Bethlehem, Nazareth, Jerusalem, den Kalvarieberg bezocht, een grond waarop onuitsprekelijke wonderen waren gewrocht en dien hij met zooveel liefde had gekust! Vervolgens had hij ook die woestijnen willen bezoeken, waar zooveel groote dingen tusschen God en de menschen waren vervuld, die zandwoestijnen, welke de ontelbare legioenen van het volk Gods waren doorgetrokken, die rots van Horeb

welke Mozes met zijn staf had geslagen, dien berg Sinai die op zijne kale kruin nog de sporen droeg van den bliksem en den donder, te midden waarvan Jehovah de Tien Geboden had afgekondigd, en die valleijen van Pharan, waar Israël zijne tenten opsloeg rondom de Ark, en die dorre vlakten waarop Israël het manna inzamelde, dat uit den hemel nederdaalde. . . . ontzaggelijke groote en geheimzinnige woestijnen, die zoovele wonderen gezien hadden, dat zij nog met eerbied en onveranderlijkheid getroffen waren, sedert de stem des Eeuwigen haar vervuld had!

Maar de bisschop-pelgrim trok steeds voort. Reeds was hij tot Egypte voortgegaan, dat hij doorreisde zonder bijna zijne prachtige monumenten te zien, en eindelijk groette hij de Thebaïde. Ook dit is een heilige grond. Die grond was eertijds rijker in uitverkorenen dan de velden het zijn in bloemen! Dit land is bevochtigd met zooveel heilige tranen, zijne echo's hadden zooveel verzuchtingen gehoord en zooveel onuitsprekelijke lofliederen ter eere van God weerkaatst. Van dit land waren zooveel gebeden ten hemel opgestegen om daaruit weder neder te dalen als zegeningen die het hervormden, en over dat land had God zoo dikwijls zich met liefde schijnen neder te buigen als om er zijne vrienden te omhelzen!

De bisschop ging dan door die woestijnen der Thebaïde, gevolgd door den stoet zijner dienaren; hij ging, doorvorschte alle plaatsen, ondervraagde elke grot, riep zijne herinneringen terug, gaf zich aan zijne ontroeringen over, meende voor zich al die engelen der eenzaamheid te zien opstaan en voorbijgaan, al die kinderen van den heiligen Antonius, die deze zoo verschrikkelijke en indrukwekkende plaatsen bevolkt hadden, waarin de ziel zich als omgeven gevoelde door de oneindige majesteit Gods!

Maar op zekeren dag waagde hij zich te ver in eene dezer afgrijselijke woestijnen; hij raakte verdwaald. En terwijl hij ronddoelde, zijn weg zoekende, bemerkte hij in de verte, in de onmetelijke ruimte van dien oceaen van zand of kale rotsen, een boom welks rijke gebladerte zonderling afstak bij dien woesten en onvruchtbaren streek. Hij wilde dien van nabij zien. Het was inderdaad een prachtige boom. Maar hoe groot was zijne verbazing toen hij terzelfder tijd op dien boom, tusschen de bladeren, eene cel ontdekte die bewoond scheen te worden! Zijne eerste beweging was eene beweging van schrik. Weldra intusschen herkreeg hij zijne bedaardheid en sprak met luider stem: «Wie gij ook zijt die deze cel bewoont, antwoord mij in den naam van God!» Op die woorden, werd de deur der cel geopend, en een man kwam te voorschijn . . . . Maar de pelgrims slaakten bijna een kreet; het was alsof een engel zich aan hen had vertoond, nimmer hadden zij zoo iets bekoorlijks gezien; op dat gelaat, in dien blik, was iets van de pracht des hemels. «Wie zijt gij dan? riep de bisschop eindelijk uit; engel of sterveling, ja, zeg ons wie gij zijt. — Ik ben slechts een arme kluizenaar, antwoordde de woestijnbewoner. Gerard is mijn naam; in Duitschland ben ik geboren; maar Jesus Christus heeft mij geleerd dat de hemel alleen mijn ware vaderland is; bid God dat het mij gegeven worde, daarspoedig aan te komen! — En hoe lang reeds; hernam de bisschop, leeft gij op deze plaats? — Sedert zeventien jaren. — Wordt gij ten minste somwijlen bezocht? — Nooit. Sedert zeventien jaren zijt gij de eerste sterveling dien ik ooit beschouwd heb. — Maar hoe, waarvan kunt gij in deze dorre woestijn leven waar geen spoor van plantengroei te vinden is? — Ik leef intusschen. Hij die eertijds, in dergelijke woestijn, de kinderen Israëls heeft kunnen voeden, kan ook nog wel zijn onwaardigen dienaar spijzi-

gen. — Ja, ongetwijfeld, maar welk voedsel geeft Hij u? — Hij geeft mij een overheerlijk brood, een hemelsch manna, het brood zijner goddelijke genade. — Hoe! zoudt gij leven zonder behoefte te hebben aan stoffelijk voedsel? Dan zoudt gij wel zeker het eenig aldus op aarde bevoorregt wezen zijn! — Gij vergist u, edele vreemdeling, hernam de kluzenaar, met eene soort van heilige levendigheid. Vergeet wat mij betreft; maar daar is iemand op de wereld, in het hart zelfs van uw Europa, in wie dit wonder juist vervuld wordt. Daar leeft in Holland, in een stadje, Schiedam genaamd, eene beklagenswaardig zieke maagd die sedert lange jaren volstrekt geen eten of drinken gebruikt. Ik heb haar gezien, ik heb hare vreeselijke smarten aanschouwd, haar onvergelykelijk geduld, hare ongeëvenaarde gelijkvormigheid met den gekruisigden Jesus. Ach! indien gij haar kendet, zoudt gij geen acht slaan op een armen zondaar zooals ik! — Maar, deed de bisschop hem opmerken, dewijl gij reeds zeventien jaren in deze woestijn verborgen zijt, dat wil zeggen dewijl gij sedert minstens zeventien jaren niets van die bewonderenswaardige maagd gehoord hebt van wie gij ons spreekt, is zij welligt en waarschijnlijk sedert lang onder al hare pijnen bezweken. — Neen, riep de kluzenaar, op een indrukwekkenden toon van gezag, zij is niet bezweken; hare lange martelie duurt nog! Ik zie haar, ging hij voort, en toen scheen zijn gelaat een ander voorkomen aan te nemen; dikwijls zie en ontmoet ik haar bij God; door eene genade welke God aan mijne onwaardigheid toekent, begeven wij ons dikwerf, op de vleugelen der verrukking en der beschouwing, naar het verblijf van het ware licht, om daar aan hetzelfde feestmaal aan te zitten. . . . — Verrukkelijke vreugden! bedwelmende geneugten! . . . » Maar hier hield de kluzenaar op. — « Het is waar, hernam hij, dat ik

haar sedert eenige dagen, pas sedert eenige dagen, niet meer in de goddelijke oorden ontmoet; maar nog eens, neen, zij heeft onze treurige wereld nog niet verlaten. — Maar, vroeg de bisschop, die steeds versteld stond, waarom ontmoet gij haar dan niet meer in uwe verrukkingen?» — Bij die vraag scheen de kluizenaar bedroefd te worden. — «God alleen is volmaakt, riep hij eindelijk uit; Hij alleen bezit eene onbevleete heiligheid! Hij heeft zijne gunsten voor het oogenblik aan de maagd Liduina onttrokken, dewijl zij een weinig overmatig bedroefd is over het verlies van eenige harer bloedverwanten. Overigens, voegde hij daarbij, als om een einde te maken aan een onderhoud dat zijne godsvrucht welligt angst aanjoeg, gaat, in den naam van uwe stichting en Gods glorie, wanneer gij Holland doortrekt, naar Schiedam, brengt een bezoek aan de gekruisigde Maagd, en stelt haar de vragen welke gij mij hebt gedaan. Vraagt haar sedert hoe lang ik hier in deze woestijn verblijf, sedert hoeveel jaren ik het plan heb gemaakt om daarin te gaan wonen, ofschoon geen mensch haar de hinderpalen heeft kunnen mededeelen, welke de uitvoering van het plan gedurende twee jaren hebben vertraagd. Vraagt haar vervolgens waarom ik het geluk van hare tegenwoordigheid in God niet meer geniet, vraag haar, of zij, in deze laatste tijden, niet eenige harer nabestaanden heeft verloren, of zij, ten dien opzichte niet buitengemeen bedroefd is geweest, en zegt haar dat haar broeder de kluizenaar van de Thebaïde meent dat God, uithoofde dier diepe droefheid, en om haar door de vernedering hoe langer hoe meer te heiligen, haar zijne gunsten heeft onttrokken. Vaartwel, broeders reizigers; bidt voor den woestijnbewoner!» En hij deed de deur zijner cel weder toe.

Men begrijpt dat de bisschop dit wonderbaar avontuur

verder wilde onderzoeken. Voor dat hij in Engeland terugkeerde, ging hij door Holland, kwam te Schiedam en bezocht de maagd. Liduina verdedigde zich bij de eerste vragen welke hij stelde. «Mijne dochter, zeide de kerkvoogd, nederigheid zou hier niet te pas komen; ik ondervraag u in den naam van God, antwoord mij. — Welnu, monseigneur, dewijl het moet geschieden, ziehier het antwoord dat ik op uwe dubbele vraag kan geven. Negentien jaren geleden heeft Gerard het eerste plan gevormd om de woestijnen van Egypte als schuilplaats uit te kiezen; maar slechts sedert zeventien jaren heeft hij dit plan ten uitvoer gelegd. — Dit is niet alles, ging de bisschop voort, gij hadt geestverrukkingen, en daarbij ontmoettet gij, niet waar, den heiligen kluizenaar in Gods tegenwoordigheid? — Ja, Monseigneur. — Waarom nu hebt gij die verrukkingen niet meer? Waarom vindt Gerard u niet meer in het goddelijke licht? — Ach! Monseigneur, wat vraagt gij mij? Ja, het is zoo, Gerard ziet mij niet meer in het licht van God; maar hij is gelukkig! Niets belemmert zijne vlucht naar de verhevene streken, noch het gewoel, noch de belangen dezer wereld. Hij heeft geen gemeenschap dan met de engelen; hij heeft geene andere herinnering dan die der heiligen die vóór hem in zijne woestijn hebben geleefd, die dagelijks zijn ijver hoe langer hoe meer ontvlammen. Is het te verwonderen dat hij in verhevene beschouwingen zweeft en dat ik, die reeds zoo ellendig ben en gedwongen om mij met de ellenden dezer aarde in te laten, op de aarde kruip? — Maar, Liduina, hebt gij geen gevaarlijke beproevingen gehad? — Ja, Monseigneur, en ik moet bekennen dat ik daarover bedroefd geweest ben, dat ik mij nog een weinig overmatig bedroef over het verlies van eenige mijner bloedverwanten. Welligt is dit ook eene van de redenen waarom God mij de zoo

zoete vertroosting en heeft ontnomen welke Hij mij schonk.» Die woorden hoorende, stond de bisschop vol bewondering op. «Liduina, zeide hij haar, ik zegen den Hemel die mij in de woestijn en te Schiedam heeft gebragt. Gerard is een heilige en God heeft in u wonderbare dingen gedaan. Maar uwe nederigheid zij ook gezegend, want gij hebt gelijk, en Gerard hadt het mij gezegd: *Gij zijt te diep bedroefd geworden!*»

Vervolgens vertrok hij, gesticht, vol vreugde, zich dringend in de gebeden der maagd aanbevelende. Maar hij liet haar een pijn in het hart. Toen zij alleen was, kwam haar een woord in de gedachte, een woord dat haar schrik aanjoeg, . . . een woord dat zij zelve gesproken had, zonder daarover genoegzaam te hebben nagedacht, maar een woord dat in hare oogen slechts uit den hemel kon komen, dewijl Gerard het gezegd had . . . dat woord: «*Gij zijt te diep bedroefd geworden!*»

Dit woord bragt weldra in haar eene ontzettende omwenteling te weeg. Bij het licht van dit enkele woord, hadden hare oogen zich als plotseling geopend, had de waarheid zich vertoond, waren de schepselen verdwenen, God hernam ten volle zijne plaats als opperste Meester. Er was geen sprake meer van den broeder, van de nicht, van droefenis over de nabestaanden. Het was de oude liefde, de zuivere en goddelijke liefde die zich openbaarde, en dat des te magtiger, dewijl zij zich in gevaar gevoelde.

Maar zeggen wij nog dit. In plaats van op te houden, werd de diepe droefheid van Liduina nog slechts grooter. Hare smart, door de verwijten harer liefde gezuiverd, scheen des te grooter te worden. Ziende hoezeer de natuur nog in haar leefde, werd zij bevreesd dat God haar zou verlaten; zij verviel in die vreeselijke benaauwd-

heden der ziel, welke geen lijden des ligchaams kan verligten, evenaren, noch afschilderen. «Ach! het is waar, riep zij uit, zoodra zij zich alleen bevond; mijn God! het is maar al te waar, ik ben te menschelijk bedroefd geweest! Ongelukkige die ik ben! Ik heb mijn Jesus beleedigd! Het is door mijne schuld, het is omdat ik mij aan eene schuldige droefenis heb overgegeven, dat ik mijn Jesus verloren heb, dat ik Hem heb gedwongen zich van mij te verwijderen! Mijn God! hebt gij mij dan verlaten? Wat zal er van mij worden? «Toen weende zij met al het hartverscheurende dier heilige smart, de vlijmendste welke men zich kan bedenken in een hart dat even als het hare van liefde ontvlamd is. Arme gekruisigde! Treffende martelie! Zij moest al de tranen kennen, welke op deze aarde kunnen gestort worden. En zij had in haar leven van folteringen reeds zooveel geweend! En waarover had zij niet reeds bloedige tranen gestort? Zij had zooveel geweend, als de profet-koning over zijne eigene ellende, als Jeremias over de zonden van het volk, als Martha over den dood haars broeders. En nu weent zij, even als de boetvaardige en liefderijke Magdalena, over de wegneming van haren Verlosser Jesus, kunnende zeggen, zeggende even als zij: «Waar is Hij dan? Waar hebt gij Hem verborgen? Wie zal mij mijn Jesus, den welbemide mijner ziel, Dengene zonder wien ik mij voel sterven, teruggeven?»

De menschelijke vertroosting, wel is waar, ontbraken haar niet. Men kwam in menigte tot haar, om te trachten haar eenige verligting te bezorgen in die onvergelykelijke droefheid, welke nog scheen te vermeerderen, want men meende dat het altijd nog de dood van Petronella gold! Priesters, religieusen, vrome lieden kwamen bij haar. Men zeide haar: «Maar waarom weent gij zoo,

Liduina? Waarom kwijnt gij weg door een magteloos verdriet? Zal die stroom van tranen, zal die diepe droefheid uwe nicht uit het graf doen komen? Waar is uwe onderwerping gebleven? Herinnert gij u dan die woorden niet meer, welke, gij ons vroeger hebt toesproken, dat wij de droefenis van God evenzeer moeten aannemen als de weldaden?» Maar al die vertroostingën gaven haar Dengene niet terug, dien zij beweende, en daarom verbitterden zij hare smart slechts; het was als olie in het vuur geworpen, met het doel om den brand te blusschen. «Ach! indien gij wist, antwoordde zij, wat ik verloren heb! Ja, ja, ik onderwerp mij, ik neem van ganscher harte al de scheidingen, al de offers aan, welke het God heeft behaagd mij op te leggen. Al komen ook al de ongelukken der wereld op mij neder, dan zal ik toch de hand Gods aanbidden, die mij zal getroffen hebben; maar indien gij alles kondet weten wat ik verloren heb, neen, dan zoudt gij mij geen ongelijk geven dat ik mij zoozeer beklaag.»

Eene harer getrouwste vrouwen kreeg eindelijk een vermoeden. «Liduina, zeide zij haar, onder die onbegrijpelijke droefheid, schuilt iets anders dan de herinnering aan uwe nicht; daar gaat iets geheimzinnigs om tusschen God en uwe ziel, beken het mij!» Zij bleef zoo aanhoudend aandringen, dat Liduina eindelijk toegaf. Welnu! het zij zoo, dierbare Catharina, weet het dan. Ik ween, dewijl God zich van mij verwijderd heeft, dewijl ik Hem daartoe door mijne zonden gedwongen heb. Begrijpt gij de uitgestrektheid van mijn ongeluk? Mijne geestverrukkingen hebben opgehouden, wat zeg ik? zelfs de communie brengt mij geen vreugde meer aan; van mijn ouden toestand blijft mij niets over, dan dat ik zonder teveel; moeite het leven en het lijden van Jesus kan overwegen

maar, even als de communie, is de meditatie voor mij zonder zoetheid! Zalving, inwendige smaak, alles heb ik verloren! Het is alsof ik in eene andere wereld leef, eene wereld, even treurig als de wereld waarin ik leefde, schoon was, eene ver gelegen, dorre wereld, waarin ik slechts alsem en gal vind om mijn dorst te lesschen. Hoe is mijn lot veranderd! Eertijds zag ik mijn hemelschen Bruidegom, ik sprak met Hem, hoorde Hem; nu ben ik gedrongen om Hem op het bed des kruises te zoeken en vind Hem daar zelfs niet! Heb ik dus geen reden om te weenen, Catharina?» En Catharina weende zelve met haar. Hoe zou zij het ook niet gedaan hebben? Was het niet Degene, dien de maagd beweende, wiens driedaagsche afwezigheid zooveel tranen aan Joseph en Maria gekost had? Was het niet Degene, wiens glorie Petrus op den Thabor zóó verrukt had, dat hij den berg niet meer wilde afgaan? Degene, dien de bewoners van Judea tot in de woestijnen volgden, zelfs den honger vergetende, omdat Hij zoo schoon was? Degene, in wiens naam de martelaars in hunne kwellingen glimlachten, dewijl zij voor Hem het leven lieten?

Wij letten er niet genoeg op; dit ongeval, die tegenspoed, die ziekte, welke ons overkomen, dit eenvoudig woord, dat ons toegestuurd wordt, komt ons van Godswege waarschuwen om ons tot Hem terug te voeren!

HOOFDSTUK XXII.

DE TERUGKEER.

De 2 julij. — Jesus keert terug, en met Hem komen de engelen weder. — De vreugden nemen toe, de deugden en het lijden ook. — Troostrijke verschijning van den eerbiedwaardigen grootvader. — Hoe staat het met uw rozeboom? — Ik zal weldra sterven!

Sedert vijf maanden duurde aldus voor Liduina de berooving der hemelsche gunsten. Maar de beproeving was geslaagd. God had het zeer barmhartig doel dat Hij zich had voorgesteld, bereikt. Liduina had in die school der goddelijke gestrengheid geleerd over de natuur te zegevieren, de menschelijke vertroostingen te minachten, met meer oplettendheid over hare eigene broosheid te waken. Hare liefde vooral had op bewonderenswaardige wijze gewonnen. Nu is het eene zuivere, ernstige, sterke liefde, zooals de beproefde liefde altijd is, die zich in ontbering en tranen gevoed heeft, die liefde welke niets meer kan verleiden of schrik aanjagen, die door de moeilijkheden geprikkeld wordt, die aangroeit met de hinderpalen en zich aan Jesus Christus hecht, met al de hevigheid waarmede men haar van Hem heeft willen losmaken. Nu gevoelt en begrijpt zij al de waarde van

de tegenwoordigheid van haren Welbeminde, al het wantrouwen waarmede zij zich zal moeten wapenen tegen hare zwakheid, om zich niet meer bloot te stellen Hem te verliezen, wanneer Hij zal zijn teruggekeerd. En met hoeveel meer zorg zal zij Hem zoeken! Met hoeveel meer dankbaarheid Hem ontvangen! Met hoeveel meer oplettendheid Hem bewaren, en hoeveel meer ijver, hoeveel meer ontzag zal zij voor Hem hebben, opdat Hij er niet meer aan denke haar te verlaten!

God ging aldus een einde maken aan de beproevingen, door welke Hij zijne welbeminde dienstmaagd geheel wilde zuiveren. De wolk ging doorbreken, de zon weder schijnen. De 2 julij, de zoo schoone dag van Maria's Bezoek brak aan. Liduina had in den morgen van dien dag, even als alle dagen, veel tranen, bloedige tranen gestort, welke zij hare rozen noemde. «Mijn God, had zij gezegd, heb ik niet genoeg tot U geroepen? Zult gij mij uwe tegenwoordigheid niet teruggeven? Hebt Gij mij voor altijd verworpen? Hebt Gij uwe medelijdende goedheid vergeten? En zal uw toorn den loop uwer barmhartigheden doen ophouden? Ontferm U mijner! Ik heb geen ander voedsel meer dan mijne tranen; de honger dien ik naar uwe aanbiddelijke tegenwoordigheid gevoel, verteert mij; wanneer zal het mij dan gegeven worden weder voor U te verschijnen?»

Toen zij deze woorden had gesproken, scheen de hemel zich boven hare kamer te openen! . . . En hier gaan de geschiedschrijvers niet verder voort. Zij verhalen, zij beschrijven niets. «Het was, zeiden zij, Jesus, die terugkeerde, die de maagd bezocht, even als hij Elisabeth en den heiligen Joannes had bezocht! Het was de Bruidgom die zich aan de bruid vertoonde, de Welbeminde die zijne trouwe geliefde troostte!» Maar wat ging er toch

in dit geheimzinnige onderhoud om? Welke zoete woorden werden tot de verrukte gekruisigde gesproken? Welke goddelijke omhelzingen gaf Jesus haar? . . . Geen der geschiedschrijvers acht zich waardig te verhalen, wat hij daarvan kan hebben vernomen.

Maar allen verhalen, dat toen men na dit bezoek de kamer binnentrad, zij op een welriekend paradijs geleek; dat de maagd, die zoo even nog diepbedroefd was, een geheel ander voorkomen had; dat op haar gelaat een glans van hemelsch geluk lag verspreid, dat zelfs de wonden schoon deed zijn! «Wat is dit? riep men opgetogen uit en van waar die welriekende geuren?» Maar de maagd luisterde niet; zij zong in hare ziel een loflied aan haar Jesus. Toen bemerkte men een ander wonder. Wanneer men dicht bij haar kwam om een blik van haar te verkrijgen, ontdekte men dat haar adem het huis met eene welriekende lucht vervulde. «Ik bid u, Liduina, spreek, antwoord ons! O bevoorregte dienaress van Jesus Christus, zeg ons wat hier is voorgevallen? — God weet het, antwoordde zij eindelijk; ik weet alleen dit, dat de menschen groot ongelijk hebben mij te verheffen, want ik ben slechts eene zeer ellendige en brooze vrouw.» Maar of zij zich al onder dezen sluier der nederigheid verborg, dit wonder van den welriekenden adem werd overal bekend; men kwam van alle kanten toegestroomd; iedereen wilde getuige zijn van dit voortdurend mirakel; men was in opgetogenheid bij dit ligchaam, dat slechts ééne wond was, en waaruit echter, als uit een kostbaar vat, de overheerlijkste geur opsteeg.

Van dit oogenblik af, en gedurende de weinige jaren, welke zij nog op aarde doorbragt, was het leven van Liduina, in zekeren zin, niets meer dan een liefdezang,

eene opwelling van geluk, eene aaneenschakeling van verrukkelijke wonderen. Zij had hare geestverrukkingen teruggevonden. Haar engel kwam meermalen weder, en voerde haar hooger dan ooit in de goddelijke oorden op. Vooral werden haar al de vreugden der Eucharistie overvloedig geschonken. Men had zelfs in hare kamer, bij haar bed, een altaar geplaatst. Ongehoord geluk dat zij boven alle andere geluk stelde! Dagelijks droeg een priester daar het heilig Misoffer op; en dagelijks, hoe langer hoe vuriger het bezit van haren Bruidegom begerende, vereenigde zijne bruid zich met Hem in de vervoeringen eener communie, welke de Serafijnen zouden benijd hebben!

Hare ziel werd terzelfder tijd gekroond met een straalkrans van heiligheid, die dagelijks schitterender werd. De ondervinding had aan hare nederigheid, die fijngevoeligheid van wantrouwen, dien heldenmoed van zelfverloochening gegeven, welke de ondervinding, door de genade geholpen, alleen geven kan. De communie deed het overige. Bij haar goddelijk vuur werd de onderwerping, het geduld, de vreugde in de folteringen, de heilige onverschilligheid voor al wat droefenis of vertroosting heet, zuiver goud. Hare liefde werd in 't oneindige vermeerderd. De zieken, de armen, de zondaars, de zielen van het Vagevuur, al de ongelukken vonden in haar hart schatten van ijver en offervaardigheid, welke tot dien tijd onbekend waren. Toen gebeurde het haar te zeggen, dat zij zich gelukkig zou achten tot het einde der wereld de verschrikkelijkste folteringen te lijden voor de bekeering van eene enkele ziel. Toen antwoordde zij aan haren engel, die haar vroeg of zij den moed zou hebben, zij, die reeds sedert 55 jaren zooveel geleden had, nog te lijden, niet om eene ziel te bekeeren, maar

enkel en alleen om eene ziel, die zeker was van hare zaligheid, uit de vlammen te redden: «Tot het einde toe en zoolang als het noodig zal zijn, mijn broeder, engel;» en de engel verzekerde haar dat haar lijden tot het einde toe zou aangroeijen, maar dat zij daarna in den hemel zou zijn als eene koningin, omgeven door al degenen die zij zou verlost hebben.

En inderdaad, hare smarten schenen zich te vermenigvuldigen gelijk hare geestelijke vreugden, gelijk al hare deugden en hare liefde. De oude ziekten verergerden, nieuwe ziekten kwamen daarbij. De geneesheeren hebben verklaard, dat geen enkele der bekende en met haren staat van heiligheid bestaانبare ziekten haar gespaard werd. Zij had, bij voorbeeld, verscheidene beroerten. Maar dit was nog te weinig. Op zekeren dag zeide zij aan de vrouwen die zich zoo gelukkig achtten de dienst van liefdezuster bij haar te doen: «Dezen nacht, zusters, zult gij, niet waar, al mijne bewegingen bespieden? — En waartoe die aanbeveling? vroegen de vrouwen verwonderd. — Ik vraag u dit, hernam de maagd, zonder de minste ontroering, omdat ik dezen nacht door vallende ziekte zal worden aangetast. — Vallende ziekte, Liduina! O hemel! wat zegt gij daar? Maar, Liduina, gij hebt wel andere afgrijselijke ziekten genoeg zonder deze! Gij moet aanstonds God bidden om die nieuwe kwaal van u af te wenden! — Ik zal mij daarvoor wel wachten! antwoordde de heilige. God is een goede Vader, wiens oordeelen omtrent mij ik aanbid; Hij slaat, maar Hij bemint!» Inderdaad, den volgenden nacht had zij tot drie hevige aanvallen van vallende ziekte.

Gedurende dien tijd vormde zich een nieuwe kanker aan de borst, die het vleesch tot op de beenderen verteerde. In hare hersenen had zij eene heviger hernieu-

wing van vervaarlijke smarten; hamerslagen zouden niet in staat zijn geweest dergelijke folteringen te weeg te brengen; de oogen werden hoe langer hoe zwakker; de tanden als het ware door zooveel lijden gestampt, vielen bij stukken uit. Het was een schrikwekkend schouwspel! Dit brooze ligchaam had stuiptrekkingen; die verbrijzelde tanden klapperden; die lijna blinde oogen stortten bloedige tranen; de groote kreet van den stervenden Jesus ontvlood als een doodgereutel uit die verscheurde borst, en die geheele gelijkenis met den goddelijken Gekruisigde werd blijkbaar voltooid en geopenbaard door de wondteekenen, die toen zichtbaar en oneindig smartvol waren geworden.

Maar ook, en naarmate de wonden van allerhanden aard vermeerderden, werd het wonder dat wij reeds hebben vermeld, schitterender. In het hart van den winter, steeg uit dit maagdelijk ligchaam, bij de minste beweging aan een zijner ledematen of zelfs maar aan het dek van haar ellendig bed gegeven, een geur van viooltjes, leliën of rozen, eene zoete lucht van de welriekendste bloemen op. Men snelde toe, men verdrong zich meer dan ooit om dit bed, dat God door zooveel wonderen verheerlijkte. Men scheen in al die gunsten des Hemels, die treffender en afwisselender waren geworden, als een voorteken van het naderend einde der heilige te zien. Men haastte zich om zich den avond van zulk een schoonen dag ten nutte te maken.

Dit einde nu naderde. Indien God het oogenblik daarvan nog uitstelde, dan was het alleen in zekere mate om vol liefde aan de vreugden en de behoeften der zielen te ontmoet te komen, wier ijver het bed zijner dierbare en heilige bruid belegerde. Ook wilde Hij door eene gunst die haar moest versterken, haar

tot een edelmoedig verbeiden van dat oogenblik aansporen, 't welk Hij wist dat het voorwerp was van hare vurigste begeerten.

Het was in eene dier talrijke verrukkingen waarmede Hij haar vooral op dat tijdstip vereerde. Zij was naar de hemelstreken weggevoerd, en toen zij bij de eeuwige woning aankwam, had zij drie poorten gezien door welke zij achtereenvolgens moest gaan, niet slechts om in het verblijf van alle vreugden binnen te treden, maar om daar eindelijk eene zekere plaats te vinden en nimmer te vreezen die eeuwige woonstede te moeten verlaten.

De eerste en de tweede poort nu was zij zonder beletsel binnengegaan. Op den drempel van de derde was zij, haars ondanks, een oogenblik geheel verblind blijven stilstaan.... Welke stroomen van schitterend licht straalden haar van alle kanten tegen! Hoeveel glans, welk eene onvergelykelijke pracht zag zij daar in de verte!... En zij stond op het punt om de poort door te gaan, welke haar van zooveel geluk scheidde, als zij zich op dien drempel door een nieuw schouwspel, door eene onuitsprekelijke ontroering, nog voelt tegenhouden en als vastketenen. Haar grootvader, de heilige grijsaard dien wij in de eerste bladzijden van dit boek bewonderd hebben, verschijnt voor hare oogen. Hoe schoon is hij met die majesteit welke de Hemel hem gegeven heeft! Zij ziet hem, hij snelt toe, hij strekt zijne armen uit als om haar te omhelzen; reeds is hij dicht bij haar, zij ligt aan zijn hart.... «Ach! gij komt, roept zij uit, niet waar, o mijn eerbiedwaardige vader, gij komt om mij in dit paradijs der Uitverkorenen binnen te leiden, dat gij bewoont? Haasten wij ons, neem mij met u!»

En de gelukkige patriark drukt haar met liefde aan

zijn boezem; hij aanschouwt haar, glimlacht haar tegen, zooals de welbeminden van God weten te glimlagchen; maar hij neemt haar niet mede, hij stoot haar bijna terug. «Dierbare dochter, zegt hij haar eindelijk, neen, ik moet u heden nog niet in het verblijf der eeuwige rust binnenvoeren. Het is waar, die vreugden, die glorie, al dat geluk 'twelk gij in de verte ziet, zullen eenmaal uw erfdeel zijn, maar het oogenblik is nog niet gekomen; gij moet u nog eenigen tijd onderwerpen aan wat de menschen het *leven* noemen; en betreur het niet, weet u daarover zelfs te verheugen; gij zult den schat uwer verdiensten vergrooten, gij zult de kroon welke u wacht verfraaijen; want door uw lijden zult gij zondaars op aarde bekeeren, zielen uit het Vagevuur bevrijden, uwen Heer en uwen God in den hemel verheerlijken.... Ja, ga, welbeminde dochter, keer naar de smarten van uw pelgrimstogt terug, en als uwe taak geëindigd zal zijn, dan zult gij rijker en glorievoller terugkeeren, en onze gelukzaligheid deelen.»

Vervolgens gevoelde de maagd, uit hare zoete verrukking ontwaakt, en in het geheugen haars harten zich herinnerende wat zij gezien en gehoord had, een geluk dat geen menschelijke taal zou kunnen verhalen. Het waren al de geneugten der offervaardigheid, der zegepraal en der slagtoffering, der liefde die geniet en der liefde die lijdt; zij riep uit en herhaalde duizendmaal: «Ja, o mijn God! U zien, U bezitten, onverwijld in de eeuwigheid van uw paradijs hinentreden, dat is eene behoefte die mij verslindt en verteert! Maar uwe glorie, o mijn God, is duizendwerf meer waard! Uw aanbiddelijke wil geschiede! Zoozeer en zoolang Gij het zult willen, verlang ik in het lijden dezer aarde te verblijven, en ik zal gelukkig en onderworpen, dat oogenblik van

den dood afwachten 'twelk voor mij de dageraad des levens moet zijn!»

Overigens, Liduina kende het oogenblik dat een einde aan hare beproevingen moest maken. Zij sprak daarover nooit dan in bedekte bewoordingen, maar zij wist den dag, het uur, de omstandigheden, en zij heeft het zelve meer dan eens, te kennen gegeven aan degenen die zij het meest liefhad.

Zoo had zij, vele jaren voor het tijdstip waartoe wij nu genaderd zijn, vertrouwelijk een bewonderenswaardig visioen, dat nu en dan vernieuwd werd, aan haren biechvader en hare trouwe gezellinnen medegedeeld. «Ik zie, zeide zij hun, een boom die geheel met roze-knoppen bedekt is, een kleinen en tengeren boom. Maar met Gods hulp wordt hij sterker en grooter. Moge hij spoedig tot zijn vollen bloei geraken! — En wat wil die boom zeggen, had men gevraagd. — Ach! het is het zinnebeeld van mijn leven, want mijn engel heeft mij gezegd: «Die zoo zwakke boom, welken gij ziet, moet sterk en vol schoonheid opgroeijen; zijne nog gesloten knoppen moeten prachtige rozen worden! Dan eerst, heeft hij er bijgevoegd, zal uwe gevangenschap op aarde eindigen.» En sedert dien tijd hadden de vrome vrouwen de maagd menigwerf ondervraagd: «Hoe staat het met uw rozeboom? zeiden zij haar; beginnen al de rozen te ontluiken? — Helaas! antwoordde Liduina, ongelukkigerwijze niet! Bidt ook maar voor mij!» Maar toen op het tijdstip waarvan wij spreken, in de eerste dagen van het jaar 1455, dezelfde vraag tot haar werd gerigt, antwoordde zij: «Ja, dank de goedheid Gods, bereikt die boom nu zijn vollen wasdom, al de rozen zijn uitgekomen.... ik zal weldra sterven.»

Omstreeks denzelfden tijd, in allen gevalle in het begin van januarij 1455, sprak men in hare tegenwoordig-

heid over het Paaschfeest, dat in dit jaar den 9 april viel. «Ach!» riep zij uit, «welke wreede smarten wachten mij op dien Paaschzondag, den volgenden maandag en dingsdag! Maar het zij zoo! voegde zij daarbij met een hemelschen glimlach; deze smarten zullen niet aanhouden; ik zal een vrolijk alleluja kunnen zingen!» Zij herhaalde menigmaal diezelfde woorden gedurende de drie maanden die volgden.

Zij ging zelfs zoover van aan eenige vertrouwden mede te deelen, dat zij inderdaad gedurende den Paaschtijd zou sterven, maar zij wilde den dag en het uur niet met juistheid aangeven.

En toen men haar vroeg of God eenige wonderen bij haar dood zou doen, antwoordde zij: «Neen, neen, Hij zal er geen doen; eenige eenvoudige zielen verwachten ten onregte dat ik mijn leven op wonderdadige wijze zal eindigen. God weet alleen wat er bij mijn dood zal gebeuren, maar het lust mij volstrekt niet te trachten het te weten en nog veel minder het bekend te maken. Ik ben slechts een werktuig in zijne handen, dat Hij met mij doe wat Hem moge behagen. Vervolgens begon zij beschikkingen te maken omtrent haar graf en hare begrafenis. Geen bijzonderheid sloeg zij over. «Voor!» , voegde zij daarbij, «moet gij mijn ligchaam onverwijld ter aarde bestellen, en dewijl God gewild heeft dat het sinds drie en dertig jaren de bloote aarde niet geraakt heeft, smee ik u mij die gunst nog verder te bewijzen, en te zorgen dat het ruste zonder haar aan te raken.»

Elken dag, elk uur, doen wij een stap nader tot onzen dood, die welligt niet zeer verwijderd is. Herkent men in ons, even als in Liduina, de nadering van dit beslissend oogenblik, door een leven dat altijd den goeden geur verspreidt van zuiverheid, nederigheid, heilig geduld en edelmoedige liefde?

HOOFDSTUK XXIII.

BEWONDERENSWAARDIGE DOOD.

Liduina vraagt vergiffenis. — Haar uur nadert. — Jesus Christus geeft haar het Laatste Oliesel. — Wonderdadig kruis dat Hij haar achterlaat. — De doodstrijd. — De kleine neef Boudewijn loopt naar de kerk. — Maar zij is dood! — Laet ons hare handen zien.

Het laatste uur van Liduina ging inderdaad weldra slaan. Reeds hadden in den hemel de toebereidselen van hare maagdelijke bruiloft plaats. Zij bereidde zich daartoe met ijver voor. Op zekeren dag liet zij hare bloedverwanten, de vrouwen die haar dienden, al degenen die met haar hadden omgegaan, bij haar bed komen. «Ik heb u geroepen, zeide zij hun, omdat ik behoefte gevoel om u vergiffenis te vragen. Ja, in den naam van Jesus Christus die u zoozeer bemind heeft, in den naam van uwe liefde voor Jesus Christus, moet gij mij, ik bezweer het u, al het leed vergeven dat ik u heb kunnen veroorzaken....» Een algemeene kreet bellette haar voort te gaan. «Maar Liduina,» riepen alle omstanders uit, «wij moeten ons vernederen om u vergiffenis te vragen. Wij hebben maar al te dikwerf het ongeluk gehad van u te bedroeven, u die altijd

zoo zachtaardig en zoo goed zijt! Schenk ons dan vergiffenis! En wanneer gij bij God zult zijn, wanneer gij u in de vreugden van zijn eeuwig koninkrijk zult bevinden, denk dan aan ons, sta ons in onze ellende bij!»

Ieder smolt in tranen weg. Kon het wel anders? En de smart zou nog veel bitterder geweest zijn, indien men geweten had hoe nabij de scheiding was! Maar dit vermoedde men geenszins. Men bedroog zich. Men leefde ten minste tusschen vrees en hoop, juist omdat de heilige nimmer iets zeide over het gevaar van haren staat, noch over den dag van haren dood.

Nu moet men weten dat Liduina eene dubbele reden had om dit stilzwijgen te bewaren. Zij wilde in dit laatste oogenblik dien toeloop van volk vermijden, die hare ingetogenheid verstoorde en hare nederigheid schrik aanjoeg; zij wilde vooral alléén, verlaten sterven, zonder eenigen anderen bijstand dan dien van Jesus Christus, ten einde Hem meer te gelijken, door zijne goddelijke kruisiging beter na te volgen.

Eindelijk brak de Paaschdag aan. Zooals gewoonlijk had de maagd zeer lang voor den eersten dageraad van dit schoone feest zich in het gebed begeven. Maar wat moest er gebeuren? Was het een voorteeken? Meer dan gewoonlijk vond zij ditmaal in haar gebed onuitsprekelijke geneugten. Zij gevoelde hare ziel als van liefde en begeerten in de beschouwing van de prachtige geheimen der verrijzenis wegzinken. Die groote smarten van Kalvarie, welke ten einde zijn, die dood welken de Christus overwonnen heeft; dit graf dat geopend wordt en zijne prooi laat ontsnappen; die Verlosser die opstaat; de zegevierende God-mensch, die glansrijk, onsterfelijk, de zonde gevangen houdende, opstijgt, die van de smart naar het geluk, van de afgronden der vernedering naar

den glans der eeuwige glorie vaart, dat groote schouwspel, 't welk zich in de meditatie voor hare oogen ontvouwde, vervulde haar als met een goddelijk enthousiasme. «Mijn God, riep zij uit, verbrijzel ook voor mij den steen van mijn graf, verbrijzel dit sterfelijk ligchaam, dat mijne ziel als in een graf gevangen houdt! Doe mij ook uit die doodkist opstaan, waarin ik zoo lang reeds verzucht; roep mij van de slavernij naar de vrijheid, van de duisternissen naar het licht, van het bederf naar de onsterfelijkheid, roep mij tot het geluk om uwe glorie te aanschouwen, mij van liefde in de vreugde uwer aanbiddelijke tegenwoordigheid te bedwelmen! De dood zou voor mij het leven wezen, doe mij sterven! Kom mij verlossen! Geef mij het geluk om het Paaschfeest met U in de hemelen te vieren!»

Heilige en vurige begeerten! De tijd was gekomen dat zij verhoord zoude worden. De nederige kamer werd plotseling andermaal verlicht, en voor de laatste maal. De Verlosser kwam; de maagd zag Hem, Hij bragt eindelijk de blijde boodschap. En als een koninklijk onderpand bragt Hij terzelfder tijd eene andere, eene ongehoorde gunst, welke ons alleen bekend is door de openbaring die Liduina daarvan gedaan heeft, en wij zullen gaan verhalen. Hij kwam haar zelve met zijne goddelijke handen het Sacrament van het Heilig Oliesel geven.

Laat dit ons niet te zeer doen verbaasd staan. Zulk eene gunst is niet zonder voorbeeld. De Verlosser had zelf de heilige communie aan zijne Apostelen uitgereikt, en de levens der heiligen leeren ons dat verscheidenen van Hem, of de goddelijke Hostie, of het Laatste Heilig Oliesel ontvingen. . . . uitstekende, ontzaggelijk groote gunst, welke Hij zelden toekent; maar waarom zou Hij

haar niet verleenen? Zou het onmogelijk of onvoegzaam zijn dat Hij zelf aan eene bevoorregte ziel de toepassing deed van het bloed door Hem gestort? En indien deze toepassing niet onvoegzaam of niet onmogelijk is, wie kon Hij dan beter onder de heiligen uitkiezen om deze eer te ontvangen, dan de maagd Liduina, de zachtmoedige gestigmatiseerde maagd, het levend beeld zijner smarten, de zoo arme, zoo vernederde maagd, die tevens zoo zuiver, zoo getrouw, zoo geduldig was, zij, die sedert acht-entertig jaren in de foltering en der afgrijselijkste martelie nederlag, zij die voor Hem, uit liefde tot Hem, welligt zooveel geleden had als nimmer een heilige had geleden?

Op het hoogfeest van Paschen dan, in den morgen, vóór zonsopgang, toen zij zich nog alleen, zooals wij gezien hebben, aan de liefdevolle vervoeringen overgaf, welke in haar het schouwspel der glorierijke verrijzenis deed ontstaan, zag zij den Verlosser Jesus Christus uit den hoogen hemel nederdalen en tot haar komen. «Ach! komt gij dan eindelijk, Welbeminde mijner ziel!» riep zij uit, als in een voorgevoel van de weldaad welke Hij haar ditmaal bragt. «Sedert zoo lang wachtte ik U! sedert zoo lang zeide mijn engel mij dat Gij aldus zoudt komen.» De Zaligmaker naderde inderdaad, met een voorkomen van aanbiddelijke goedheid, dat zij in Hem nog niet had opgemerkt. Naast Hem stond Maria. Vervolgens kwamen de twaalf apostelen, engelen, uitverkorenen, een talrijke stoet. En de Heer Jesus Christus, bij het arme bed gekomen, plaatste zich ter regter-, zijne glorievolle Moeder ter linkerzijde; rondom hen schaarden zich in orde de prins en van het eeuwige hof.

Terzelfder tijd was, bij het hoofdeinde, eene tafel geplaatst van eene schitterend witte kleur, en de maagd zag op die tafel een glansrijk vat, een overheerlijk schoon

bewerkt kruisbeeld en eene waskaars, die een helder en hemelsch licht verspreidde.

Maar haar Welbeminde boeide vooral hare geheele aandacht. Nooit had zij Hem aldus gezien. Hij was in een prachtig priestergewaad gekleed. Het was wel de eeuwige priester dien zij zag! Hoe vol majesteit, hoe vol grootheid!

Nu naderde een apostel tot de tafel, nam eerbiedig het vat met de heilige oliën en bood het den goddelijken Meester aan. De engelen waren ook tot de maagd genaderd. De verhevene plegtigheid ving aan. De engelen nu ontblootten de ooren, de handen, de voeten, maar de Heer Jesus Christus zelve deed de zalvingen! Hij sprak geen enkel woord, ten minste de maagd hoorde het niet; maar zij gevoelde wel, bij elke zalving, den indruk van zijne goddelijke hand. Hoe gelukkig was zij!

Daarna nam de Zaligmaker de waskaars en gaf haar die in de hand, en de Maagd Maria hield die met haar vast. Hij nam vervolgens het kruisbeeld en plaatste het voor hare oogen. «Liduina,» zeide Hij haar, «dit kruisbeeld zal daar zichtbaar voor u blijven, tot het oogenblik van uwen dood.» Maar Liduina kon de vervoeringen harer ziel niet langer inhouden. «Mijn Jesus,» riep zij uit, «wees gezegend, en in den tijd, en in de eeuwigheid! O mogt ik al de stemmen der aarde en des hemels bezitten om u dank te zeggen. En toch, o mijn zeer zoete Heer, laat ik U na zoovele genaden eene andere genade vragen. Wat zoudt Gij mij kunnen weigeren, gij die U zoozeer hebt verlaagd dat gij U hebt willen nederbuigen tot uwe arme kleine dienstmaagd, dat gij niet hebt verafschuwd om mijn ellendig ligchaam met uwe zeer heilige handen te zalven! O, barmhartige Verlosser, ik smeeek U, vermenigvuldig mijne smarten, vermeerder

mijne folteringen tot aan het uur van mijn dood, en zoozeer als mijne zonden dat verdienen, opdat het mijne ziel, als zij haar aardschen kerker zal verlaten, zonder verdere zuivering moge worden veroorloofd om uw aanbiddelijk aanschijn te aanschouwen!» — «Mijne dochter,» antwoordde Jesus haar, «ik neem uw gebed aan, wees verhoord. Ja, ik wil het, binnen twee dagen zult gij met de maagden uwe zusters in het rijk mijns Vaders het eeuwig alleluja zingen.»

Die woorden sprekende, verdween Jesus; de maagd bleef alleen met haren engel. Maar welk eene vreugde! welke bedwelmende geneugten! De zalving der handen van den goddelijken Opperpriester ontvangen te hebben! vooral uit zijn aanbiddelijken mond de belofte te hebben vernomen van den hemel te zullen binnengaan! Binnen twee dagen, niet langer dan twee dagen, zeker te zijn met den Bruidegom aan de hemelsche bruiloft, aan het feestmaal der eeuwige vreugde te zullen aanzitten, . . . dat was wel om van geluk te sterven, vóór dat het uur van verscheiden zou slaan! Hoe zegende en dankte zij dan ook! Hoe gevoelde zij in haar hart het verlangen, den vurigen dorst naar lijden toenemen, voor de twee dagen die haar overbleven! Hoe bevestigde zij zich meer en meer in haar besluit om alleen te blijven gedurende den doodstrijd, en ontdaan en verlaten van alles, te sterven gelijk haar model van den Kalvarieberg! Had zij een anderen bijstand noodig dan dien van het kruisbeeld, 't welk haar Verlosser haar had achtergelaten, van dat bewonderenswaardig kruisbeeld, dat daar voor haar, onder hare oogen stond, dat daar uitsluitend scheen geplaatst te zijn als om haar besluit goed te keuren en haar met een edelaardigen moed te vervullen?

Overigens, wat zij voorzegd, wat zij gevraagd had,

gebeurde. Op dienzelfden Paaschdag en den volgenden dag werden hare smarten dubbel hevig. Men bemerkte wel, dat de folteringcn nu en dan een toppunt van afgrijselijkheid bereikt hadden, maar zoo dikwijls had men dit smartvol schouwspel bijgewoond! En dan, zoo-veel opgeruimdheid en geluk lag op haar gelaat te lezen, dat niemand het dreigend gevaar vermoedde.

Zoo werd het dingsdag. De toeloop werd steeds grooter. Reeds in den morgen was de kamer vol. «Eerwaarde, zeide de maagd aan haren biechtvader, en gij, ging zij voort, zich tot de andere omstanders rigtende, gij allen die ik steeds zoo welwillend heb bevonden om mij te verplichten, verleent mij eene gunst. Ik verlang zeer vurig heden alleen te zijn, toont mij dat gij getrouwe vrienden zijt, door mijn verzoek in te willigen; ik zal mijn neefje Boudewijn bij mij houden, opdat hij u in tijd van nood zou kunnen waarschuwen.» Men zag daarin niets buitengewoons. Men verbeeldde zich dat de heilige slechts, even als zooveel malen, wilde toegeven aan het verleidelijk verlangen om zich alleen te bevinden, ten einde beter te bidden. Iedereen ging heen. Maar in werkelijkheid vroeg zij dit, omdat het uur geslagen was, omdat de vreeselijke en laatste strijd ging beginnen, die doodstrijd welke de heldhaftige gekruisigde besloten had in de eenzaamheid te doorstaan, verzekerd dat de hemelsche Bruidegom haar niet zou verlaten, haar zou ondersteunen.

Toen dan iedereen vertrokken was, begon zij de gebeden der stervenden te bidden; zij deed zelve de aanbeveling harer ziel. Maar ter naauwernood was dit geëindigd of de doodstrijd ving aan. Die doodstrijd was lang en vreeselijk. Van 's morgens zeven tot 's namiddags vier ure werd dit arme ligchaam als verbrijzeld door

naamlooze folterpijnen. Verschrikkelijke benaauwdheden volgden elkander op; twintigmaal in een ommezien begonnen zeer hevige brakingen; de schuddingen waren zoo groot, dat de gal zelfs opkwam en den mond en de lippen der onvergelykelijke martelares bezoedelde.

Eindelijk volgde een laatste en nog vreeselijker krisis. Zich voelende stikken, riep zij op haar kruis uit: «Ach, dierbaar kind, als mijn vader wist hoeveel ik lijd!» Van zijn kant weeklaagde de arme kleine. «Tante! tante,» zeide hij weenende en rondom het bed loopende; «arme tante! Wilt gij uw biechtvader hebben? Moet ik hem gaan halen? Welbeminde tante, o spreek toch, antwoord mij toch!» Maar de Gelukzalige sprak niet meer. Reeds lag zij in de stuiptrekkingen van den dood. Vervaard, buiten zich zelve, vliegt Boudewijn weg en loopt naar de kerk, waar eene lijkdienst plaats had, waarbij schier de gansche stad tegenwoordig was. Hij roept den priester, Hij roept de vrome vrouwen, de vriendinnen zijner tante. Men snelt toe; men haast zich naar het bed der maagd. Iedereen spreekt haar aan. «Liduina,» zeide de een, «wat gevoelt gij? wat ondervindt gij?» — «Liduina,» voegde een ander daarbij, «wilt gij het Heilig Oliesel ontvangen?» — «Maar zij is dood!» riep deze met angst uit! — «Neen, neen,» hernam gene, «niet meer dood of zieker dan vroeger; gij ziet wel dat zij in verrukking is. Ziet dan toch! Hoe kalm en opgeruimd is zij! welk een uiterlijk van beschouwend geluk!»

Dank die algemeene verwarring, wist men niet meer waaraan zich te houden, toen plotseling eene van de innigste vertrouwden der maagd een uitroep doet: «Laten wij hare handen zien! Ik herinner mij dat zij mij meermalen heeft gezegd, dat zij hoopte ze vóór haren dood

te kunnen bijeenbrengen.» En inderdaad men vond hare beide handen bijeengebragt en gekruist op hare borst, iets wat haar sedert dertig jaren stoffelijk onmogelijk was geweest, Wat meer is, men vond aan het hoofdeinde van haar bed haar boetekleed zelf. O wonder! het was zelfs niet losgemaakt. Wie had het dan van haar ligchaam kunnen nemen, tenzij haar goede engel? Daar bleef nu geen twijfel meer, Liduina was wel dood!

De maagd van smarten had inderdaad, alleen en verlaten, terwijl het kind naar de heilige plaats was gegaan, den laatsten adem uitgeblazen. Zij was op Paaschdinsdag van het jaar onzes Heeren 1455, des namiddags ten vier ure, in het acht-en-dertigste jaar van hare ziekte en in het drie-en-vijftigste van haar leven, overleden.

Zij was op deze wereld gekomen in de dagen van de smarten van Christus en had zooveel met en voor Hem geleden! Het was dan ook billijk dat zij met Hem uit deze wereld ging en in de dagen zijner zegepraal en verrijzenis ten Hemel opsteeg!

In het licht van den dood verschijnt de waarheid en wordt het heldere dag over wat wij ondeugd of deugd, rijkdom of armoede, vermaak of lijden noemen..... Welke vreeselijke spijt voor den zondaar! Maar welke heilige vreugde voor den rechtvaardige!

HOOFDSTUK XXIV.

VERHEERLIJKT.

Neem dien sluijer weg. — Een wonder. — Hoe schoon is zij! — Men had hare ziel onder de gedaante van eene witte duif gezien. — De vrome Catharina ziet haar door haren goddelijken Bruidegom naar het feest harer eeuwige bruiloft geleiden. — Het visioen der beide maagden. — Men stroomt toe. — Het kleine kind dat bidt. — Prachtige begrafenis. — Pelgrimstogt. — Eene vrouw die aan den kanker lijdt komt blootsvoets van Leiden. — De non van Gouda. — Willem Sonder-Dank en zijne zieke. — Overbrenging. — De vereering van Liduina altijd bewaard. — Holland na 400 jaren. — Gebed. — Vaarwel.

Toen men wel moest erkennen dat alles gedaan was, dat op dit bed, het tooneel van zoovele wonderen, niets meer lag dan het stoffelijk overschot van Liduina, bedekte men haar gelaat met een sluijer. Vervolgens vielen de biechtvader, de omstanders, iedereen op de knieën. Allen weenden bitter. Men beweende haar verlies. Vele vrouwen weenden ook met eene ontoestbare droefheid over de verlatenheid waarin zij gestorven was: «Gestorven zonder eenige hulp! zeiden zij op een wanhopigen toon; ellendig gestorven, zij die eene heilige

was! Wij bevonden ons niet bij haar om haar te troosten, wij die zij als hare vriendinnen behandelde! Wie zal ons vergeven, zullen wij ons zelve ooit kunnen vergeven dat wij haar aldus verlaten hebben?»

Maar God ging op hetzelfde oogenblik verkondigen, dat bij zijne welbeminde maagd geen tranen, maar vreugdezangen te pas kwamen. Hij zou hare glorie openbaren; dit sterfbed zou in zekeren zin in eene zegekar, in een troon veranderd worden. Het volk inderdaad, dat reeds gewaarschuwd was, was toegesneld; de kamer was stampvol; men vroeg om het gelaat der heilige te zien. «Dat is billijk», zeide de biechtvader, die nog altijd geknield lag; en zich tot eene der vrouwen rigtende, die weenende bij het bed lag te bidden, voegde hij daarbij: «neem dien sluijer weg.» Deze vrouw staat aanstonds op, en strekt de hand uit.... Maar plotseling, te gelijkertijd, doen de vrouwen, de priester, al de omstanders een kreet hooren. Een wonder was onder dien sluijer gebeurd, een van de schoonste wonderen welke die kamer nog gezien had! O wonder! Liduina leefde, scheen te herleven, scheen een nieuw, een schitterend leven teruggevonden te hebben! Wonden, zweren, afzigtelijke mismaaktheid van haar gelaat, alles was verdwenen; eene verrukkelijke schoonheid had alles vervangen! De oogen, de wangen, de kin, de lippen, de hals, alles wat tot hiertoe bebloed, gekorven, door de kwaal verscheurd was geweest, alles schitterde met een bovennatuurlijken glans.... Welk een hemelsch leven in de oogen! hoe goddelijk glimlachten die lippen! had men ooit een gladder voorhoofd, zulk een blanken, zuiveren hals, zulk een doorschijnend en glansrijk vleesch gezien? «O! hoe schoon is zij! hoe schoon!» herhaalde de menigte met eene onuitsprekelijke ontroering. En het

volk knielde neder, weende, bad, want dit was het gelaat niet van eene doode, van een sterveling; het was het schitterend gelaat eener Uitverkorene!

De ledematen zelve, die ontwricht, ingevreten, bedorven waren, hadden, met den gezonden toestand, hun eerste lenigheid herkregeu, en toen de vrome vrouwen de maagd in het lijkkleed wikkelden, erkenden zij, God lovende, dat al de deelen van het heilige ligchaam als verheerlijkt waren. Geen spoor ven kanker, van zweren van wormen. Drie lidteekens alleen waren, als een smalle purperen draad, zichtbaar.... Maar dat waren de drie wonden welke de Gelukzalige had ontvangen van de soldaten die hare beulen waren geweest. God had die herinnering aan hare marteling, die glorievolle titels op de palmtakken der overwinning en der zegepraal niet willen uitwisschen.

Terzelfder tijd gebeurden daarbuiten wondervolle dingen, welke men elkander verhaalde. Eenige vrome lieden hadden op verscheidene punten, zelfs op grooten afstand van elkander, te gelijkertijd op het oogenblik van het overlijden der maagd, volkomen dezelfde openbaringen, welke hun haar dood en hare glorie tevens bekend maakten. Zoo had men hare ziel gezien onder de gedaante van eene duif, wit als sneeuw, met zilveren vleugelen, een gouden hals en bek, maar met bloedroode poten. Treffend zinnebeeld! Was de beminnelijke maagd niet eene duif geweest door hare zachtmoedigheid, hare verlangens en hare verzuchtingen, door hare vruchtbaarheid ook, dewijl zij zoovele zielen voor Jesus Christus had gewonnen? Was zij niet de duif met den gouden bek, zij, die aan allen zulke kostbare onder- rigtingen gaf? En had zij niet door de gehoorzaamheid, welke men het goud der deugd zou kunnen noemen,

haren maagdelijken hals met zooveel bevalligheid onder 's Heeren juk gekromd? Hadden hare voeten niet steeds de bloedige voetstappen des goddelijken Meesters gedrukt? Hadden ook niet de witte vleugelen der zuivere liefde haar zooveel malen naar de hoogste streken der beschouwing weggevoerd?

Eene der vrouwen die het werkzaamst deel had genomen aan het leven onzer heilige, die welke zij het teederst bemind had, de vrome Catharina, moest ook eene openbaring hebben en ontving die ook. Toen zij zich des avonds in hare kamer bevond, zag zij daar achtereenvolgens, in digte drommen, maagden, martelaars, eene ontelbare menigte heiligen binnentreden, die zich allen rangschikten om een prachtigen feestdich, en weldra, na hen, zag men in den glans eener schoonheid, waarmede de menschelijke geest niet in staat zou zijn iets te vergelijken, een jongeling komen, die Liduina geleidde.... Wie kon die oogverblindende jongeling zijn? Maar Liduina, zij ook, was bewonderenswaardig schoon! Hoe was haar geheele wezen bijna goddelijk van gedaante verwisseld? Daarenboven schitterde op haar voorhoofd eene bruidskroon; zij was met al de pracht eener koningin getooid, en de nederige vrouw was zóó gelukkig haar te zien, dat zij meende reeds iets van de geneugten des Hemels te smaken. Vervolgens zag zij hare welbeminde Liduina met eene onuitsprekelijke ontroering tot haar naderen: «Zuster,» zeide haar de schitterende maagd, «herinnert gij u dat ik u gedurende de dagen van mijn sterfelijk leven dikwijls over den Bruidgom gesproken heb, dien ik hoopte in de eeuwigheid te zullen bezitten? Welnu, die Bruidgom, dien ik met al mijne wenschen geroepen heb, is hier voor u, het is Jesus, mijn goddelijke Heer! Had ik geen gelijk met

u te zeggen dat Hij schooner was dan alle menschenkinderen! Heb ik door mijn lijden het geluk dat mij op dit oogenblik gegeven is om mij met Hem te vereenigen en zijne aanbiddelijke tegenwoordigheid zonder vrees of onrust, gedurende de eeuwen der eeuwen te genieten, te duur gekocht?» En de vrome weduwe, op goddelijke wijze getroost, zag Liduina naast haren hemelschen Bruidegom, te midden der heiligen, aan het feest der onsterfelijkheid, gaan zitten.

Eenige andere personen zagen de gelukkige martelares ten Hemel opstijgen, gedragen op de handen der engelen, aan de poorten der eeuwigheid gegroet door het heirleger der uitverkorenen, dat haar te gemoet liep, haar zuster noemende.

Maar twee maagden vooral — twee maagden, die ook sedert vele jaren aan het bed van smarten gekluisterd waren en wier stichtende godsvrucht door iedereen hoog geprezen werd, beide ver van Schiedam en op grooten afstand van elkander wonende, die beide Liduina nooit gezien, doch haar met de teederste liefde vereerd hadden, — deze beide maagden vooral hadden op het oogenblik van den dood onzer gelukzalige een en hetzelfde visioen, het bewonderenswaardigste visioen dat wij zullen verhalen, en dat God haar schijnt toegezonden te hebben, om de geschiedenis van de arme zonder getuigen gestorven gekruisigde, te voltooijen.

Zij zagen eene sombere en arme kamer, geheel geopend, vervolgens een nog armoediger bed, waarop eene vrouw lag. Zij zagen niemand in die kamer, niemand rondom dit bed, en toch die vrouw verkeerde in doodstrijd; het was vreeselijk te zien! De ongelukkige vertrok al hare ledematen onder de hevige pijnen van eene bovenmenschelijke kwaal; men zou gezegd hebben een kind

te zien dat onder een molensteen als koren gemalen werd. Zij hoorden haar gezucht, hare kreten, zij zagen dat zij ging sterven.... Plotseling verscheen Jesus Christus; de maagd Maria en engelen omstuwden Hem. Zij zagen Hem; Hij stond dicht bij het arme bed, bij die stervende vrouw. «Liduina!» zeide Hij haar. — O, hoe brak haar het hart toen zij dien naam hoorden! zij hadden hare vriendin herkend. — «Liduina,» zeide de Zaligmaker met eene liefderijke goedheid, «welbeminde Liduina, houd moed! nog een oogenblik moed! Zie, het oogenblik der belooning, der zegepraal is gekomen!» Toen de maagd die goddelijke stem hoorde, scheen zij te herleven. «Ach, zijt gij het!» riep zij met geestvervoering uit, den Verlosser aanziende, «zijt gij het, mijn Heer Jesus Christus, de Verlangde mijns harten, mijn onsterfelijke Bruidegom! Komt gij mij halen? Komt gij mij uit mijne ballingschap met U in het vaderland medevoeren?» — «Ja, Liduina!» antwoordde de goede Meester, «ja, verheug u, uwe smarten zijn geëindigd; hier ben Ik, gij zult Mij niet meer verlaten; o mijne bruid kom met Mij heerschen!» De ziel der maagd nam aanstonds hare vlugt hemelwaarts... want hare sterfelijke banden waren verbroken... en hoe vloog zij weg, in stralen gehuld, op het hart van Jesus, en van Jesus' hart in de armen van Maria, die haar tegenlachte!

Op dit oogenblik ging de hemel open, en een wondervol concert had plaats; het waren de engelen, de uitverkorenen die zongen. Zij zeiden: «Wees welkom, o onze zuster Liduina! U ziende, gevoelen wij onze vreugden in den Heer toenemen.» En Liduina trad in haar midden, door s'icht omgeven, zegvierend in de eeuwigheid, waar Jesus haar in de oneindige majesteit zijner glorie ontving. «Kom, mijne welbeminde, zeide de goddelijke

Bruidegom onder de toejuichingen van den geheelen vergaderden hemel; nader, kom bij mijn troon; heden zal ik uwe getrouwe liefde beloonen.» Toen kroonde hij haar, terwijl de engelen en de heiligen, hunne lofliederen hervattende, op een goddelijken rijthmus zongen en zeiden: «Gij hebt, o Liduina, het geloof der aartsvaders, de hoop der profeten en de liefde der apostelen gehad! Gij hebt, o onze zuster, den heldenmoed der martelaars, de kuischheid der maagden, de heiligheid der engelen gehad; zijt gekroond gelijk de engelen en de maagden, gelijk de profeten en de aartsvaders, gelijk de apostelen en de martelaren!»

Vervolgens zagen de beide maagden, die God met dit visioen vereerde, Liduina nog na hare krooning, maar zij had op haar voorhoofd zulk een schoonen diadeem, zij was met zooveel pracht bekleed, dat zij zouden hebben willen sterven om haar altijd te aanschouwen!

Deze openbaringen, deze getuigenissen des hemels ten gunste van Liduina, het wonder vooral van de gedaanteverwisseling haars ligchaams, dat onweder-sprekelijk, aanhoudend wonder, hetwelk men in de arme hut te Schiedam zag en om zoo te zeggen met den vinger aanraakte, al die wonderen, dit begrijpt men, ontroerde het volk diep, dat overigens sedert vele jaren reeds gewoon was de maagd als eene heilige te vereeren. Men snelde van allerwege toe. Liduina wel is waar had met aandrang gevraagd om onverwijld begraven te worden; men had zelfs getracht haar te gehoorzamen, maar men moest daarvan afzien. Het volk was aan het morren gegaan; de overheid had van haren kant een gestreng verbod uitgevaardigd. Zij hadden zelve bevelen ontvangen, want de vorst van Holland had door een koerier doen weten, dat hij ook bij het wonder-

dadig stoffelijk overschot wiide nederknielen en niet verstond dat men iets zou doen vóór zijne aankomst. Men wachtte.

God veroorloofde ongetwijfeld dat het aldus geschiedde voor Zijne glorie en die der maagd. De toeloop was inderdaad wonderbaar. De geschiedschrijvers durven het vermoedelijk cijfer dier toegesnelde menigte niet opgeven, nit vrees dat het fabelachtig zou schijnen. Men kwam niet slechts overdag, maar gedurende den nacht volgden geheele troepen pelgrims elkander onophoudelijk op om het heilig ligchaam te bezoeken. Men kwam uit de steden, van het platte land en de meest verwijderde plaatsen. Men kwam met digte drommen uit den Briel, Gouda, Delft, Rotterdam, 's Gravenhage, Leiden, Utrecht. Alle rangen, alle maatschappelijke standen, allerhande soort van menschen snelden om strijd toe. Rijken en armen, priesters en leeken, geloovigen en zondaars, allen willen degene, wier leven God door zooveel wonderbare smarten had verheerlijkt, nog eenmaal zien. En hoeveel tranen stroomden er! Hoevele harten gevoelden zich overwonnen, bekeerd, ernstig teruggebracht tot het goede bij het zien van deze schoonheid die in de doodkist ontloek, dat wil zeggen in tegenwoordigheid van deze zegespraal door de deugd over den dood behaald!

Treffende gedachte! Men bragt ook de kinderen, zelfs de zeer kleine kinderen. Men bragt ze in menigte, ongetwijfeld om ze door de heilige te doen zegenen, en welligt ook om aldus aan een tijdvak door zeldzame wonderen vereerd, dat geslacht te verbinden, 't welk zich daarvan welligt giag verwijderen terwijl het de toekomst intrad.

Wij kunnen het genoeg niet weerstaan om hier een eenvoudig maar roerend tafereel te verhalen, dat

plaats had ter gelegenheid van die toeloop van kinderen. Eene jonge vrouw was met andere pelgrims de op wonderdadige wijze gebalsemde kamer binnengekomen. Zij hield een kind van twaalf tot dertien maanden op den arm. Nadat zij nu, na veel moeite, eindelijk tot de maagd was genaderd, stond het kind, dat tot hiertoe op de borst der moeder gelegen had, plotseling overeind. Iedereen ziet het op bewonderenswaardige wijze de kleine handen zamenvouwen, vervolgens zich omwenden, naar de gelukzalige overhellen en aldus naar haar geneigd, met hare handjes steeds goed zamengevoegd, zag het haar aan, maar met een vasten, langen, verstandigen blik, zoo vol eerbied en zoo smeekend, dat geen der omstanders zijne tranen op dit oogenblik kon weerhouden.

Intusschen verweten de vrienden van Liduina zich dat uitstel van hare begrafenis, dat in strijd was met den wensch dien zij geuit had, en verdubbelden hun aandrang bij het volk en de overheid om dit uitstel niet langer te doen voortduren. Overigens bestond er geen enkele wezenlijke reden om te wachten. Eindelijk werd besloten dat de begrafenisplegtigheid den 14 april, op vrijdag van die zelfde paaschweek, zou geschieden.

Die dag was voor de maagd eene onvergelykelijke zegepraal. De geheele bevolking van Schiedam was op de been. De toevloed van vreemde pelgrims, met hunne religieusen en hunne priesters aan het hoofd, overtrof alle denkbeeld. De straten, de pleinen waren vol volk. En de heilige werd, in hare lijkst, door die menigte gedragen! Zij was gekleed in een eenvoudig wollen kleeid; droeg haar boetekleed als gordel, maar op haar voorhoofd had men eene kroon geplaatst, welker rozen ineengestremgeld waren, met de zoete namen van Jcsus en Maria. Het is onmogelijk te zeggen hoe groot de ontroering was, hoeveel tranen

er stroomden en hoeveel toejuicing er losbrak; met welke betuigingen van eerbied en liefde die ontelbare volksmenigte haar groette.

Eindelijk had de ter aarde bestelling plaats. Een graf was voor haar gemaakt in de kerk zelve van Schiedam, in die kerk waarin zij het Heilig Doopsel had ontvangen, in de schaduw van dat tabernakel, waaruit zooveel vreugde voor haar was voortgekomen; bijna aan den voet van dat welbemind altaar, waarop zij de Koningin des hemels hare kindschheid had zien zegenen, terwijl zij haar toelachte, en waar zij zoo menigmaal, op geheimzinnige wijze, met haar engel was teruggekomen, om zich van daar naar de beschouwing der goddelijke pracht te begeven. Ongetwijfeld moest haar stoffelijk overschot op die plaats harer rust trillen, want in zulk eene plaats rusten, was haar leven van aanbidding en liefde voortzetten!

Haar laatste wensch werd overigens geëerbiedigd. Het graf dat men voor haar gedolven had, was van binnen met een steenen muur bekleed, die zich gewelfswijze boven hare doodkist boog, welke weder op hare beurt boven de aarde stond en deze niet raakte, en zoo had dit maagdelijk ligchaam, even als sedert dertig jaren, ook nu geen aanraking met de aarde.

Vervolgens plaatste men op dit onaanzienlijk graf een eenvoudigen gedenksteen.

Maar alles was niet gedaan; een pelgrimaadje was aanstonds begonnen. De menigte groeide met den dag aan. Men verhaalde tal van wonderen, men vermeldde ontegenzeggelijke en wondervolle genezingen. Een jaar was ter naauwernood verlopen, of reeds verhief men, om aan de godsvrucht der geloovigen voldoening te geven, eene kapel en een marmeren altaar op dit glorievol geworden graf.

Weldra werden de muren dier kapel met *ex-voto's* bedekt; ledematen in was, schilderijen met roerende tafereelen; scheepjes die aan een woedenden storm herinnerden; onder duizenderlei vorm was het de vurige uitdrukking van de dankbaarheid der pelgrims jegens de Gelukzalige, als eene luide getuigenis van de wonderen welke zij ten gunste van zoovele ongelukkigen verwierf.

Wij willen niet al die genezingen, al die weldadige wonderen, welke, zooals Joannes Gerlach zegt, met den dag vermeerderden en waarover men een groot boek zou kunnen schrijven, opsporen. Wij zullen er slechts drie aanhalen, welke voor ons eene bijzondere bekoorlijkheid hebben, dewijl wij het verhaal daarvan vinden in een stuk dat de eerbiedwaardige Thomas van Kempen, aan wien wij het ontleenen, op zeer hoogen prijs stelde, daar hij het in zijne geschiedenis van Liduina overschreef, en dewijl dit stuk geteekend is door een naam die veel gezag heeft en bij allen bekend is, door den dokter Willem Sonder-Danck, den zoon zelven en den waardigen erfgenaam van de bekwaamheden en den naam van dien beroemden Sonder-Danck, dien wij in den beginne reeds aan het bed der maagd hebben zien verschijnen en met al het gezag zijner wetenschap het bovennatuurlijk karakter harer smarten erkennen.

Het was in 1448. Eene vrouw naderde op zekeren dag het graf der heilige. Zij ging blootsvoets en kwam uit de stad Leiden. Zij had meer dan vele uren gaans afgelegd, zoo groot was haar verlangen om de gunst te verwerven welke zij vroeg! De arme vrouw had sedert zeven jaren een vreeselijken kanker aan den hals, die al haar vleesch verteerde, die het zoozeer had weggevreten, dat de ongelukkige niet meer eten of drinken kon en zelfs niet kon bukken zonder vrees-

lijk benaauwd te worden; men gevoelde medelijden als men haar zag. Met welke vurigheid bad zij dan ook! Hoe lang bad zij! Maar helaas! haar gebed scheen niet aangenomen te worden. Geen genezing! Zelfs niet de minste verlichting! Eindelijk ging zij weg, gelaten, maar zoo bedroefd, het hart met tranen opgekropt! Nu was zij nauwelijks teruggekeerd, of zie plotseling was zij geheel genezen! Toen ging in de volkrijke stad een algemeene kreet tot lof van Liduina op.

Een anderen keer, in hetzelfde jaar, werd eene religieuse uit de stad Gouda, die sedert lang lam was, op een draagbed naar de vereerde kapel gebracht. Het was zondag. De kerk was eivol; men zou overigens, voor de zieke, de heilige Mis opdragen aan het altaar waar zoovele wonderen gebeurden. De priester was gekomen; reeds nadert het verheven offer het einde. . . . . Plotseling maakt de religieuse eene beweging, men ziet haar oprijzen, zij staat regt! Onder eene algemeene ontsteltenis, met opgeruimd gelaat, met vasten tred, zonder eenigen steun, treedt zij voort, knielt aan den voet van het altaar neder en doet daar een blijden uitroep van dankbaarheid hooren. Zij was genezen; Liduina was hare wondervolle voorspreekster geweest.

Eindelijk: geheel Delft kende eene vrouw die sedert vele jaren door eene ziekte, welker geheim al de navorschingen der wetenschap trotseerde, aan het ziekbed was geketend. Te vergeefs had men alles in het werk gesteld,¹ zelfs vier der voornaamste artsen van het land bij haar in consult geroepen. Al die pogingen en al die vereenigde talenten hadden niet mogen slagen; de ziekte ging voort; de zieke weeklaagde hoe langer hoe meer. «Ja, 't is waar,» zeide op zekeren dag de vrome geneesheer Willem Sonder-Danck haar,

als om haar te troosten, «ja, gij lijdt sedert lang op wreede wijze, maar schep moed, leg er u op toe om uw leven goed te heiligen, want die beproeving zal roemvol voor u zijn. Ik, die tot u spreek, heb het geluk gehad de maagd Liduina te kennen,... wat zeg ik? dikwerf te bezoeken. Ach! hare smarten zijn wel anders ondragelijk, wel anders lang geweest als de uwen, en zie! nu verheerlijkt God haar zelfs met wonderen!» Deze weinige woorden waren voor de zieke een lichtstraal en eene plotselinge ingeving. Van dit oogenblik af, begon zij de maagd met vurigheid in te roepen. Zij ving ter harer eere eene reeks van gebeden en godvruchtige oefeningen aan, welke zij vooral door een onbegrensd vertrouwen, door de heiligste gesteldheden bezielde. En zie! nu verscheen de maagd haar eens. Zij hield een wonderdadigen drank in hare handen en gaf haar dien, zeggende: «Neem dit in!» En toen zij het had ingenomen, zag zij de Gelukzalige niet meer, maar gevoelde zich op goddelijke wijze versterkt. Zij stond op, zij ging, zij at, zij werkte, zij deed al die handelingen welke men doet wanneer men in het volle genot zijner gezondheid is. De bloedverwanten, de geneesheeren, weldra de geheele stad, iedereen die haar zag, stond daarover verbaasd.

Vervolgens voegt dokter Willem Sonder-Danck daarbij: «Ik neem God tot getuige dat ik met eigen oogen de drie hierboven vermelde wonderen en vele anderen welke het te lang zou zijn hier te verhalen gezien heb; dat al die wonderen, dank zij onzen God dien het behaagt zijne wonderwerken in onze dagen te hernieuwen, in weinig tijds, en in het jaar onzes Heeren 1448, onder onzen zeer heilige Vader Paus Nicolaas V, in het tweede jaar van zijn Pausschap, zijn gewrocht. (1)

(1) Testor Deum quod ista tria miracula acta sunt in brevi

De vrome arts gaf overigens een welsprekender bewijs, eene andere nadrukkelijker getuigenis van zijne eerbied voor de maagd en zijn geloof aan de wonderen welke hij door hare tusschenkomst zag, wrochten. Hij stichtte uit zijne eigene middelen en met groote kosten eene kerk en een gasthuis voor de armen, op dezelfde plaats waar de arme hut had gestaan, waarin de heilige gedurende 58 jaren haar smartvol leven had doorgebracht.

Zoo gingen vele jaren van geloof, van eerbied en liefde over het graf van Liduina voorbij. Kwade dagen waren aangebroken; het protestantisme was opgestaan, die troebele stroom welke noodlottiger voor Holland was dan de oceaan welke het dreigde te verzwelgen. En toch zag men de ketters zelve nog met het geloovige volk naar de Gelukzalige toesnellen, dewijl ook zij zich gedwongen gevoelden om hare wonderen en hare weldaden te erkennen.

Maar het protestantisme drijft instinktmatig en onvermijdelijk tot een goddeloos vandalisme. Om zich op een overweldigd erfdeel staande te houden, moet het wel alles rondom zich vernielen, ten einde, op dezen grond die vol is van katholieke wortelen, tot zelfs die loten uit te roeijen welke onder de voeten zouden opschieten tot als eene levendige gewetenswroeging of een aanhoudend verzet. Men moest er dan ook al ras op bedacht wezen om de kostelijke overblijfsels van Liduina tegen alle ontheiliging te beveiligen; dat zegt zelfs niet genoeg,

---

tempore, sed et alia plura . . . quæ vidi oculis meis et longum esset enarrare. Hæc supra scripta miracula contigerunt, Deo innovante signa in diebus nostris, anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo octavo; præside in sede Apostolica Sanctissimo Papa Nicolao quinto, pontificatus ejus anno secundo.

(*Werken van Thomas van Kempen.*)

men moest ze nog voor eene groote geldsom van de ketters afkopen, die zich daarvan meester gemaakt hadden.

In 1615 werd het heilig ligchaam opgedolven en, op bevel van prins Albertus, den aartshertog van Oostenrijk, die het oppergezag in de Nederlanden bekleedde, en zijne echtgenoot Isabella Clara Eugenia, de dochter van Filips II, koning van Spanje en de kleindochter van Hendrik II, koning van Frankrijk, naar Brussel overgebracht.

De doorluchtige prinses wilde het zelfs bij zich, in haar paleis bewaren, en tot aan haren dood bewees zij de grootste eer en de godsdienstigste liefde aan het stofelijk overschot eener arme vrouw, die door zoo vele afzigtelijke wonden verteerd was, maar die God zoozeer bemind en verheerlijkt had.

Eindelijk werd, in 1616, een gedeelte der heilige beenderen aan de Dames Kanunnikessen van Bergen in Henegouwen gegeven, een tweede gedeelte, in 1626, aan het Karmelietessenklooster door Isabella te Brussel zelf gesticht; en het derde en aanzienlijkste deel, in 1650, ook aan Brussel, aan de prachtige kerk van de Heilige Gudula, ter uitvoering van het testament der doorluchtige vorstin.

Daar, op dien katholieken grond, te Brussel, vindt Liduina — ook nog in onze dagen — eene onverzwakte vereering.

Maar, zonderlinge en geheimzinnige zaak, Holland, beroofd van de relieken dergene die zijn roem uitmaakte, heeft daarom hare gedachtenis niet verloren. Niets heeft dat kunnen bewerken; noch de tijd, noch de ketterij, noch de omwentelingen. De omwentelingen hebben alles het onderst boven gekeerd; eene onverzoenlijke ketterij

heeft de asch van de gekruiste van Schiedam in den wind gestrooid, de eeuwen hebben in haren loop het ledig en onteerd graf van Liduina gesloopt..... en toch Liduina's naam blijft altijd leven, en in gezegende herinnering op de plaatsen welke haar hebben zien bidden en sterven.

Wij die deze regelen, schrijven hebben in Nederland gereisd op een tijpstip toen wij reeds al het bekoorlijke van dit Leven gesmaakt hadden (1860), maar toen de gedachte nog niet bij ons was opgekomen om dezen arbeid in het licht te geven. Welnu, wij hebben dien naam van Liduina, haar levensverhaal, hare wonderen, hare vereering hoog zien verheffen; wij hebben ze teruggevonden in de boeken, in de prenten welke men ons toonde, in menigvuldige gesprekken welke wij daarover hebben gehouden. Wat zouden wij niet gehoord hebben, indien wij, meer bekend geweest zijnde met de nederduitsche taal, het volk vooral hadden kunnen ondervragen, dat volk welks hart zoo eenvoudig en opregt is, welks naieve uitdrukking ons in volkomener mate de vereering welke Liduina nog ontvangt, zou hebben doen kennen!

Wat ligt er dan in dien godsdienstigen aldus bewaarden eerbied opgesloten? Wij zien daarin eene glorie, eene van de grootste gloriën onzer maagd, eene van de schoonste belooningen op deze aarde aan hare lange martelie gegeven, eene zending van wedergeboorte door haar ten voordeele van haar geliefd vaderland vervuld.

Men vergeve ons eene vergelijking door gelijktijdigheid van jaartallen geregvaardigd. Liduina is in 1433 gestorven. Twee jaren vóór haar stierf eene andere maagd, eene martelares. De heldhaftige Jeanne d'Arc kwam in de vlammen om; maar met de magt eener *bovennatuur-*

lijke zending, die het ongerijmd zou wezen te loochenen; zij had Frankrijk gered!

Welnu! datzelfde doet Liduina nu voor Nederland; haar naam verdrijft de ketterij gelijk de degen van de heilige herderin van Domremy de Engelschen verjoeg! Ja, dat gelooven wij, het is hare zending en glorie. Wij gelooven dat de herinnering aan haar leven, aan haar lijden, aan de wonderen vooral waarmede het God behaagd heeft haar te verheerlijken een levenwekkende kiem is, die tot nog toe gesluimerd heeft, maar in onze dagen vruchtbaar wordt. Wij gelooven dat die naam van Liduina, in eere gehouden in haar vaderland, zich hoe langer hoe meer verspreidende met de wonderen waaraan hij herinnert, met dat vurig geloof aan de Eucharistie, waarvan hij zulk eene levendige uitdrukking is, een stil, geheimvol maar alvermogend apostolaat is, dat wij niet over het hoofd mogen zien bij de verklaring van hetgeen in Nederland gebeurt.

BESLUIT.

Onze taak is geëindigd. — Nog eenige beschouwingen ten slotte.

Een treffend schouwspel werd ons gegeven. Welke verschrikkelijke smarten hebben wij gezien! Welk eene betreurenswaardige ontbering! Welk eene marteling en welk een doodstrijd, acht en dertig jaren lang! Maar ook, welke kracht van deugd, welke glorie! Uit al die zoo heldhaftig gedragen smarten, uit al die wonden stijgt een hemelsche geur op. Die arme woning, door de engelen bezocht, wordt een welriekend heiligdom, dit stroobed, een altaar, geurende van wierook, of een leerstoel rondom welchen ontelbare pelgrims elkander verdrijven in hun verlangen om de heilige aan te hooren. Eenvoudige leeken, priesters, religieusen, bisschoppen, aanzienlijke lieden uit de wereld, de graven van Holland, van Bourgondië, van Beijeren, met hunne hoven, bezoeken haar en luisteren gehoorzaam naar hare raadgevingen. De zondaars bekeeren zich, de rijken worden getroffen, de aalmoezen vloeijen in overvloed, allerlei ellende vindt eene zichtbare voorzienigheid!

Bewonderenswaardig leven! gekruisigd leven dat zich als een slagtoffer vertoont in vereeniging met de offerande van het goddelijk Lam! Wonderdadig leven dat alleen wordt gevoed met het brood der engelen en dat gelijk op een vertoog ten gunste der Eucharistie,

op een populaire hymne tot verheerlijking van het Sacrament des Altaars!

Welnu! wij ook hebben ons kruis te dragen, onze marteling te lijden, zeer dikwijls zonder eenigen anderen steun dan de arm van God, zonder ander voedsel dan zijne genade. Laten wij ons dan even als Liduina, in de foltering der ziekte, onder de slagen der droefenis, met de hulp van het gebed, met den God des kruises vereenigd houden, en wat het ons ook kosten moege, vereenigd door de onderwerping, door de liefde, door al de edelmoedigheid der deugd!

En even als tot Liduina, zullen de engelen Gods tot ons komen, de engelen der heilige gedachten en der goddelijke vertroosting. Uit al ons lijden, uit ons geduld, uit onze liefde zal de goede geur van Jesus Christus opstijgen. Wanneer men ons zal zien leven zooals de andere menschen niet leven, wanneer men onze zachtmoedigheid en onze vreugde in de bitterheid des lijdens zal aanschouwen, zal iedereen om ons eene godsdienst leeren liefhebben die zulke wonderen werkt.... en zulk een vruchtbaar leven zal ons een gelukkigen dood verschaffen! Onze smarten zullen in geluk, onze droefenis in zegening veranderen; ons bed van smarten een troon worden!

Wenden wij ons dan tot Hem die alleen Liduina in haren langen doodstrijd heeft ondersteund, en herhalen wij dikwerf, om met meer zekerheid genade, kracht en moed te verkrijgen, dit gebed dat door de Kerk in de eigen getijden der Gelukzalige, op haren feestdag, die den veertienden april gevierd wordt, is opgenomen:

«O God, die de gelukzalige maagd Liduina voor de verleiding der wereld bewaard en haar onderwezen hebt om u met een edelmoedig hart op den weg van Kalvarië

te volgen, geef door uwe genade, dat wij, gesteund door hare verdiensten en opgewekt door haar voorbeeld, gelijk zij uw kruis omhelzende, de vergankelijke vermaken dezer wereld met voeten mogen treden en zegenpralen over al wat ons eeuwig heil kan beletten; wij smeeken u dit, o God, die leeft en heerscht door alle eeuwen der eeuwen. (1)»

En sturen wij aan onze welbemінде gelukzalige zelve, die wij nu gaan verlaten, ten minste de laatste strofe van een lofzang vol liefde toe, welken de kerk van Holland, op elk Paaschfeest, langen tijd ter harer glorie gezongen heeft:

Vaarwel, gelukzalige Liduina,
Die de boeijen des doods niet binden.
Verwerf ons, met Maria,
Dat wij Alleluja mogen zingen!
Amen.

Vale, felix Lydevidis,
Quam non ligat nexus Stygis!
Poscas, nobis, cum Maria.
Ut cantemus, Alleluja!
Amen (2).

---

(1) Zie *Batavia sacra* d. II, b. 204.

(2) Deze lofzang is in zijn geheel opgenomen in de *Batavia sacra*, zelfde gedeelte, zelfde bladzijde als het voormeld gebed, en overgenomen door de Bollandisten, april, deel II, bl. 365.

AANHANGSEL,

I.

HERDERLIJKE BRIEF VAN MONSEIGNEUR MATHIAS HOVIUS,
AARTSBISSCHOP VAN MECHELEN, METROPOLITAAN VAN
BELGIE, DE VEREERING VAN DE GELUKZALIGE LIDUINA
VEROORLOVENDE EN HAAR MET AFLATEN VERRIJKENDE.

MATHIAS, door de genade Gods en des Heiligen Aposto-
lischen Stoels, Aartsbisschop van Méchelen.

Aan allen die deze zullen zien, heil in Onzen Heer
Jesus Christus.

Dewijl het voor iederen geloovigen christen, naar de
leer der Kerk, een plicht is om den diepsten eerbied
te koesteren voor de relieken der Gelukzaligen, voor
die heilige lichamen, welke, op deze wereld, de taber-
nakels van den Heiligen Geest en in zekeren zin de
herbergen geweest zijn waarin die zielen welke de
eeuwige gelukzaligheid waardig zijn, hun tijdelijk verblijf
hebben gehad;

Dewijl het ook van gewigt is te zorgen dat, in de
vervulling van dien plicht, bijgeloof en bedrog nooit
aanleiding kunnen geven tot dwaling of ergernis;

Beveelt de zeer heilige Kerkvergadering van Trente

dat geen relieken ter openbare vereering mogen worden gebruikt, dan die welker echtheid door de Bisschoppen van de plaats erkend zijn.

Daar wij dan, in naam onzer doorluchtige Prinsen, eene verklaring hebben ontvangen, waarin zij ons vermelden hoe zij de beenderen, dat wil zeggen het ligchaam der gelukzalige Liduina uit handen der ketters hebben gered, en hoe dit ligchaam door de bemoeijingen en in tegenwoordigheid van priesters en getuigen die de meest afdoende waarborgen geven, door eene geheel bijzondere gunst van God uit het graf geligt, van de aarde opgenomen en naar Brussel is overgebracht;

Na het proces-verbaal te hebben gelezen, de verklaringen der getuigen gehoord, de menigte der wonderen, die of in het leven der Gelukzalige, of na haren dood, door hare voorspraak zijn geschied;

Na eindelijk alles in acht genomen te hebben wat, in dergelijke zaak, volgens het gebruik en de regelen, in acht moet genomen worden;

Veroorloven wij, uit kracht van onze gewone magt, om de genoemde relieken der Gelukzalige Liduina uit te stellen en ter vereering der geloovigen van Jesus Christus te gebruiken, met de plegtigheden en al de eer haar verschuldigd;

En ten einde den ijver ten gunste dier vereering aan te moedigen, verleen en wij aan al de geloovigen, die in een geest van nederigheid en met een berouwvol hart voor die relieken zullen bidden, en die voor de verheffing onzer heilige Moeder de Kerk, voor den vrede onder de christen vorsten en voor de uitroeijing der ketterijen zullen bidden; barmhartiglijk in Onzen Heer, steunende op de goedheid van den Almagtigen God, als ook op de verdiensten en de voorspraak der Gelukzaligste Maagd

Maria en der heilige apostelen Petrus en Paulus, en der andere heiligen, veertig dagen aflat.

Gegeven te Mechelen, met onze eigene hand en onder ons zegel, in het jaar Onzes Heeren duizend zes honderd zestien, den veertienden dag der maand januarij.

MATHIAS,

Aartsbisschop van Mechelen.

A. LEENS, Secret. (1)

Plaats van het † zegel.

Wij hebben dezen gewigtigen herderlijken brief niet willen weglaten, omdat hij in zekeren zin het geheele boek dat wij naar Brugman, Thomas van Kempen en Papebroch over de maagd Liduina gescheven hebben, zamenvat en bevestigt, dewijl het de heiligheid van haar leven, de menigte harer wonderen verkondigt en de vereering roemt, die haar geschonken wordt.

Wij hechten er zelfs aan om hier de eenige andere stukken mede te deelen, welke wij nog vinden, hetzij om — zooveel van ons afhangt — al wat de geschiedenis onzer heilige raakt te voltoojen, hetzij om onze godsvrucht hoe langer hoe meer te verblijden aan dit schouwspel van zooveel godsdienstige vereering, welke het aan kerkvoogden, prinsen en volken behaagd heeft haar te schenken.

---

(1) Bollandisten, *Acta Sanctorum*, april, deel 2, b. 367.

II.

GIJT AAN DE EDELE DAMES KANUNNIKESSEN VAN DE STAD BERGEN, IN HENEGOUWEN, EN OVERBRENGING IN DE KERK DER HEILIGE WALTRUDA VAN EENE VAN DE RELIEKEN DER GELUKZALIGE LIDUINA.

In hetzelfde jaar toen de stem van den Metropolitaan van Belgie, met gezag de roemvolle woorden had gesproken, welker weerklank wij hebben opgenomen, in 1616, besloot de aartshertogin Isabella, in overleg met prins Albertus, haren doorluchtigen en vromen echtgenoot, aan de stad Bergen, in Henegouwen, die toen door de pest was aangetast, een schitterend blijk van welwillendheid en sympathie te geven, door haar een gedeelte van den schat harer relieken te schenken, en zond haar een der heilige gebeenten van de gelukzalige Liduina toe.

Dit gebeente, 't welk zeer groot was, werd in een groot zilveren kruis besloten, en de geleerde Aubert le Mire ontving van de Aarsthertogen bevel om het naar Bergen te brengen, ten einde het aan de Religieusen kanunnikessen dier stad en aan de stad zelve aan te bieden.

Een proces verbaal dat voor ons ligt, en waarvan wij, om zijne uitgebreidheid, slechts den hoofdinhoud zullen mededeelen, met aanwijzing van de bron waaraan wij het ontleend hebben, verhaalt de overbrenging die toen plaats had in de schoone kerk van de heilige Waltruda, te Bergen. Het kapittel zelf geeft aan de bijzonder-

heden van deze plegtigheid eene plaats in haar archief en getuigt dat zij is geschied. Het verhaalt de aankomst in die stad van den doorluchtigen gezant der Aartsher-togen, op den dertienden september; de vreugde, de dankbaarheid welke dit rijke geschenk veroorzaakte, dat, uit naam der vorsten, aan de dames kanunnikessen der stad, en in hare personen, aan de geheele stad gebragt was. Het beschrijft vooral de pracht der processie van den volgenden dag. Men was in de kerk van de heilige Elisabeth bijeengekomen, van waar de stoet zou uitgaan. De toevloed was ontzettend groot. In de allereerste plaats had men in die kerk, in tegenwoordigheid der heilige relik, aan het aandachtige volk den herderlijken brief van den Aartsbisschop van Mechelen voorgelezen; daarna was eene feestrede door een der uitstekendste kanun-niken uitgesproken; vervolgens was de processie begon-nen. Zeshonderd flambouwen openden den stoet; ver-volgens kwam de eerwaardige abt van St Dionijs, in plegtgewaad, den heiligen schat in zijne handen dragende; volgden de priesters, de religieusen van al de orden, de dames kanunnikessen, ieder met eene brandende was-kaars in de hand; de geheele senaat, al de overheids-personen; eindelijk eene ontelbare volksmenigte, die zich allerwege verdrong. En van afstand tot afstand, waren langs de straten die de ontzaggelijk groote stoet door-trok sierlijke altaren opgericht, op welke de heilige relik een oogenblik werd nedergelegd, om daar eene nieuwe vereering en nieuwe eerbewijzen te ontvangen. (1).

Zoo kwam zij zegevierend in de hoofdkerk van de heilige Waltruda, waar eene glorievolle plaats voor haar was bereid.

Overigens getuigt Aubert le Mire, die de Aartsher-

(1) Bollandisten, *Acta sanctorum*.

togen bij deze plegtigheid vertegenwoordigde, dien ijver, die godsdienstige opgewektheid van de geestelijkheid, den Senaat, het geheele volk. «En deze godsvrucht, voegt hij er bij, werd aanstonds beloond, want op datzelfde oogenblik hield de geesel op (1).»

De stad Bergen behield dan ook getrouw die nieuwe vereering. Wij vinden daarvan eene kostelijke getuigenis na verloop van eene halve eeuw. In 1670 voegt een waardigheidsbekleeder der kerk, het proces-verbaal overschrijvende welks korten inhoud wij hebben medege-deeld, als noot, bij dit stuk, de volgende beteekenisvolle regelen:

« . . . Deze eerbiedwaardige relik van Liduina wordt altijd door den dienstdoenden priester, niet slechts bij de processie der kruisdagen, maar bij alle processien waarbij het Allerheiligste niet zelf gedragen wordt, gedragen. En al wat ik hier heb uitgedrukt is geheel overeenkomstig de waarheid; ter oorkonde waarvan ik mijn zegel aan dit geschrift heb gehecht in mijne hoedanigheid van apostolischen notaris, heden, den 23 augustus 1670.

«J. DU TERNOS, *not. apost.* (2) »

III.

ANDERE GIFT VAN EEN GROOT GEDEELTE VAN DE RELIEKEN DER GELUKZALIGE LIDUINA AAN DE KARMELITESSEN VAN BRUSSEL.

Tien jaren zijn verloop en sedert het feest ter eere onzer maagd te Bergen werd gevierd. De aartshertog Albertus

---

(1) Nec pietati merces defuit, cessante nimirum ex eo tempore epidemia. Aubert le Mire. *Fasti Belgici*, 14 april.

heeft zijne ziel aan God teruggeven. Zijne doorluchtige weduwe zet, ten voordeele harer onderdanen, met eene vastberadenheid, die de geschiedenis ter harer eere vermeldt, eene regering voort, welke steeds door regtvaardigheid en wijsheid gekenmerkt werd.

Maar te midden der bemoeijingen, welke de behoeften van het algemeene welzijn haar opleggen, en te midden der droefenis welke eene wreede scheiding in haar hart heeft veroorzaakt, neemt hare godsvrucht toe, en, onder al de zorgen dier godsvrucht, is er eene vooral vol troost en aantrekkelijkheid voor Isabella, namelijk de ijver, een aanhoudende ijver voor de eer van Liduina en de uitbreiding harer vereering.

Daar bestond nu te Brussel een klooster 'twelk der vorstin dierbaarder was dan al de andere kloosters, dat namelijk van de Karmelitessen; want, met medewerking van haren edelen echtgenoot, had zij het in 1607 gesticht, en daar gevoelde zij zich geheel te huis. Al die zoo stichtende, zoo geëerbiedigde religiensen, noemde zij hare dochters, en waarlijk zij behandelde haar als veelgeliefde kinderen.

Zij was er nu op bedacht om haar het grootste bewijs te geven van de bijzondere genegenheid welke zij haar toedroeg, dat zij bij magte was te geven; en, een offer brengende, dat eene eer was, bewezen aan de nagedachtenis van haren echtgenoot en tevens eene voldoening van den ijver, die haar aanspoorde om de vereering van Liduina uit te breiden, begiftigde zij de kapel met een aanmerkelijk gedeelte van de relieken onzer Gelukzalige.

Met welke plegtigheid had nu die overbrenging plaats? Wij zouden het niet kunnen zeggen. Het proces-verbaal dat ons is nagelaten schijnt in zijne korthed uitsluitend

bestemd om het feit mede te deelen. Het bevat echter twee woorden, welke wij onderschrappen en die wellicht alle bijzonderheden zouden kunnen vervangen. Dit proces-verbaal geeft ons ten minste te kennen dat een kerkvoogd deze overbrenging deed; de kerkvoogd heeft het eigenhandig geschreven en geteekend.

Het luidt als volgt:

«Wij doen te weten en verklaren door deze brieven, dat, heden, den 25 december 1626,

«Uit kracht der zending ons gegeven door de zeer doorluchtige prinses Isabella-Clara-Eugenia, Aartshertogin van Oostenrijk, Vorstin der Nederlanden,

«Wij in het klooster der zeer eerwaarde religieusen, Karmelitessen genaamd, in Brussel, een gedeelte van het heilige ligchaam der heilige Liduina hebben overgebracht en dat die eerbiedwaardige relieken onder allerlei vrome eerbewijzingen en eerbied — *cum omni honore et reverentia* — zijn ontvangen.

«Getuigen zijn de E. P. Hilarius, provinciaal der orde, Joannes van Sylvère, enz.

«Get.: FRANGISCUS DE RYE,

Aartsbisschop van Cesarea. (1)»

IV.

LEGAAT AAN EN OVERBRENGING NAAR DE KERK VAN DE HEILIGE GUDULA, TE BRUSSEL, VAN DE RELIEKEN DER GELUKZALIGE LIDUINA, DOOR DE AARTSHERTOGIN ISABELLA IN HAAR PALEIS BEWAARD.

Wij zijn in 1633. De doorluchtige Aartshertogin is op hare beurt ten grave gedaald. Wij bezitten niets meer

1) Bollandisten, *Acta sanctorum*, april, deel 2, b. 368.

van haar dan een uitersten wil, maar een testament waarin wij haar geheel terugvinden, zich zelve overlevende door goedheid, grootheid en geloof.

Wij zullen alleen van de beschikkingen gewagen welke onze Gelukzalige betreffen. Isabella had aan de collegiale kerk van de heilige Gudula den schat gelegateerd welken zij zoozeer had bemind, al hare relieken van de maagd van Schiedam; en zij had in uitdrukkelijke bewoordingen gezegd: dat zij met haar deze prachtige kerk, de eerste, de schoonste, de meest bezochte van Brussel te geven, geen ander doel had dan ze beter aan de vereering der geloovigen voor te stellen, dan ze beter door eene algemeener en vromer vereering te doen eeren.

Helaas! vele jaren moesten voorbijgaan vóór dat deze wensch vol geloof, deze overbrenging kon verwezenlijkt worden. De vorstin zelve moest, ook gedurende vele jaren, in de koude stilte van haar graf dat beroofd was van de daaraan toekomende eerbewijzing, de plegtige ter aarde bestelling wachten, aan haren rang verschuldigd. En voor Liduina even als voor de Aartshertogin bestond dezelfde reden tot uitstel, dezelfde onverschilligheid, dezelfde vergetelheid; het was eene zelfde en verschrikkelijke onmogelijkheid welke de vereering en de liefde ketende en hare billijke ontboezeming onderdrukte.

In dat tijdvak toch, stond geheel Europa in vuur en vlam; de dertigjarige oorlog had nog slechts de helft van zijn bloedig tijdperk bereikt; Oostenrijk, Zweden, Duitschland, Frankrijk, Spanje, bijna al de natiën verscheurden elkander, en België was gewoonlijk het strijdkamp waarin al de vijandelijke legers elkander ontmoetten om verschrikkelijke slagtingen aan te rigten.

Men oordeele dan over den deerniswaardigen staat, den toestand van schrik en verwoesting waaraan dit ongelukkige land ten prooi moest zijn. Dit was, ondanks al het ongeduld der bevolking een beletsel — voor Liduina tot de feesten van de overbrenging harer relieken; — voor prinses Isabella, tot de plegtigheid harer begrafenis.

Eindelijk braken betere dagen aan; de strijdvoerende mogendheden hadden het verdrag van Westphalen geteekend; men haastte zich daarvan te Brussel gebruik te maken, door in de allereerste plaats te zorgen voor de overbrenging der heilige relieken. Op last van den aartshertog Leopold, gouverneur voor zijne Katholieke Majesteit van de belgische provincien, en van den aartsbisschop van Mechelen, uitvoerder van den uitersten wil van prinses Isabella, werd deze plegtigheid bepaald op den zeventienden januarij 1650, vigilie van het feest der heilige Gudula. Maar uithoofde van de ongelukkige en rampspoedige tijdsomstandigheden, werd besloten om haar zonder pracht te doen plaats hebben, terwijl de betrekkelijk aanzienlijke kosten welke men voornemens was te maken, zouden worden besteed voor den bouw van een prachtig altaar dat in de koninklijke kerk zou worden gesticht, om den kostbaren schat te ontvangen. — Dit gebeurde ook.

Nu zullen wij een verslag mededeelen dat een ontegenzeggelijk gezag bezit omdat het tot de archieven der heilige Gudulakerk en tot het register van de dagelijksche handelingen van het kapittel dier kerk behoort.

«... Midden in den tempel, in het voor-koor, stond een majestueus altaar, waarop de heilige relieken werden geplaatst en ter vereering van het volk uitgesteld op den feestdag der Heilige Gudula zelve en gedurende het geheele octaaf. Vervolgens bragt men ze over naar

de prachtige kapel van het Allerheiligste Sacrament, waar men met zooveel eerbied de wonderdadige hostiën bewaart, die door de goddelooze Joden zoo heiligschennig onteerd zijn. En daar plaatste men ze op een prachtig marmeren altaar. Men ziet, op dit altaar, een beeld van de heilige Moeder Gods, en daarnaast eene sierlijke reliekkas, van ivoor en zilver, van langwerpigen vorm, ongeveer een voet hoog. Die kas bevat de beenderen der Gelukzalige. Twee zilveren beeldjes zijn daarboven geplaatst; het eene is Liduina, een verguld kruis in haar linkerhand houdende; het ander is een engel, die met eerbied een hemelschen palmtak aan de rechterhand der maagd aanbiedt (1).»

V.

EENIGE WOORDEN OVER DE BEELDEN, DE PRENTEN
EN DE BOEKEN WELKE DE GELUKZALIGE LIDUINA
BETREFFEN.

Zooals wij het gezien hebben, stelde in de kerk der heilige Gudula, in de kapel van het allerheiligste Sacrament een zilveren beeld Liduina voor, een kruis in de hand houdende en uit handen van een engel een palmtak der glorie ontvangende.

Dit is, in 't algemeen, behoudens eenige wijzigingen, het karakter van al de beelden, die ons de Gelukzalige voorstellen, of van degene wier beschrijving wij vinden in de stukken welke de vorige eeuwen ons hebben nagelaten, of van die welke wij zelve, in 1860, in

---

(1) Bollandisten, *Acta Sanctorum*, april.

Nederland, bij voorbeeld te 's Gravenhage, hebben kunnen zien.

Somtijds is de engel afwezig; somtijds ook zoekt men den palmtak te vergeefs; of wij zien de maagd op haar bed van smarten uitgestrekt. Maar meestal wordt Liduina staande voorgesteld, glansrijk, en geheel schitterende van eene hemelsche schoonheid, eene kroon van rozen om de slapen, met het schoone hoofdhaar over de schouderen golvend, en, met eene hand eene kroon vasthoudende, het zinnebeeld van al haar lijden en al hare vertroosting, met de andere een palmtak of een bloeienden tak, het zinnebeeld van hare onsterfelijke zegepraal.

Laat ons de sporen van die vereering, aan de heldhaftige en glorievolle bruid van Jesus Christus bewezen, met behulp der beelden opzoeken.

Keeren wij dan in de eerste plaats naar Schiedam terug, gaan wij voor een oogenblik die kapel binnen door de vereering van het volk met zulk een vromen ijver gesticht op het graf waarin haar heilig ligchaam rustte. Eene kostbare getuigenis zal daar onze schreden rigten; het is eene openbare acte in datzelfde heiligdom, in 1615, bij gelegenheid van de opdelving der eerbiedwaardige relieken en met het doel om de echtheid daarvan te bepalen, geschreven.

Volgens dit stuk, was, in die kapel, op het marmeren altaar dat wij hebben zien stichten, een beeld van de Gelukzalige Liduina geplaatst, in staande houding, gekroond, een kruis dragende dat zij tegen haar borst hield.

Aan den eenen kant van dit altaar, zag men eene andere voorstelling der maagd, eene schilderij; en hier hield zij niet slechts een kruis, maar ontving zij uit handen van een engel een olijftak.

Daar waren, overigens, twintig schilderijen aan de

muren opgehangen, die dienden om de kapel te versieren en de voornaamste feiten van Liduina's leven voor oogen te stellen en ze aldus in herinnering te brengen.

Een venster verlichtte al die voorstellingen, dit geheele heiligdom. Dit venster zelf was van geschilderd glas en ook daarop waren, in groote trekken, het leven en de wonderen van de nederige gekruiste afgebeeld. Dit was in zekeren zin het aanhangsel van de twintig schilderijen welke wij vermeld hebben.

Indien wij, vervolgens, de geschiedenis dezer schilderijen zelven willen volgen, zien wij ze als het middelpunt worden van eene ontzaggelijk groote propagande ten voordeele der devotie tot Liduina. Een nederlandsche geleerde, Herbertus Rosweyde, had er twaalf gekozen, de twaalf beste, die de gewigtigste voorvallen voorstelden. Hij had ze toevertrouwd aan het graveerstift van een der bekwaamste kunstenaars van dat tijdvak, en weldra verkreeg men langs dien weg, eene ontelbare menigte prenten die den naam en de vereering der bewonderenswaardige maagd door de gansche christenwereld verspreidden. Deze verspreiding nam zelfs in weinig tijd eene ongehoorde vlugt, want België en Frankrijk openden al ras hunne talrijke werkplaatsen voor een werk dat zoo populair was geworden.

Voltoojen wij deze bijzonderheden door de beschrijving van eene schoone *print* van het laatst der vijftiende eeuw. In het boek van Brugman geplaatst, had die prent tot opschrift: *Leven van de Gelukzalige Maagd Liduina van Schiedam*, en zij was in zekeren zin in twee gedeelten verdeeld; zij stelde als 't ware twee tafereelen voor. In het bovenste gedeelte, aan den eenen kant, zaten de doorluchtige Maria en de heilige Anna; in haar

midden stond het kindje Jesus, steunende op de knieën zijner moeder. Vóór de beide heiligen, op hetzelfde plan, lag een man geknield. Om zijn lang gewaad, zou men hem voor een priester aangezien hebben; maar weldra herkende men in hem, aan andere kenteekenen, een lid der parochiale kerkfabriek van Schiedam. En achter dien man verscheen Liduina, staande, met eene kroon op het hoofd, terwijl hare loshangende haren in golvende krullen over haar hals speelden. Met hare regterhand drukte zij een kruis en een bloemruiker van rozen aan hare borst; maar terzelfder tijd eerbiedig naar de heiligen gebogen, legde zij hare linkerhand op den schouder van den vóór haar geknielden man, als om hem aan hare magtige bescherming voor te stellen en aan te bevelen, gelijk, op de geschilderde glasruiten onzer gothieke kerken, de Beschermheiligen der daarop voorgestelde personen altijd plegen te doen.

Onder die voorstelling, op het tweede plan zag men een engel, met ontplooid vleugelen, en uitgestrekte armen. In elke hand hield hij een wapenbord. Het regterschild was *van zilver, met een zwarten leeuw*, en droeg tot opschrift: *Schiedam*; en dat ter linkerzijde was ook *van zilver, met drie zwarte wateruurglazen* en deze woorden: *In Holland (1)*.

(1) Voor al die bijzonderheden betreffende de beelden, zie men de Bollandisten, *Acta Sanctorum*, april, deel 2, blz. 270, 365. 366.

INHOUD.

	Bladz.
Aan de ongeneeselijke vrouwen van het gasthuis van Bourg en Bresse.	5
Inleiding.	7
Eerste Hoofdstuk. — Geboorte.	25
Hoofdstuk II. — Kindschheid	31
Hoofdstuk III. — Kind en jonge dochter	39
Hoofdstuk IV. — Gods oogmerken	47
Hoofdstuk V. — Beantwoording	61
Hoofdstuk VI. — Bovennatuurlijke staat	70
Hoofdstuk VII. — Nieuwe beproevingen	82
Hoofdstuk VIII. — De engelen	89
Hoofdstuk IX. — Geestelijke vooruitgang	100
Hoofdstuk X. — Liefdadigheid of liefde voor de armen	110
Hoofdstuk XI. — Liefde of ijver voor het zielen- heil	125
Hoofdstuk XII. — Liefde of ijver voor de bekeering der zondaars.	134
Hoofdstuk XIII. — De Eucharistie	145

	Bladz.
Hoofdstuk XIV. — De Eucharistie. (Vervolg) . . .	153
Hoofdstuk XV. — De Kalvarieberg of slagtoffer en Martelares	171
Hoofdstuk XVI. — De Thabor of gave der won- deren	186
Hoofdstuk XVII. — De Thabor of de gave der voorzegging	198
Hoofdstuk XVIII. — De Thabor of verrukkingen en vervoeringen.	212
Hoofdstuk XIX. — De Thabor, of verrukkingen en vervoeringen. (Vervolg).	225
Hoofdstuk XX. — Eene wolk	238
Hoofdstuk XXI. — De waarschuwing	249
Hoofdstuk XXII. — De terugkeer	260
Hoofdstuk XXIII. — Bewonderenswaardige dood .	270
Hoofdstuk XXIV. — Verheerlijkt	279
Besluit	296
Aanhangsel	299

IMPRIMATUR.

Harlemi hac 12 Aprilis 1870.

H. VAN BEEK,
lib. cens.

KPg13g-G